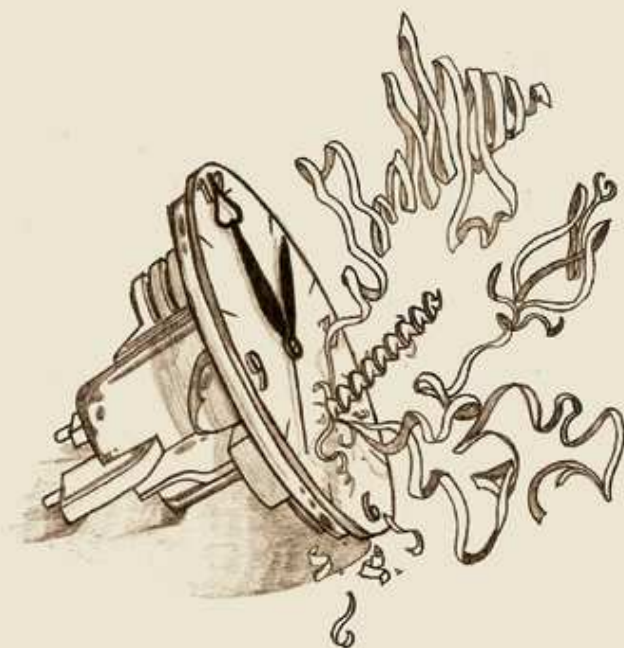

UMHAUSER FERENC

IDŐFORGÁCSOK

UMHAUSER FERENC

IDŐFORGÁCSOK

UMHAUSER FERENC
IDŐFORGÁCSOK

SZERKESZTETTE:

FETYKÓ JUDIT

KORREKTOR:

DARVAS LÍVIA

CÍMLAP:

KEGLOVICH T. MILÁN

A kötet írásai – korábban megjelentek folyóiratokban, internetes lapokban – a szerző jogörökösének engedélyével lettek összeállítva a MEK-en való megjelenésre

VÉG/kép/

Buszvégállomás. Mindenki leszállt a buszról, a csomagok: zöld hátizsákok a vaskorlát mellett.

Tömött zöld hátizsákok. Mind egyforma és mégis más.

Rémülten keresem az enyémet, tudom valahol itt kell lennie.

Zöld. Valamivel laposabb, soványabb, mint a többi.

Valami nagyon fontos van benne: az ásványaim, az írásaim?

Bárhogy igyekszem, nem tudom felidézni.

Valóban olyan fontosak, ha nem jutnak eszembe?

PERSPEKTÍVA

– A gyorsvasút eldübörgött fölötte. A koszos rongyok közül elővette az almabort. Meghúzta. Nem esett igazán jól, de érezte csökken a nyomás és azt nem bírta elviselni. Reggel fél liter töménnyel kezdte, aztán már mindegy mit iszik, rátöltött. Csupán arra vigyázott, hogy ki ne józanodjon. Megtapogatta diplomáját a belső zsebében, mint mindig, mikor tisztulni kezdett a tudata. – Hát igen, haver! – mondta magának, hiszen már régóta csak magával állt szóba s a régi ismeretség feljogosította arra, hogy csak így lehaverozza magát. – Valóban igaza volt a faternak, tényleg marha sokra vitted, diplomás kukabúvár lettél öreg. De jó így. Szabad vagy mint a madár és a tetvek is úgy nyüzsögnek rajtad, mint kan vereben az atkák, és ha a porban megfürdesz, néhány letéved rólad. Ez jó, mert ennyivel kevesebbet kell vakaródnod, de hát azok is isten teremtményei és ha téged tüntettek ki figyelmükkel?

– Különben is miért bántanád őket, hisz csak az embernek vannak olyan téveszméi, hogy káros meg hasznos. A természetben megvan mindennek a maga helye és feladata.

– Semmi sem véletlen ezen a koszos sárgolyón és ebben az egész hóbelevancba, amit világmindenségnek csúfolnak. Vagy véletlen? De akkor meg az egésznek semmi értelme, mint ahogy annak sem, hogy itt vegetálok és várom, hogy valami csoda történjen. Ha pedig nem hiszek a csodákban, akkor nem tudom minek szennyezem a levegőt? Igaz, erősen küzdök az alkoholizmus ellen, ugyanis amit én megiszok, az nem pusztítja mások agysejtjeit, nekem meg úgyis sok van. Szerencsére azért már fogynak, mert néha már az egyszerű szavak nem jutnak az eszembe. Csak azt nem tudom, minek jut valami az eszembe. Húzok még gyorsan egyet. Ez jó, hogy eszembe jutott.

– Az emlékek nyomasztóak vagy melegséggel töltik el az embert. No de most nyár van, francba a meleggel. Kukafilozófus. Ez jó, ezt a címet én küzdöttem ki magamnak, én is adományoztam, mástól el sem fogadtam volna, az a lényeg, hogy faszagyerek vagyok. A tisztelet és becsület mind csak fogalom, nagy szar, volt az is, most így jó. Igaz most is van. A szomszédom egy nagy patkány. Rögtön odébb húz, ha megjövök, különben akkorát rúgok bele...

– Volt ám feleségem is, meg azt mondták mérnök úr, pedig akkor még elvtárs járta. Érdekes, hová lettek az elvek? Nem baj van másik –, most hitük van. Mondják és mutatják is, nagyon mutatják! Valóban boldogok a lelki szegények és valóban övék, de azzal együtt kinyalhatják, persze ha hagyom, de én nem vágyok rá, jó nagy lapuk nőnek erre. Utolsóból lesznek az elsők, mármint belül utolsók, felúszik a szar a víz tetejére. Azt mondják majd letisztul, de hogy a csudába, mikor újra meg újra beleszarnak.

– Jövő meg múlt, fikció az egész. Meg lehet tapintani? Nem. Bizonyítani lehet? Igen és az ellenkezőjét is. Attól függ honnan nézzük. Szerintük , most én lesüllyedtem, ám a buddhisták szent öregnek tartanának, mert a vágyaim nagy részétől sikerült megszabadulnom, igaz a test súlya még visszahúz és ébrednek alantas vágyaim, de csak idő kérdése és könnyű leszek, felülkerekedek minden mocskon, itt hagyom az esendő porhüvelyt. Jól kitolok majd a tetvekkkel, viszont pár kukacnak örömet szerzek. Hogy be fognak majd csípni tőlem! Jól ráfáznak, ha rászoknak, hol találnak mindig piával átitatott hullát? De az már az ő gondjuk lesz, nem az enyém. Ideje indulnom, mert fogy az üzemanyag és ezt nem adják receptre, pedig azt mondják, hogy ez betegség, ennek meg az a gyógyszere, ami az okozója. Akkor meg? De rühellek bemenni a városba, az emberek közé.

– Érdekes milyen hamar elfogadtak. Biztosan hiányoznék nekik, ha nem jelennék meg. Akaratlanul az életük része lettem, hozzátartozom az életképhez, mint a városvédő Ráday

kovácsoltvas oszlopa vagy a kutyaszar a járdán, azzal a különbséggel, ha rám taposnak én káromkodom, nem ők. Engem nagy ívben kikerülnek, azt nem veszik észre, ők milyen ocsmányak, csak ők belül. Ha ki lehetne fordítani őket egy kis időre, négysávos út sem lenne elég, hogy kerüljessék egymást.

EMBERKE

– „Mi lesz veled emberke?” Tetszenek még erre a filmre emlékezni? Igaz, ma már azok is láthatják, akikkel nyugodtan tegeződhetek, ám nekik már nem ugyanazt fogja jelenteni, mint nekünk vagy az előttünk járóknak.

– Először is az emberke megszületik –, tudom a történet nem itt kezdődik, azonban túl hosszú lenne visszamenni az ősrobbanásig vagy akár az őssejtig – nem tudom és sajnos nem is emlékszem, vajon gondolkodik-e már ilyenkor (de miért ne?), vagy csak érzékel, gyűjtöget, élvezi a hatásokat, benyomásokat. Hangok, illatok, hő, érintés..., az érzelmek világa kibomlik. Még minden új, érdekes, talán még a pisi sem csíp annyira, talán az is csak egy új élmény, megismerésre váró ismeretlen. Az éhség, az emlő érintése, a szájban összefut a nyál. Ízek. Kóstolgatja az életet. Jó. Ilyenkor még jó! Ez még ünnepnap. Az első. A NAGYBETŰS.

– Talán az egész csak optikai csalódás, hisz az orvosok szerint a csecsemő először mindent fordítva lát, csak később a fejlődő agy teszi helyére a leképzett képet, merevíti ki a dimenziót.

– Az első nap éri az emberkét a legtöbb élmény és ezek a legfontosabbak. A többiek erre fűződnek föl, mint gyöngyök vagy gúzsba kötő láncszemek. Az emberke még mezítelen, azt mondják: „anyaszült...”. Nem, mégsem itt dől el minden, az már sokkal régebben megtörtént, viszont az emberke itt szembesül vele, hiszen az anyaméh melege, a lány ringatózás a magzatvízben... (Itt most az abortuszról ne essék szó!) A kis emberke nem érti, hanem érzékeli a sugárzó szeretetet. (A hiányát nem, merthogy hiányérzetünk legyen valami iránt, előbb meg kell tapasztalnunk azt.)

– A kitaszítottság... (vagyunk, de ez nem nagy öröm) Szerencsére még nem tudjuk mi az öröm, mi a keserűség. (Kegyelmi állapot?) A dolgok még önmagukért vannak (csak úgy egyszerűen), nem rakódott rájuk még semmi emlék, asszociáció. Még az ami, a maga meztelen valóságában, mint az emberke. Ilyenkor még csak az „én” van (az „Ego” később nő fölénk) és a másik oldal. Ekkor még én vagyok a világ egyik (jobbik) fele, tehát nagyon közel vagyok a középpontjához, nem csoda, hogy úgy érzem körülöttem forog, vagy ha nem, akkor bizonyára rosszul működik, csak most ezt még nem tudom megfogalmazni. Aztán megjelennek a visszatérő élmények, melyek azért még mindig érdekesekek.

– „Aranyosak” vagyunk, „szemünk-fénye”, „bögőmasina”, „szarzsák”. A szavak értelmét nem, de az érzelmi töltést fogjuk. A gonoszság csírája még észrevétlen szunnyadozik, nincs még düh, gyűlölet, keserűség, hogy szárba szökkenjen, ám a szülők már nevelgetik a szikleveleket. Semmit sem tudnak megtagadni tőlünk, az önzés szirmai dajkálták fogantatásunkat s kísérnek (kísértenek) egész életünkben, és csak ezek a szirmok hervadatlanok és frissek a sírcsokrunkban is.

– Az emberke nem tudja elképzelni, hogy a világ létezhetne nélküle is. Az emberke tanulja a világot, a világ már nem érzi szükségét a tanulásnak, neki már berögzött, régi-jó törvényei vannak.

– A világ forog, az emberke nő, ennek ellenére ő egyre kisebb részét tölti ki, mintha a világ gyorsabban nőne, lassan kiszorul belőle, elhanyagolható lesz, a perifériára kerül. A dolgok nevet kapnak s kapcsolódnak, rárakódnak az elvonatkoztatások. Már semmi sincs önmagáért, okok vannak, következmények.

– Egyszerűnek tűnt... Az értelem nem segíti a megértést, inkább szétzilál. Kérdések, a mögöttes dolgok keresése, a „miért” korszak. (Miért ne?) Rendet kell rakni, hogy az emberke el ne vesszen, el tudjon igazodni. Korlátok kelleneek.

Vezet, tilt kapaszkodó. relativitáselmélet, ha van mihez viszonyítani el lehet igazodni, látszólag. De hát a rend is látszólagos. Élni azért kell! Kell? Az események megtörténnek velünk..., van aki egy filmbe is bele tudja élni magát, van aki az életet is csak szemléli, mintha egy film lenne. Van aki később ébred. (Késő bánat eb gondolat.)

– A fogalmakkal egy új világot teremtünk, amiben ha nem is tudunk jobban eligazodni, de bocsánatosabb bűn a tévedés. Tényleg tévedés, avagy bűn? Persze a szándékosság... A szándékok milyen talajban nőnek? Ugyanabban a földben miért nő nagyobbra a gyom? Emberke beszél sokszor a cselekvés helyett is. Már neki is vannak megrögzött „régijó” törvényei. A szabályok a kivételek miatt jönnek létre. Ez egy baromság, nem jön létre, hanem felállítjuk. A csúnya szavak mitől lesznek azok?

– Dackorszak..., bölcsőtől a koporsóig... fraktálok kicsiben és nagyban, ismétlődnek, mintha, mégsem egészen, csak hasonló (önmagához, máshoz), de nem azonos („mintha már láttam volna”). Történelmet ír, elveti, átírja. Egyre kevesebb az új vicc, de megpróbál röhögni. nem mindig sikerül. Rendszert változtat, új viszonyok között a régi vicc is másként hat egy darabig. Az emberke kezd elfásulni. Tudást cserélne életért, aztán már azt sem. A fraktált nem lehet megszakítani, végtelen. (Az egész mintát ki kell törölni, hogy az ismétlődéseket elkerüljük. Új mintát? Minek? Hogy kezdődjön minden előlről?)

– „Mi lesz veled emberke?”

LIDÉRCNYOMÁS

– A selyempapírból egy pici, díszes koporsó pottyant ki. Az oldalán felirat:

Vadász Lívia, Élt 40 Évet

– Melyik marha találta ki ezt a morbid viccet?! Különben is, még csak harminckilenc vagyok. – Nyúlt érte, hogy a szemétkosárba dobja, de a kosár felé félúton megállt a keze a levegőben, mert ismerős illat furakodott szaglősejtjeibe. – Hm, ez a kedvenc illatom –, emelte le önkéntelenül a koporsócska fedelét. Egy fejetlen női test anatómiailag hű mását pillantotta meg Crem 21 szappanból formázva. A lábai megremegtek, verejtékezni kezdett, gyomra émelyegett és hányingere támadt. Félig öntudatlanul rogyott bele az egyik fotelbe.

– Nem az viselte meg, hogy a figura fejetlen volt, hanem az elképesztően pontos ábrázolás: a petyhüdt mellek, a fonnyadt combok, a redők és ráncok barázdálta has látványa. Mintha csak a tükörképe nézett volna rá. Kicsinek és kiszolgáltatottnak érezte magát, pont olyanak, mint amilyen a bábú volt a koporsóban. Megdöbrent, hogy valaki ennyire ismeri a testét, hisz eddig azt hitte, a fűzőkkel és rafinált szabású ruhákkal sikerült elrejtene ormótlanságát. Teljességgel lehetetlen, hogy valaki meztelenül láthatta. Még a férjével is csak elsötétített szobában és úgy is csupán hálóingben volt hajlandó lefeküdni, de annak már jó egynéhány éve, hogy ez utoljára megtörtént. Akkoriban sem volt az a kimondott szépség, ám azóta az alkohol meg önmaga és a világ iránti gyűlölete teljesen eltorzította.

– Tisztában volt, hogy György csak apja pozíciója, kapcsolatai miatt vette el, a gyorsan ívelő karrier reményében, ami azóta be is teljesült. Az első hónapokban megpróbálták a

házastársi kötelezettségeknek eleget tenni, azonban az inkább kényszerű csűrűszkölésnek volt nevezhető, mint nemi életnek. Egy idő után mindketten örömmel eltekintettek, az efféle közös kínlódásoktól; Livia csak annyit kötött ki, hogy legalább kifelé mutassanak családszerű formációt.

– Az első gondolata az volt, „biztos ez a tetű”, de rögtön el is vetette. Női ösztöne azt súgta, ő nem lehet. Ilyen éles csak egy női szem lehet, csak egy nő lehet ilyen kegyetlen egy másik nőhöz. A férfiaknak csak a bagzás különböző módozatainak kiagyalása köti le agyi energiájuk nagy részét, többi meg arra elég, hogy ne a fülükbe töltsék a kávé. Ha pedig egy nő, akkor ez halálosan komoly! De ki és miért? Ezért az impotens majomért? Megjátssza a nagytermészetű férfit, de ahogy ismerem, ez is csak egy szerep nála. Azt gondolja, a vezető beosztáshoz, jó kocsihoz dögös kis csajok is kellenek. Persze azok a mákszemagyu kis cafkák, nem biztos, hogy így gondolják, lehet azt hiszik, vele együtt a kocsi, villát és minden mást megkaparinthatnak. Na vegyük csak sorra őket!

– Erika: olcsó, könnyű lotyó, egy vacsorával, egy pulcsival vagy táskával beéri.

– Bori: Agyatlan szexautomata; bedobnak két bókot, leesik a bugyija s máris tárja szét a combjait.

– Heni: Ő nagyobb vadra hajt, csak jobb híján a Gyurival kénytelen beérni.

– Gizi: Egy áldott nagy barom a férje, mindent elnéz neki, miért cserélné föl a biztost a bizonytalanra?

– Lea: Túl buta ahhoz, hogy ilyesmi megforduljon a fejében.

A többiekkel meg nem volt olyan tartós a viszonya, hogy vérmes reményekre tápot adjon. Hogy nekem a legkézenfekvőbb nem jut eszembe?! A gondozottjaim nagy része pszichopata, skizofrén, üldözési mániás, félőrült vagy más lelki defektől szenved; ezeket elég egyszer megsérteni s egész életükben nem felejtik el. Ha nem úgy alakul a sorsuk ahogy várják, képesek minden keserőségüket és gyűlöletüket

arra zúdítani, aki egy véletlen elejtett szóval az önérzetükbe gázol. Be kell látnom, legtöbbször nem voltam elég türelmes hozzájuk. Bármelyiküknek mondhattam olyat, amit a mai napig sem tudott megemészteni. Itt kell keresgélni. Most az egyszer végre valami hasznát fogom venni a számítógépes nyilvánartásnak.

– Megkereste az autó kulcsait, bezárta a lakást és a rendelőhöz hajtott. Régen nem érzett izgalom villanyozta fel. Lehullott róla a sokéves közöny, eddig mintha csak üvegfalon nézte volna az életet, hagyta hogy az események magukkal sodorják, ám most a fenyegetettségtől, a megoldandó feladattól újra kóstolgatni kezdte az élet ízét.

– Amikor belépett a rendelőbe, elsőként a figura hiányzó feje ötlött a szemébe, a számítógép billentyűzetéről vigyorgott rá. Heves mozdulattal söpörte le, majd leütötte a megfelelő billentyűket. A névsor helyett azonban egy fityiszt mutató kéz és egy halálfej jelent meg a képernyőn.

- A kurva életbe! Ez még nálam is jobb pszichológus, már készült rá, hogy hol fogok keresgélni, de nincs mit csodálkozni rajta, hiszen elismert tény, hogy az örültet csak egy hajszál választja el a zsenitől – csapott dühödten a billentyűzetre, de meg is bánta s sziszegve rántotta vissza a kezét. a kézfejből egy miniatűr fecskendő állt ki, aminek teljes tartalma a bőre alá, az izomba préselődött. - Ez valami mérge vagy HIV vírus lehet. Össze kell szednem magam, mert így hamar befuccsolok, pedig kezd izgalmas lenni. Ritkán mérközhet meg egy ilyen klasszissal az ember lánya s legalább most van tét, mert ez eddig minden volt, csak élet nem. – próbálta kinyomkodni a kézfejből az oltóanyagot, de sikertelenül. Elővette a körömollóját és felhasította vele ahol a tű behatolt s hosszan véreztetta a csap fölött. – Hát egyenlőre ennyit tehettem, de ez még nem volt komoly, inkább csak előjáték, hogy megrémítsen.

– Leült a számítógép elé és addig búvölgette, míg a fityisz és a halálfej el nem tűnt s végre megjelent a névsor. Többször

végigvette, újabb és újabb szempontok szerint, végül mégis arra a következtetésre jutott, hogy hamis nyomon jár.

– Föladta. s hazafelé vette útját. Hazaérvén szállt volna ki a kocsiból, mikor szeme a száguldva közeledő uszkárjára tévedt. Mint akit kígyó mart meg, úgy rántotta vissza a lábát s csapta magára a kocsi ajtaját. A kutya szája habzott, csorgott a nyála, pofáján torz vigyor ült. – A rohadék! – sziszegte s könnyek gördültek le az arcán. Lédi, az uszkárja volt az egyetlen teremtmény a földön, akit valaha is szeretett. Magasra csapott gyűlölete az ismeretlen ellenfele iránt s ez majdnem olyan jóleső érzéssel töltötte el, mint ahogy másokat a szerelem szokott.

– Miután az állategészségügyiek eltávolították a szerencsétlen állatot, a lakásba már óvatosan nyitott be, azt várta, hogy mérges-pókok hulljanak a nyakába és kígyók tekeredjenek a lábára, azonban semmi nem történt. Biztonság okából végigkémeelt minden sarkot, zugot, minden bútor alá benézett, ezután mert csak egy üveg vodkát elővenni a bárszekrényből s a fotelba vetni magát.

– Az ital kellemesen felmelegítette bensőjét s egy kicsit megnyugtatta. Hamar végzett az üveggel s elálmosodott, csakúgy ruhástól végigdőlt a kereveten. – Úgyis rájövök, ki vagy te rohadék s előbb foglak kinyuvasztani, mint te engem! – mormogta elszántan mielőtt elaludt.

– Alig egy órája aludt, amikor rátört a kamaszkorától visszatérő rémálma, ami már pár éve nem háborgatta. Csuromvizes volt és minden porcikája remegett, mire a saját artikulátlan ordításától fölriadt.

A nyári szünidőket, addig a bizonyos nyárig, mindig a nagyszüleinél töltötte egy csendes, alföldi falucskában. A vakációk boldogságát csak az felhőzte be, hogy nagyszülei szeretetében osztoznia kellett Évával, az unokanővérevel. A rivalizálásuk gyakran torkollott apró csetepatékba és hajráncigálásokba. Nagypjuk ilyenkor az egyiket a bal, másikat a jobb térdére ültette és Csaba királyfiról vagy a

csillagok szívről mesélt nekik, míg el nem csitultak az ellentétek és fölszáradtak a könnyek, hogy megint önfeledt játékba vessék magukat. Bakfis korukig úgy-ahogy még szerették is egymást, egyszer aztán feltűnt a színen Zsolt, aki szintén a faluban nyaralt. Idősebb volt tőlük s nagyon imponált nekik, amikor motorkerékpárjával egy kerékre állva megjelent a kapu előtt. Eleinte hol egyikükkel, hol a másikkal száguldott végig a falun, együtt lubickoltak a Tisza holtágában s esténként hármásban kortyolták az üdítőt a presszóban és hallgatták a zenegépet.

– A következő nyáron megváltozott minden. Éva alakja kigömbölyödött, derékig érő szőke haját minden lány irigykedve bámulta s a fiúk füttyentgettek utána. Lívia hirtelen megnyúlt, lapos és szögletes lett, kezeivel és lábaival nem tudott mit kezdeni. Éva és Zsolt ha tehették, lerázták, jobban szerettek kettesben csatangolni. Líviában lassan fölizzott a gyűlölet. Esténként irigykedve leste őket az orgonabokorból, hogyan csókolóznak a lámpa alatt.

– Egy szombat délután Lívia a gangon olvasott, amikor meghallotta, hogy Éva a szomszéd faluba bálba kéredezkedik a nagymamától. Tudta, hogy merre szoktak menni, a szőlők közötti dűlőúton. Gyorsan kiosont a fészerbe, keresett egy acélhuzalt s fogta a biciglit, hogy megelőzze őket. Egy alkalmas helyen kifeszítette a drótot s a kertek alatt hazakarikázott.

– Éva horzsolásokkal és enyhe agyrázkódással megúsza, Zsolt azonban a gerincsérülésétől örökre nyomorék lett. A rendőrség nem találta meg a tettest, bár mindenki Líviára gyanakodott, de nem beszéltek róla. Azóta Líviának van egy gyakran visszatérő álma: Este van, Éva és Zsolt a lámpaoszlopnak dőlve csókolóznak, ő az orgonasövény alatt hasal s onnan lesi őket. Egyszer csak egy hatalmas farkaskutya közelít felé fogát csattogtatva, ő menekülne, de tagjai mintha ólomból lennének, nem bír megmozdulni s egy hang sem jön ki a torkán, hogy segítséget kiáltson.

– Két éve Zsolt meghalt s Éva kiment Líbiába dolgozni. Az álmom már nem kísértette. Most előjött újra.

– Hát persze –, tápázkodik föl – biztos hazajött. Csak ő lehet az. Tudom is, hogy hol keressem. Most és mindenkorra pontot teszünk az ügy végére. é a páncélszekrényhez lép s kiveszi férje önvédelmi fegyverét. Ellenőrzi meg van-e töltve és már száguld is az országúton a nagyszülői ház felé. Késő éjszaka van mire odaér, de a holdfénynél jól látja az elhagyott ház körvonalait. A tető megroggyant, az egyik kémény félig ledőlt s itt-ott bizonyára már a cserepek is hiányoznak. A konyhaablakon fény szűrődik ki s a gazfelverte udvaron egy törött szélvédőjű Golf áll.

– Megint verejtékezni kezd, erősen megmarkolja a fegyvert, majd remegő lábakkal elindul. Belöki az ajtót. Éva a nagyapjuk karosszékében ül.

– Már vártalak –, emeli fel a kezét Éva s valami van benne. Lívia ijedten meghúzza a ravaszt. – Tudtam... – nyöszörög Éva s mint egy rongycsomó a földre omlik. Lívia eldobja a pisztolyt s letérdel unokahúga mellé, megtapintja a haldokló pulzusát, mely egyre gyengébb, majd megszűnik. Leengedi Éva kezét a földre s dühödten odébb rúgja a kézből kiesett öngyújtót.

– Már megint átvertél, te szemét! Ez a pergamenszerű, szürke bőr, a duzzadt nyirokcsomók... tudtad, hogy csak napjaid vannak hátra s gondoltad, ha azt akkor nem tudták rám bizonyítani, most megrendezel egy jó kis krimet, aminek a végén mégis elkapnak. Semmit sem értél el, úgylis föl fognak menteni...

Valóban fölmentették, de ez túl simának, valahogy olyan befejezetlennek tűnt számára. Igaza is volt, néhány nap múlva idézést kapott a hagyatéki tárgyalásra. Nem ment el, többszöri felszólításra sem. Végül Éva ügyvéde jelent meg személyesen.

– - Asszonyom, tudom hogy nem kötelezhetjük a megjelenésre, ámde ha van önben némi emberség, kérem jelenjen meg, mert a megboldogult végakarata szerint, egy nagyon nemes célokat szolgáló karitatív alapítvány csak akkor

jut a hagyatékhhoz, ha a végrendelet felbontásánál ön is jelen van és eleget tesz a benne foglaltaknak.

– - Tudtam, hogy tartogat még valamit, hát legyünk túl rajta – adta be a derekát.

– Ahogy közeledett a külvárosi villához, valami balsejtelem lett úrrá rajta s ez még csak fokozódott, amikor a hallba belépett s megpillantotta a kandalló előtt heverő ordas színű németjuhászt.

– Rosszul van asszonyom? – lépett hozzá az ügyvéd s karonfogva odavezette az íróasztalhoz, amely mellett egy fiatalember ült széteső arccal, remegve tördelte kezeit s állandóan pislogott a napszemüvege mögött. Lívia alig ismerte föl benne az egykori aranyszőke csöppséget, aki mindig mosolygott és viháncolt. Életében először most támadt büntudata. Nagyapjuk temetésén történt. Lackó (Évának csak kishercegem) suta, esetlen kamasz volt és mindenhol ott lábatlankodott, mert „öt szerette legjobban a dédi” s mikor ezt Lívia már vagy negyedszer hallotta, nem bírta megállni szó nélkül és kicsúszott a száján: „Húzz már el a láb alól te lelenc!”. Még hallotta, hogy a gyerek Évát faggatja mit jelent ez, de aztán el is feledkezett róla s azóta nem is látta őt. Most felélt benne, hogy a gyerek a végén csak kicsikarta az igazságot s megtudta, nem vérszerinti, csak fogadott gyerekük. „Ezért nem muszáj droghoz nyúlni és különben is ki tudja milyen hajlamokat örökölt?” Próbálta menteni magát gondolatban, ám lelkiismeretén már ott tátongott a rés s még élni fog, addig nem szabadul tőle.

– A végrendelet rövid volt és tömör. Éva mindent egy drog- és alkoholbetegek rehabilitációjára létrehozott alapítványra hagyott, azzal a kikötéssel, hogy a fiát gondjaikba veszik, továbbá mindenek az a feltétele, hogy Lívia Éva kutyáját, Cézárt magához veszi s legalább egy évig gondoskodik róla.

– Mit akar ez ezzel? – borzongott meg, mert eszébe jutott az álma. Tudta, hogy a freudi álomanalízis szerint a farkaskutya, apjával való nyomasztó, rossz viszonyát jelzi, amit

nem tud megoldani. A németjuhász látványa azonban sokkolta. Úgy érezte, nem lenne egyetlen nyugodt perce sem, ha a közelében tudná, ezért nem is vállalta. Az alapítványtól azonban addig jártak a nyakára, hogy legalább formailag tegyen eleget a végrendeletnek; ami azt jelenti, hogy az ő udvarán, egy félreeső helyen ad neki helyet, ahol a kennelt fölépíthetik, ők etetik, gondját viselik; míg beleegyezett.

– Délutánonként, amikor hazaért, Cézár boldog fark csóválással rohagált a szűk helyen, amíg látta, aztán amikor eltűnt a látóköréből, lekushadt a sarokban és ott gubbasztott. Pár nap múlva már az ételt sem fogadta el, egyre soványabb lett, a bordái majd átszúrták a bőrét s csak akkor mutatott valami érdeklődést, mikor Lívia megjelent. Lívia végül elszégyellte magát s kinyitotta a kennel ajtaját. A kutyának alig volt ereje, de boldogan nyalogatta meg Lívia kezét s az orrát a lábához dörgölte. Lívia besietett a konyhába, tojássárgájába kevert egy kis konyakot és kivitte a kutyának. Az mohón lefetyelte, majd mikor végzett, hálásan függesztette szemeit megmentőjére. Ezentúl is csak Líviától fogadott el ennivalót s valami furcsa áhítattal függött rajta. Akaratlanul is megkedvelte s mivel nyomasztó álmai elmúltak, Cézár a továbbiakban mindig ott sündörgött körülötte. Így volt ez a negyvenedik születésnapján is, amikor fölcsendült az ismerős dallam: Happy Birth Day...

– A kutya szemei furcsán elhomályosultak, izmai megfeszültek s mintha láthatatlan rugók lökték volna a magasba. Mire valaki is föleszmélt volna, hogy mi történik, már össze is csattantak tépőfogai Lívia torkán.

A NAGY ÖTLET

– Amikor megállt a kocsival a bérház előtt, éppen akkor hajtott el a szirénázó mentőautó. A házmesterné kezét tördelve mesélte az őt körülvevő asszonyoknak, hogyan skalpolta meg férjét a felrobbant kávéfőző.

– Hogy én erre nem gondoltam! – csillant fel Márknak a szeme. – Egy mindennapos háztartási baleset és minden megoldódik.

– Baráti társaságukban mindenki irigyelte őket példás családi életükért, a mézeshetekkel meg nem szűnő hevületükért az ezernyi apró figyelmességért, amivel elhalmozták egymást. Azt azért nem tudták megállni, hogy a hátuk mögött össze ne sűgjanak: „ez már olyan szép, hogy igaz sem lehet”. Nem is sejtették, mennyire így van.

Márk és Éva még az egyetemen ismerkedett össze. Márk volt az évfolyam zsenije; a többiek csak két lábon járó lexikonnak becézték; Éva pedig a srácok, sőt némely prof álmának márványbőrű, megközelíthetetlen, gyönyörű bálványa.

Márkot nem villanyozta fel Éva úgy, mint a többi srácot, hisz kusza nőügyeit nehezebb volt fejben tartani, mint az összes fizikaképletet. Ha nem érdekelte volna annyira a fizika, az évszázad stricije lehetett volna.

Ahogy közelgett az utolsó államvizsga s a többiek mind gyakrabban ecsetelték előtte, hogy melyiküknek ki és hol egyengeti már az útját, egyre reménytelenebbnek tűnt összeköttetések nélkül bejutni bármelyik kutatóintézetbe. Igaz az egyetemen tanársegédi állással kecsegtették, de ettől neki nagyra törőbb tervei voltak.

Éva apja ekkor érte el politikai karrierje csúcspontját s Éva így került Márk figyelmének középpontjába. Óvatosan puhatolódzni kezdett Éva szokásai, kedvenc zenéje és minden aprósága után, amire szüksége lehetett a hódítás hadműveletéhez. Ezzel párhuzamosan, még futó nőügyeit is szép lassan felszámolta, ismerősei nem kis megdöbbenésére. Újsütetű aszketizmusát nem tudták mire vélni. Márkot mindez hidegen hagyta, elkezdte terve megvalósítását.

Először egy koncerten találkoztak, mintegy véletlenül, aztán egy színházi előadás szünetében, végül egy politikai gyűlésen, ahol Éva apja süketelt az „Európába vezető út” általa lehetségesnek vélt módjáról.

Éva nem hitt ennyi véletlenben s amikor Márk látszólag bátortalanul randit kért tőle, rátámadt:

– Mi az Don Juan, stratégiát változtattál?! Ne fáraszd magad, az én skalpomat nem fogod az övedre tűzni!

– Miért, szerinted Don Juant nem érinthette meg egy olyan érzés, amit az ember csak egyszer s csak egyvalaki iránt érezhet?

Ahogy gyermeki ártatlanságot tükröző és őszinte csodálkozást kifejező szemeibe nézett, Éva megingott:

– A szem a lélek tükre, a szemek is tudnának hazudni? é Elfogadta a meghívást, bár valami rossz érzés, bizonytalanság maradt benne.

– Amint egyre jobban megismerte, legalábbis ő ezt hitte, elismerése nőttön-nőtt. Lehetett művészet vagy politika, sport vagy történelem, nem volt olyan téma, amiben Márk ne lett volna tájékozott s mindenről határozott véleménye is volt. Kiderült, hogy mindkettőjük nagy filmélménye a Hair volt, rajonganak George Amadóért és Marqezért, hogy a költő Ady és Byron, zenében Bach – furcsa párosítás –, Beatles és Amanda Lear...

– Éva kételyei úgy elolvadtak, mint a márciusi napsütésben az itt maradt hó. Voltak már kisebb szerelmei, de amikor a másik szexuálisan közelített hozzá, mindig visszarettent,

lealacsonyítónak és közönségesnek tartotta a fizikai érintkezést. Prúd és álszent neveltetése miatt eddig azt hitte a szex csak a fajfenntartást és a név továbbvitelét szolgálja. Most leesett a szeméről a hályog, a rózsaszínű leányszoba védőburája lefoszlott róla s valami különös bizsergés száguldott végig az erein, ha Márk hozzáért. Alig várta, hogy az a lealacsonyító, állatias, ösztönkorbácsolta vágy beteljesüljön.

– A vágy beteljesült s Évából rongybaba lett, kit Márk kénye-kedve szerint rángathatott. Hamarosan az oltár elé vezette s bár már lemenőben volt apja politikai tündöklése, még annyi ereje volt, hogy Márkot az áhított kutatóintézetbe bejuttatta. Így aztán Márk a kvarkok és hadronok világába vethette magát, megtéve az első lépést a fizikai Nobel díj felé.

– Első időkben még tetszett is Márknak a monogámia, komplikációktól mentes, biztonságot nyújtó háttere, de ahogy haladt a ranglétrán, eltávolodott a kutatásoktól s egyre több időt töltött az adminisztráció bürokratikus útvesztőiben és mind jobban felébredt régi érdeklődése a nők s bármennyire szégyellte, bizonyos vonzalom a fiatal fiúk iránt is. Hogy saját magának demonstrálja, azért sem lesz homokos, szexuális ámokfutásba kezdett s hogy környezete és Éva meg ne sejtse, túlradó figyelmességgel és szex-Marathónnal próbálta palástolni. Ezzel épp ellenkező hatást váltott ki, felébresztette Éva elaltatott gyanúját, hátha nem is ő, hanem az apja által elérhető pozíció volt olyan kívánatos Márknak. Baj mindaddig nem volt, míg a színen fel nem tűnt Zsó, a régi, nagy szerelem.

Zsó. Mindig a nagymenőkre hajtott s csak sportból feküdt le Márkkal, amit ő igazán soha nem tudott kiheverni. Talán ennek volt köszönhető a másik nemhez való viszonya. Most, hogy Márk valaki lett, az ő számára is jó falatnak tűnt s elhatározta, bekebelezi. Hiába ágált Márk, hogy maradjon titokban a kapcsoltuk s várják ki a megfelelő időt, mert a kapcsolatai révén, az apósának még mindig van annyi hatalma, hogy keresztbetegyen neki, Zsót ez nem hatotta meg,

mihamarabbi válást követelt, végre tisztességes asszony szerepében kívánt tetszelegni. Márk odázta a dolgot, de Zsó egyre jobban fenyegetőzött, „Ha te ilyen tutyi-mutyi vagy, majd én beszélek veled!”. Márk rettegett a pillanattól, amikor ez bekövetkezik.

Most ez a kávéfőző egy nagy ötletet adott neki; egy kávéfőzőt felrobbantani és a pályáját kiszámítani, neki nem kunszt, nincs céció, nincs büntetés, sőt még sajnálni is fogják, hát kell ennél jobb megoldás?!

A táskáját ledobta az előszobába és a konyhába sietett. Az órájára nézett: négy óra, Éva ma szülőértekezletet tart, jó ha hétre hazaér, épp elég időm van a próbára és a számításokra.

Először is a kávé jó apróra kell őrölnöm, hogy jól megduzzadjon és ne engedje át a gőzt, aztán már csak a rőppályát kell kiszámítanom. Milyen jó, hogy az embernek megrögzött szokásai vannak! Éva mindig ugyanazon a helyen, ugyanabban a pózban támaszkodik a falnak, míg az újságot böngészve várja, hogy lefőjön a kávé és a kávéfőzőt is mindig ugyanarra a lapra, kifolyóját párhuzamosan a fal síkjával, szinte milliméter pontossággal, ugyanúgy teszi fel.

Lemérte a kávéfőző térfogatát, a tető csavaremelkedését. Minden együtttható fontos volt. A gép nemsoká megadott neki egy értéket, amit csak ő értett: „öt fokkal megváltoztatni az impulzusnyomaték irányát, a szilárdságot figyelembe véve 0,7 mm...”.

A megadott szögben, megadott helyen lereszelte a 0,7 millimétert, a gáz fölött oxidálta, hogy eltűnjön a beavatkozás nyoma, mintha magától vagy gyártási hibából eredően gyengült volna meg ott az anyag. Egy kartonpapírt ragasztott a falra, ahol Éva feje szokott lenni, még a halántékát külön bejelölte rajta. Megtöltötte a kávéfőzőt, feltette, biztonságos távolságba húzódtott és várt. Négy perc, tizenhét másodperc múlva a kávéfőző teteje, milliméternyi pontossággal a kiszámított helyen csapódott be. Eltűntette a kartonpapírt, letörölte a

csempét, a horpadt szűrőt kicserélte, feltette a lemezjátszóra Beethoven Sors szimfóniáját és a fotelba süppedt.

Éva egy középiskolában tanított, most is felzaklatva tért haza.

– Mintha a pedagógusok és a szülők ellenségek lennének! Pedig szövetségeseeknek kellene lennünk, megpróbálni együtt mindent a gyerekek érdekében, nem egymásra mutogatni, műveltségbeli és kulturális hiányosságaikért! Figyelsz rám egyáltalán?

– Hogyne drágám, csak egy kicsit elkalandoztak a gondolataim a holnapi kongresszuson.

– Mi az az eget rengető probléma? é kérdezte, hangjában enyhe malíciával.

– Képzeld el szívem, Dugwayben egy újrendszerű eljárással a kozmikus sugárzásban olyan nagy energiájú részecskéket sikerült megfigyelni, amelyeknek az energiája milliárdszorosan haladja meg a földi gyorsítóknak eddig elért energiát!

– Akkor pakoljak be a bőröndbe, mert reggel utazol –, kérdezte megenyhülve. – hol lesz és sokáig távol leszel?

– Ó csak itt lesz Bécsben és pár nap az egész. Már van egy teóriám is, azt hiszem megvan az a hatalmas energia és tömegmennyiség, ami a feketelyukakban elnyelődik!

– Azért néha a földre is leszállhatnál, nem gondolod, hogy már egy saját gyerek is aktuális lenne, már elegendem van, hogy rajtam kérjék számon a nevelési kudarcaikat, amikor ők csináltak hülyegyereket a csemetéikből.

– Szívem, erről már annyit beszéltünk, de ha hazajövök...

– Ha hazajössz... – legyintett lemondóan.

Márk egész éjjel forgolódott, tépelődött. A lelkiismeret és az elhatározás birkózott benne. Bevett egy marék nyugtatót, hogy el tudjon aludni, de attól meg, mint akit letaglóztak. Ha Éva nem költi, lemarad a gépről.

Érdekelte is őt a konferencia, megszokott szállodája bárjában várta feszülten, hogy mikor szólnak, „Her Schmidt kommen sie, bite telefon!”.

A hívás hamarabb jött, mint várta s amikor felismerte Éva hangját, majdnem elejtette a kagylót.

– Hogyhogy nem vagy a kongresszuson, hogyan adod így elő a Nobeldíj-gyanús elméletedet? Képzeld alighogy elmentél, gondoltam már nem érdemes visszafeküdni, csengetett valami Kertész Zsuzsanna, épp akkor tettem oda egy kávé, azt mondja üljek le, mert olyat mond, hogy hanyatt esek. Ő meg odatámaszkodott a falnak, ahol a reggeli újságokat szoktam átfutni. Abban a pillanatban felrobbant a kávéfőző. Azt hiszem már soha sem fogja elmondani amit akart. Te tudod ki volt ez a nő és mit akart?

EGYÜTTÉRZÉS

– Az út közepén ült és sírt. Szerette volna ha észreveszik, de mindenkinek megvolt a maga baja, vagy egyszerűen csak sietett, mert az idő pénz és most mind több időbe kerül a pénz megszerzése, így az idő is egyre „drágább”.

– Olyan is akadt, akinek volt ideje, sőt túl sok is, de az már fásult volt és különben is, látott ő elég krokodilkönnyet, ha jól belegondol, neki is lenne miért sírnia, csak az ő könnyei már elapadtak.

– Egy kislány tágra nyílt szemmel kérdezte: – Miért sír a bácsi? A választ azonban nem várhatta meg, mert a mamája türelmetlenül továbbvonszolta.

– Az orvos egy pillanatra megtorpant, mert mi van, ha beteg vagy súlyos lelki baja van? – Akkor neki kötelessége segíteni. – Ah! Biztos csak neurózis! – legyintett megkönnyebbülten. Milyen jó, hogy van ez a neurózis, mindenre rá lehet húzni. Sok kellemetlenségtől menti meg az embert, akarom mondani az orvost, bár a kettő nem minden esetben zárja ki egymást. (?)

– Az újságíró megállt, lehet, hogy egy jó sztori van az ürgében? Aztán ő is csak legyintett lemondóan: – Ugyan, mit strapáljam magam, talán most darabolnak valakit motorfűrészszel vagy valami más szenzációt kések le. Ha más nem, egy jó kis rablás vagy gyilkosság tuti, hogy lesz, ez meg...

– A képviselő – ő aztán valóban meg akart állni, mert ha valaki szívén viseli a választópolgárok gondját (legalább a választásig), az a valaki csakis ő lehet. Mily fájdalom! – pillant az órájára –, fél óra múlva az ő interpellációja következik a parlamentben (a tévé is közvetíti), igazán nem mulaszthatja el, hisz a néphez, a népről, a nép érdekében fog szólni (hogy a nép

nem így érzi, csak kicsinyes, pillanatnyi...). A nép szeretne könnyebben és jobban élni? Azon dolgozunk! – Hogy a képviselők már most is? Hát milyen demokrácia lenne az, ahol a képviselők szűkölködnek?!

– A püspök meg is állt, hiszen ő minden, még a nyájtól eltévelyedett bárányért is felelős, de csak gyorsan megáldotta, arra már nem volt ideje, hogy lelki vigaszt nyújtson, hisz a hívek már negyven éve várnak arra a templomra, aminek a felszentelésére siet, az mégis fontosabb.

– A rendőr is gondolkodóba esett, de hát a közbiztonságot nem veszélyezteti, a forgalmat nem akadályozza (kikerül), különben joga van sírni, ahhoz még van joga..., de hogy nekem mihez van, azzal még a belügyminiszter sincs tisztában.

– A pedagógus kimondottan nevelő célzattal nem vette észre, mert mindig az sír a lehangosabban..., meg különben is ez olyan lumpen proli tempó, szerencsére ma már..., igaz, most az egyház szívát minket, de nincs is ilyesmire időm, olyan aktív most a pedagógus-szakszervezet, a dolgozatokat sincs időm kijavítani.

– A szakszervezeti bizalmi úgy tett, mintha nem venné észre, ő kiegyezett a kormánnyal, neki családja van, nem teheti kockára.

– (A gyógyszerész oda sem nézett, hisz a húga volt és tudta, milyen lökött bátyja van.)

– A villamos szívesen ráment volna, de sajna, a sínek hamarabb elkanyarodtak.

– Egy kóbor kutya, mélységes sajnálatát és rosszállását kifejezendő, levizelte, ettől magához tért.

– Ennek a kutyának igaza van. Nem vagyok tagja semmilyen pártnak. Etnikai, vallási kisebbséghez nem tartozom. Nem üldöztek, nem üldöztem. Csak tettem a dolgomat szó nélkül, ahogy kellett. Nem menekültem sehonnan, itt születtem, itt szeretnék élni, de velem nem törődik senki. Legalább a bőröm kapott volna valami fényt és

akkor rögtön kikérné nekem a Pralipe vagy a Roma-parlament, de így!

– Hogy én mekkora marha vagyok?! Miért vennének észre, én csak statisztikai átlag, egy szám vagyok! Miért érdekelne valakit, hogy fölfordulok?

– Föállt és elkezdett eszelősen röhögni. A levegő rögtön megfagyott körülötte, az emberek megbotránkozva megálltak:

– Most emelték a benzin árát, Boszniában, Csecseniában még mindig ölik egymást s ennek még van pofája röhögni?!

Hogy milyen emberek vannak?!

A NAGY ÉRZÉS

– A fiú és a lány beleborzongott, amint megpillantotta egymást: – Igen, ő az! Meglátni és... meggyűlölni csak egy pillanat műve! Csakis ő lehet az, akit egész életem át, változatlan hévvel tudnék gyűlölni.

– Nem késlekedtek, rögtön anyakönyvvezető elé siettek. A nászéjszakán mindent megtettek, hogy a másik ki ne elégüljön, ez olyan jól sikerült, hogy szinte kielégülést éreztek. Meg is lett az eredménye. Kilenc hónap múlva megszülettek az ikrek, egy fiú és egy lány. Rondák voltak, mint az apjuk és buták, mint az anyjuk.

A szülők boldogan dörzsölték tenyerüket, még két szerencsétlen, gyűlölködő emberrel több. Lesz majd min keseregni az anyjuknak! Az anya meg azon örvendezett:

– Majdcsak megüti a guta az apjukat, milyen rohadt rossz kölykök lesznek! A boldogságukat csak az felhőzte be, hogy a másik arcára is kiült a káröröm.

A szülők derekasan megtettek mindent, hogy a gyerekekből minél hátrányosabb helyzetű, antiszociális egyént neveljenek.

Az apa állandóan kocsmába járt s amikor hazatántorgott, kikergette őket az éjszakába. Az anya ilyenkor elégedetten nyugtázta:

– Milyen ganéj ember az apátok! Ennél szemetebb trógeret keresve sem találtam volna.

Az anya is megtett mindent, hogy ne adj isten, a gyerekekben valamiféle erkölcsi értékrend kialakuljon. Zugivó volt, nem takarított, a mosatlan edényt és a koszos pelenkát egymás mellé tornyozta. (Az ő lakásuk volt a városban a pókok és legyek utolsó menedéke, szerencsére a környezetvédők nem tudtak erről, így nem nyilváníthatták védett területté.) Órákig

tudott – minden ok nélkül – káromkodni és átkozódni és egyszer sem kellett ismételnie önmagát. A gyerekek első szava is „k” betűvel kezdődött s az anyjukat magasztalta. Mikor rájött, hogy értik a szavait, esténként elalvás előtt hosszan, mindenféle szörnyekről mesélt nekik, brutális gyerekgyilkosságokról, hogy minél lidércnyomásosabb álmaik legyenek.

A gyerekek nagyon szerettek volna szüleik elvárásainak megfelelni. A kislány már ötévesen kiállt az utcasarokra és kihívóan viselkedett, hogy felkeltse valamelyik cukros-bácsi figyelmét, de az egyik fáradalmait pihente a börtön hűvösében, a másíknak pedig ízlése vagy valami hasonló, rosszindulatú betegsége volt, így sajnos nem volt remény szüzessége belátható időn belüli elvesztésére.

A fiú ugyanezen a napon döntött, hogy megcsinálja az első „nagy balhét”. Tapasztalatlansága miatt egy elhagyott, romos házba hatolt be, ahol tinédzserek fuldoklottak szípós-zacskóik alatt. Mivel más elrabolni valót nem talált, letépte a zacskókat a fejükről. A rendőrijárőr abban a pillanatban ért oda, így a fiú pár nap múlva megkapta az „Életmentő” érdemérmét.

A szülők nagyon elkeseredtek nevelésük ekkora kudarcának láttán. A végső lépésre szánták el magukat, csak azért is megjavulnak.

A férfi munkát vállalt, ezután csak ásványvizet ivott, megpreparálta és kifestette a lakást, munka után sietett haza, az asszonynak virágot, a gyerekeknek pedig édességet hozott, már csak szívemnek meg drágámnak szólította őket.

Milyen elvetemült! é gondolta az asszony –, de nem fog ki rajtam! Jó ember vagy – mondogatta neki, miközben dühödten takarított. Fénylett a lakás és csak azért sem szólt rá, ha a szőnyegre ejtette a cigarettahamut. Ebédre akár öt fogást is főzött, hogy mindegyiküknek meglegyen a kedvence. (Csak megcsömörlenek egyszer!)

Rákaptak az olvasásra, színházba, moziba jártak, sőt vasárnap délelőtt templomba, délután állatkertbe. (Csak egy rossz szokást vegyen föl az ember, a többi magától jön!)

A gyerekek értelmi képességeik és szorgalmuk ellenére leérettségiztek, sőt a fiút filmművészeti főiskolára, a lányt pedig bölcsész karra vették föl. Tanulmányaik befejezése után a fiú hamarosan felkapott horrorfilm-rendező és forgatókönyvíró lett, a lány elismert antropológus, nemzetközi szaktekintély, különös tekintettel a sárkány- és sátánkultuszra.

A szülőknek ez volt az utolsó keserű csepp a pohárban. Elkeseredésükben közösen megírták: „A sikertelen élet titka” című művet. Sajnos a könyv hamarosan bestseller lett, harminckét nyelvre lefordították, a postás mindennap egy újabb irodalmi díjjal csöngetett be, amire már lemondóan legyintettek:

– Mi olyan szerencsétlenek vagyunk, hogy még a sikertelenségünk is kudarcba fúlt.

KÁOSZ

„Isten nem kockázik a világgal”
(Einstein)

∞

Pszí részecskék ..., mezonok ..., kvarkok – ..., hadronok.

r e n d e z e t l e n mozgás?

Szabadság. Önmagába záródik, mégis nyitott.

„Legyen világosság!” – és lőn világosság.

Rendezett mozgás.

Proton – neutron – elektron – elektronhéj – atom – molekula.

Kezdet mely magában hordozza a véget. Az idő fogalma. Az anyag: lelassult, ha úgy tetszik, kikristályosodott energia.

„A dolgokban bennrejlő, részecskéket magában foglaló rend, mely meg nem nyilvánult állapotban létezik és alkotja az állapot, amelyen minden megnyilvánult valóság létezik.”

...– világegyetem – galaxisok – naprendszerek – bolygók és mellékbolygók... kicsinyítés és nagyítás, önmagába többszöröződő tükrözés és tükröződés...

A szabadság részleges feladása. (Van részleges szabadság?)

Egy és szétválaszthatatlan egész, egymással összefüggő s egyazon kölcsönhatásban lévő valószínűségek szövédéke.

Eleve elrendelés – sors – fejlődés – törvényszerűségek.

Elemek – ásványok – vegyületek – organizmusok.

Szerves – szervetlen. (önkényes megállapítások, feloldhatatlan paradoxonok)

Növény – Gomba – Állat, ember – emberállat.

Valami elpattan, idő és tér egybefolyik, minek van jelentősége és léteznek dimenziók? Porszemek a szélben: hit,

cél. Együtt és egymás nélkül. Egymásra és egymás mellé montírozott képek, hangok, színek, illatok. Ritmus. Történelem. Sodródás. (az örület határa..., már azon túl) Mit, miért s meddig még?

Béke: a háború teljes hiánya. (Valahol mindig háború van!) Tehát háború: tizenöt éves, investitúra, első és második – (Világ?) – vallás – szénhidrátok és szénhidrogének, élettér, felsőbbrendűség, – ronda pofád van!

Valahol Európában. Második a számokkal jelzett közül. Magyarország. (Mert ezt ismerem?) Pince. Öregek, nők, gyerekek. Sült hús – és vizelet – illat – szag? Megszállók – felszabadítók! ... ? Sikoly és csend. Élet és halál. Magyarul mondta, hogy „gut”.

Kislány, prémes sapka, katona, lépesmész. „Kusaj!”

A vér vöröse, majd a zászlóké is –, de nem sokáig. (proletárinternacionalizmus)

Az idő fogalmát az ember alkotta meg, hogy legyen még egy korlát, amihez igazodni tud.

Lukak a zászlókon, mások a sárban, a tűz vöröse.

Ellenforradalom – népfölkelés – szabadságharc? (A történelem kerekét nem lehet visszaforgatni? És az hány fokra van beosztva?)

Antagonisztikus ellentét? Hit – matéria.

A fizikusok az anyagot egyre kisebb és kisebb részecskékre bontották, hogy megfejtse lényegét, (részecske – hullámtermészet) de egy újabb paradoxont kaptak, ahol az anyagot gondolták, az ott csak tendenciát mutat a létezésre.

Még mindig a sokszor átkeresztelt ötvenhatodik év. Fiú és lány. Forgó mágneses mező, bioáramok, biológiai szükségletek. (A szerelem magasztos vagy játékká fajul vagy csak egyszerűen fajfenntartási ösztön?)

Ős Ego. Homo Ludens. Homo ... (hogyan mondják latinul gyilkos?) A kocka el van vetve, - lesz kenyérünk.

Család – nemzetség – törzs. Haza, nemzet, izmusok harca. Kő, bronz, vas, atom. (Vízöntő?)

Izmosok..., izmosok ..., sok-sok izom, balta, kard, hidrogénbomba...

Ez már a világosság? (Hogy van a léttel meg a tudattal?)

Sötétben tapogatózunk. Hazugság: a színek, a hangok.

„Ha az ember nem ismeri halottai nevét, megsemmisülésüknek ad nevet..., a pusztulás tapasztalata..., a túlélők küszködnek emlékeikkel..., a tapasztalat és megjelenítés között soha be nem tömhető szakadék tátong.”

(Auschwitz megmutatta az ember igazi arcát, akkor létjogosultságukat veszítették a művészetek, és minden más szép hazugság.)

Út, rendezetlen mozgás, szabályok, erkölcs és normák. Értelem? Tudat és lét, génekbe kódolt sors, eleve elrendelés. (A fejlődés nem akkor érte el a csúcspontját, amikor az ásványok kikristályosodtak? Mit ér az olyan szépség, aminek bölcsője és végkifejlete is romlás és rothadás.)

Játék: Ember a sötétben, késsel a kezében, vajon mire készül? Vaját ken kenyérré? ...?

Megtörténnek a dolgok és utólag rendeljük hozzá az eszméket. Gyakorlat – elmélet. Elmélet – gyakorlat? Mi igazol mit?

Petesejt é sperma – genezis – az ember igazi tragédiája.

„Az élet a legveszélyesebb, bele lehet halni.” (... a halál csupán játék.)

Sejtosztódás – zigóta – kromoszómákkal kódolt (új?) sors. Átkozódó öregasszony. Új Ego. Meghült kövek, télgyötörte fák, ötvenhét február. (Mi az ami ilyen sokáig eláll s ha szépen megformázzuk, akkor is sz... marad?)

Tessék mondani, mikor lesz világosság?!

Az egyetlen irracionális fogalom, az irracionális. Racionális: a szubjektivitásunk szűrőjén át hozzánk eljutó benyomások halmaza –, ahogy nővünk és elvesztjük gyermeki ártatlanságunkat, velünk együtt, úgy piszkolódik el a szűrő és egyre kevesebbet enged át s válik mind valószínűtlenebbé a minket körülvevő világ.

Meg szeretném írni a csöndet! – „kiált” fel a süketnéma – és fölolvassza, hogy hallják!

Az ember a legnagyobb szélhámos: kitalálta Istent, hogy legyen aki megteremtse őt – Isten a legnagyobb szélhámos: megteremtette az embert, hogy legyen ki imádja őt.

Ha kiderül a csalás, vége lesz a lidércnyomásnak és lesz végre világosság?

NO KOMMENT

– Kedves nézőink!... – de nem is tudom minek udvariaskodom, akinek van egy kis esze az úgysem néz ilyen blőd műszart... öö ... izé ... műsort, a többivel meg úgyis tegeződhetek.

– Szóval toprongykáim, mármint szellemi, miért nem olvastok inkább? Van annyi más amivel hülyíthetnétek magatokat. – Ja, hogy analfabéták vagytok? Hát ezért lettem én is tévémondó, különben képviselő vagy újságíró lettem volna. Igaz az újságírás most veszélyes, mert amint a nagy főideológus mondja: Az írógéptől és a töltőtolltól tébécét – vagy ábécét – lehet kapni – vagy kell hozzá tudni, a fene se tudja.

– És ami a legszebb, hiába nyaltam a talpukat, mégis lekommunistáztak. Nem mondhatom, hogy hazug disznó, hisz egy alapszervezetben voltunk. Hogy hazug, azt nem is mondom, azt nem, csak fejlődnek a világnézeti ismeretei ugye, meg aztán nem csak az éremnek, a köpönyegnek is több oldala van...

– Én ugye csak mondtam amit elvártak tőlem – az egyik oldalon – és most mind a két oldal, az én hitelességemet vonja kétségbe. (Ha annyi lenne, egyszerre rúghatnának mindketten.)

– Úgy jártam, mint a munkásosztály, magam alatt vágtam a fát. Én nem fogok még egyszer ebbe a hibába esni! és ti?

– Utáljátok már a pofámat?! Hát még én a tiéteket, még szerencse, hogy nem látom. (hátat fordít a kamerának) Bírjátok még ki azt a kis időt ... – Jó, jó, tudom nem terveztek tisztogatást, csak ésszerű racionalizálást vagy amit akartok, úgyis kigolyóznak valamilyen indokkal.

– Hogy itt demokrácia van és mindenki azt mond amit akar? Na, na! (fordul vissza és megfenyegeti a nézőt, órájára néz) – Hál’ Istennek letelt az adásidő, most elmegyek egy kicsit Hawaiba vagy a Bahamákra, ott csak kidekkolom azt pár évet valahogy, amíg újra megdöntitek magatokat.

(P)ARÁNYOK

A gimnáziumban örületbe kergette a fizika és matematika tanárait. Ha egy számításba apró hiba vagy ellentmondás csúszott be, a tanári tekintélyt semmibe véve rohant a táblához, hogy kijavítsa.

Osztálytársai csak kis Gaussnak hívták s jókat nevettek a lányokkal kapcsolatos, naiv kérdésein. Azt hitte a világmindenség olyan, mint egy egyszerű gépezet – na jó, egy kicsit bonyolultabb – s elég, ha az ember a fizikában és a matematikában jól kiismeri magát s akkor nem érheti meglepetés.

Mire az egyetemet is elvégezte, felépült a MAMI becenevű részecskegyorsító (Mainzban), ennél ideálisabb munkahelyet el sem tudott volna képzelni.

A megszállottak lendületével vetette magát a hadronok, kvarkok, π -mezonok és antiprotonok világába. Több kötetnyit írt egy-egy részecske élettartamáról, perdületéről s különleges tulajdonságairól.

Néha azért felderengett előtte, hogy nemcsak fizikus, hanem férfi vagy legalább is valami hasonló. Suta bókokkal próbálta megkörnyékezni a neki tetsző laboránslányokat vagy asszisztensnőket, akik mint fizikust nagyra becsülték ugyan, de mint álmaik lovagját vagy akár szolid élettársat nem tudták elképzelni.

Egy szilveszter este megsokszorozott erővel tört rá a magány nyomasztó érzése. Bolyongott a város utcáin, mint aki keres valakit vagy valamit. Egyszer csak azt vette észre, hogy színes, zajos forgatag veszi körül és sodorja magával. Mire feleszmélt egy koncertteremben találta magát. Egy felkapott punk együttes adott koncertet.

A zene, már amennyire annak lehetett nevezni, hangos, a szöveg alig érthető és valószínűtlenül obszcén, az énekesnő frivol és kihívó, ruhája inkább kiemelte, mint eltakarta bájait.

Nem tudta a szemét levenni a lányról. Mintha láthatatlan erő húzta volna, elindult felé. Észre sem vette, hogyan került a színpadhoz s hogyan kapaszkodott fel rá. A révületből az zökkentette ki, hogy az egyik testőr ott termett s akkora pofont kent le neki, hogy a szemüvege elrepült, a szemöldöke fölrepedt s eleredt az orra vére. Egy másik gorilla is odafutott, hogy lerugdossa a színpadról, de az énekesnő védelmébe vette. Elhessegette a pribékeket, fölsegítette, átölelte le ne rogyjon s most már kimondottan neki, az ő fülébe búgta a malacságokat. A reflektorfénytől és a szemébe csurgó vértől elvakultan hunyorgott megmentőjére s gerincén és zsigerein jóleső remegés futott végig.

A közönség őrjöngött, azt hitte ez is a jól megkomponált show része.

A koncert végén a lány mint egy élettelen rongybabát, vonszolta magával az öltözőbe. A lány pár perc alatt meghökkenő metamorfózison ment át, a szivárványszínű pillangóból, ha nem is csúf hernyóvá, de szolid, kis szürke, hétköznapi bakfissá vedlett át. Letörölgette a fiúról a vért, sebeit leragasztotta, ruháját rendbe szedte, majd észrevétlen kiosontak a még mindig tomboló rajongók gyűrűjén, akik álmodni sem merték volna, hogy az a jelentéktelen kis béka, az ütődött ipsével, álmaik bálványa, a megközelíthetetlen szex-szimbólum. Még talán akkor is vártak rá, amikor ők már rég a lány lakásában méregették egymást bátortalanul.

– Mit akartál a színpadon? – kérdezte a lány.

– Azt hiszem, meg akartam fogni a fenekedet – felelte szemlesütve a fiú.

– És már nem akarod? – mosolygott hamiskásan a lány.

– Mára épp elég pofont kaptam és különben is...

– És különben is?

– Mintha nem is te álltál volna ott, mintha meg sem történt volna az egész. Talán csak álmodtam és azt várom, mikor ébrednek föl.

– Miért? Szeretnél fölébredni?

– Ha álom, akkor nem.

– És különben?

– Hát..., én nem tudom mit kell ilyenkor mondani vagy csinálni. Én most jöttem rá, hogy egy irtó nagy bunkó vagyok. Kiszámolok neked mindent, kapásból megmondom a Jupiter és a Szaturnusz együttállását vagy bármelyik más bolygóét, de ha hétköznapi dolgokról vagy... izé... kérdezel...

– Ezt az izét, ha lehetne bővebben.

– Az érzéseim – pirult el füle tövéig.

– Melegszik, szóval?!

– Szóval én még soha, lányokkal... izé...

A lány nem bírta tovább türtöztetni magát, a szőnyegre esett, úgy rázta testét a nevetés, mintha eszelős lett volna. Alig tudta abbahagyni, végre könnyeit törölgetve felült.

– Hát ez oltári jó! Lehet meg fogsz lepődni, de még én sem, soha senkivel.

– Úgy érted, hogy még te is?

– Úgy bizony és nem tudom mitől, de irtó izgis vagy nekem, azt azért mégse várd, hogy én fogjalak le!

– De amiket a fülemben üvöltöttél?! Még én lánytól ilyen disznóságokat nem hallottam. Honnan vetted ezeket az..., ne haragudj, de nem tudok mást mondani ocsmányságokat?

– Honnan, honnan! Írták nekem. A külsőségekhez tartozik, erre van most vevő. Ennyi hangom van, azt ilyen zenével és ilyen szöveggel lehet eladni. A show része, különben is a szavak csak azt képezik le, ami az életben van s ha az élet ilyen, a szavak igazán nem tehetnek róla.

– Szóval az egész csak szemfényvesztés, csalás?

– Jobb lenne, ha igaz volna?!

– Nem, dehogy!

– Akkor mit vacillálsz?! Itt ülünk ketten a félhomályban, sem közönség, sem gorillák.

Félénken közelítették egymáshoz, mintha attól félnének, hogy megégetik magukat s volt is benne valami, mert szemeikben s vérükben különös tűz lobbant. (Inkább az lett volna különös, ha nem lobbant.)

Ízlegették egymás hangját, mozdulatait, bőrét, illatát. Bátortalan puszik vadultak csókokká, érzékiség korbácsolta vágy száguldott végig ereikben, döntögetve a szemérem és a beléjük nevelt gátlások bástyáit. Cseppenként pergették a gyönyör édes perceit. Tudták és érezték, megtörtént a csoda.

Amikor a nyilvánosság előtt bejelentették, hogy összeházasodnak, mind a két tábor elhült. Egy fizikus s egy punk énekesnő?!

Esküvőjükhöz hasonló banzáj nemcsak Mainzban, hanem egész Európában nem volt még. Ott volt a fizikusok krémje a világ minden részéről s a legvadabb punkok ugyanonnan.

Bizalmatlanul méregették egymást, ám az alkohol oldotta a hangulatot s elégedetten állapították meg, hogy elég hülyék – mármint amazok –, de éppen ezért egész elviselhetőek.

A házasság nem egyformán hatott rájuk. A lány szövegei szelídültek, zenéje is lágyabbá vált, ámde ettől még csak nőtt a népszerűsége.

A fiú viszont, már nem rohamozta olyan vehemensen a tudomány csúcseit s ez az ő népszerűségének ártott. Rájött, hogy az élet nemcsak fizikából és matematikából áll, a lány keleti filozófiák iránti bűvölete, benne is felkeltette az érdeklődést s mint mindent, ezt is csak teljes odaadással tudta csinálni. Így aztán a kutatómunkát elhanyagolta, hogy a „humán” szférát is földerítse. Egy új világ ejtette rabul, helyesebben mondva, nem is egy új, hanem a régi, csak egy egészen más aspektusból. Amikor Jósé Silva agykontrolját is „betéve” tudta, vagy inkább érezte, mintha egy új kódot kapott volna a részecskék világának megismeréséhez, de legalábbis

megsejtéséhez – hiszen igazán megismerni még önmagunkat sem vagyunk képesek.

Úgy lépett be a vezénylőterembe, mintha először járna ott. A kollégákat elhessegette a mikotron irányítópultja elől, kényelmesen elhelyezkedett egy bőrfotelben, izmait és idegeit ellazította, agyát pillanatok alatt alfa állapotba helyezte.

Bántó élességgel rajzolódt ki előtte a műszerfal. Különkülön érzekelte minden egyes műszer rezdülését és egy időben azok együttesét is. Hirtelen kristálytiszták és egyszerűek lettek az összefüggések. A vezérlőpult nőni kezdett – vagy ő ment össze? Belülről látta az egészet, a tekerceket, a körülöttük pulzáló mágneses tereket, az ionok rendezetlen mozgását, a közel fénysebességgel száguldó elektronokat.

... egyre zsugorodik, sötét, hideg űrben zuhan, valahol apró fények villódnak, majd közeledni és nőni kezdenek, vörös óriás csillagok és fehér, forró törpék száguldanak el mellette, feketelyukak akarják beszippantani, de a szupernóva robbanások továbbblendítik, sötét porfelhőket szel át, amelyekben már ott pislákolnak a csillagembriók. Furcsa alakú galaxisokat hagy maga mögött, majd egy egyszerű spirál-galaxist megközelítve lelassul, belseje felé hull, lassan elkülönülnek a csillagok. Némelyik csillagot bolygók veszik körül, az egyik bolygó vonzása csapdába ejti. Mind jobban szűkül az ellipszis. A kék bolygó csábítja, hívja. Zuhan ...

Mintha egy kényelmes bőrfotelban ülne.

– Mi ez? Valami obszervatórium? Igen. Más idő, másik tér, de élek és lélegzek, sőt mi több gondolataim vannak. Akkor

feltehetően értelmes lény vagyok. Valami távcsőszűrőbe bámulok, de mi a franc az ott?! Egy szupernóva vagy egy üstökös? Nem is az az érdekes, hogy mi, hanem az, hogy hamarosan elsöpri ezt a bolygót s vele együtt értelmes és értelmetlen lényeit, a civilizációjukkal és civilizátlanságukkal egyetemben s legszörnyűbb az egészben, hogy az a „valami” az elektron, amit én gyorsítottam fel, hogy egy atomból új, eddig ismeretlen részecskéket szakítson ki s én szenzációs dolgokat írhasak, majd a perdületéről, tömegéről, élettartamáról..., élettartam. Persze hogy olyan rövid életűek ezek a részecskék, hisz amit mi élettartamnak nevezünk, az már csak a haldoklási idő, merthogy az egészből kiszakítva már nem ugyanaz! Semmi értelme az anyagot egyre kisebb és kisebb részekre bontani és talán felelőtlenség is, ugyanis mi van, ha a tér azon darabja kerül egyszer a gyorsítóba, amelyen mi lakunk, mert talán egy másik dimenzióban az csak egy részecske?

REINKARNÁCIÓ

Az ércotelér gyanútlanul pihent a puha kőzetpaplan alatt. A szél, az eső, a napfény és a fagy lassú, de szüntelen szorgoskodásának eredményeként a felszínre került. A biztonságot nyújtó anyaméh után vaksin hunyorgott a fényben.

Egy idő múlva furcsa, két lábon járó lény tévedt arra s ahogy észrevette füttyentett egyet, majd felkiáltott: „A rézangyalát!”.

Elment, de nemsokára többedmagával, dübörgő, füstokádó szörnyetegeken tért vissza. A szörnyek acélkörmeikkel és fogaikkal a földanya testébe martak, majd amikor már nem tudtak mélyebbre vájni, gyémánt élű visítva csikorgó fúrókkal hatoltak egyre beljebb. Aztán gusztustalan, síkos anyagot engedtek a furatokba, amit tekergőző köldökzsinór kötött össze a külvilággal.

A zsinóron röpke bizsergés futott végig, egy villanás, a föld tompa morajlással megremegett s az ércötöms apró darabokra hullt. Úgy érezte meghalt.

A bányászok csillékbe rakták a felaprózott ércet. A csillékből vagonokba, a vagonokból dúsítóba, majd a kohóba került.

A kohó melege a magmáéra emlékeztette, ahol embrióként a létezés hiábavaló mulandósága felé elindult.

A NAGYEMBER kicsike volt, és kopasz. Ezt hivatott ellensúlyozni a szobor monumentalitása, amely biztonságot és erőt sugárzott.

A formát öntőmunkások vették körül s a nagy művész irányította őket. Míg a bronz megszilárdult, a nagy művész a reinkarnációról tartott előadást s később erről szeretet volna véleményyt kicsikarni az öntudatos munkásosztálytól, de az

annyira öntudatos volt, hogy a véleményét megtartotta magának.

„Reinkarnáció”. Ez volt az első szó amit hallott, miközben lassan, hülve formát öltött. Nem tudta mit jelent, de soha többé nem felejtette el.

Kibontották az öntőformából. A nagy művész elégedetten mustrálta művét, hiszen nemcsak a NAGYEMBER nagyságát, hanem az övét is demonstrálta ez a szobor. Majd féltő kezek bugyolálták be és kötelekkel fonták körül, azután egy daruszerkezet teherautóra emelte.

A kiemelt jelentőségű város, kiemelt jelentőségű terén már várt rá a vörös márvány talpazat. Hatalmas éljenző tömeg gyűlt össze a tiszteletére, pontosabban a NAGYEMBERére, azonban ez mindegy, hisz mától ők egyet jelentenek.

A szónok hosszasan méltatta ifjúságát, férfikorát, dicső tetteit, melyek ily nagyvá tették. A hallgatóság lelkesen éljenzett és tapsolt s ő állt a dicsfényben megrészegülten. Az ünnepség csúcspontjaként társadalmi szervezetek, jelentős (de annyira nem nagy) emberek, majd totyogó apróságok, erejük teljében lévő munkások, könnyes szemű nénikék, s végül a sokat megélt aggastyánok helyeztek virágot lábaihoz.

Az ünneplés lassan elcsendesült s a tér kiürült. Egy veréb szállt a fejére és addig tollászkodott, míg nem a fennkölt pátoszt egy szépen formált ürülék prózaiságával oszlatta szét.

Az utcákat és tereket az éj vonta bársonyába, a szobor jólesően nyújtózott a fárasztó nap után.

De mi az a sanda árnyék, ki lopózik a sötétben?!

Egy középkorú férfi volt az, szemeiben izzott a gyűlölet. Alaposan körülnézett, és amikor meggyőződött róla, hogy nem látja senki, leköpte. – Te rohadt piszok! – sziszegte és duplázott, majd ahogyan jött, úgy osont el.

A szobor méltánytalannak találta a helyzetet, de mégis valami megmagyarázhatatlan rosszérzése támadt: – Hátha nem is olyan nagy a NAGYEMBER.

Az atrocitások mint sűrűbbé váltak – igaz még csak éjszaka –, a nagyobb ünnepeken és évfordulókon pedig elhangzottak a NAGYEMBERT tönkjéző dicshimnuszok, amelyeket már ő is, és az egyre fogyatkozó és mind kevésbé lelkes tömeg is kívülről tudott. Az viszont a leglidércesebb álmaiban sem sejtett fel, hogy majd valaki a veréb produkcióját megirigyleti.

A férfi részeg volt és nagy erőfeszítésébe került, mire sikerült felmásznia és úgy elhelyezkednie a szobor fején, hogy neoavantgard kifejező eszköze pontosan oda kerüljön, és azt fejjeze ki, amit „művész” érez.

A nép most valóban lelkesen tapsolt és éljenzett, bár ez már nem a szobor reprezentálta személynek és az eszmének szólt.

Két bőrkabátos egy gépkocsiba tuszkolta a merénylőt, majd a szünni nem akaró ovációt géppisztolyugatás hallgattatta el. Néhányan véresen rogytak a földre, a többiek fejvesztve menekültek. Pár nap viharelőtti csend után vérgőzösen tobzódott a történelem. Emberekkel és eszmékkel számoltak le (azt hitték végleg), azután a hozzájuk kötődő jelképeken és szobrokon volt a sor, mintha ők tehetek volna arról, amit az emberek társítottak hozzájuk.

A nagyember (már csak így kisbetűvel, hisz a nagytestvérhez menekült, hogy mentse az irháját) szobrára is sor került. Egy drótkötelet tekertek a nyakára, a másik végét egy teherautóhoz erősítették, felbőgtek a lóerők s a márvány talapzat recsegve engedett, a szobor a földre rogyott. A tömeg diadalittasan ünnepelte győzelmét, mindenki megpróbált egy darabot letörni valamilyen szerszámmal, hogy ezzel is elégtételt vegyen az őt ért sérelmekért.

A nagy diadalt nagy gyász követte. A történelem ingája nem akart középen megállni, vitte a tehetetlenség, (akárcsak a tömeget).

Jöttek viszonylag nyugodtabb évek is, ám erről a szobor mit sem tudott, darabokra törve hevert egy kert sarkában. Ócskavasat gyűjtő gyerekek fedezték föl. (Gyűjtsd a vasat,

gyűjtsd a fémet, ezzel is a békét véded! – És ha ágyút öntenek belőle?)

Újra öntődébe került. Az éppen aktuális eszméket megtestesítő Nagyember tervén dolgozott, az éppen pályája csúcán lévő nagy művész.

– Kohó – forma (eszmélt a szobor) – bebugyolálás – daru – teherautó – márvány – lepel – avatóbeszéd – ... – totyogó apróságok – könnyes szemű nénikék – veréb ...

– Mintha valahol, már valamikor... Hát persze! Reinkarnáció!

– Már meg sem lepődött, amikor egy középkorú férfi óvatosan, körülkémlelve odalépett...

(Az írás itt befejeződik, azonban a történet...)

VÁTESZ

Azt hitte rendben mennek a dolgai, úgy sikerült mindig minden, ahogyan történnie kellett. A felesége még szép, kívánatos, gyermekei erősek, okosak s megadták neki a tiszteletet. Mégis valami megmagyarázhatatlan, homályos érzése támadt.

– Ez túl szép és valószerűtlen!

Figyelmesebben kezdte szemlélni környezetét és önmagát. Kritikus szemmel, mintegy kívülállóként.

Volt amikor kétségek gyötörték és büntudata támadt, különösen olyankor, amikor úgy érezte, hogy valamit nem, vagy nem úgy kellett volna tennie.

Megfogadta, mielőtt tesz valamit, elszámol tízig, nem szeretett volna ugyanabba a hibába esni. Véleménye szerint, az okos mások hibájából tanul, a buta a magáéból.

Jött ugyanaz a helyzet, ugyanaz a szituáció és ő tehetetlen bábként elkövette ugyanazt a hibát újra és újra. Még jobban figyelt, és lassan felderengtek előtte az eddig láthatatlan zsinórok. Rájött, nem ura önmagának. Semmi nem történik véletlenül, a dolgok nem önmagukért vannak. Észlelte a zsinórokat és az azokat irányító láthatatlan kezeket.

Megpróbált küzdeni ellene. Ő akart gondolatai és tettei ura lenni, de hiába hadakozott. Rágyújtott és inni kezdett, kaján vigyorral várta, hogy a madzagok összekuszálódjanak.

Minden ment a maga megszokott rendjén, csak az asszony nézett rá csúnyán, ha este ájultan zuhant az ágyba. Bosszús fintorral jegyezte meg: –Milyen büdös vagy már megint!

Tudta, erről sem ő tehet. Már semmi sem érdekelté és semmi sem számított, csak valahogy megszabaduljon, végre a

maga ura legyen, ő legyen gondolatai és tettei kiokolója és birtoklója.

Amikor kilépett a borozóból, hirtelen a kikanyarodó villamos alá vetette magát. Még látta az arcon a vigyort, a kezek mögött, melyek most is irányították.

ÖSSZE(NEM)FÜGGÉSEK

Az űrállomás szabályosan keringett a pályáján. Nem mutatott semmi rendellenességet, de a rádiójelekre nem válaszolt. A kapitány elrendelte a legnagyobb készültséget, nem szükségből, inkább csak rutinból.

Az űrállomásnak egyetlen lakója volt. Az igazi nevére és nemzetiségére már senki sem emlékezett, a világűr remetéjeként emlegették csak. Még az ezerkilencszáz-kilencvenes évek végén küldték föl, mint önként jelentkezőt, hogy az ember világűrtűrő képességét teszteljék egy majdani Mars-utazáshoz.

Akkoriban voltak a nagy változások Kelet-Európában, bár dúlt a boszniai háború, úgy tűnt béke lesz s az emberiség felülemelkedik provinciális eszme vakvágányain s a rombolás és gyűlölet helyét átveszi az építő egység. A történelem útjai azonban sohasem arrafelé kanyarodnak, mint várnánk és a józan ész szól legkevésbé bele a történetekbe.

A kísérleti személy letöltötte a Mars-utazáshoz szükséges idő másfélszeresét, aztán utasítást kapott a visszatérésre, ő azonban nem engedelmeskedett. Az űrközpontban felmerült, hogy lehozzák erőszakkal vagy a sorsára hagyják, de valami érthetetlen, különös tiszteletből, a gazdaságossági és más szempontok ellenére, továbbra is életben tartották az űrállomást, mint annak idején Minotaurusznak, félévenként lerótták adósságukat, ellenben az öreg (most már így nevezték), nem kívánt szüzeket, de így is elég sokba került.

Kormányok jöttek, kormányok mentek, országhatárok átrendeződtek (minden egyezmény ellenére), csak a Világűr Remetéje maradt kiszámítható pályán. Egyre nagyobb nimbusz övezte. Végre volt valaki, egy létező, egy élő, aki ott „áll”

felettük s figyelni őket. Valamit talán tud, amiről nekik fogalmuk sincs.

Az első száz évben még minden hosszabb hallgatása után várták, hogy egy halott, egy élettelen tetem fogadja a teherúrhajót, ám a legénység azt tapasztalta, hogy az öreg fizikailag és szellemileg még mindig frissebb, mint bármelyik földi ötvenes. Megszokták, hogy ott van és lassan kezdett egyet jelenteni az ürrel, az örökkévalósággal.

A teherúrhajó leszállt az úrállomáson.

– Hát mégis bekövetkezett? – kérdezte Black, az amerikai pilóta.

– Mózesnek sem adatott meg, hogy belépjen az ígéret földjére, az öreg is elég rég vár a világűr kapujában, ki tudja mit látott s mennyi volt megengedve neki? – válaszolt Joachim, miközben előkészítette a zsilipet az átszálláshoz.

Átkutatták az úrállomást, minden sértetlen volt, a szkafanderek is hiánytalanul és érintetlenül lógtak a helyükön. Az úrállomás zsilipje érkezésükkor csukva volt, holott azt kívülről védőöltözék nélkül lehetetlen bezárni. Az öregnek azonban nyoma veszett.

A hálófülkében divatjamúlt bőrkötéses mappát találtak. (Óh, te szent számítógép billentyű, a letörölhetetlen floppyk kielégíthetetlen orgazmusa!) Joachim még tudott valamennyire olvasni, bár már ő is a billentyűkhöz nőtt nemzedék gyermeke volt. Felütötte a mappát, naplónak tűnő feljegyzéseket talált benne. Az utolsó bekezdésnél akadozva és szótagolva, de még érthetően olvasni kezdte:

... vergődünk a lét túldimenzionált, szűk keretei között. Nem a negyedik vagy akárhányadik dimenziót kell keresnünk, hanem a dimenziótlanságot. Csak fizikai létünk s az abból eredő tudatunk szab határokat. A természet törvényei egyszerűek. Ismétlődések, hiányok,

halmazok és tükröződések. Olyan ez, mint mikor a fától nem látja az erdőt az ember. (Van még fa és van még erdő?) Az ág kicsinyített mása a fának, a fa egy felnagyított ág, az erdő ezt többszörözi.

Nem kitörnünk kell belőle, hanem elfogadni, feloldódni, egygé válni vele, benne.

Amikor először léptem ki a föld légköréből s csüngtem a nagy „semmiben” (a semmi minden), de ez a semmi is csak egy ember alkotta fogalom, képzet, mint ahogy az anyag és az anyagtalan váltakozása építi föl ezt az egész nagy „valamit”, akkor döbbsentem rá, milyen apró, törékeny hajó ez az agyongyötört, az ember kapzsiságának kiszolgáltatott Föld.

Lehet ez is törvényszerűség, ilyennek kell lennünk: gyilkosnak, vadnak, kapzsinak. Mások és önmagunk elpusztítójának, hogy letűnve - akár a dinoszauruszok - átadjuk helyünket egy más, lét-, esetleg tudatformának, ami azért mégsem más, hiszen ez egy önmagába záródó körmenet, talán mint egy akárhányszor megtekert Möbiusz-szalag, amelyen bárhol indulsz el, s ha nem is te, vagy a fiad, de a helyedre lépő sokadik faj a természet láncolatában, végül odaér ahonnan elindultál.

dolgok önmagukért és önmaguk ellen vannak. Nincs föloldhatatlan ellentét, mint ahogy a tükörkép is csak leképezés, nem ellenpólus. Csak megfelelő látószögéből rajzolódik ki az egész. Ami itt egésznek

tűnik, távolabbról csak egy másik (törtrész) egész parányi része. De vajon, hol van meghajtvva ez a szalag, hol az a hely, ahol az óriás átvált parányba, a töredékből egész, az egészből töredék lesz?

Vannak-e határok, létezik-e határtalan? A létezés a nemlét kontinuitás hiánya? Vagy csak a hiányérzet szüli az anyagot? Mennyi kérdés és ugyan van-e értelme, szabad-e kérdéseket föltenni?

Az embernek csak hagynia kellene, hogy az élete dallama diktáljon, feloldódnia benne, lágyan ringatózni ütemére.

Korlátokba kapaszkodunk, elvakít egy pillanatkép, görcsösen egy megfogható valóságot akarunk teremteni, rettegünk a múlandóságtól, mert nem tudjuk elfogadni, hogy az élet előtt és után van az öröklét, közte csak átmenet. Könnyen kellene vennünk, hagyni és hallani a dallamot, hogy fölemeljen, sodorjon...

Vagy már teljesen süketek vagyunk?

FURCSA SZERZET

A szülést monitoron figyelő orvosok elképedve nézték a csecsemőt. Még mielőtt a lélegeztető készülék működésbe lépett volna, a gyerek felsírt és szaporán szedte a levegőt, minden külső segítség nélkül. A végtagjai pedig olyanok voltak, mint a régi anatómia könyvekben, valamikor az atomkor elején, a kezeken és lábakon öt-öt ujj!

A régi hologramokon és a még régebbi videofelvételeken láthattak ilyen furcsa szerzeteket, ahol minden logika és rendszer nélkül össze-vissza rohangáltak. Nagyképűen Homo Sapiensnek nevezték magukat, ám ezt azzal cáfolták meg, hogy a legértékesebbet, az emberi életet vették semmibe s állati ösztöneiknek engedelmességgel gyilkolták egymást, - ami bizonyos fokig racionális cselekedet is -, dehogyan saját testi épségüket kockára tegyék, az végkép az állatvilágból eredő csökevény, amit ködös, érhetetlen fogalmakkal próbáltak szépíteni, úgymint szerelem, bajtársiasság, hazafiság, azonban ezek csak feltupírozott, nagyzó szavak. Az etológusok világos és okszerű levezetései megmutatják a párhuzamot az állatok territoriális viselkedése és a primitív ember számunkra érthetetlen mozgatórugói között.

Mindegyikükben szinte ugyanaz a gondolatsor futott végig s vele ugyanaz a rémület: Itt van egy csecsemő, aki képes volt minden segítség nélkül az első légvételre. Ujjai vannak s úgy látszik, pár hónap múlva, akár önálló mozgásra is képes lesz, bár a feje száználisan kicsi, következésképpen szellemi képességei minden bizonnyal fogyatékosak lesznek. De mi lesz, ha az a pár primitív gondolat, állati reflexekkel és nyers

erővel társul ebben a lényben (az eszükbe sem jutott, hogy ez a lény is ember), és felborítja a megszokott rendet.

Mire juthat az értelem, a logika, a nyers erővel és az irracionális gondolatokkal szemben?

Nem kellett szólniuk, hiszen az őket életben tartó rengeteg mütyürke között olyan is volt, ami közvetítette a gondolataikat, ámbár ez nem mindig üdvös, de szerencsére nem volt a kezükben egy tisztességes orrba vágáshoz elegendő erő. Különben is, ha az adrenalin szintjük emelkedni kezdett, rögtön beindult az erre programozott szerkezet s a legmegfelelőbb nyugtatót adagolta közvetlenül a véráramukba. Most igencsak serénykedhetett, mert ekkora izgalomszintet, még működése alatt nem ért meg.

Mi lesz, ha a gyerek elkezd járni és tudatlanságában megbabrálja a létfenntartásunkhoz nélkülözhetetlen gépeket?

Lélegzetvisszafojtva drukkoltak az életindítónak nevezett gépnek, hogy be tudja ültetni a fejen duzzadó erek egyikébe azt a biodiódát, aminek segítségével majd hatni tudnak rá. A csecsemő rúgkapált, állandóan kicsúszott a gép karjai közül, így az nem tudott eleget tenni a feladatának, erre nem volt programozva, azt hitte a szenzoraival van valami probléma és elstetett a karbantartó részlegre.

A rémület nőttön-nőtt bennük. Mi lesz most, hogy a gépnek nem sikerült az újszülöttet bekapcsolni a bolygórendszereket összekötő hálózatba, amely ellenőrzése és irányítása alatt tartja a legkisebb kozmikus porszemet is, számolva a hatásokkal és ellenhatásokkal, hogy a tér ezen darabjának, az ember minél hosszabb ideig és minél zökkenő mentesebben az ura maradhasson.

Ez az emberpalánta most mindent keresztülhúzhat. A gépek az ő védelmére is programozva vannak, de a többiek csak a parányi alkatrészekeken keresztül tudnának vele kommunikálni s talán hatni rá, ám ő kívül rekedt a kollektív tudaton ...

Mielőtt az összes nyugtató elfogyott volna, a probléma megoldódott. A dajkagép sem volt mozgó csecsemőre

programozva, így az kicsúszott a karjaiból, mikor a nevelő részlegre akarta vinni. A gyerek koponyája szétloccsant a kövezeten, már nem lehetett segíteni rajta.

A kórlap alján ez állt: „Exitus oka: életképtelenség.”

NULLADIK TÍPUSÚ TALÁLKOZÁS

Megint a visszatérő álom: – Az Ayers Rock vörös sziklatömbje, felkelő nap, az éjszakai hideg után hirtelen felmelegedő kövek pengése. Egy kiegészített terepjáró, bennszülött varázsló orrában kagylókarikával, valamit torokhangon dűnnyög, kézzel-lábbal magyaráz, nagyon fontos amit a varázsló mond, de ő nem érti. Tudja, hogy alszik, hogy csak álom, mégis...

Érzi, ahogy a takaró megemelkedik rajta, valami láthatatlan erő emeli lábbal előre, kifelé a nyitott ablakon. “Ufók, szürke emberkék” - villan át az agyán. Fél. Az erő megszűnik, visszahuppan az ágyra. Most már ébren van. A sarkon teherautó fordul be, hirtelen fékez. Zöld, átható fény vibrál az ablak előtt. Föláll, az ablakhoz lép, kihajol, látja a vezető rémült arcát. Nem mer a fénybe nézni. „Pedig úgy szerettem volna mindig találkozni velük. Most a félelem fala nem engedi, hogy lássam őket. Biztosan érzik a félelmemet. Tehát nem akarhatnak rosszat, ha tekintettel vannak a félelmemre.” Kényszeríti magát, hogy a fénybe nézzen. A fény koncentrikus, sűrűsödő körökként pulzál. Nem is fény, inkább látható energia.

Megint érzi a vonzást. Tudatalattija ismét ellene feszül. A vonzás megszűnik, a körök plazmaszerű köddé folynak szét. A teherautó visszafarol.

Ellazítja magát, elképzeli, hogy a félelmét egy mély kútba dobja. Lebeg, a körök összeállnak. Jóleső érzés tölti el. Könnyű és megmagyarázhatatlanul boldog. Érzi, hogy eggyé válik a körökkel, elveszti anyagiassult mivoltát, ő is csak energia és fény. „Ez lenne a magasabb tudatforma?” Ismét anyagi lény, de könnyű, megtisztult. Nincsenek kétségek, félelmek. Idegen tér,

de mégis ismerős. Az emberkék nem szürkék, nem zöldek, meghatározhatatlanok, csak a mélyen ülő szemeket látja. Érzékeli a gondolataikat, mintha számítógép memóriában olvasna. Pontosan definiált, letisztult, racionális gondolatok veszi körül. Hideg, érzelemmentes, csupasz gondolatok. „szegénykék”.

Lepereg előtte törzsfejlődésük, történelmük, ahogy egyre nő az intelligenciájuk s egyre jobban megértik a körülöttük lévő világot. Mind ésszerűbb és gazdaságosabb a civilizációjuk s mert ennek olykor az érzelmek ellentmondanak, lassan elsorvasztják, hogy ne legyen ami útját állja a fejlődésnek.

Egyensúlyban lévő, önmagát fenntartó rendszer. Szinte már mindent tudnak. Ám körvonalazódik egy kérdés: Mire fel az egész? mi a célja? A rendszer kibillen, új világokat, más létformákat kutatnak lázasan.

– „Szegénykéim! Ha ti nem tudjátok, én hogyan adhatnék választ?”

A vekker megszólal. A nő álmosan átnyúl, hogy fölrázza a férfit, de nem találja. Kinyitja a szemét és fölül. Látja az ágy szélén ül, arcán földöntúli mosoly. – Úristen! – sírja el magát. Még nem tudatosult benne, de már érzi, a férfi örökre egy külön világban rekedt. Igen, egy külön világban.

Az Ayers Rock alatt ül, most már örökké s már érti a varázslót: „Az élet célja, maga az élet.”

GENEZIS

A Mindenható ott lebegett öröktől fogva a végtelen semmi felett. Kerubok, Szeráfok és Angyalok vették körül, hallgatták a szférák zenéjét. Töretlen harmónia, ambrózia, nektár, manna. A semmibe nyúlt az öröklét. Nagyon unatkoztak.

Fellobbant az isteni szikra:

– Legyen világosság! – és lőn világosság.

– Legyen nap, hold, csillagok! – az is lőn.

– Legyenek növények, állatok –, köztük a legnagyobb – az ember! – s az Isten maga képére teremté az embert, így kezdetben az jó vala és bölcs, az írás szerint élt. Minden ment óramú szerint.

– Ez a dög unalom! – mondá Lucifer.

– Mivel tudnád érdekesebbé tenni az életet? – kérdé az Úr.

– Ne legyenek ilyen kiszámíthatóak a dolgok, legyen bűn és mondjuk Káin, aztán kellenek még kiválasztottak és öntörvényűek s biztos ami biztos, legyen politika és politikusok.

– Mutasd Lucifer!

Lucifer néhányuknak hatalmat ad, a többiek közé ködös eszméket hint. Az óramú akadozik, a történések már nem kiszámíthatóak. A mennybéliek fogadásokat kötnek, melyik eszme, vallás vagy társadalmi forma fog bejönni.

– Ez már valami! – csóválja a fejét az Isten s szégyenlősen elfordul, ha valaki fölcseréli a bábúkat

– Jó játék – szól Gábor arkangyal s a tüzes pallossal odacsap, ahol nem is várják.

– Az ember pedig csodálkozik, azt hiszi, mindenki a saját vallása szerint üdvözülni. A hit helyettesíti a tudást, de a tudás nem helyettesítheti a hitet.

(vége/tlen)

A HÁZIREND

(Möbiusz-darab)

- Beszélte már neki a házirendről?
- Ja! Igen. Nincsen házirend – fordul a jövevényhez.
- Nincsen házirend? Akkor? – néz értetlenül rájuk.
- Be kell tartani!
- Betartani?!
- Be.
- Én ezt...
- Vannak íratlan törvények.
- Íratlan törvények?
- Íratlanok. Addig nyújtózz, ameddig a takaród ér!
- De ha nekem nincs takaróm?
- Akkor megfagysz.
- De hát én nem akarok megfagyni!
- Akkor gyújtsál tüzet!
- Tüzet?
- Nem hallottál még a forradalmakról?
- A forradalmak... – legyint lemondóan –, Azok tüzénél is mindig a más pecsenyéje sült meg.
(függöny le, aztán újra föl és kezdődik előről s folytatódik a végtelenségig)
- Beszélte neki a házirendről?
- Ja, igen. Nincsen házirend ... nincsen házirend ... nincs rend ... nincs ... nincs ...
- Azok tüzénél is mások pecsenyéje sült meg?!
- Na cseszd meg, ez a házirend!

AZ ÍRÓ

Keresi a kiutat. Letűnt eszmék labirintusában tévelyeg, elvetélt, kiégett gondolatok húznak kondenzcsíkot fölötte. Lábai minduntalan halott tervek torzóiba akadnak, arcán szétfoszlott álmok pókhálófonalai gyűrődnek ráncokká.

– Nehéz hit nélkül – gondolja, – de mit akarok? „Züllem, hullanom rendeltetett s elhull, aki arra való.” Miért kellett anyagiasulni a tudatnak? Elég lett volna egy sík és pontok s ami összeköti őket vagy nem. A dimenzió csak kivetülés, hozzárendelés. Tudat és lét meg ilyenek...

– Miért? Ha tudatosul a lét, az elmúlás árnya is ott lebeg...

– Kicsorbult tudat –, persze, miért lenne egész, mikor úgyis csak a szilánkokra figyelünk, bár csak ha fölsebeztek.

– „Boldogok a lelki szegények...” – Ez miért tér mindig vissza? Ez lenne az alapigazság? Alap meg igazság? – Minek az alapja, kinek az igaza?

– Egy „igazán” sík lapnak hány oldala van? Milyen az, aminek nincs visszája. (avagy a fonák fonákja)

– Hülye vagy barátom, az élet kurva egyszerű! Örülj, hogy luk van a fenekeden! És tudod miért? Hogy minél hatékonyabban részt vehess az anyag körforgásában. Ehhez teljesen feleslegesek a gondolatok. Elegendő ha zabálsz és ürítesz. Zabálj és üríts! A gondolatok semmire sem jók! (az ilyenek meg főleg nem) Leírni őket meg végkép bűn. Tudod hány fát vágnak ki azért, hogy az ehhez hasonló, torz agyszülemények megjelenhessenek? – Az író a veszett fejsze nyele.

– Vannak még ilyen baromságaid?

– Rengeteg.

– Tartsd magadban, de csak ezeket. Amúgy tudod: zabálj...

ŐRÜLET, AVAGY KUTYATEJ ÉS KUTACS

– A baziliszkusz fénylő szemei zöld smaragdok, mint Éváé. Lehet, hogy ő az? Csak éjszaka ne lenne! Mindenhonnan árnyak, kísértetek jönnek elő. A pszichiáter azt mondta őrült vagyok, persze nem nekem, de én olvasok a gondolataikban. A lenéző mosolyuk, a sajnálkozásuk. Ne tudják meg! Ez a lövésszerű robbanás a fejemben. Én elhiszem, hogy őrült vagyok és csak a lázas agyam vetíti ki a rémképeket az éj vásznára, no de honnan képződtek le, minek a vetületei? Mindenki őrült, aki olyanokat lát, amit a többi nem, mert érzékenyebb. Először fájt, most már jó így. Nem is sejtik mekkora szabadság az, ha őrültnek tartanak. Én nyugodtan kimondhatok bármit, beszélhetek félelmeimről, sőt ha úgy tetszik síkíthatok. Nem vesznek komolyan. „Szegény” – mondják. Ők a szegények..., az a rohadt gyík! A vérem íze édeskés a nyelvén, érzem, ahogy ízleli, még nem..., de valamikor. Azt mondják skizofrén, paranoiás. Lehet, már mindegy.

– Egy valóság van. Szerintük nálam egybefonódik a valós és a kivetült. Ezek egészen racionálisan hangzanak, ha nem lennének a belső hangok vagy szét tudnám válogatni, akkor én is egész normálisnak tünnék. Jó lenne? Talán nem lennének félelmeim, de hát a félelmek voltak előbb, azután bomlott fel az egység! Hülyeség! Most van egység, a való és a képzelet alkot egy egészet. Az ő gondolkodásuk vérszegény.

– Honnan jönnek ezek a micsodák? Az egyik most is itt liheg a fülemben. Azt mondják meghasadt az énem, üldözési mánia meg szociofóbia. A lélek tükre megrepedt, torzan, felnagyítva adja vissza a valót. Akkor mégsem bennem van a hiba. Az egész a hibás és én csak érzékelem.

– A többiek bezárkóztak elefántcsont tornyukba, kagylóhéjaikba. Lárvaarc, csecsemőpóz, ujjszopás. Befelé fordulás, kívülállás. Sikoly. Ne bánts! Hangyák, repedés a falon, felkészik a fájdalom...

– Nem tudom elmondani, szavakba önteni. Nem értik.

– Nem érteni kell, érezni! Mama! Kő-borította arc, a fű a síron hogy lengedez. Apró pihék, a nyárfák bólogatnak. A nap. Fázom, meleg van. A lélek elvész. A napok nem válnak el. Vérzik a térdem. Ó, a vér mily édes! Apró amőbák, belülről falnak fel. Én nem akartam. Kés, ... a hideg. Körülfon, átölel, most jó. Megyek az úton. Gyerekek. „alagyula meglagyula”.

– Kérsz egy cigarettát? Vigyorgok. Nem kéne, de már megszokták, elvárják. Ha egyszer normálisan válaszolnék, meglepődnének. Mi az hogy normális? Jó itt benn, nem férnek hozzám. Mutogatnak, sajnálnak. Ilyenkor jó nekik, hogy ők „mások” ... Csak nem veszik észre, elrejtik, eltemetik, becsapják magukat. Én nem. Nincs idő. Ez a kő tegnap is, ma, holnap. Hol a választóvonal? Az ünneplőruhám. Most mezítláb vagyok. Akkor még volt idő, akkor még élt. Már csak ma van. Egymásra vetítődnek, bennem nem múlt el. Érzem ahogy simogat. „Kisfiam” becsapott, de mégsem. Itt van és nincs. Olyan különös. Elfolyik, a föld beszívja. Engem is, de nem hagyom magam, vagy hagyom csak nem kellek. Nem vagyok, hanem létezek. Szép az a pók, ő nyolc lábbal szeret. Engem nem ölelnek, a légy menekülni próbált. Nem kapálózdom, én vagyok a légy, de engem nem vesznek észre, mert az értelem hálójából, a láthatatlan résein át kiestem. Szétestek a képek, a hangok.

– A színekről mesélni egy vaknak, a zenét megértetni egy sükettel, pedig itt lüktet, pulzál monoton: ti-ti-tá, tá-ti-ti-tá. Egyszerű két hang csendül, árad, fölemel. Ledob, kopog, kicsúszik. Az este, árnyak, az ágy, baziliszkus. Ma még nem is ettem. Vagy igen? Édes, olvad, szétválik. Az álmok. Nem menekülhetsz. csend, zuhanás, a koponya varratai, sikoly, egy másik én. Robbanás a fejben...

- Vedd be a nyugtatót Gyula!
- A piros parolim!
- Majd holnap.
- De az a köd és csúszik! A baziliszkusz. A kígyó mérge a nadrág szárára fröccsen. Hintázik a fűmag. Mint kitört méregfog, az elmúlás mar belénk.

ANTIROMÁNA

– Gyönyörű verőfényes reggel, mintha nem is november, hanem március lenne! A lányok jókedvűen vihognak, szoknyáikat próbálgatják, melyiktől akad el jobban a krapekok lélegzete. Csak Hilda meg én vagyunk ilyen búvalbélélték.

– Hildát meg is értem, már egy hete hiába kacsingat a libresszére, bármennyire is szeretné, nincs szüksége rá, de hogy rajtam miért hatalmasodott el ez a világvégi hangulat? Az lesz a legjobb, ha az utolsó órától meglógok és tűzök haza, majd a Tibi szüli napi bulija biztos feldob. Teljesen zokni vagyok. Már tizenhét évesen neurotikus lennék? Ilyenkor milyen fokozottan érzem a szagokat! Kinyitom az ablakot, mert mindjárt elhányom magam. Reggelre mindig olyan rossz itt a levegő, leginkább a romlott sajtra emlékeztet, persze nem véletlen, csak cicamosakodást csinálnak, aztán meg nyomják magukra a sok szprét. Ők nem érzik? Hogy lehet ennyi nőt –, igen, azt hiszem, ezek közt már egy kislány sincs, leszámítva talán engem, de ha minden igaz csak estig – összezárni? A srácok kancakolostornak csúfolják a koleszt, van benne valami igazság.

– Megyek jól lezuhanyozok, az mindig felfrissít, biztosan segít most is.

– Frissebbnek frissebb lettem, de a hangulatom pocsék maradt. lehet, hogy tudat alatt az estétől félek? Pedig elhatároztam. Ezek már mind túl vannak rajta, nem csináltak belőle olyan nagy ügyet, mint én. Azt mondják az első elég ciki, de mégse lehet olyan borzasztó, mert egyik sem undorodott meg tőle, sőt...

– Úgy látszik, hogy Hilda most ráfaragott, pedig de nagy pofája volt: „Nekem van sütnivalóm kisanyám, csak szex,

semmi érzelgősség! Arra majd ráérek nagymamakoromban a kandalló előtt.” Hát úgy látszik ez hamar bejön neki. Ő ismer minden fogamzásgátló módszert. A naptármódszert nekem is elmagyarázta, hát nem vált be vagy elszámolta magát.

– Mit foglalkozok annyit vele? Kezdek rosszindulatú lenni, mint a vénlányok. Hű, már ennyi az idő?! Jobb lesz sietni, mert Morgó néni megint felállít a reggeli mellől, hogy ne nyámmogjak annyit, mert elkések. Igaz, azért a teának csúfolt hideg lötytyért nem kár, a vajás kenyértől meg úgylis kiütést kapok.

– Nézzük csak, mi az első óra? A francba, tudhattam volna, hogy latin. Pipacs azokkal a nagy golyvás szemeivel, rögtön kiszúrja, ha valaki izgul, mert nem készült, esetleg ha jó kedve van elragoztatja a meneszt. Azt hiszi humoros, kitalálhatna már valami újabbat. Hát nem kiszúrt?!

– Foszasz? Foszasz ..., valami rémlik, hogy borda vagy valami ilyesmi, de ha neki lehet: Haszmenész!

Ez bejött. Dől az egész osztály s most valóban olyan a feje, mint egy pipacs. Legközelebb jó lesz, ha alaposabban felkészülök, mert addig úgy se fog nyugodni, míg jól meg nem fingat. Hogy lássuk, érti ő a viccet, elragoztatja valakivel a meneszt.

– Ez nem lehet igaz! Pont Hildát pécézte ki. Most nem érti miért rohan ki bögre. Na úgy látszik leesett neki. Utána megy. Hála nekem, a latin órának lóttek. Van egy félórám, most kiugorhatok valami kaját venni meg valami újság is jó lenne, amiben van horoszkóp. Lehet hülyeség, de elég sokszor bejött már meg úgy látszik kezdek egyre babonásabb lenni. Még jó, hogy fekete macskát nem láttam.

– Na tessék, csak gondolni kellett rá! Azért sem mész át előttem!

– Jaj a francba! Ez majdnem kivasalts.

– Mit téped a szád! Azért, mert merci van a segged alatt?! Biztos lányokat futtatsz te ganéj, onnan telik mercire!

– Anyádat, ha már megszült, te tróger! Különben is neked dudálnak.

– Csak kilencvenes IQ felett adnék jogsit, mercire meg csak száz fölött.

– Milyen újságot? Mindegy, csak horoszkóp legyen benne.

– Előbb nézzük az enyémet! Mérleg. Szerelem: kellemes, nyugodt időszak következik. Pesszimizmusa múltóban, de még a héten jobban érzi magát az otthon melegében, mint hangos társaságban. Hivatás: A héten mindent gyorsan, akadálytalanul képes megoldani, még a régóta húzódó ügyeket is lezárhatja. (Úgy legyen!)

– Mi is a Tibié? November huszonháromtól ... nyilas. Szerelem: Szereti a békés nyugalmat, erre azonban csak akkor számíthat, ha megállja megjegyzések nélkül s nem kötekedik partnerével. Ez oké, egy pont. Hivatás: Az eddigi rutinfeladatok már nem elégítik ki, valami újat szeretne. Néhány elképzelésének nincsen alapja, nem árt, ha nyitva tartja a szemét. (Ez tuti.)

– Na a másik mit mond? Mérleg, szerelem: Egy váratlan szomorú esemény minden tervét áthúzza. Partnere megértő és együtt érez önnel. Most melyiknek higgyek? Lehet, hogy csak humbug az egész? Egy cseppet sem lett jobb kedvem, a suliba sincs semmi kedvem visszamenni. Ha nem megyek be a kóterba a cuccomért, még elérem a féltízest és délre otthon lehetek. (Különben is, ha valamelyik nevelővel összefutok, hazudni kell neki valamit vagy visszazavar a suliba.)

– Na ezt épp hogy elértem! Huh, de kidöglöttem! Mit nézel, nem láttál még fehér embert? Jobb, ha hátat fordítok nekik, mert mindjárt elkezdenek kekeckedni. Az a lófejű már jön is.

– Eegen. Persze. Na ebből elég! Kopj le! Igen, jól hallottad! Nagyanyád! Az a porcelánszemű kínai hegyirabló, aki a fatalpával mezítláb törö a diót!

– Szerencséd volt te majom, hogy időben elhúztál! Ha sokáig húzod az agyam, zacskón rúgtalak volna és zúr esetén,

az az idősebb ürge biztos a védelmébe vett volna. Amint látom az ő fülét is bántotta ez a szaftos duma.

– Vajon Tibi is ilyen lökött, amikor társasággal utazik? Igaz, ő nem ilyen kis nyálás, de azért úgy oldalról megnézném egyszer, hogy hasonló helyzetben mit ökörködik össze a haverjaival.

– Először ki nem állhattam, mindig cikizett, pont úgy mint a románákban meg hasonló rózsaszín marhaságokban. Lehet, hogy ez törvényszerű? A nagyképű dumával meg a trágárságokkal csak a zavarukat akarják leplezni? Miért gondolják, ha berúgnak és közönségesek, attól férfiasabbnak látszanak? Ha kettesben maradsz vele, rögtön elmegy a hangjuk és megszeppent kisleányok lesznek. Persze, van amelyik rögtön elkezd tapizni (mert azt hiszi ez a rámenősség), de bizisten megkönnyebbülnek a menetrendszerű pofon elcsattanása után s akkor jönne az igazán zavarba, ha nem kapnák meg. Bár a pofátlanabbja biztos rád mászna.

– Azt hiszem ez most Tibivel komoly és lehet, attól veszem meg, hogy ő soha meg se próbálja s ha véletlenül elkalandozik a keze, amint észreveszi, rögtön visszahúzza, pedig nem rossz, sőt ... csak úgy bizsereg a tarkóm meg minden. Azt az érzést nem lehet leírni. Ez lenne a szerelem vagy csak az a bizonyos ösztön? Ha egyszer rászólnék, hogy miért húzza vissza a kezét, mit gondolna rólam? Biztos azt hinné, hogy én is olyan lány vagyok ..., de milyen az olyan? Már én is csak úgy ragasztom a címkéket, akár a felnőttek! Miért ne lehetnének igaz érzései akár a tinédzsernek is? Sőt igazán csak azoknak lehet. A felnőttek...

– Ma este, ha kettesben maradunk ..., de mi lesz ha? Néha még én sem tudok saját magamon eligazodni! Egyszer úgy érzem, hogy nagyon jó lenne, máskor meg ... nem lehetek ennyire dinka! Vajon a többiek is ennyit vacilláltak rajta? Vagy csak túl sok gátlást neveltek belém a szüleim?

– Ez marha jó! Az én őseim meg a gátlások. No hiszen! Mindenki előtt nyílt titok, hogy már régen élnek az ő kis külön

életüket, csak a látszatot próbálják úgy ahogy fenntartani. Azzal ámítják magukat, hogy miattam. A jó fenéket! Egész egyszerűen kényelmesebb így meg féltik a koncot is. Mekkora marakodás lenne, ha osztozkodniuk kellene! Az sem lebecsülendő szempont, hogy így nem kell újra elkötelezni magukat, mert látszatra ugye még ott a másik, no és persze a nevetlen gyerek, akinek még szüksége van rájuk. Az más tészta, hogy pont akkor nincs idejük, amikor valóban szükség lenne rá! Azt hiszik, hogy a szertartásos vasárnapi ebéd meg a mézes-mázos enyelgésük meg tud tévesztetni? Remélem nem felejttem el, mire felnőt leszek, hogy a gyerekeknek nem szabad és nem is érdemes hazudni, mert úgy is átlát rajta, vagy ha nem is tudja pontosan, de érzi, hogy valami nem stimmel.

– Emlékszem, még egész kicsi voltam, de már akkor észrevettem, hogy valami nincs rendben náluk. Szinte egymás ellen próbáltak kedveskedni nekem és érezhetően feszültség vibrált közöttük. Nem értettem semmit, csak valami megfoghatatlan félelem és bizonytalanság érzése hatalmasodott el rajtam. Biztos ezért lettem ilyen szorongó és gátlásos.

– A legtöbb szülő hatalmas púpokat rak a gyereke hátára s cipelheti egész életében. Észre sem veszi (de legalább is nem tehet ellene), mert ha észrevenné, nem követné el ő is ugyanazokat a hibákat. (Ilyen lehet az eredendő bűn, nem mi tehetünk róla, de a következményei minket sújtanak s akarva-akaratlan továbbadjuk.)

– Sokszor úgy éreztem, jó lenne meghalni, ők meg csak néztek rám. Meg van ez hibbanva? Hisz erónkön felül..., itt jött a felsorolás, hogy mikor mit, hogyan és meddig. Bezzeg nekik... Az állandó önigazolásuk, az egész arról szól, hogy mit kaptunk s milyen hálával tartoznánk és mi milyen hálátlan... Annál gyakrabban emlegetik, minél jobban bántja őket a lelkiismeret (Ha van ilyen?), hogy elfelejthessék, mi helyett volt az a csicsás ruha (a templomba, hogy mindenki lássa), a drága magnó, stb. Amikor le kellett volna az ágy szélére ülni, mesélni vagy csak egyszerűen ott lenni, fogni a kezem, esetleg

megsimogatni az arcom..., de addigra már fáradtak voltak, még jó ha nem ingerültek és mindig pont akkor nem értek rá. Ezt még tetőzték az: „Akkor én most foglalkozok veled” rohamokkal, amivel épp az ellenkező hatást váltották ki, magukból meg a rossz szájízt, hogy nevelhetetlen és hálátlan kölyök vagyok. Legalább az illúziójuk megvolt (ha meg), hogy ők megpróbálták.

– Nagypám nem olvasott nevelési szakkönyveket, Ransburgról sem hallott, ő „csak” szeretett. Nagyokat hallgatott, nem csak úgy tett, valóban érdekelte, mit mondok, ezért volt jó neki elmondani mindent és csak neki volt jó elmondani. Úgy megértettük egymást, mint két cinkos s ha azt mondtam, Kovácséknál beleugrott a kecske a demizsonba, nem azt kérdezte értetlenül, hogy mit fantáziálsz annyit, hanem: „Hogy fog az most onnan kijönni?”. Anyuék közelébe sem kerültek a lényeghez, őket mindig is a felszín, a külsőségek érdekelték.

– Ha otthon nem tetszett valami, mindjárt rohantam a papóhoz, hogy megvigasztaljon, erre ők meg nekiestek: „Apa ellenünk akarja nevelni a gyereket, mindig loval ad alá!”. Ettől papó sokkal különb volt, ilyesmire csak ők lettek volna képesek.

– A gyerek tanulékony. Hamar rájöttem, mit kell csinálni, addig rapliztam és nyűttem az idegeiket, még ők nem mondták: „Inkább menj át nagypádhoz egy kicsit, mert megbolondítod az embert!”. Persze erről a többi gyerek mit sem sejtett, csak irigyelték a flancos ruháim, a drága (hamar megunt) játékaim, mert ha az OTP-részlet csúszott is, amire kitátottam a szám, valamelyik rögtön megvette, hogy egy kis előnyhöz jusson a másikkal szemben. Akkor még nem értettem, most már tudom, ez akkoriban volt, mikor majdnem elváltak, s akié a gyerek, azé a lakás, hát hízelegtek nekem bűdösül, nehogy a másikat válasszam, ha kenyértörésre kerülne sor.

– Én meg Zsókat irigyeltem, pedig mindig az én megunt cuccaimban járt (anyám sajnálta kidobni), de ő bármikor

odamehetett az anyjához, nem lehetett olyan sürgős dolga, hogy ne hallgassa meg, pedig a négy gyerek mellett volt elég dolga és mégis mindegyiknek jutott egy jó szó, egy simogatás, egy mosoly, sőt még nekem is. Ingerültnek sem láttam soha, pedig az egész utcából ott rajcsúrozott minden gyerek, csak náluk lehetett a lakásban rohangálni, a szekrényben elbújni, a székeket felborogatni.

– Ők voltak az utcában a legszegényebbek, de csak bútorban, ruhában meg amit pénzért lehetett venni, de másban, ami a legtöbb családban hiányzott, ők nagyon gazdagok voltak s mástól sem sajnálták; a szeretetet és a megértést.

– Ha Jancsi bácsit a munkatársai fizetésekor hazacipeltek, mert ilyenkor megengedte magának, hogy többet igyon a kelleténél, Emma néni úgy tudta mondani: “Na gyere te vén marha, lefektetlek.”, hogy az inkább becézgetésnek tűnt, mint dorgálásnak.

– Miért jönnek ezek most elő? Most veszem észre, a vonat mindjárt megáll! A busz is ott van már. Ezek a vénasszonyok a buszon esnek össze és addig égetik az embert, míg át nem adja nekik a helyét, ilyenkor meg hogyan spuriznak, hogy elsőnek szálljanak föl! A batyuval két helyet is elfoglalnak és persze rögtön az ajtó mellett, hogy alig lehet felkászálódni, az természetes. Tibi ilyenkor szokta elsütni: „Mennyit fut nagyanyád százon?”. Érdekes, a nagyanyámra alig emlékszem, csak a szemüvegére, ahogyan a Szabad Földet olvassa. Mindig a papót ugráltatta, de neki fát lehetett vágni a hátán.

– Azért mennyivel más ez! A hegyek, a fák még kopaszon is és a fenyők. Jé, még mindig zöld a fű! Itt még nem fagyott? Igaz, hogy is felejtettem el, reggelenként mennyire szerettem a deres fűben menni s ahogy lerugdostam a deret, alatta mindig zöld volt a fű. Nem rég volt, s máris milyen távolinak tűnik! Nem hiszem, hogy a városon meg tudnám szokni. Már itthon is vagyok.

– Amikor hazaindulok, mindig elképzelem, ahogy nyitom majd a kaput, szinte hallom a sarokvas csikordulását, Csutak

szalad elém farkcsóválva (mindig összeugrál), a tujákról fölrebbenek a verebek. Míg hazaérek, többször is átélem, de ma...

– Szia anya – Ez meg miért bög? Kiborult a bili?

– Valami baj van? Apu? – Hát erre most igazán nem számítottam. Azt hittem, hogy a vagyon már örökké összetart benneteket. Úgy látszik az apunak elege lett.

– Igen, igen, persze hogy figyelek. Miért lepne meg. Hogy miért nem szólok egy szót sem? – Még csak az hiányozna! Egyszer mondtam meg őszintén a véleményemet s kis híján az elmén kötött ki, utána hónapokig nem szólt hozzám. Érzem azóta is orrol. Hát én ebből kimaradok, oldjátok meg ketten, engem egyikőtök sem fog felhasználni hogy több jusson a koncból!

– Anyu most jut eszembe, Zsó üzent az anyjának, átlépek, nehogy nyugtalankodjon – Hogy nekem ez most fontosabb? Nem fontosabb, csak én nem szeretek segget csinálni a számból, mint ti! Különbem sem üzent semmit, de nyüglődj egyedül. Amikor engem kellett volna meghallgatni, az nem volt érdekes mi, most meg én legyek a lelki szemetesláda! Ha jól látom ott is megy a műsor, most hova a francba menjek? Megnézem Tibit, otthon van-e? Legalább ő otthon van.

– Szia – Ez mitől dülöngél? Huh, de piaszagú! Igaz szüli napja van, bár ő még ráérne itallal ünnepelni.

– Na ne marhulj! Nincsenek itthon az ősök, na és? Ne cibáld, le tudom venni! – Ez teljesen be van zsongva!

– Na, ne! – Hogy tapizik!. Most vágjam pofon? Ki tudja, hogy fog rá reagálni. Elég rendesen nyakalhatott, mondták a lányok, hogy attól a legtöbb srác bekanosodik... meg eldöntöttem, hogy ma..., de nem egészen így képzeltem el.

– Mit dumál ez?! Hogy a cipőt is felpróbálják előbb... na, ne! Ez már sok! Ez azért nem olyan, mint egy cipőt felpróbálni! Soha többé nem akarlak látni! Te is pont olyan bunkó vagy, mint a többi! – Pedig olyan szépen indult, miért kellett most elrontani mindent?!

Lezseren megveregeti a vállam s azt kérdi: – akkor dugunk?

FÁJDALMAS-RÉSZEG LÁNGOLÁS

A keserűség és a düh könnyeit nyeli. Most is a háttérben maradt, mint mindig. Mintha ez a fájdalom és gyász az övéké lenne. Mindig kívülálló maradt, betolakodó, idegen senki, vő.

A pap szavaiban áhítat és pátosz: „Nagy veszteség ért minket élőket, hisz Kramszki Szilvia rendkívüli egyéniség volt. Kiváló, sikeres művész, de odaadó gyermek és hűséges hitves is egyben. Csak a jóisten a megmondhatója, hogy tudta ezt mind együtt, egyforma erővel, teljes szívvel, botlások nélkül, töretlen lelkesedéssel véghezvinni. A gyászolók fájdalmát enyhítse az a tudat, hogy Szilvia nyugodtan állhat az Úr ítélszéke elé, mert amikor az ő tettei kerülnek elbírálásra, nem salak közül kell a gyöngyöt kiválogatni, hanem kisebb gyöngyök közül a nagyobbakat.”

Ezt már nem bírja, keserűen felnevet:

– Még hogy nem a salak közül, ha vannak is , bizony nagyon elkoszolódtak azok a gyöngyök!

A háta mögött álló férfi közelebb lép és megböki a térdével.

– Legalább arra a szegény marhára legyen tekintettel!

– Kire? – fordul hátra Alex.

– Természetesen a férjére. – vonja össze szigorúan a szemöldökét az ismeretlen.

Szóval ő az egyik. Szilvia nem ígért neki hűséget s amikor zátonyra futott a kapcsolatuk, nem nagyon érdekelte, hogy kivel, hol, mikor, ..., mintha csak most jutott volna el a tudatáig: felszarvazták. Már az első pillanatban sejthette volna a végkifejletet, hiszen megismerkedésük akár egy pornókönyv

első fejezetének is beillett volna. Mintha egy film kockái peregnének előtte.

Egy frissen megalakult őrző-védő GMK. tagja. Nálunk a szakma is új még s ők is csak ismerkednek a fortélyaiival. Mindent elvállalnak, személyvédelmet, vagyon őrzést és testőri feladatokat is. Szilvia társulata izraeli vendégszereplésre készül, de egy telefonáló megfenyegeti őket: „Ha Izraelbe mernek utazni, garantálom, hogy csak a hamvaik térnek haza!”, az ajánlat viszont anyagilag olyan vonzó, hogy a veszély sem tudja elriasztani őket meg az is lehet, hogy rossz tréfa, blöff az egész. Azért a biztonság okáért a sztárok mellé testőrt fogadnak. A véletlen úgy hozza, Alexnek kell Szilviára vigyáznia éjjel-nappal. Árnyékként követi mindenhová, az előadás alatt a színpalak mögül kémleli a közönséget, ugrásra készen, ha kell, akár a saját testével, élete árán is megvédi. Éjszaka a szállodában, Szilvia szobája sarkában, egy bőrfotelban szendereg néhány percet, ám ekkor is minden apró neszre, rezdülésre felfigyel. Szilvia mindig meztelenül alszik, egy leheletvékony takaró alatt, de mihelyt elnyomja az álom, reflexmozdulattal azt is lerúgja magáról. Legtöbbször hason fekszik, fejét a jobb karjára hajtva, bal térdét a hasa alá húzva. A szoba hiába van elsötétítve s hiába tudja Alex, hogy a szakma etikája szerint..., a Lotrek vásznára kívánczó póz megmozgatja fantáziáját.

Első reggel, amikor fölébred Szilvia, szeme még csukva, de magán érzi a férfi tekintetét. Úgy tesz mintha aludna, azonban szemhéja alól, persze úgy, hogy a férfi észre ne vegye, megsejleli szemlélőt. Majdnem elmosolyodik, de uralkodik magán s még följebb húzza a térdét, jobb lábát is behajlítja egy kicsit. Alexnak a lélegzete is elakad, hát még amikor Szilvia talpra ugrik s tettetett bosszúsággal, a feltörő kacajával küszködve ráripakodik:

– Nem a kukkolásért vagy fizetve! – tovább nem tudja mondani, mert látván, ahogy Alex a haja tövéig elpirul, kitör belőle a nevetés, a szeméből csak úgy potyognak a könnyek. A

szerencsétlen fiú megszegyenülten próbál kimenekülni a szobából, de csak az ajtónál jut az eszébe, hogy az kulcsra van zárva, a kulcs pedig az asztalon, a kibiztosított héthatvanötössel együtt. Zavarában addig matat, míg a pisztoly elsül s az asztalon álló váza befejezi ez irányú pályafutását. A lövést meghallva a másik két ór, az ajtót kerettel együtt benyomja s fegyverüket a most már sápadt Alexre szegezik.

– Semmi gond srácok –, nyugtatja őket Szilvia, miközben hanyagul egy lepedőt teker maga köré –, csak seggrepacsit játszottunk s véletlenül elsült a töke.

A két gorilla vigyorogva elrakja a mordályt s elhessegeti a bejárat elől a báméskodókat.

– Ez kurva jó! – mondogatják –, Elsühhühült a töke – A folyosó visszhangzik a röhögésüktől.

Alex megsemmisülten, bambán áll, most senki sem hinné, hogy ő Furkó papa legtehetségesebb tanítványa. Hogy zavarát leplezze s ne kelljen a nőre néznie, a váza cserepeit kezdi szedegetni. Szilvia közben tárcsázza a recepciót, küldjenek föl egy asztalost. Letéve a kagylót Alexhez fordul:

– Hagyd a francba! Nem ez a dolgod. Na ülj már le, ne állj ott mint egy nagy rakás sz... szerencsétlenség. Majdnem mást mondtam – A bársekrényhez megy, találomra kivesz egy üveg italt, tölt mindkettőjüknek s hozzálép.

– Akkor tegeződjünk, hogyha már így összejöttünk! Jó?

– Bocsásson meg, én soha... – akarja elhárítani, ám Szilvia nem tűr ellentmondást.

– Az lehet kisapám, de a kivétel erősíti a szabályt meg esetleg meg találok haragudni s akkor kukkolhatod a sivatagban a tevék vagy Arafat valagát. Ha jól emlékszem, már bemutatkoztál, de nem emlékszem a nevedre.

– Nagy Sándor, de a többiek csak Lexinek vagy Alexnek becéznek.

– Azt hiszem te ismered a nevem, viszont az illem úgy kívánja, én is mutakozzam be. Kramszki Szilvia, alias Szivacs,

de ez csak a csúfnevem, nem igazán rajongok érte. Akkor le vele, fenéig! Ne csak szemezz vele, mint a fenekemmel!

– Egy poént sem bírnál kihagyni? – szedi össze magát s kényszeredetten az italt is lehajtja.

– Én nem, de ehhez puszi is jár! – áll lábujjhegyre Szilvia, átkulcsolja a nyakát s úgy istenigazából szájon kapja, a nyelvét is áttolja, hogy Alex a meglepetéstől alig kap levegőt (meg mástól se). Egészen belehevülnek. Az ajtót javítani jött asztalos zavartan topog a betört ajtóhely előtt, először kopogni próbál, majd köhéccsel s többször leejti a szerszámosládát, mire tudomást vesznek róla.

– Nem rossz, nem rossz – Bontakozik ki kelletlenül Szilvia, mintha csak egy bort ízlelt volna. – Jó a bukéja és ereje is van – Elindul a fürdőszoba felé, hogy végre felöltözzön, azonban észreveszi az asztalos tekintetét. Mintegy véletlenül leejti magáról a lepedőt, hátha az ujjára vág, de neki sem jöhet be minden.

Alex megborzong, nem tudja mi ártott meg neki jobban, az ital vagy a csók. Az ablakhoz lép, megigazítja a nyakkendőjét, kihajol, hogy teleszívja tüdejét friss levegővel. Szeme a parkolóban álló buszra téved. Egy gyanús alak éppen most mászik ki alóla s körülkémele. Egyetlen ugrással átszeli a szobát, félrelöki az asztalost, lerohan a lépcsőn. Mire leér a suhanc elhúzza a robogójával. A buszhoz megy, óvatosan végigsimítja az alvázon. Rögtön meg is találja amit keres. Ismerős a szerkezet s a szappanszerű síkos anyag. Lefekszik hanyatt a földre, behúzza magát a busz alá, bár ha a távolból figyelik..., de most nincs idő gondolkodni. Hatástalanítja a szerkezetet. A randevú Szent Péterrel egyenlőre elhalasztva. Azért még alaposan, milliméterről milliméterre átnézi a busz alját, hátha lesz másik is. Többet nem talál, kimászik a busz alól, az izraeli biztonságiak állnak fölötte. Nem akarják hinni amit mond, valahogy túl zűrös ez az ürge, jó lesz szemmel tartani. A plasztikot elrakják s még egyszer tüzetesen

átvizsgálják a buszt kívül-belül. Az ülések alatt találnak még egy bombát.

A városnézés így később kezdődik egy órával s most már a helybéli biztonságiak is ügyelnek rájuk.

– Menjünk a hátsó üléshez, nem szeretem, ha ülnek mögöttem! – tereli a busz végébe Alexet Szilvia. Megvárja míg a férfi leül s ő a legnagyobb természetességgel az ölébe huppan. A többiek vigyorogva kapják el tekintetüket s hallja amint végighullámszik a buszon: „Most valóban el fog sülni a töke.”

A franc a pofátokba, de jól szórakoztok rajtam – gondolja –, de vesszek meg, ha nem cserélne velem szívesen bármelyikőtök. Ebben a ribancban meg úgy látszik egy szemernyi gátlás sincs, a legszívesebben megfojtanám, persze nem amikor én felelek az életéért, azért előbb még jól megkettyinteném, hogy a szeme is fölakadjon! Az emlegetett addig fészkelődik az ölében, míg nemi fegyvere kibiztosítódik, amit a lány elégedett kuncogással nyugtáz. Alex a bal kezével átöleli a melle alatt, egy kicsit megemeli, jobb tenyerét pedig a szoknya hasítékán át a feneké alá csúsztatja, gyűrűsujját begörbíti, a szeméremajkak közé fúrja. „Ezen nincs bugyi!” – ér el a tudatáig. „Ez mindent előre kitervezett! Azért se!” – húzza vissza a kezét, mire a nő könyökével, tőle váratlan erővel, gyomorszájon vágja. Testét elönti a forróság, agya kikapcsol, szeméremérzete szétfoszlik. Bal kezével újra megemeli, jobbával lehúzza cipzárját s beilleszti az ütőszeget. Szilvia nekifeszíti fenekét, csak épp egy picit segít rá a busz ringatására s már csak azért imádkoznak, hogy a busz tíz percen belül meg ne álljon. Miért pont most ne állna meg? A többiek leszállnak s türelmetlenül topognak a busz mellett, míg ők ... örülten vágtnak a csúcs felé. Szilvia szoknyáján egy félreérthetetlen folt hivalkodik, amikor a szemérmetlenül kíváncsi tekintetek kereszttüzeiben leszállnak. Alex úgy érzi vége, most hal meg, pedig gátlásai jó része örökre a buszon maradt. Szilvia rezzenéstelen arccal, kihívóan viszonozza a

tekinteteket, mire a nézők szégyenlősen elfordulnak. Megvető nyugalommal Alexba karol. – Tudomást se végy róluk! – Alex érzi, megperzselődött, ám a java még csak ezután jön. A józan esze azt súgja, fusson, meneküljön, de érzékei s a fellobbanó fájdalom-részeg lángolás már a hatalmába kerítette.

Első útjuk a Siratófalhoz vezet. A fal táblákkal és cédulákkal van teletűzdelve, a zsidók recitálva előtte hajlonganak, megszokva már a semmit sem tisztelő turisták fényképező gépeinek csattogását s többnyelvű karattyolását. Alexnek olyan az érzése, mintha egy Csontváry kép szereplője lenne, homlokát a forró köhöz érinti, akárha valami láthatatlan erő húzná–vonná s feloldódik benne, egyé lesz a kövel, a körülötte vibráló levegővel. Ósei szellemének közelségét érzi..., de hogyan, hiszen ő katolikus lenne.

– Rosszul vagy? – érinti meg Szilvia a vállát.

– Á, dehogya, csak olyan megmagyarázhatatlan...

– Menjünk innen! Rám nincs jó hatással ez a hely – karol belé Szilvia.

Egész nap úgy járnak-kelnek, mintha nászutasok lennének s fogalmuk sincs, hogy éppen hol vannak s miről beszél az idegenvezető. A bazárban vesz Szilvia egy könnyű, nyári ruhát. Az első étterem mosdójában magára ölti, a megpecsételt helyett, amit gondosan elcsomagol, hogy otthon majd elrejtse a többi örült emlék közé. Délután egy kibuc lakói látják vendégül őket, akik mind Magyarországról vándoroltak ki. Ez már nem klasszikus kibuc, bár teljes önellátásra vannak berendezkedve, a földművelést inkább csak hagyománytiszteletből folytatják, fő profiljuk a kábel s más elektronikai tartozékok készítése. Ennek és szorgalmuknak köszönhetik gazdagságukat is. Őket nem fenyegeti a felbomlás veszélye, mint ahogy nem egy elszegényedett kibuccal megtörtént. Minden tag rendelkezik saját bankszámlával, ha úgy tetszik évenként utazhatnak Európába, Amerikába vagy ahová csak tetszik. Őket nem kényszer, a megkövült szabályok tartják össze, hanem egymás tisztelete és szeretete, no meg a célszerűség is. Fiaikat mind

külföldre küldik egyetemre, hogy lássák mi van „odakint”, az ő elhatározásukon múlik, melyik életforma mellett döntenek. A vezető szavait hallgatva Alex arcára keserű mosoly ül. Szilvia rögtön észreveszi.

– Min mosolyogsz?

– Csak eszembe jutott, hogy mi ezt még nem régen utópisztikus szocializmus vagy kommunizmus címszó alatt tanultuk s aztán ez a fene nagy változás, csak nekünk nem volt választási lehetőségünk, mindent úgy hagytak, testáltak ránk.

– Akkor te már harminc is elmúltál, lehet hogy komcsi vagy?

– A fenéket, csak nem tudom nem észrevenni..., de hagyjuk ezt, nem világnézeti órán vagyunk!

– Nem is gondoltam, hogy egy testőrnek még világnézete is van! Nincsen ez káros hatással a munkájára, ha mondjuk egy...

– Igen azzal lenne, de olyankor az ember minden személyest kikapcsol, csak te engemet teljesen kizökkentettél s most nagyon úgy néz ki, hogy alkalmatlan vagyok ilyen feladat ellátására. Már csak mint lovagias férfira számíthatsz rám, akinek szerencsére van némi szakmai előképzettsége. A Géza már rossz szemmel néz rám, azt hiszem, ha hazaérünk, meg fogja köszönni a szolgálataimat. Soha többé nem fog igényt tartani rám.

Még a nap lemenő sugarai mellett megmártóznak a tengerben, aztán irány az előadás. Valami absztrakt darabot adnak elő angolul. Az egész a helyzetkomikumra épül, a poénok közötti üresjáratokat esztelen rohangálás tölti ki s a mutatósabb színésznők a bájaikat villogtatják, a többet sejtető mint eltakaró, ruhadarabok alól, hogy aki nem érti, az is ébren tudjon maradni. Most esik le Alexnek, miért nem volt szükség próbára. Végre lemegy a függöny, nagy taps, azonban nehéz eldönteni, hogy ez a darabnak vagy a végének szól.

Az előadás után a meghívók ankétot adnak a vendégművészek tiszteletére. Egy tiszteletkör után Szilvia karon ragadja Alexet és faképnél hagyják a társaságot. Szilvia

már a szálloda folyosóján vetkőztetni kezdi Alexet, a szobába érvén már a nadrágot rángatja le róla, majd ő is kibújik ruhájából s a szőnyegre rántja. Úgy kígyózik, tekergőzik, mint a Laokoónt és a fiait körülölelő szörny, ő a szexualitás, a testet öltött nemi vágy. A kimerítő szeretkezés után összefonódva, ott a padlón alszanak el. Reggel majdnem megint rájuk törik az ajtót, mert csak hosszas dörömbölésre ébrednek föl. Hiába a többiek rábeszélése, nem tudják őket kimozdítani a szobából. A holttengeri tekercsek, Sion-hegy s más bibliai látványosság hidegen hagyja a párocskát, ereikben a vágy józanságot kioltó bujasága száguld.

Egy könnyű, félbehagyott reggeli után ott folytatják, ahol az éjszaka abbahagyták. Este is csak kénytelen–kelletlen bontakoznak ki a véget nem érő ölelésből, az előadás vágyfokozó, lélegzetvételnyi szünetére. Szilvi a színpalak mögött őrködő Alexnek játszik – egészen mást, mint a rendező utasításai –, dévaj és vad, az egész társulatot „lejátszsa”. Fergeteges sikere van, a közönség tombol, minduntalan visszatapsolják. Eddig sem örvendtek nagy népszerűségnek a többiek előtt, ezután még jobban gyűlölik és irigyelik őket. Már meg sem próbálják a közös programokba bevonni a szerelmeseket, éles megjegyzések nyilait röpitik feléjük, olyan „kedves” figyelmességeket, mint egyik reggel, amikor egy tolószéket találnak az ajtóban, rajta hatalmas betűkkel: „Alexnek szeretettel.”

Gézának végre sikerül nyakon csípnie Alexet, félrevonja.

– Nem mintha irigyelnélek benneteket, de nem ezért vagyunk fizetve! Úgy belevadultatok a kefézésbe, hogy még azt sem vennétek észre, ha közben kézigránátot dugnának a seggetekbe. Neked még nem volt nőd, hogy minden eszed a farkadba ment? Azt sejteted, hogy a következő buliból kihagylak, de ha nem veszel erőt magadon, máris utazhatsz haza, kerítek inkább egy megbízható izraelit.

– Abba némi bebeszélésom nekem is van – fintorodik el Szilvia. – Mi az, savanyú a szőlő hapsikám? Szebbet nem is

kívánhat az ember, minthogy dugás közben repüljön a mennybe.

– Nektek lehet, de nekem az a csőd lenne s egy túlgerjedt kurváért meg egy felfújt baknyúlért nem hagyom elcseszni az első alk... – Nem tudja befejezni, mert Szilvia orra vágja, hogy a vére elered.

– Vonatkoztass édesanyádra és foglalkozz a saját farkaddal, minket pedig hagyj békén! Ezentúl a saját felelősségünkre tartózkodunk itt és nem kérünk a szolgálataidból!

– Ez rossz húzás volt. nagyon rá fogtok ti még erre fázni! – oldalog el, alig tudva tartóztatni magát, hogy ott helyben le ne löje mindkettőjüket. Az incidens utáni napokban azért egy picit visszafogják magukat s tüntetőleg részt vesznek néhány kiránduláson is.

Sólyomszárnyakon száll az idő, a Ferihegy körvonalai bontakoznak ki alattuk.

– Csodálatos tíz nap volt – bújja a fülébe Szilvia fátyolos hangon, valami olyan hátsó zöngével, ami azt jelzi, vége.

Amint túlesnek a szinte formális vámvizsgálaton, Szilvia egy pusztit nyom Alex orra hegyére s hanyatt-homlok rohan a ráváró szüleihez. Alex tétován álldogál még, hátha visszajön érte, hogy bemutassa nekik, de ő tudomást sem vesz róla, mintha a világon sem lenne.

A következő napokat Alex azzal üti el, hogy próbál egy másik őrző-védő társaságot keresni, amelyik alkalmazná, ám Géza már leadta a drótot, szakmai körökben már nulla. Akad egy kétes hírű csapat, amelyik felajánlja, hogy sétáltassa az egyik prominens politikus feleségének vesebeteg öleibét, amiért majdnem annyit lekasztthat, mint egy komoly melőért. A megalázó ajánlatot visszautasítja s azon gondolkozik, talán eredeti szakmájában, autószerelőként keres állást. Elindul a műhely felé, ahol tanulóéveit töltötte, akkoriban az öreg marasztalta, dolgozzon nála. Ám ekkor meglát egy hatalmas plakátot, Szilvia életnagyságú, alig valamibe öltözött képével. „HORROR–ROCK–MUSICAL” hirdeti a plakát. Nem igazán

a műfajom – gondolja –, de ha más nem, előadás után a művészbemutatójánál megvárhatnám... hülye vagy barátom, azt sem tudod mit akarsz, hisz ..., de nem lehet, hogy ilyen semmilyen vége legyen! Nem szakítottunk, nem mondta, hogy vége. Hátha csak azt várja, én keressem! Ezzel meg is nyugtatja magát, azt hiszi, amit hinni szeretne.

Alig tudja kivárni, hogy este legyen s már egy órával az előadás vége előtt, ott szobrozik a művészbemutatóval szemben, félig-meddig elbújva a kapu alatt. Kis idő múlva egy motoros, olyan rockerszerű, áll meg vele szemben, fölnyitja az ott álló Golf motorházát, valamit az oldaltáskájából belerak, buherál még egy kicsit, visszazárja és eltűz.

– Az anyját! Valóban egy nulla vagyok! – ébred a szitu jelentőségére Alex. Odamegy a géphez, neki nem megy olyan könnyedén a tető felnyitása, de a bombát már a megszokott rutinnal köti le a gyújtásról.

– Szakasztott olyan, mint Izraelben. Vajon kié lehet a járgány?

Nemsoká ezt is megtudja, mert sorjázni kezdenek kifelé. Ő a fal mellé húzódva, az árnyékból figyeli a távozókat. Már csak a megbabrált autó marad, mikor végre kilép Szilvia, de nem egyedül, hanem a homokos hírében álló rendezővel és eléggé összefonódva vele.

– A szajha! – szisszen föl s fölhöz vágja a csokrot, még jól meg is tapossa. – Ez a tetű meg úgy látszik annyira ferdehajlamú, hogy a nőket sem veti meg! Ekkora marha is csak én lehetek, hogy egy ilyen csajnak bedőljek! Csak kapóra jöttem neki Izraelben, mégiscsak más volt, mintha maszturbálnia kellett volna vagy vágyott egy kis újdonságra. Nála csak amolyan fogyóeszköz lehet a férfi, mint a fogkefe, papír zsebkendő vagy a WC-papír. Hát velem rendesen kitörölte! – Közben a viháncoló pár beült a kocsiba.

– Óh! Hogy az a moszkvai! Miért nem tudtam benne hagyni! Nem lehetek ilyen tetű, csak mert nem kellek neki, meg kár lenne érte. Mindenki azt kap, amit keres vagy érdemel.

Éreztem én, hogy jobb lenne ma föl se kelni, most meg már semmi kedvem hazamenni. Ideje lenne közelebbi ismeretséget kötnöm az alkohollal, ha már a lejtőn vagyok legyen stílusérzékem – kuncog fel cinikusan. – Valami bigét is fel kellene szedni! – Bemegy az első útjába eső bárba, rendel egy dupla whiskyt, ahogy a filmekben látta. Úgy nagyfiúsan egyszerre fölhajtja, de félrenyel, majd megfűl. Mellette a pultot támasztó tagbaszakadt férfi barátságosan hátba veregeti.

– Papuskám, ezt még gyakorolnod kell – s elmosolyodik. Alex csak bólint és szeretne a föld alá süllyedni, úgy érzi mindenki őt nézi.

– Megint nem lett ötösöd, valakid meghalt vagy dobott a nőd?

– Az utóbbi.

– Nem szabad mellre szívni. Tudod a nő meg a villamos..., jó, jó, tudom, közhely, de ez az egész rohadt élet is egy közhely, csak a pia ad egy kis színt az egésznek.

– Ez is egy álláspont – enged ki Alex. – Ha meg nem sértem megkínálhatom egy itallal?

– Itallal sose, csak kisbaltával. Szóval te társasági ivó vagy? – s már emeli is a poharat, amit a csapos kérés nélkül eléjük tolt.

– Ezek szerint – borítja magába ő is az italt.

– Úgy látom, te még járatlan vagy a piológiában. Majd én abszolválom neked. Ha nem vagyok indiszkrét, feleség, avagy barátnő volt a delikvens?

– Barátnő.

– Ó, akkor szerencsés ember vagy. Ez azért ugye nem fog megakadályozni bennünket abban, hogy úgy be ne rúgjunk, mint a csacsi? Előre figyelmeztetek, holnap rettenetesen fog fájni a fejed sakkor fog megszűnni, ha rátöltesz. Az ember először csak okkal nyúl a pohárért, később már ok nélkül is, mondhatni az az ok, hogy a pohárhoz nyúlt. De kiszáradt a poharam! Ha még egyszer megsértenél, azt szívesen venném.

Alex kér és megint kér. Szórakoztatja a nagydarab férfi különös eszmefuttatása a szeszről és a piásokról, majd azt veszi észre, hogy már mindenben csak vigyorog, kezdenek elmosódni előtte a körvonalak s lassan a bár a földrengések szigetévé változik.

– Bocs! – Áll föl imbolyogva. – Ennyi – s kitámolyog a friss éjszakai levegőre. Alig tudja koordinálni a lépteit, azonban ez nem zavarja, sőt és valahogy indokolatlanul jókedve van. Valahonnan a gyerekkorából előúszik egy dallam és a szájára tolul, pedig soha nem ragadtatta még éneklésre vagy hasonlóra magát. „Fülemben hallok még az üstdobot, fejemben érzem még a vermutot...”

– Vagy whisky volt? – röhög föl.

– Ez még azt is lepipálja, haver! – nyom valaki a kezébe egy üveget. Ő engedelmesen meghúzza, ha már ilyen barátságosan kéri, majd miután visszaadja, megnézi a társaságot, amelyik körül fogja. Punkok. A lányoknak két oldalt simára borotválva a feje, középen valami kikeményített, leginkább partvisra emlékeztető lila-kék pamacs. A fiúknak a simára borotvált koponya tetején taréj, lófarok, a harmadiknak pedig kereszt van. Aki a förtelmes ízű, szappanos víz szerű itallal kínálta, egyszerűen csak elhanyagolt, szakadt és bűdös.

– Mi ez a sírva vigadás hapsikám? – karol bele az egyik lány. Méregzöld pólóján áttűnnek kerek, feszes mellei, mellbimbói, a tenyéryi bőrszoknya épphogy le nem reped róla. Hosszú, formás combjain rózsaszín harisnyatartó tartja a fekete, combközépig érő harisnyát.

– Az hosszú és unalmas. Te is hosszú vagy, de nagyon izgi.

– Hiába csurgatod a nyálad, az hogy szánom az ütődötteket, még nem jelent semmit! Kapizsgálsz?

– Most nehéz a fölfogásom, azonkívül a partvisod is tetszik.

– Toszd meg, süket a vakerod, inkább igyál még egy kicsit!

– Alex szófogadóan iszik, majd megkérdezi:

– Ha nem sértő, mi ez a borzalom, amivel mérgezték?

– Egy kis tonic, egy kis vodka és ha mond neked valamit MDEA vagy MDMA?

– Tiszaújváros és Vlagyivosztok.

– Miért pont Vlagyivosztok?

– Ez ugrott be, de nem fog zavarni, ha lehánylak? – a lány gyorsan a kukához vezeti s ott tartja míg öklendezik.

– Mindenki így van vele először, de majd megszokod. Ennek ellenére egész menő fej vagy, mert abból a több millió ondósejtből pont az az egy ért célba, amiből te lettél. Hát nem óriási? Első a sokmillióból! – a társaság nagyokat nyerít a jól ismert, megunhatatlan poénon.

– Te vagy a legszellemesebb és legcsinosabb partvis, akivel eddig találkoztam...

– Kezdem unni a dumádat, te meg úgy nézel ki, mint valami ügynöknek álcázott WC-kefe!

– Van benne valami, mert a nyelemmel a művésznő egész jól elmaszturbált.

– Milyen művésznő?

– A pornókirálynő.

– Szóval dobtak s ettől vagy úgy kiakadva? Akkor hagylak szenvedni – engedi el a karját. A díszburkolat kockakövei megelevenednek Alex talpa alatt, egy kovácsoltvas lámpaoszlop kitartóan közeledik, bármerre akar kitérni, mindig szembetalálja vele magát.

– Ne izélj haver, szidtam én a jó édesanyádat? – tegeződik össze vele s mintha az válaszolna is: „Nem, te mindig rendes voltál.” Amikor találkoznak, belekapaszkodik s elkezd körbe-körbe keringeni. Kétségbeesetten kiált a punkok után:

– Hé srácok, ne hagyjatok már itt! Nem tudok kimenni, nincs kapu ezen a rohadt kerítésen.

– Hát ezt nem hagyhatjuk így itt! – fordul vissza String. – Ilyen szerkóba ki fog ríni, nem árt egy kicsit följavítani. – A kuka illatú zakóját lehúzza, cserébe adja a foszladozó, koszoszartotta garbót. A lány egy koszos kövel kidörzsöli a

nadrágjából az élt s hogy szellőzzön, String rugóskésével formás ablakokat vág rá, végül az alját kirojtozza.

– Na így már nem fogsz feltűnést kelteni! – néznek rajta végig elégedetten. A lány megint a pártfogásába veszi, vonszolja magával.

– Nagyon fasza gyerekek vagytok s én úgy, de úgy szeretlek benneteket, mintha a testvéreim lennétek – csordul túl az érzelem Alexben.

– Oké, oké. Majd elmúlik, csak ne nyálazz össze! – nyugtatja a lány. Alex úgy érzi, mintha egy hajó fedélzetén lenne a háborgó tengeren, de amikor megszokja és megtanulja a „hajón való járást”, már nem is érzi olyan kellemetlennek az állapotát. Mire belejön a navigálásba, egy pincelejáráthoz érnek. Alex is nyújtja a csuklóját, ahogyan a többiektől látja, hogy vegytintával lepecsételjék. Amint botorkálnak lefelé a lépcsőn, tömény izzadtság és dohos pinceszag furakodik szaglősejtjeikbe. Lent színes fénycsóvák villannak át a gomolygó cigarettafüstön s meghatározhatatlan eredetű párán. Monoton dobolás dübörög dobhártyáikon. Szinte zeneként hatnak a csörömpölések s morajló zajok. Színpadnak vagy hasonlónak nyoma sincs, úgy közléptájon himbálódzik négy srác. Egyikük egy gitár húrjait tépi dühödten, de nem lehet elégedett az eredménnyel, mert a fogaival nyüvi tovább. A másik előtt dobok, serpenyők, bilik, különböző méretű konzervdobozok bontva, bontatlanul. Egy dobverővel s fakanállal rohangál fel–alá s ötletszerűen rápüföl valamelyikre. A harmadik pedig különböző mértékben leivott sörös és kólás üvegeket nyifogat s amelyiknek nem találja megfelelőnek a hangolását abból leiszik, ha elégedett, bőfögéssel fejezi ki. A negyedik –, ez lehet a fő szám – meztelen testére sárkányok, párzó sertések, szodomista jelenetek vannak tetoválásba álmódva, előtte egy állványzaton bőrszíjakon és láncokon vas és penis alakú ebonit-rudakat rugdos, öklöz a kimerülésig, néha felnyög s egyre gyakrabban jönnek rá, a leginkább epilepsziás rohamokra emlékeztető rángások. Nyefeg, vakkant és üvölt,

mint egy gonosz szellemekkel perelő sámán, aki kicsit túlméretezte a transzhoz szükséges bolondgomba adagot.

A közönség sem mindennapi gyülekezet. Börszerkós rockerek, WC-lánccal és zsilettpengéekkel spékelve, brillantinnal felnyalt hajú, fazonra vasalt, fenyőszemüveges digók, elszabadult WC-keféket és partvisokat mintázó punkok és más mutációk isten állatkertjéből. Akik már kellően belőtték magukat, ájultan fekszenek a fal tövében, semmibe meredő, üres tekintetekkel, a minden mindegy bamba vigyorával. Érthetetlen, hogy a még némileg maguknál lévő félzazák nem gázolják halálra őket. Úgy látszik nemcsak a részegekre vigyáznak megduplázott erőfeszítéssel az őrangyalok.

A fénycsóva egyszer csak ismerős arcra vetődik. Alex szétázott tudatában egy név áll össze: „Szilvia”. A helyhez illő elemi erővel föl is szakad a melléből:

– Szilvi–i–a–a–a! – Átgázol az emberdzsungelen. Szilviát egy amolyan, neandervölgyire visszaütő mutáns tapenolja, a zene ütemtelenségére. Alex először finoman lefejtí a fickó kezeit Szilviáról, mire az gurgulázó torokhangon anyázni, s ökleivel hadonászni kezd. Alex megmarkolja a nadrágszíjánál fogva, a feje fölé emeli, miközben az állványhoz lép, egy kicsit megpörgeti, a börszíjakra tekeri, meglendíti, majd elengedi. Az párszor átpördül a tartórúdon s az egészet magával rántva ráesik a legnagyobb bőrdobra, ami beszakadva egy óriási szellentéshez hasonló hangot produkál. A közönség őrjöng és visszatapsolja a produkciót, közben a szubkultúra vonagló papja is összeesik habzó szájjal s félrevonszolják. Helyét átveszi egy újabb őstehetség.

Alex átkarolja Szilviát, az idő kizökken, a tér szétesik és az álom útjára indul.

Alex amint átkarolja Szilviát, ő rácsodálkozik:

– Te itt?!

– Eegen, de te sem tétlenkedsz, gyorsan cseréled a krapekokat s ráadásul egyre rosszabb minőségűre.

– Csak nem azt akard mondani, hogy te vagy a csúcs?
– Csúcs a Drakula, de... nem érdekes, fő hogy találkoztunk...
– Én nem ígértem neked semmit és nem akarom, hogy...
– De én akarom! Könyörgöm! – térdepel le és átöleli combját s jó hangosan, hogy a zsvajt túlüvöltse, elkezd szavalni:

– „Mit bánom én, ha utcasarkok rongya,
De elkísérjen egész a síromba.
Álljon élembe izzó, forró nyárban:
Téged szeretlek, Te vagy akit vártam...”

Először csak a mellettük tipródók hallgatják megkövülten, de már az utolsó sorokra a zene is elhallgat s minden szem rászegeződik s áhítattal isszák szavait.

– Ez baromi jó! Te írtad öreg? – támológ oda a gitáros.
– Te még sosem hallottál Adyról? – kérdez vissza Alex.
– Már hogy a francba ne! Én már a négy osztályos gimit is nyolc év alatt végeztem el, de erre a versre nem emlékszem. Gyere a mikrofonhoz, abba bögd bele, én meg olyan basszust impro...

– Akadj le! Bármelyik könyvtárban megtalálod, de én többet nem engedlek el! – fordul vissza Szilviához.

– Most miért égetsz? Mindenki minket bámul – próbálja lefejtetni magáról.

– Hú de szemérmes lettél egyszerre, bezzeg a buszon...

– Miért kellett megint találkoznunk? – térdel le Szilvia is. – Tudod, hogy te is majdnem olyan örült vagy mint én?

– Mert megőrzjítettél s azt hiszem, hogy így is maradok.

– Jó vége lesz ennek? Én nem akarom...

– De igenis akard! Nem vagy te az a ku ... szexautomata, amit eljátszottál. A rossz nő álarca mögött egy kisleány rózsaszín lányregényről álmodik.

– Te benned nemcsak egy költő, de egy pszichológus is megveszett, különben nem hordanál össze ennyi marhaságot!

– Én még ki merem mondani amit érzek, nem akarok más lenni, mint aki, lehet, hogy nem okos dolog, de engem taszít a képmutatás.

– Nem vagy valami korszerű s érzem, hogy ráfizetek, de én is oltárira beléd estem, ezért menekültem el a repülőtéren, de úgy látszik engem is utolért a szerelem vagy egyszerűen csak még buggyantabb lettem. Tűzzünk el innen, jó? Most már kettesben szeretnék lenni veled s bebizonyítani, hogy igenis rossz nő vagyok, rosszabb, mint amilyet valaha is el tudnál képzelni. Nem szeretem, ha látják a könnyeim, az sokkal rosszabb, mintha az ember meztelenül áll a színpadon, a sok nyálcsurgató kéjéhes férfi felfaló tekintetei előtt.

– Akkor miért sírtál az előbb?

– A boldogságtól te majom! Hogy egymásra találtunk, hogy eljöttél értem. Gondoltam ha elválok tőled, belevetem magamat az életbe, kiirthatom magamból az érzést, de nem sikerült. – s ismét megerednek a könnyei. Alex átkarolja a vállát és lassan sétálnak lefelé a sötét, gyéren világított utcán. Néhány sarokkal odébb egy fehér Mercédesz mellett Szilvia így szól:

– Szállj be a kocsimba – nyitja ki az ajtót Alex előtt s beszállva reflex szerűen elindítja a magnót. Bach egyik szimfóniája csendül föl a hangszórókból.

– De akkor kié volt az a másik verda a színház előtt, amibe bekigyóztatok a rendezővel? – kérdi csodálkozva Alex s ő is beszáll a kocsiba.

– Szóval te kémkedtél utánam?

– Csak rád vártam egy hatalmas csokorral...

– Hová lett?

– Összetapostam, de nem is ez az érdekes...

– Hanem?

– Az, hogy egy főszer a levegőbe akart röpíteni benneteket, csak nem vett észre, így sikerült megghiúsítanom a tervét.

– Kik lehetnek ezek és mit akarnak Alex?

– Azt neked jobban kellene tudnod. No de ezentúl majd én vigyázok rád s azt is kiderítem kicsodák és mi a kínjuk!

– Lehet, ez is csak egy jel – gondolkodik hangosan Szilvia.

– Minden napunkat úgy kellene élnünk, mintha az utolsó lenne. Most még jobban felerősödött bennem ez az érzés. Néha olyan halálfélelmem van s akár meg is halnék csakhogy elmúljon és szabaduljak tőle. Ez a zene úgy ringat, körülölel, csalogat: gyere itt nincs bánat, csalódás, kicsinyes gondok, sem nagyra törő álmok, csak a végtelen. Felemel és a mélybe nyom, mert megmutatja milyen kis férgék vagyunk. Nincs szó és nincsen hang amivel kifejezhető; ilyenkor szeretném magam leköpni, a saját pofámba ordítani: „Te rohadt dög!” – Látod ezt?! – tartja Alex arca elé a bal karját.

Alexet már a szállodában viszolygás fogta el, amikor ezeket a sűrű vízszintes hegeket megpillantotta Szilvia csuklóján, de csak most döbbsent a jelentésükre, hogy minden egyes heg a halál érintése s egyben segélykiáltás.

– Miért?

– Én sem tudom pontosan. Anyám szerint Isten a tenyerén hordoz, mert nekem minden sikerül; az első föllépésemmel sztár lettem s ha hétfelé szakadnék, az sem lenne elég, hogy minden szerepet eljátsszak, amire fölkérnek, csupa olyan szerep, amiről más színészek csak álmodnak. A kritikák a felhőkbe emelnek, a nézők rajonganak értem és mégis belül ott a félelem kitörölhetetlenül, a bizonytalanság... Mi van, ha Isten hirtelen meggondolja magát, elejt vagy összeszorítja a markát? El tudod képzelni milyen ez?

– Sajnos nem. Én sohasem hittem senkiben és semmiben. Mindent a magam erejéből értem vagy nem értem el. Nem hiszek az eleve elrendelésben – Bár néha felködlik, hogy valaminek lennie kell, mert nem lehet minden véletlen. Hogyha az, akkor semmi értelme, és az meg végképp nem lehet. Az

események nem irányíthatnak minket, ha van erőnk és kitartásunk, mi leszünk az irányítók és a sorsunkat is mi határozzuk meg.

– Még hogy neked nincs hited?! Ha nekem feleannyi lenne!
– valahonnan elővarázsol egy laposüveget, jól meghúzza és átadja Alexnak. – Tudod az a borzasztó –, folytatja, – hogy rám a siker és a bukás, bár én még nem buktam, egyformán hat. Mindig, mintha ez lett volna az utolsó sansz és soha nem vagyok elégedett, úgy érzem, hogy csak hízelegnek s nem az igazi, nem hozom ki magamból, amire képes lennék. Én nem játszom, élem a szerepeimet. Minden szerep egy kisebb halál. Nincs lent és fent. Koordináta nélküli pont vagyok. Úgy érzem légüres térben lebegek.

– Hát igen elszálltál, de majd én a földre rántalak, ha ez nem csak álom, hanem valóban itt és veled vagyok.

– Az egész élet egy álom, Alex! És ha lehet, akkor álmodjunk szépeket – állítja meg az autót egy hatalmas kerttel övezett villa előtt. – Íme a lakom!

A kissé hűvös, de még kellemes szeptember éjszakai levegő felfrissíti és kicsit kijózanítja őket. Amikor belépnek a hallba, Alex azt hiszi megint hallucinál. Csavart márványoszlopok, közepén szökőkút aranyhalakkal, pálmák és páfrányok dzsungele övezi; mögötte a fal előtt egy durva gyalulatlan tölgyfaasztal, hatalmas PVC-ből hamisított rántott hús szeletekkel, az egyikén egy nagy, zöld műanyag légy. Az asztal mellett egy guberáló életnagyságú szobra, fölötte a falon puffadt hasú, csontváz sovány afrikai gyerekek s összeaszott, lógómellű öregasszonyok fotói. Ahogy megfordul, szemben a bejárati ajtó két oldalán, híres politikusok és filmcsillagok estéyeiről készült képek. Hivalkodó pompa, az asztalok ínyencfalatoktól roskadoznak.

– Te nem vagy normális! – öleli szorosan magához Szilviát.
– Miért kell neked a világ összes gondját a nyakadba venni? Nem csoda, hogy annyiszor öngyilkos próbáltál lenni, agyonnyom a lelkiismeret.

– Azt mondd? Bennem ez még nem kristályosodott ki ilyen tisztán. Azt gondoltam egyszerűen csak mazohista vagyok, némi perverz beütéssel.

– Most már csak azt nem tudom, be merjek-e ezek után a hálósobádba menni vagy kössem fel a nyúlcipőt?

– Miért, milyennek képzeled?

– A kilincsek ágaskodó férfi nemi szervek, az ülőkék és puffok női melleket formáznak, az ágy egy hatalmas anyaméh, a falakon nimfák zokognak pucéran, mert kiderült, hogy Pán homokos vagy minimum impotens; a mennyezetten kukkoló vének stopperórával mérik, mennyi ideig maszturbál Zsuzsánna...

– Ki kell ábrándítsalak – nyitja ki a hálósoba ajtaját Szilvia. Halványzöld falak, középen püspöklila franciaágy, mellette kétoldalt fehér éjjeliszekrények. Fentről, mintegy planetáriumban, a téli égbolt képével, a villódzó égitestek mögé rejtett lámpák halvány fénye szolgáltatja a világítást. – Remélem azért nem lankadtál le! – lép ki a ruhájából, majd úgy meztelenül, a bársecszekrényből italt és poharakat vesz elő, tölt s a fiú kezébe nyomja a teli poharat. Isznak, miközben cibálja le róla a ruhát. Az alsógatya majdnem megakad a mind keményebben ágaskodó szerszámon.

– Muszáj ennyit innunk?

– Igen, muszáj! Miért nem tudod még piásan sem elengedni magad?

– Bocs! – veti magát hanyatt s magával rántja az leányzót is, belenyársal, nyers erővel maga alá gyűri. Szilvia fölszisszen, mert teljesen száraz még, kissé fájdalmasra sikeredik mindkettőjük számára a hirtelen behatolás. Az ital is kiömlik, összekulcsolódó testeik közé folyik, a hűvös létől megrázkódnak. Alex megemeli testét, Szilvia fölött tornászik, nyelvével követi az ital gyöngyszemeinek útvonalát, lejjebb araszolva kiissza a köldök kelyhét, majd ajkát a lány combjai közé fúrja, izgága nyelve fürgén siklik a szeméremajkakon, egyre beljebb furakodik, köröz, rátalál a csiklóra s rátapad,

mintha az élete függene ettől. A nő teste megrándul, mellbimbói megduzzadnak, az egész test lüktetni kezd. Alex visszalöki magát az előbbi helyzetbe, a dolgok nemileg immár nedvesen a helyükre csúsznak, most már Szilvia irányít. Ütemesen ring a csípője, teste ívbe hajolva meg-megvonaglik, lassít, vár, újra vágtazni kezd és megint vár..., míg csak a kéj tátongó szakadékába nem zuhannak ernyedten.

Másik üveg kerül, isznak. A gyermekkorról mesélnek, magukba szippantják egymás szavait, érintését, bőrük illatát s ismét gerjed a vágy. Tébolyultan tobzódnak, akárha ez lenne az utolsó éj, a végső szeretkezés. Amikor egymásba hullnak, Szilvia valahonnan két szál cigarettát vesz elő. Rágyújtanak. Kelet titkos varázslata terjeng a levegőben. A távolság megszűnik, homályba vesznek a szoba falai. A kábulat kiterjed, előnti őket. Fölemelkednek az ágyról, lebegnek, egybeolvadnak, szétválnak, újra és újra...

Fenyők csúcsa, a fény átvillan az ágak között. Por a cementgyár felől. Fű, szemetes kosár. Nagyzöldlég. Egy férfi. Paralízis vagy agyhártyagyulladás csavarta ki a végtagjait. Monoton mondókát dünnyög: „Ember a sötétben, késsel a kezében. Vajon mire készül? Vajat ken kenyérré ...”

...Koszos zsák guberál, dünnyög. A fenyők csúcsa, felhők vörösen. Zöld, szürke, matt és fekete. Időtlenség. Lüktetés. Kifordul sarkaiból, vissza. Az idő. Kapaszkodó illatok. El!

Erdei tisztás, hajladozó fenyők. A hold, csak félig. Pattogó tűz. Szilvia meztelen. Feszés, szétálló mellein a tűz fénye táncol. Vörös hajzuhatag omlik bronzszínű bőrére. Szemei zöld szikrák. A vágy szikrázva sikolt gerincemen. Magamhoz vonom.

– Nem szabad! – mégis. A fű közül egy kígyó siklik a tűzhöz, egy parazsat vesz a szájába. Szilviához csúszik, a parazsat a tenyerébe ejti. Hamuvá omlik. Könnyecseppek. A haj hervadt avar, öle megfagyott vízesség, mellei hideg

szikladarabok. Rohanás. Ágak csapódnak arcomba, gyökerek fogják lábaimat...

Egy fogatlan vénség nyújtja felém pálinkás üvegét: „Ami nyincs az cseresnye”. Zsebemben egy darab pénz.

Állomás, Zsóka ónix szemei. Szomorúság. Langyos puszi. A vonat elment. Az utolsó is. Az állomás roskadozik. Várok. A síneket rég fölszedték. Várok.

„Egy slukkot?” – borostás arc, vérekes szemek, savanyú izzadság, bagószag. Borosüveg. Húzok egyet.

„Lebegsz?”

„Ühüm.”

„Az jó. Én már akármit csinálhatok, csak zuhanás, hideg és sötét. Fázom. Zavarlak?”

„Ühüm.”

Hatalmas szikla. Lemenő nap. Arany , narancs, vörös lángolás, majd ibolya. Koromfekete éj ránk borul. Andante. Fájdalmas-részeg lángolás. Hol vagy?

Száraz kőrök, kiégett sivatag. Aszott karjaiban egy vézna csecsemő. Egy bogár. Hopp, megvan! Megrágom, a pépet a szájába gyömöszölöm.

Bágyadtan szívja az élet utolsó cseppjeit a fonnyadt mellből. Felnyalábolom őket. Megfeszített inakkal rohanok. Még mindig. Város, emberek, riadt tekintetek. Már késő!

„Már van.”

„Mi az ami van?”

„Hát cseresnye!” – Iszok.

– Ne-e-em! – üvölt fel Alex s lehuppan a szőnyegre. A nap ferdén beeső fénye szívárvánnyá bomlik az ablaküvegen. Ibolyogva föláll, de visszaesik. A feje fáj, a füle zúg,

hányingere van. Nagy nehezen sikerül feltápáskodnia. Alig találja a fürdőszobát. Amint kinyitja az ajtót, elhányja magát, megcsúszik, hanyatt esik. Gyomortartalma sugárban tör elő, beteríti a falat, benne fetreng.

– Fenn vagy már kislányom? – nyit rá egy ötvenes, jólszituált nő, aki a látványtól szintén öklendezni kezd s kimenekül a házból. Alex többszöri próbálkozás után végre föláll, lezuhanyozik, egy törölközőt teker maga köré. Kerít egy felmosórongyot és föltakarítja a hányadékokat.

Szilvia is fölbred, gyűrötten botorkál a fürdőszobába.

– Mi ez a förtelmes cefreszag? – kérdezi Alexet.

– Azt hiszem, megismerkedtem a mamáddal s egyúttal tálaltunk is egymásnak.

– Pedig a mama irtó zárkózott s veled az első találkozáskor...

– Egész „bensőséges” kapcsolatba jutottunk, hányást váltottunk.

– Ajaj! – esik le Szilviának. Pedig hányszor megmondtam, délelőtt kopogás nélkül ne nyisson be a fürdőszobába...

– Nálad ez bevett dolog, hogy az ipsék így teszik le névjegyüket?

– Nem mind, csak a gyengébbje – élcelődik Szilvia. – Azért előfordult már párszor s anyu richtig olyankor állít be. Ráadásul megvan az a hülye szokása, hogy a fürdőszobában keressen. Most pár hónapig azt hiszem nem kell tartanunk tőle, ám te végérvényesen elástad magad nála.

– Ez elég elszomorító, ugyanis életem hátralévő részét bűvkörödben szeretném eltölteni.

– Te meg vagy húzatva! Még jó, hogy nem kéred meg a kezem!

– Azt kevesellném, de az összes tartozékkal együtt igényt tartanék rá.

– Úgy látom, te még nem józanodtál ki. Láthattad, nem vetem meg a férfiakat, nem félsz attól, hogy egy kurvát veszel feleségül?

– Mit érdekel engem, hogy mi volt, csak az a fontos, ami most van és ami ezután jön. Én hiszek benned és a szerelmünkben. Különb is, mutass nekem egy férfit, aki ne lenne büszke rá, ha az oltárhoz vezethetne!

– Magadnak keresed, csak meg ne bánd és remélem én sem fogom megbánni! Összeütök valami reggelifélét, aztán mivel nem szeretek sokat tötyörögni, bejelentkezünk az anyakönyvvezetőnél, mielőtt még kijózanodnánk, mert tuti, egyikünk sem normális!

A reggeliből azonban nem lesz semmi, ahogy Szilvia még mindig meztelenül előszedi a zöldségeket, Alexben újra fellobban a fajfenntartó ösztön, ledobja a törölközőt, ott áll egy szál pucuban, amit ilyen állapotban nem igazán így neveznek s egyre jobban begerjed, ahogy nézi a hűtő előtt hajladozó gyönyörű testet. A háta mögé oson s amikor megint behajlik a hűtőbe orvul megcsákyázza.

– Így akarod tartósítani a kapcsolatunkat? – kuncog nyögdelve Szilvia. – Ha te elveszted a fejed, miért akarod, hogy az enyém hideg maradjon? Vagy nem azért nyomsz a hűtőbe?

– Dehogy akarom! – kapja az ölébe s az asztalra ülteti, párszor belecsókol a buja sikolyok öblébe, nyelvével végigsodor a csiklón. A puha, mozgékony szerv érzi, ahogy a kéz ostora megduzzad, lüktet, ágaskodik. A fiú fölemelkedik, alámankol a lány fenekének s teljesen magára húzza. Az asztal eresztékei recsegnek, sírnak, egyre gyorsuló ütemű, különös, szárazfa-zene festi alá e pompás csatát, ezt a mámorszakadékba hullott, örült vágat. A végső eksztázisban az asztal feladja a harcot, lábai ernyedten szétcsúsznak s az összegabalyodott pár a földre huppan, mire mintegy belerobban a beteljesülésbe. Retkek, vöröshagymák gurulnak szét. Egy péppé lényegült saláta Szilvia feneké alatt pácolódik, egy lila padlizsán Alex hóna alól kandikál ki perverz vigyorral. Szótlatlanul pihegnek a hideg kövön. Megejtí őket a groteszk szépség megismételhetetlen pillanata. A varázst a telefon erőszakos

csöngetése tépi szét. Szilvia kelleetlenül mászik a készülékhez, hangja morcos.

– Halló, ki a ..., ja, te vagy anyu? ... Igen itt van még és ül le egy percre! Leültél? Akkor most jó erősen kapaszkodj meg a karfában! – Feleségül megyek hozzá... Ez lecsapta. Majd megbékül – fordul a még zöldségturmixban heverő Alexhez. Alex rámeredő szeme, de még inkább a másik meredő, elhatározásra bírja. Jobb ha kirohan a fürdőszobába és magára zárja az ajtót, ha nem akarja egész napi ténykedésüket, a szeretkezés különböző módozataiban kimeríteni.

Még nem találkoztam ilyen ürgével, akiben ennyi szufla lett volna, ilyen vadállatias erő és ennyi gyöngédség. Hanem... úristen! Én most csak a hímbe habarodtam bele vagy abba a kisfiúba, aki e mögött a fene férfias álarc mögött, kétségbeesetten tördeli a kezeit, vajon mindenben és mindenkor eleget tett-e mindenkinek? Jé, én is analizálok és boncolok, mintha valami lélekbúvár lennék! Nem grasszálhatok előtte pucéran, mert ahányszor csak rám néz csűrűszkölhethétkéje támad és úgy látszik mégsem vagyok nimfomániás.

Gyorsan lezuhanyozik, fürdőköpenybe bújik s kikukucskál az ajtón, Alex nincs-e „lőtávolon” belül, majd átrohan a hálószobába, pólót és testhezálló farmert húz, azután visszamerészkedik a konyhába. Alex még mindig meztelenül, elmerengve, meredő hímtaggal ácsorog a konyha közepén. „Eszméletlen faszi!” – gondolja Szilvia.

– Most már egy kicsit takarékra állíthatod magad! Akár föl is öltözhetsz! – kezdi összetakarítani a szétszerelt zöldségeket.

– Kár – lombozódik le Alex. Bízom benne, hogy megerőszakolsz. Engem még soha nem erőszakoltak meg, bizonyára ezért olyan sivár a lelkivilágom.

– Majd én szétzilálom, de egyelőre húzz el mosakodni, mert halszagod van! – dob felé egy fonnyadt salátát, ami telibe találja férfiasságát és fönnakad rajta.

– „Erekto-kaviárus ala salát” – tárja szét a petyhüdt salátaleveleket. Szilvia kacagva hajítja a következő potenciális „öltözéket”, azonban Alex ezt a zöldségkartácsot már nem várja be, magára csapja a fürdőszoba ajtaját. Mire letusol és felöltözik, a reggeli is elkészül. Nem kunszt, hiszen a legmodernebb robotgépek állnak Szilvia rendelkezésére. A szex csatában edzett zöldségek tisztítása és feldarabolása, pár szelet sajt, müzli, fűszerek és már kész is a modern táplálkozás, biológiai szükségleteket figyelmen kívül hagyó amerikanizmusa.

– Miből gondoltad, hogy dinosaurus, Fradi-szurkoló vagy egyéb füevő vagyok? – „lelkesedik” Alex az étel láttán.

– Hogy nekem is egy dögevővel kellett összejönnöm!

– Azt nem kívánhatod, hogy élő állatot marcangoljak. Ugyan, mond már meg, a zöldségevés mennyivel humánusabb és fennköltebb? Hisz azok is élőlények, érzéseik vannak, ha hinni lehet a tudósok legújabb kutatásainak. Különb is nekem olyan kajára van szükségem, amiben kalóriák is vannak, nem csak emészthetetlen ballaszt.

– Hidd el ettől nincs egészségesebb, csak...

– Nem szokásom közbevágni, de nézd meg az ember fogazatát! Tetszik nem tetszik mindenevők vagyunk és vallás ide, ideológia, divat oda, fiziológiánk megköveteli ami jár neki, így alakult ki, így van egyensúlyban a szervezetünk és ebben a koleszterin, a zsírok és mit tudom én még mi, is benne vannak.

– Még a végén meggyőzől, pedig én szeretem a zöldségeket. Úgy látszik minden ember megtalálja magának azt az eszmerendszert, ami az életvitelét legjobban igazolja. Az lesz a legjobb, ha tiszteletben tartjuk egymás szokásait és nemcsak a táplálkozás terén, hanem mindenben, nem akarjuk egymást megváltoztatni vagy nevelni, csak amennyire a harmonikus együttéléshez szükséges. Akkor most leszaladok a boltba és hozok valamit ..., de inkább te menjél, én addig körbetelefonálok a házasságkötő termeket, hol lehetne

leghamarább törvényesíteni „ásó-kapa, nagyharang, holtomiglan-holtodiglan” fajfenntartásra kitalált absztrakcióját.

– Ilyen szózsonglőr íróként is megélné!

– Csak nem csípem a zsíros kenyeret és a mellőzött tehetség, „félre- meg nem értett” zseni státuszát.

Míg Alex a közértben vásárol, a pénztáros lány, mint kigyó az áldozatát, bűvölgeti, szinte fogadalmat tesz, ha addig él is, ezt a krapekot egyszer még az ágyába viszi. Szilvia közben egy befolyásos rajongója révén elintézi, hogy a hétvégén összeadják őket Kispesten a Csili Kéktermében. Amint Alex visszaér szótlánul reggelizni kezdenek a delet ütő óra hangjára. A fiú egy gépsonka szeletet csempész Szilvia tányérjára s cserébe a sajátjára egy villányi „sarjút” emel. A lány fintorogva a szájához emeli a falatot, Alex követi a példáját. Rá kell döbbsenniük, mennyire összhangban van a kétféle „táp” és valahogy ők is nagyon egy húron pendülnek. Jó érzés tölti el őket, hogy immár egyik, örökre összetartoznak s ezen már a világmindenség sem változtathat.

– Jól meggondoltad Alex? Most még dobbanthatsz, de szombaton az oltár elé vezetlek s attól kezdve a kizárólagos tulajdonomat fogod képezni! – mondja félig komolyan, félig tréfásan Szilvia, mialatt leszedi az asztalt.

– Semmi kifogásom, csak ezt még egészítsd ki azzal, hogy én nem válok el, te leszel özvegy vagy én..., mert ha ennek, persze ez lehetetlen, vége lenne, már nem lesz értelme az életemnek és ha valóban van túlvilág, miért ne vinnélek magammal?

– Tőled önzőbb..., én nem is találok szavakat!

– A szerelemnél nincs nagyobb önzés!

– Ne strapáld magad, én is szoktam olvasni! Kapd inkább össze magad, elmegyünk veszünk valami alkalomhoz illőt, ha már valóban egy ilyen egyszeri, megismételhetetlen örültségbe vágunk. Közben gondolkozz el azon, kiket akarsz meghívni, csak ne legyenek túl sokan, mert nem szeretnék nagy banzájt.

– Részemről senki...

– De a szüleidet legalább...

– Anyám meghalt, apámat pedig még az emlékeimből is szeretném kitörölni.

– Én is csak anyut hívom, persze ha hajlandó, két tanút meg fogunk az utcán. Így megfelel?

– Kitaláltad a gondolatomat – néz rá Szilviára Alex s kajánul elvigyorodik.

– A másikat is, de arról most tegyél le! Malac!

Szilvia magával cipeli Alexet kedvenc butikjába. Nagyon ritka kivételtől eltekintve; a zoknitól a bugyin át a télikabátig; szinte minden ruhadarabját itt vette. Nemcsak azért, mert a tulaj – egyben a ruhák tervezője is – régi ismerőse, hanem mivel úgy véli, a magyarok legalább annyira értenek a divathoz mint bárki más. Itt sem a minőségben, sem a hozzáértésben még soha nem csalódott. Különben sem óhajt, abban és másban sem, közösséget vállalni az újjgazdagokkal és a nagyzási hóbortban szenvedő régi „elittel”, hogy az általuk felkapott cégek külföldmájmoló kreációit viselje. Nekik különben is csak a márka számít meg hogy minél drágább legyen, az ízléssel születni kell...

A lány örömmel üdvözlí s hitetlenkedve rázza a fejét, amikor meghallja, milyen alkalomra akar ruhát választani. Alexet szakértő szemmel végigméri, bizsergés fut végig ágyékán, most már elhiszi, érti, Szilvia miért akar hozzámenni feleségül.

– Ilyen alkalomra különleges ruhakölteményt...

– Kösz, de annyi időnk nincs, most hétvégén szeretnénk megejteni az esküvőt, szűk keretek közt. A kollekciótokban mindig van pár darab, amiben az ember úgy néz ki, mintha valaki lenne – és elégedetten vizsgál egy mélyen dekoltált, almazöld selyemruhát, melyhez az eladó lány arany színű övet és cipőt ajánl. Belép a próbafülkébe. A ruhát mintha ráöntötték volna, ami annyiban igaz is, hogy Zsó tervezéskor mindig az ő alakját képzele maga elé, amikor könnyed-finom, mégis extravagáns modellt álmodik meg. Alexnek a lélegzete is

elakad, a ruha azt emeli ki, amit kell s amit elrejt, még sejtelmesebbé, még izgalmasabbá teszi.

– Na gyere nagyfiú! – lép Alexhez –, Nézzünk neked is valami igazán testhez illőt – Először egy ugyanolyan almazöld selyeminget választ, mint a ruhája, hozzá méregzöld nyakkendőt, végül egy bordóba hajló franciabársony öltönyt.

– Ezt tán mégsem! Megy ez így együtt? Úgy nézek ki, mint egy...

– Pont úgy! Teszek én a konvenciókra! Nekem így tetszel! Punktum! – zárja le a vitát Szilvia.

– Hát jó, te tudod. – adja meg magát Alex.

– Óh, a francba! – jut eszébe Szilviának. – Nekem jelenésem van. Sasa évek óta meg akarja kaparintani valamelyik szerepemet, ha elkésznek jól jönne neki. Még épp odaérek! Alex, itt vannak a kulcsok, vidd haza a ruhákat, én megyek taxival. Előadás után megvárhatsz! – azzal elviharzik.

Az utolsó pillanatban esik be, az ügyelő a haját tépi, a rendező káromkodik. Gyorsan sminkel, a végszóra, a színpadon van. A megszokott fergeteges siker nem marad el. A vetélytárs megint szívatja a fogát, marad számára a remény, egyszer csak eltöri a lábát vagy teherbe esik.

Alex alig talál a házhoz, lerakja a ruhákat és már indul is a kedveséért. A gárda, Sasát kivéve, jókedvű és elégedett, sütkéreznek a sikerben s a feszültséget levezetendő kirajzanak a büfébe italozni és learatni a rámenősebb rajongók hízelkedéseit. Meglátván Alexet, megütközve és csalódottan veszik tudomásul, hogy a „főbalhész” nem tart velük. Úgy látszik, bár Szilvia nem szokta kétszer műsorra tűzni ugyanazt a főszert, a gorilla még nem lejárt lemez. Hát még ha tudnák, hogy nemsoká összeházasodnak!

Alex vezet, Szilvia a vállára hajtja a fejét, szótlánul ülnek a kocsiban míg haza érnek. Eddigi életük, találkozásuk és az elkövetkezendő közös boldogság foglalkoztatja őket. Tudják, mindkettőjüknél fölborul az ami volt, új valami indul, melyhez kompromisszumokat kell kötni, hogy harmonikus legyen,

ezentúl felelősséggel tartoznak majd egymás iránt..., de hát oly távoli még a jövő!

Szilvia jókedvűen énekl: „... rám nem hat ma a józanság szava, részegen ki visz majd haza ...” a fürdőszobába tartva, hogy megszabaduljon a nap porától, izzadságától és a smink maradványaitól, Alex természetesen követi mint egy árnyék, „vigyáz” rá. A márvány fürdőkád gyűrött virágszirom, avagy deformált kagylóhéj, inkább medence, mint kád, egy népesebb család nyugodtan ellubickolhatna benne. Alex tettetett érdektelenséggel, háttal ül Szilviának s kitüntetett figyelmét a majdnem üres illatszeres polcnak szenteli.

– A legtöbb krapek ezt szúrja ki – nyugtazza Szilvia Alex tekintetét. – Egy nőnek nem a kozmetikumoktól és az illatszerektől kell vonzónak lennie, hanem a belső sugárzástól, ha lehet elkerülöm őket.

– A bőröd illatánál nem is kell hódítóbb illatú parfüm – lehel csókot a nyakára, majd végig a gerincén, be a víz alá, míg el nem fogy a levegője. – Azért valami kedvenc illatod csak van? – bukkan föl ismét.

– Persze az akác, szantál, zsálya, de csak módjával, illúziót keltvén az érzékelőben, nem mellbe vágva, elárasztva őt – s kacéran Alex hajába markol, párszor a víz alá nyomja a fejét. – A bőrt is hagyni kell lélegezni, nem illatterrorral nyomni el a testszagot, hanem fürdeni kell. Különben is a bűz belülről jön...

– Erről kamaszkorom szenvedései jutnak eszembe. Irtó pattanásos voltam és ha egy lány jelentett valamit a számomra, a külsőm miatti kisebbségi érzéstől rögtön verejtékezni kezdtem. Akkor meg azért kellett elhúznom, nehogy az „illatfelhő” csáberejétől részegüljenek meg. Az egész olyan öngerjesztő folyamat volt s bármit próbáltam ellene, mindig úgy éreztem, a szkszkok tiszteletbeli rokonná fogadnának. Ezért hagytam a fenébe a hódításokat, elkezdtem karatézni, cselgáncsozni, hegyet mászni s azon kaptam magam, eltűntek a pattanások, tudok magamon uralkodni, a legnagyobb fizikai és

lelki igénybevételtől sem eregetek kellemetlen illatokat, jóképű vagyok, de mindenek előtt „szerény”!

– Rögtön összecsikarom magam, teljesen lenyűgözöl! – rántja magával a víz alá. Összefonódik testük, a víz és a vágy hullámokat vet.

– És amikor rájöttél, hogy olyan jóképű vagy elkezdted hegyezni a fütyidet? – évődik vele, mikor levegőt venni följönnek. – Bár ezt mintha szilanizálták volna – tör föl egy bugyborékoló kacaj. – Jé, megmozdult! Olyan mint egy rugóskés, csak nem tudom melyik gombra pattan ki – morzsolgatja Alex heréit Szilvia.

– Erre itt! – vonja ölébe a kacér nőstényt. Siklik a zárba a kulcs, kárhozat és mennybemenetel felé egyszerre nyit kaput.

– Egész jó delfin lennél.

– Delfin vagy főnix, vízben vagy tűzben, csak szorosan összeolvadva veled, mintha egy bőrünk lenne, a szétválaszthatatlan egész, a jin és a jang. Olyan erősen öleli, hogy Szilvia fölszisszen.

– Összetöröd a csontom, te állat! – delfinek tánca, kérészek repülése..., habokba hulló szárnyak.

– Van benned valami ősi, állatias ösztön, kamaszos igyekezettel –, jegyzi meg Szilvia, amint törölköznek –, hogy csődöt ne mondj. Ez olyan őszinte és megható. Olyan naiv és kitarulkozó vagy, amilyen én soha nem voltam s talán nem is leszek, minden szabadosságom, sexközpontúságom ellenére sem. Egy gesztusod, egyetlen fél mondatod többet elárul rólad, mint amit én magamról a legnagyobb őszinteségi rohamomban felfednék előtted.

– Csak előtted. Mások előtt én is bezárkózom.

– Igen, mind bezárkózunk. Sok kis selyemgubó, csak szálakat hagyunk legombolyítani, ám rögtön meg is bánjuk s másikat szövünk helyette.

– Majd úgy igyekszem, hogy ne legyen mit megbánnod.

Eljött az esküvő napja. Szilvia beül a volánhoz.

– Most már mindig te fogsz kormányozni? – kérdi nevetve Alex.

– Bejöttél a csöbe öcsi! – válaszolja ő is nevetve, majd automatikusan bekapcsolja a rádiót: „... a volt NDK-ban felgyújtottak egy menekültotthont, itthon a volt zsidógettó faláról leverték az emléktáblát, a Garai téren skinhedek leütöttek és összerugdostak egy néger diákot ...” Alex bosszúsan tekeri el, inkább valami zenét keres. – Pár éve még nem gondoltam volna, hogy nálunk is elszabadul a fajgyűlölet. Páneurópáról álmodoznak, amikor a volt Jugoszláviában testvérek ölik egymást, még a nyelvük is azonos, csak az istenüket nevezik máskép, azonban milyen isten az, akinek a nevében ölni lehet?

– Olvastam valahol, hogy az ember a legnagyobb szélhámos; kitalálta magának az Istent, legyen aki megteremtse őt.

– És ha kiderül a csalás? A filozófia nekem túl elvont és az emberek mindig találnak megfelelő ideológiát, hogy igazolják cselekedeteiket. Engem az nem hagy nyugodni, hogy Izraelben a buszunkat, itthon meg Zsolt kocsiját miért akarták a levegőbe röpíteni.

– Az a gyanúm, azok nem ilyen pitiáner táblarongálók voltak. Nem mászott bele valami zűrös ügybe a te biszex barátod?

– Monohomo, honnan a fenéből tudnám. Mintha többet költene, mint amennyit keres. Ám ezzel majdnem mind így vagyunk.

– Azért jobb lesz, ha elkerülsz, amíg az ügy nem tisztázódik. Vagy ha feltétlenül muszáj vele találkoznod, csakis a felügyeleted mellett. Rendben?

– Értettem uram, különben is már csak pár snitt van a filmből, aztán a rock-színházzal fogok dolgozni.

TUDÓSÍTÓNK JELENTI KRETÉNIÁBÓL

– Nem véletlen, hogy nem hallott még a kedves, alulinformált olvasó erről az országról, hisz eddig másként hívták. Csak most, miután felszabadult a puha, népelnyomó, fasiszta-kommunista, nemzetgyilkos, erkölcsromboló, mazoszadisztikus önkény, sírva-vigadó baracknacionalista, gulyásteror alól; vehette fel az államformát legjobban kifejező nevet.

– Földrajzilag közép-kelet depresszióhoz tartozik, szomszédai: skizofrénia, az örülettel és az elmebajjal is határos. Legmagasabb csúcsa a Pessimizmus, nem messze az adóság tengerétől. Nagy folyói a Privatizáció és a Korrupció, feneketlen tava az APEH. Egy nagy, harcsabajuszú szörny lakott benne, aki állandóan csomagokkal ijesztgette az őslakos oligofréneket, bár így csak a politikusok szokták őket bensőségesen nevezni, az elfogadott titulus: hátrányos helyzetű-antiszociális.

– Államformája: homlokzatátfestő.

– Politikai játékszabályok: a játékszabályokat nem szabad betartani és utolsó párt előre fuss!

– Nemzeti sport: ki tudja jobban átverni a másikat és áremelés.

– Vallás: mammonista, pre-, szub- és antikommunista.

– Hagyományok: halva születés, alkoholizmus, egymásra mutogatás és a te édesanyád!

– Behozatalra szorul: jóézésből, hazai tehetségek elismeréséből.

– Fő kiviteli cikke: szürkeállomány. (cserébe üres szólamok)

– Nemzeti szín: amilyen éppen a másik rétje, de csak addig

...

– Nyersanyagforrásai: nagy-nagy nép-nemzeti és demagóg szólamok szélkerekek hajtására, turbinák működtetésére a sírjukban forgó ősök.

– Nemzeti ünnepnap: a köpönyeg fordítás napja.
(independely)

– Ki a kretén? Nemcsak aki írta.

SZOMJAZOM A KULTÚRÁT

– Könnyű vagyok, széttárom a karom, fölemelkedek, a lég alám simul, lebegek. Ragyogó kék, arany sugarak. Ferdén nőtt fák. Emelkedek, süllyedek, csak gondolnom kell rá. Érzem, hogy egy vagyok az egésszel, átáramlik rajtam a mindenség, nincs dimenzió, nincs idő. Körülölel, egybefonódik, átjár és átjárom, csak a megbonthatatlan egész...

– Szidtam az anyád? Szétverem a pofádat! –
üvegcsörömpölés, zuhogás, valaki sikolt.

– Hívjanak már rendőrt! Megöli!

– Zuhanok, az ágy, a falak. Reggel, már megint reggel. A kocsmában már áll a balhé. Egy cigi, hol az üveg? Úgy emlékszem, tegnap még maradt benne. Pedig megfogadtam, de már mindegy. Tetű vagyok, sohasem változok meg. Miért élek még? Már ennyi és ennyi idős vagyok. Vajon milyen nap van ma? Semmit nem értem el, semmit. Családom sincs, egzisztenciám se, sőt már munkám se. Egzisztencia? Egy senki egzisztenciája, balekok szocializmusa. Legalább érezném, hogy értelme van, de csak szodor a napok árja, mint rothadó tetemet a megáradt folyó. Lassan bomlok, lefoszlanak rólam az eszmék, tervek és álmok. Gondolatom körbejár: minnek és mi értelme? És a többiekének? A magány kerékbe töri az agyat, már ami megmaradt, de az is sok még. Nem csoda, hogy megint túlcsoordul a vallás, legalább hite legyen az embernek, akkor van kapaszkodó, de azt hiszem az is csak valami helyett van. Az ember is..., csak egy félresikerült kísérlet. Gyorsan innom kell valamit. Megmosakszom, borotválkoznom is kellene. Majd később. Koszos az ing nyaka, ennek is. Majd mosok, mosóporom sincs. Egy kanyim se. A munkánélküli segélyig még két hét. „Munkához való jog.” Már se hitem, se hitelem és

szégyenérzetem se, jobban mondva az van, csak az alkoholéhség erősebb. Még nem delirálok, de ami késik az nem múlik.

– Depresszió: kiváltó okai lelki eredetűek s az agy működéséhez szükséges egyik enzim hiánya. Egyedüli ok az ember; aki nem tudja elfogadni léte értelmetlenségét, de ahhoz gyáva, hogy véget vessen neki. Még van néhány könyvem, beviszek párat az antikváriumba. A kultúra is drága lett s ugyanakkor nagyon értéktelen. Segíték a kormánynak a kultúrához kötő utolsó szálakat is elvágni. He-he, iszom a kultúrát! Mondhatni szomjúhozom. Én aztán merítettem az irodalom forrásából! Megittam a világirodalom remekeit, a klasszikusokat, Jókai összes műveit, most jön Arany, majd Radnóti és így tovább egészen Rejtőig. Hiába devalválódik a tudás, előbb a lét, a tudat meg..., azzal csak baj van. A hülyéket könnyebb átverni, de ennyire hülyék lennének mind, hogy hol jobbról, hol balról b...nak át minket? Először elhúzzák a mézesmadzagot, aztán meg hivatkoznak a világgazdaságra meg hogy a piaccgazdálkodásra való át... A jó édesanyjukat!

– Miért nem merik kimondani: a kapitalizmus farkastörvényei. „Ember bízva bízz...” és jól tőkön rúgnak, te meg nyalogathatsz a sebeidet s kuncsoroghatsz segélyekért. „Mi kommunista ifjak indulunk...” Apám foroghat a sírjában. A „tisztelet” meg a „becsület”, „öntudat” – mondogatta. Most ez mind személtapátra került. Csak a pénz, a pénz. Hogy becsületes légy, ahhoz szerencse is kell, különben jön az alkohol, a depresszió.

– Ötszáz? – Három kötet Arany egyenlő egy Adyval*? Már így is lehet mérni őket. Na mindegy, „ha minden, minden elhagyott, igyál egy kis kognacot”, adieu Bandi!

– Úgy teszek öreg – Egy korsó sör, deci konyak. Még egy és még... Az alkohol olyan, mint a költészet, semmi értelme, de mégis megkönnyebbülsz tőle. Mintha fények gyúlnának, mintha lenne remény, mintha ember lennél... Ember?

– „Esik eső sűrű csöppje...”

- Egy decit. – „Van egy szőke asszony, fehér mint a...”
- Nem ordítok. Azt ismered, hogy... jó, jó, de előbb még... akkor egy felest..., egy háromcentest... megyek... „Rendes ember én már nem leszek, minden éjjel zülleni megyek...”
- A kulcsom, na végre. Az ágy. Zuhanás, sötét, se hang, se...
- Könnyű vagyok, széttárom a karom...

* Az Ady itt = 500 Ft-os korabeli papírpénz
(1970-1999 közt volt forgalomban)

A KÍSÉRTET

– Szürke Béla hétköznapi egyszerű kisember volt. (Hívhatták volna Kovácsnak, Kisnek, Szűcsnek vagy Szabónak is.) A születési súlya grammra megfelelt az átlagnak. Az iskolában közepesen tanult, szorgalmasan eljárt az őrsi gyűlésekre és a hittanra. Büszkén viselte a kék, majd a vörös nyakkendőt, első áldozáskor áhítattal vette magához az ostyát. Vernét, Jókait, Cooper-t és Karl May-t olvasott.

– Március tizenötödikén kitűzte a nemzetiszínű kokárdát, lelkesen szavalta a „Talpra magyar”-t, április negyedikén virágot vitt a szovjet hősök emlékművére s unottan hallgatta az igazgató bácsi beszédét, amit pár év múlva ő már kívülről fűjt, de az igazgató bácsi még mindig ugyanarról az elkoszolódott, elrongyolódott papírról olvasott föl (egyre nehezebben). Május elsején lelkesen énekelte a felvonuláson a „Mi kommunista ifjak indulunk...” indulót s vitte a transzparenst vagy a vörös zászlót. Aztán a majálison virslit evett és limonádét ivott, míg a felnőttek a fűben söröztek.

– Mivel a vas és acél országában élt, esztergályos lett a vasgyárban. Az átlagnak megfelelően száz százalék fölött teljesítette a normát (a selejtet is). Katonaság után feleségül vette Átlag Marikát. Szerelmi életüket a Czeizel Endre által megállapított gyakoriság szerint éltek s az átlagnak megfelelő „1,6” (Egy egész hat tized!) gyerekük született. Ez úgy jött ki, hogy a második kisebb testsúllyal született s értelmi képességei is alatta maradtak az elvártnak (ezt tartotta is). Átlagos lakást építettek, egy közepes város-(falu)-ban s ezért harminc évre az OTP rabszolgái lettek.

– Már húsz év rabszolgaság letelt, a gyerekek kiröpültek (a fiú a Trabant szélvédőjén), megkönnyebbülten fölsóhajtottak: „Lassacskán révbe érünk”.

– Ám jött a rendszerváltás. Egy darabig még minden ment a megszokott rendben, azonban először a fizetésük csökkent átlag alá s ezt természetesen követte az életszínvonaluk is. Kezdték átlagon felül rosszul érezni magukat, csak annak örültek, hogy legalább még munkahelyük van. A következő választáson (az előzőn okulva) a szocialistákra szavaztak, mert a szocialista gondolkodás meg a munkához való jog ugye...

– Tévedtek. A valóság rácaffolt a valószínűségi számítások összes alapelvére. Hamarosan munkanélküliek lettek. Egy darabig még szorgalmasan törlesztették az OTP-t, inkább kevesebb húst ettek, nem javították meg az elromlott hűtőt és mosógépet. A végén már nem tudták szűkebbre venni a nadrágszíjat, elmaradtak egy, kettő, ..., majd ki tudja hány OTP-részlettel s végül megjelent a végrehajtó.

– Szürke Béla gyomra ezt már nem vette be. (Igaz ekkor már zöld volt a dühtől.) A lakásból minden ingóságot a szüleihez szállíttatott, csak a két PB gázpalack maradt a lakásban. Feleségét kíméletképen leparkolta a kislányuknál (aki átlagon felüli partit fogott ki).

– Amikor a végrehajtó megjelent a két hatósági közeggel és kopogtatott, az immár bíbor-lila fejű Szürke tökig csavarta a gázpalackokat. A végrehajtó és a rendőrök vártak egy darabig, majd megérezve a gázszagot lakatosért rohantak. A lakatos már épp nyitotta volna az ajtót, amikor Béla kattintott egyet az öngyújtóján.

– Azt hitte lezárt egy ügyet, most már nyugalma lesz, ám ahogy közeledett a mennyország kapuja felé, kezdett neki gyanús lenni, hogy milyen hosszú a sor, mennyien várnak bebocsájtásra. Beállt a sor végére s szóba elegyedett az előtte várakozóval.

– Mennyi időt kell itt várni bátya?

– Fogalmam sincs fiam, én még negyvenháromban fagytam meg a Donnál, de azóta egy tapodtat sem jutottam előre. Odalent milyen évet írnak most?

– Kilencvenötöt.

– Hallom, legalább a muszkákat kizsupolták, csak könnyebb azóta?

– Majd mesélek róla, igaz inkább nem, mert még elkárhozik. De kend kifigyelhette azóta, hogy miért megy ilyen lassan a sor, itt is protekció kell?

– Nem kell a. Ha egy újszülött csecsemő jön, azt rögtön beengedik, viszont minél idősebb valaki, annál hátrább kerül, mert annak az életútját kivizsgálni tovább tart. Ahogy én eddig láttam, nem sok felnőtt jutott be s az öt-hat éves gyerekek közül is csak minden második. Azt hiszem itten ácsoroghatunk végítéletig.

– No én ebből nem kérek, inkább megyek Luciferhez! – fordított hátat a mennyországnak.

– A pokolba sem olyan könnyű azonban bejutni. Hatalmas tömeg várakozik a tornácán, de itt legalább lehet nézelődni.

– Nem akar hinni a szemének, amikor meglátja Hitlert, Sztálinnal Roosevelttel és Churchillel együtt bridzselni. Marx, Engels és Lenin fejcsóválva a háttérben magyaráznak, mikor milyen lapot kellett volna tenni, ha erre a játékosok közül valamelyik dühösen lecsapja a lapot, hogy talán játszanak akkor ők, a kibicek elhallgatnak.

– Oppenheimer Leonardónak ül aktot s már vagy századszor meséli el neki az atombomba történetét s illusztrációképen rámutat a japánok egy elkülönült tömegére.

– Mao és Hirohitó véget nem érő Gó-játszmába bonyolódott, Csang Hai Sek irigykedve figyeli őket. Néró, Calligula és Julius Caesar szembekötösdít játszanak.

– Felcsillan Béla szeme. Az ott! Igen. Kádár, Rákosi, Rajk és Szálasi ultizik. Aki oszt mindig kimarad, odalent ez pont fordítva volt. Néha feltűnik Horthy, a lovát keresi.

– Egy tank nem kéne? – kérdezi szlávos kiejtéssel egy kopasz manusz, közben cipőjével dühödten veri egy másik nagyon ismerős ürge fejét.

– Mi a francnak kellett bevonulnotok?!

– A pápák és püspökök már itt is megszervezték az egyházat, az ajtónálló ördögtől egy kis tüzet kunyerálnak, hogy Husz Jánost újra, és végre Kálvint és Luthert is megégethessék. Pártok is vannak szépszámmal, csak a kiscsapatok ácsorognak elkámpicsorodva, mert még nem érkezett meg az igazi vezéregyéniség.

– No nekem ebből elég! – kiált föl Béla – Inkább visszamegyek a földre kísérteni.

A parlamentben egy honatya, a kommunizmus még mindig kísértő szelleméről beszél. Béla nyom egy barackot a fejére: „Jól beszélsz öcsi, de még csak ezután kezdődik az igazi kísértetjárás!”

CSARA

A magzatokat óvó Nagy Szikla alatt, az ásító álmok szakadékában, a szülő barlang mélyén Tétova Szellő vajúdik. Fogaival az Asszonyok Fájának gyökeréből faragott fiú szobrocskát szorongat, nehogy jajkiáltás hagyja el ajkát, mikor megszületik a csecsemő.

Istenek Kegyeletje a púpos varázsló lábát keresztbevetve ül a tűz előtt, s vizet forral egy kőedényben. Érdes hangon mormolja az ősi rigmust, aminek jelentése a homályos múltba hullt. A mondóka ütemére előre–hátra ringatja magát. Feje hátrabicsakolva, a csillagos ég egy darabkája hintázik fölötte. Fogai a himbálózás ritmusára örlik a Szent Cserje leveleit. A fanyar lé szétárad ereiben, úgy érzi tőle, hogy föloldódik a világmindenségben. A szájában minduntalan összefutó nyál miatt egyre gyakrabban s egyre nagyobbakat nyel. Szemei előtt elmosódott csillagalmazokból egy halványka, csak néhány sápadt fényecskéből álló névadó jelkép rajzolódik ki mind élesebben. A himbálózás lassul, hirtelen a varázsló egész teste megmerevedik, mintha a Gyilkos Virág főzetéből nyelt volna.

– Halovány, határozatlan csillagok a jó és a rossz határmezsgyéjén, nem tartoznak sem az egyikhez, sem a másikhoz, de mindkettő hatással van rájuk. Aki e jegyben születik, akaratlan báb a kiszámíthatatlan Istenek kezében. Legyen ezért a fiú neve Istenek Szeszélye! – hangzik a túlvilági hang, mintha nem is a kortalan varázsló szólna. Merevsége oldódik, az előre odakészített gyógyfüveket a zubogó vízbe dobja, az edényt leveszi a tűzről s csoszogó léptekkel az anyához siet, aki megkönnyebbülten zárja össze combjait s hevesen kiköpi a szobrocskát, ám meggondolatlanul el is sikoltja magát. Az öreg fölemeli a csecsemőt, s megtisztító

imát mormol. Szemeit és száját megtisztítja, a gyerek fölsír. A Fűrge Hegyiugró beléből sodort zsinórral elköti a köldökzsinórt, elvágja az obszidián késsel, lötytyint reá a főzetből s elindul az újszülöttel a forráshoz. Mielőtt a vízbe mártaná, szertartásosan fölemeli háromszor a fogyó hold sápadt karéja felé.

Az anya nehézkesen, örömtelenül föltápáskodik. Odakünn a vágyak süket madarai elhallgatnak, fölsikoltanak az éj fűrge kis gyilkosai.

– Kuss legyen, rühes kis vérszopók! – kiált a nő az éjszakába. Tudom, hogy bűnöm fejemre hull. Kussoljatok!

*

Istenek Szeszélye hatalmas, kétszer akkora, mint a többi újszülött. Az egész falu csodájára jár, híre eljut a fővárosba, a király fülébe is. A király látni akarja, s magához rendeli az anyát a csecsemővel. A csoda pár nap után hétköznapi valósággá szelídül. Amikor a Nap Ünnepeén bemutatják az isteneknek és a közösségnek a többi ez évi jövevénytel, már ő is csak egy a sok közül. A király megkülönböztetett figyelme azért kíséri még, de dühe is, ha túl gyakran és túl hosszan fölveri sírása a palota csöndjét, ami bizony gyakorta előfordul, hisz anyjának nincs teje, s nem is igen akarja szoptatni.

*

A felnőtté avatáson már alig magasabb a többiektől, bár gyorsabban fut s az agya is fürgébb.

Heten vannak, mert heten kell lenniük a számmágia miatt a felnőtté avatandóknak. Hétszer kell a Folyók Anyját átúszniuk s mind a hétszer hét különböző színű kristályt hozniuk a Források Völgyéből. Hét bőrt kell lehúzniuk a Nagy Foltos Gyilkosról s mindezeket a király lábai elé helyezni. Hétszer kell az életről önszántukból lemondani, s mind a hétszer

elfogadni a király kegyéből. Ismerniük kell a csillagok járását, a hegyeket, a vizeket, az ehető és mérgező s a gyógyító növényeket. Tudniuk kell érzelmek nélkül ölni, vagy nagylelkűen megkegyelmezni s eldönteni, hogy mikor melyik a célravezetőbb. Tudni önzés nélkül kitárulkozni, semmit sem elárulva, rezzenetlenül szenvedni, egy lábbal állva a sziklaszirt szélén a szédítő mélységbe nézni, míg lemegy a nap, a rengeteg mélyén étlen–szomjan végignézni a hernyó bebábozódását s kívárni csöndben, míg a pillangó szétfeszíti szárnyát a szélben. Megérezni előre a szelet s hogy áradást hoz vagy perzselő aszályt. Tisztelni az élőt, a halott pusztá csöndjét háborítatlan hagyni; a tanítók szavait kétségek nélkül elfogadni, a megszerzett tudást bárkivel megosztani.

Istenek Szeszélye nagyon komolyan vette mindezt, s nem értette, hogy a többiek miért mondják mindenre magabiztosan, hogy „igen”, mikor semmit sem értenek, a tanítók pedig miért fogadják el hamis válaszaikat s az ő kételkedő kérdései elől miért térnek ki. Figyelni kezdi magát és a többieket s összehasonlítani, hogy mennyivel jobbak és okosabbak. Kíváncsi tekintete és kifogyhatatlan kérdései megingatják a többiek önbizalmát, ezért ha tehetik, kikerülik. Nem akad egyetlen barátja, ismerőse akivel a „nagy”, vagy csak az egyszerű hétköznapi kérdéseket megbeszélhetné. Szabadidejében a porba egy vesszővel, majd később fakéregre obszidiánnal lerajzolja az őt körülvevő világot, hátha így rájön valamire. Az emberek mosolyogva legyintenek: „Istenek szeszélye”.

*

Az erdőtől elhódított föld már ötödször hozott termést. Alig adott valamivel többet, mint amit elvetettek, nem csoda hisz a vékonyka humuszt nem csak a növények zsarolták ki, hanem az egyre ritkuló, de még mindig elég gyakori eső is lemosta a meredek hegyoldalról s már mindenütt előbukkant a vöröslő

agyag. Megint az erdőtől kell elrabolni egy jókora darab földet, hogy enni tudjanak adni az egyre növekvő számú népességnek. Kereplőkkel, sípokkal és dobokkal az asszonyok és gyerekek haladnak elől, hogy az erdők állatait és szellemeit távozásra bírják. Nyomukban férfiak fejszéi csattognak a fák tövén s késeik suhogva vágják az összefonódott indákat, liánokat. Röpködnek a forgácsok s kövér ragadós cseppek buggyannak elő a levágott kúszónövények sebeiből.

„Van erre jogunk? Nem haragszanak–e meg a fák istenei és az erdők szellemei, amiért állandó költözködésre kényszerítjük őket? Mindig el fogják fogadni engesztelő áldozatunkat? Vajon végtelenek–e az erdők vagy valóban véget érnek egy nagy víznél, ahogy Álmodó Tudója látta?” – Ilyen és ehhez hasonló kérdések foglalkoztatják Istenek Szeszélyét, miközben kedvetlenül le-lecsap késével, mindenegyes növénytől bocsánatot kérve.

Napokig tart míg megfelelő nagyságú erdőt letarolnak, de ezzel még nincs vége. Az élő és holt erdő között megtisztítanak mindentől egy széles sávot.

A papok lángnyelvekkel hímzett ünnepi ruhában méltóságteljesen fölvonulnak. A főpap kezében kőedény, amelyben az Örökké Égő Tűzből vett parázs van. A szelek papja megnyálazott ujját a magasba tartja, mutatja a szélirányt, hogy hol gyűjthetik meg a halott erdőt, úgy hogy az élőben kárt ne tegyen. A szél felőli oldalhoz vonulnak, elmondják a tűzimát és bocsánatot kérnek az erdőtől: „Megöltünk nagy testvérünk, hogy földedből fiainkat tápláló növények sarjadhassanak. Fiaink a te fiad is ezentúl, bennük él sz tovább.”

A főpap pusztá kézzel kivesz az edényből egy parazsat (a pap keze sértetlen marad, különleges hatalma van a természet erői fölött) és egy kidöntött könnyen lobbanó fa ágai közé rakja. A gallyak sercegve lángra lobbannak, a szél a lángokba kap, a tűz harsogva fut a szél előtt, pattognak a szikrák, mintha sírna a halott erdő. Az emberek némán, félelemmel vegyes tisztelettel nézik az őselemet. Az égre ágaskodó lángnyelvek és

füstkígyók között egy aprócska madár verdes kétségbeesetten szárnyaival a kék felé. Szárnyai megperzselődnek, a lángokba hull. Istenek Szeszélye fölisméri: Szerelem és Dicsőség Ércorkú Kis Dalnoka. A tűzbe veti magát. Szemét marja a füst, bőre megperzselődik, torkát, tüdejét mérges gázok marják. A madár ott vergődik az üszkös, füstölgő gyökerek között. Lehajol érte, elveszti eszméletét.

Sötét mélységben zuhan már végtelen idők óta. Tudata, érzékszervei tiltakoznak, meg akarják óvni valamitől, bezárni legbensőbb énjébe. A védőburkot áttöri a fájdalom, egész testét kitölti és egyre fokozódik. Sikolt, vagy csak szeretne? „Ez elviselhetetlen! Elég, megszabadulni!” Ismerős hangok: „Hiszen rég a Szellemek Világába távoztak!”

Derengő, egyre fokozódó, vakító fény. Könnyű és lebeg. Nincs fájdalom és semmi sincs. Apró rezgések, végtelen tér, hűvös kék köd. A vajákosok barlangját látja, egyszerre fentről és kívülről s bentől a falakból s mindenegyec lecseppenő vízcseppből. Istenek kegyeltje egy szörnyen összeégett, nedvedző test fölé hajol és kenőcsökkel kenegeti. „Hiszen ez én vagyok!” – döbben rá s a fölismeréssel együtt visszatér az egész testét kitöltő fájdalom. Zuhan, újra sötét, az örjítő fájdalom. Hangok hívják. „Könnyebb lenne.” Marad, a fájdalom, menekül ...

Teste fájdalomba burkolózva hányódik a bőrökön, lelke a lét és nemlét határán bolyong.

... elfogy a hold és újra megtelik míg, a lét bizonytalan, gondokkal terhes útjára visszatalál.

Az öreg varázsló nem vett táplálékot magához, míg Istenek Szeszélye vívódását „figyelte” a szent cserje révülete nyújtotta tisztánlátással. Tudása lehetőséget adott volna, hogy a beteg szenvedéseit megkönnyébbítse, de már ott a születésekor megkapta a jelet a szellemvilágból, hogy Istenek Szeszélye nem közönséges halandó, különös útját egyedül kell járnia s

döntése miatt a felelőséget viselnie. Amikor magához tér, a sánán a nyakába akaszt egy bőrzacsokót.

– Az istenek elfogadták áldozatodat. Maradandót fogsz alkotni, az emberek sok–sok nemzedék múlva is csodálni fogják műveid. A boldogság is bearanyozza napjaid, de a kétségek és titkok nyughatatlan fürkésése miatt könnyen elillanhat s megeshet, hogy jelentőségére csak akkor döbbsz rá. Amikor egy hirtelenjött érzés miatt veszni hagyad. – szól a varázsló, öreg csontjait megropogtatja s a további gondozást már lányára hagyja.

Istenek Szeszélye eszmél, füleiben még a varázsló szavai visszhangzanak: „Az istenek elfogadták áldozatodat ...”, bőre alatt lüktet a fájdalom, úgy érzi, széttöredezik s leperog róla. Hallja a tűz pattogását, homlokán érzi egy finom kéz hűvös érintését. Nagy erőfeszítésébe kerül, hogy szeméit kinyissa. Megismeri a lányt, rámosolyog, árad a fény. Valami eddig ismeretlen érzés, gyöngéd melegség tölti el. A fájdalom csitul, hallani véli a Szerelem és Dicsőség Kis Ércorkú Dalnokát. Keze a mellén fekvő bőrzacsokóra téved, nem kell megnéznie, tudja mi van benne.

Nyári Napsugár táplálja, sebeit tisztogatja, és gyógyfőzetekkel kenegeti. Míg lábadozik, egy férfiról énekel neki, *aki messzire ment a boldogságot megkeresni, ám nem találta s hazatért. Ott találja a küszöbén, de már nem tud benne hinni s nem nyúl érte.*

Istenek Szeszélye hallgatásba burkolózik, szégyelli magát kiszolgáltatottságáért, fél hogy a lány megsejti föllobbanó szenvedélyét. Amikor Nyári Napsugár segítségével először támolyog le a forráshoz, s a víz tükrében megpillantja arcát, megfellebbezhetetlen bizonyosságnak érzi, hogy szerelme reménytelen. Az égéstől a jobb lábán egy ín összezsugorodott, ezért járása bicegő, esetlennek és gyöngének érzi magát, kinek nincs helye e világban.

A lány észreveszi elkomorulását, mintha csak gondolataiban olvasna: – Ne bántson a külsőd! Az vagy aki;

istenek szeszélye. Ha te elfogadod magad ilyennek, úgy mások is, ám ha nem, tőlük se várd!

– Könnyű a szavak sima selymét vágyainkhoz hajlítani, de attól még, hogy nem veszek tudomást róla, rút és szerencsétlen leszek. Mindig bántani fog, hogy nem vagyok ép s az ki lehetnék.

– Eddig is meg voltál jelölve s mindenki tudta rólad, bár nem volt látható. Most már külső jegyeit is viseled. Próbáld meg elfogadni az istenek döntését, hisz mást úgysem tehetsz s ha megtalálod önmagad még boldog lehetsz.

– Boldogság? Csalóka fény, vágyaink visszhangja ... Óh, ha egyszer ...

Mire az aranyló füvek kalásztól terhes szára meghajlik az obszidián kések előtt, Istenek Szeszélye fölépül s hazatér. Már mindenre képes, mint azelőtt, csak mindenhez kétszer annyi idő szükséges. Eddig is kívülállónak, kitaszítottnak érezte magát, de most a megváltozott külsővel, ereje töredékével még inkább. Mostanáig is kerülték az emberek, ám most már ő is kerüli őket. Az idő egy nagy folyam lett, ő egyszerre volt kívül és belül. Testi kínja apró szálla csak, a reménytelen szerelem mindennél fájóbb s minél jobban szeretne megszabadulni az érzéstől, annál jobban égeti. Úgy dönt véget vet hasztalan életének. Fölkapaszkodik a vágyak sziklájára, hogy elénekelje párhívogató dalát. Nem vár választ és megértést, de tudtára kell adnia Nyári Napsugárnak, hogy mennyire szereti. Fönt a sziklán csönd van és béke, a hold kitelten, kövéren fénylik. A Szerelem és Dicsőség kis ércorkú dalnokai versenyt dalolnak, langyos szellő borzolja a fák levelét. Derű és nyugalom árad lelkében, oly könnyűnek érzi magát. Szentségtörésnek érzi dalát s pár tétova, disszonáns hang után el is némul. Kétségbeesetten áll meg a tátongó mélység fölött, csak egy apró mozdulat kell, hogy örökre elnyelje. Mintha nem is az ő hangja lenne, dallá fogan a vágy, halkán, erőtlenül, mint napfényre óvakodó búvópatak, nő, árad, sziklák közt hömpölyögve vágta vadul, szirtfokon dübörgő vízesésként

dübörög a mélybe, majd megszelídül, mint a köveken szétporló vízcseppeken átszüremlő fény. Fölemelkedik, lebeg, szítál, a mélybe hull. Istenek Szeszélye a dal, a fölerősödő szélnek feszíti mellét, hogy az utolsó elenyésző hanggal ő is a mélybe hulljon.

Nyári Napsugár–t egész nap megmagyarázhatatlan rosszérzés gyötri, este sokáig hányódik álmatlanul, míg végre kábultan az álom hálójába hull. A Vágyak Szikláján áll kezét kinyújtva Istenek Szeszélye felé, aki a mélységbe veti magát. Teste szétmorzsolódik a köveken s közben ajkán az ő neve sikolt: „Nyári Napsugár!” – Nem teheted meg! – kiált a lány, álom hálója tépetten foszlik, sziklákon szökell, szinte repül is már.

Erőtlen ejti vissza a karját, vonzza a mélység, gyilkos a vágy, láthatatlan erő állja útját, a halálnak nem engedi át. Nem tudja élet utáni álom vagy álom utáni élet–e, de ott áll pirultan, lihegve Nyári Napsugár s féltőn nyújtja felé a kezét:

– Nem teheted meg!

– Magányos vagyok az emberek között, vágyaim elérhetetlenek. Mi értelme van az életemnek?

– Nem kell mindig, mindennek az értelmét keresni! Az élet maga a csoda, bűn egy meggondolatlan, keserű pillanatban elvetni.

– Csoda? Enni, inni, párizni egy szemernyi értelem nélkül, mint az állatok?

– Tudod, hogy nem ennyi. Miért mondasz olyat, mit magad sem hiszel?

– Mert nem mertem kimondani, hogy szeretlek, hogy nélküled nincs értelme életemnek.

– Az első pillanattól tudom és érzem s te sem vagy számomra közömbös, de én a sámán lánya vagyok, nem választhatok. Azt kell majd elfogadnom; akit az istenek kijelölnek nekem.

– Istenek! Láttál már egyet vagy tapasztaltad kegyét? Ha vannak is, én még semmi jót nem kaptam tőlük, nem láttam

jelét létezésüknek, s mért játszanak kényük–kedvük szerint velünk, hisz ez erkölcstelen s akkor semmi joguk a mi erkölcsinket számon kérni, tabukat, korlátokat állítaniuk.

– Kétkedsz, mert a bizonyosságot keresed s ez már jó út a hit felé.

– ÓH! Könnyű annak, aki hisz s nem kérdezi, hogy mit miért, vagy csak egyszerűen rest gondolkodni és azért megingathatatlan a hite.

– Akkor csak gondolkodj, és tudasd majd, hogy mire jutottál, de ahhoz is élned kell. – fordít háttal haragosan Nyári Napsugár.

„Hogy én mekkora bolond vagyok! Annyi badarságot összehordtam itt ahelyett, hogy megöleltem és jó erősen magamhoz szorítottam volna, hisz azt mondta, hogy én sem vagyok közömbös számára! Akadályozták volna meg az istenek, ha valóban akkora hatalmuk van.” – gondolja – „Úgyis az enyém lesz, addig nem halhatok meg!” – Istenek, valami jelet! – tárja az ég felé a karját, s a keleti égbolt alján föltűnik egy különös csillag fénycsóvát húzva maga után.

Nyári Napsugár amint hazaér, ünnepi díszben találja apját, szemébe könnyek futnak, torkát sírás szorongatja.

– Ne sírj lányom, ez a természet rendje! – öleli magához. Megkaptam a jelet, megtérek őseimhez. Látod azt a csillagot az égbolt alján? – mutat az üstökösre.

– Ez amiről annyit meséltél? Ez amelyik árvizeket, járványokat, háborút, aszályt s annyi rontást hoz az emberekre?

– Nem lányom, a rontás az emberben fészkel, a csillag csak intő jel. A kapzsiság, a hatalomvágy, ami az embert és a földet a végén elpusztítja, hacsak ...

– Hacsak?

– Vannak másik világok, kapuk ..., figyelnek minket s talán közbeavatkoznak vagy az ember megváltozik, megtalálja önmagát és helyét.

– Másik világok, kapuk? Kik figyelnek? Istenek, szellemek?

– Ott más az idő, más a tér, a törvények, a fogalmak. Fizikai létünk korlátai miatt nem tudom szavakba önteni, ahhoz meg kell tapasztalnod, hogy fogalmat alkothass róla. A kiválasztottak számára nyitva vannak a kapuk, s te a kiválasztottak közül való vagy. Ezt soha ne feledd! Most már mennem kell, mire fölkél a nap, megtérek őseimhez, azért ha szükséged lesz rám, csak hívj, de csak ha valóban szükséges. – simogatja meg búcsúzóul s eltűnt a fák között.

– De apám! Még nem mondtad meg ... – akar utána kiáltani, de már hallja is a választ, ám ez már belülről jön: – „Az a férfi a sziklán, Istenek Szeszélye. Visszaadtad az életét, most már felelőséggel tartozol érte s a többiekért is, kiket a gondjaidra bíztam.”

Reggel, amikor a felkelő nap első rőt sugarai átdöfik a szürkületet, Nyári Napsugár az áldozati oltár előtt áll s meggyújtja a máglyát, hogy a szellemvilágban kegyesen fogadják megtérő apját. Néhány könnycseppet ejt, bár tudja, hogy nem illik. Értzi amint Istenek Szeszélye megáll mögötte, némán nézik amíg a tűz elhamvad s a nap teljes pompájában a hegy csúcsához ér. Megfogják egymás kezét, összekulcsolódnak ujjaik s elindulnak helyet keresni házuk számára, ahol új életük elkezdhetik. Alig egy kődobásnyira attól, ahol apjával lakott Nyári Napsugár megáll, érzi ez az a hely s szemük láttára a sziklafal alján forrás fakad.

– Itt lesz a házunk a forrás mellett. – mondja a lány s leveti ruháit, megmosakszik benne, a férfi követi. Egész nap szeretkeznek a fűvön s egész éjjel.

Reggel amikor fölébrednek már ott sűrög a nagy család apraja, nagya, hordják a követ, a fát. Estére már áll a ház, levelekbe csavarva sül a hús és az édesgyökér, gyümölcsök illatoznak nagy halomban. Gyerekek viháncolnak a tűz körül, az eladósorban lévő lányok az idei férfiatváson résztvevő fiúkkal évődnek. Az asszonyok Nyári Napsugár-t veszik körül, jó tanácsokkal látják el (ha a sámán lányának szüksége van egyáltalán ilyenekre) s arról faggatják, hogy mi hiányzik még

esetleg a háztartásából, hogy mihamar elkészítsék neki. A férfiak Istenek Szeszélyét veszik körül, – meg is döbben, hogy minden átmenet nélkül befogadják, s érzi, igazán hozzájuk tartozik. A családfő eredetükről és felmenőikről mesél, ezután már neki is illik tudnia, hogyha majd fia születik, el tudjon számolni velük. Majd tüket és festékeket vesz elő s mellére tetoválja a család jelét (szent totemét) a másik mellé.

Dolgos hétköznapiak jönnek, szelíd boldogságban élnek. Az idő más értelmezést kap, egyszer úgy tűnik, mintha fölgyorsult volna, és észrevétlen suhanna, máskor meg egyetlen álló pillanatnak, azóta, hogy először átölelték egymást. Csak az jelzi az idő múlását, hogy gyermekeik születnek, járni tanulnak, nőnek, megházasodnak. Örülni tudnak minden apróságnak. Fiaiknak, az esőt hozó szélnek, a nap melengető sugarának, egy virágnak és egymásnak.

Gazdag termés ígérkezik, készülnek a betakarításra. A Nagy Víz felől föltámad a szél, esővel terhes fellegeket hajt a part felé. A papok a szentélybe vonulnak, s áldozatot mutatnak be a Szelek Urának, hogy megállásra késztessek. A szél egyre csak erősödik, felhőszakadás zúdul a hegyoldalra, a kukorica szára a földre hajlik. Az eső ömlik, a víz mély árkokat váj a talajba, tajtékozva ragadja magával a termőföldet. A falvak és városok utcái sártengerré válnak, a házak, magtárak fala átnedvesedik, mindenhol csöpög a víz. Dohszag, penész. Csúszómászók és rágcsálók özönlenek, az emberek nem győzik agyonverni és kihordani őket. A papok hiába mutatnak be újabb és újabb áldozatot, az ítéletidő nem akar szünni. Sokan belázasodnak és nem tudnak egy falatot sem lenyelni vagy ha erőt vesznek is magukon, a dohos, undorító étel csak átszalad rajtuk s még betegebbek lesznek, már alig van nap, hogy egy gyerek vagy öreg ne halna meg. A főpap kagylókat vet, hogy kifürkéssze mily áldozattól enyhülnének meg az istenek. Emberáldozatot követelnek. Föláldoznak egy önként jelentkezőt, de hasztalan. „Egészséges legyen és erős!” – mondják a kagylók, s föláldozzák a legnagyobb harcost. A szél

csendesedik, az eső eláll. A romokat eltakarítják, a halottakat eltemetik s újra erdőt irtanak, hogy megművelhető földhöz jussanak.

A Nagy Király magához hívhatja Álmok Tudóját és Istenek Szeszélyét (Ekkor már Istenek Szeszélye tudós embernek számít.), hogy megtudakolja; vajon miért haragudtak meg az istenek s hogyan lehetne elkerülni még egy ilyen csapást. A papok föl vannak háborodva, amiért nem az ő véleményüket kéri, hisz ők az igazság letéteményesei és a kapocs a földiek és égiek között. A király leinti és elzavarja őket, nem tudja nekik megbocsátani, hogy egyetlen fiát kellett föláldoznia népe megmentésére. (S nem is hiszi, hogy ez volt az egyetlen lehetséges mód, hisz nem lehetnek ilyen kegyetlenek az istenek, s azért is hívta pont e két férfiút, hogy kiokoskodja velük, miként lehetne a papok hatalmát megnyirbálni.)

Ülnek a tűz előtt, fogaik a Szent Cserje leveleit örlik, a lángokban megjelenni vélik a múltat s jövőt.

– Látok! Óh, látok Nagy Király! – szólal meg Álmok Tudója. – Népünk még maroknyi, Nagy Vízről – Nagy Vízig erdőség borítja a hegyeket és völgyeket. Az emberek csak annyit vesznek el a földtől, amennyit feltétlenül szükséges. Mindenki egyenlő. Nő és erősödik a nemzet, már nem elégednek meg az erdő gyümölcseivel, a víz ajándékaival, tárgyakkal veszik körül magukat, az eget és földet benépesítik istenekkel és szellemekkel, mert nem bíznak magukban s a túlvilágiaktól várják, hogy megóvják hasztalan javaik. Egyre több ember és egyre lustább, nem akar már az erdő és a föld állataival, növényeivel osztozkodni. Magának akar mindent, fogy az erdő és a föld. Az istenek megharagszanak, a szél már nem hoz esőt. Pusztaságot látok, homok és kő. Népünk megint maroknyi, már tiszteli az erdőt, de késő. Most ..., homályos és nem értem. Nagy–nagy házak, mindegyikben elférne egy törzs. Sok–sok ember, feketék, fehérek, sárgák. Nem a mifélénk, de még maroknyian mi is vagyunk. Emberek vízen és földön, a

levegőben. Furcsa szerkezetek. Kultúránk letűnik, de Istenek Szeszélye révén kitörölhetetlen nyomot hagyunk.

A révület elmúlik, döbbsenten, csendben űlnek.

– Azt mondog; elfogyunk? – kéri a király. Nem hagyunk semmi nyomot? Csak egy embernek, Istenek Szeszélyének lesz olyan hatalma, hogy hírt adjon rólunk? Nem király, nem pap, tud is valamit, de én nem látom azt a nagyságot, azt a ... „miért pont ő”, és mivel?

– Nem tudom királyom s lehet, hogy hamis a kép, de tudásomból csak ennyi telik.

– Hát ez igen kevés, ily mesét keríték én is. Népemnek most kell enni adnom vagy tényleg elveszünk, s ahhoz az erdőt kell megint csak pusztítanom. A jövő oly távol, nem értenék meg, ha egy ködös, megmagyarázhatatlan jóslatra hivatkoznék, hogy csökkentsék igényeiket. Nekem most kell enni és inni adnom, most kell a jólétet megteremtenem, mert ha nem teszem, föllázadnak s darabokra hull birodalmam. Ha már a fiam fölládoztam, mit számít nekem a jövő! Tűnjetek szemem elől, mégis szükségem lesz a papokra. Az ő szavaiknak hitelt adnak, bármennyire is hamisak. Ha az istenek azt akarnák, hogy fönnmaradjunk, tennének érte, ha meg nem, hiába hadakozunk.

Istenek Szeszélyének szöget ütnek a fejébe az öreg szavai: „Ennyire hiábavaló lenne létünk? Egy ilyen hatalmas birodalom valóban eltűnhet nyom nélkül a földről s ugyanakkor egyetlen ember emléket állíthat neki? Miért pont én lennék az, mivel érdemeltem ki, én a kétkedő?”

Nyári Napsugárnak is beszámol a történetkről és gondolatairól, aki ezt feleli neki:

– Tudod, hogy aki visszaél a Szent Cserje adományával, az egy idő után nem tudja a valóságot és álmait szétválasztani s az öreg elég habókos már, de ha igaza lenne is, most élünk, korai még a jövőn búsulnunk, jelenünk örömeit tékozlón elszalasztani.

Látszólag napirendre tér a dolog felett s nem beszél többé róla. Végzi a munkáját, mint a többiek, de már nem tölti el az a jóérzés, mint régen az elvégzett munka láttán. Valami megváltozott, a dolgok valahogy átértékelődtek. Régen a legkomiszabb helyzetben sem hervadt le arcáról a mosoly, mindig volt egy tréfája, amivel a többieket is megnevetette a nyomorúságos helyzet fonákját mutatva. Ború felhőzte tekintete, begörcsül háta, mint aki a világ összes gondját egyedül viseli. Nyári Napsugár-t bántja a változás, reméli múltó szeszély csak, de a férfi komorsága nem múlik s az ő derűje is halványul tőle, hisz szoros szálak kötik őket. Vigasztalni próbálja:

– Miért fosztod meg magad a mindennapok apró örömeitől, a kifürkészhetetlen jövőn gyötrődve? Ha a mát veszni hagyod, jövőd is leértékelődik. Örülj annak ami van s ha derűsen mész a holnap elé, talán megfelel majd elvárásaidnak.

– Óh Nyári Napsugár! Te olyan jó vagy és tiszta, áldom is sorsom, hogy társamul tudlak, és akaratom, józan eszem ellenére eluralkodott rajtam a hiábavalóság érzése. Úgy érzem nem csak ennyi a dolgom, hogy a földet túrjam, edényeket készítek. Valami hiányzik az életemből, nem tudom pontosan mi az, de érzem s félek elfogy időm.

– El, ha veszni hagyod. Tedd a dolgod mint eddig, söpörd félre a kétségeid! Istenek felnyitják majd a szemed, a görcsös akarásod megfoszt a tisztánlátástól.

Érti és érzi, hogy igaza van Nyári Napsugárnak, de zárt gondolatköreiből nem tud szabadulni. A szent cserje leveléhez folyamodik, hogy szorongásaitól megszabaduljon s talán valami isteni sugallatot is kap. Megkönnyebbül, biztosnak és erősnek érzi magát, csodálatos látomásai vannak. Különös formájú, gyönyörű edényeket készít, pompás virágmintákkal és állatfigurákkal mintázza őket. Mindenki csodálja, messze földről, más törzsből valók is jönnek érte, ám amikor elmúlik a szer hatása üresnek érzi és kiégettnek magát. Megint csak a cserje leveléhez menekül, de egyre többször és egyre több kell

belőle. Különös álmvilágban él, egybefolyik az álom és valóság. Észre sem veszi hogy nőnek népe gondjai, egyre silányabb a termés, fogy az erdő fogy a föld. Már a hegyek tetején irtják a fákat s harcba keverednek érte a szomszédos törzsekkel s a Szelek Istene is megharagszik s az esőt hozó felhőket „átemeli” földjeik fölött s csak a hegyek lábánál kezdődő lankákon rakja le. Ők mennek az éltető esők után, nyomukban pusztaság és kötenger, előttük gyűlölködő népek, háború. Már edényeire sincs szükség, hisz egyre kevesebben vannak, a kereskedelem pedig megszűnik az idegenekkel a háborúk miatt. Ereje is fogy, járása bizonytalan lesz. Nyári Napsugár sarkára áll, nem engedi, hogy több levelet magához vegyen, gyógy főzeteket készít neki, ő még titkon azért néha elcsen egyet-egyét az álmot hozóból. Rádöbben népe helyzetére, most már tudja igaz a jóslat. Látja amint fogynak s tűnik le népük nagysága, már csak fönmaradásukért küzdenek. Valahogy meg szeretné örökíteni egykori nagyságukat és az erdő növényeit, állatait, mert azok is sorra tűnnek el nyomtalanul, s ha tényleg lesznek még emberek, ha mások is mint ők, legyen valami fogalmuk róla milyen volt az éden ami elveszett. Nem tudja hogy kezdjen hozzá, állandóan edényeire karcolt képek villannak elé, tudja valami hasonlónak de sokkal nagyobbnak és időt állóbbnak kell lennie. Egyszer amikor nyári Napsugár többnapnyi járásra sebesülteket ápol és nem kell félnie, hogy váratlanul megérkezik és rajtakapja, újra a cserje leveleihez fordul.

Nagy-nagy teremben ül egy furcsa ülőalkalmatosságon, amiből rengeteg van s majd mindegyikben emberek ülnek ismeretlen szövetből szőtt furcsa ruhákban, ismeretlen nyelven beszélnek. Egy lány lép hozzá s egy edénykében italt nyújt felé. Elveszi, az edény sima és átlátszó, mint a hegyikristály s tapintása is olyan. Kortyol az italból, fanyar édeskés, bizsergeti a nyelvét, meleg áramlik szét ereiben. Mellette egy kör alakú, sima kristálylap, az is átlátszó. Felhőket lát, de felülről.

Suhannak alatta, majd szét válnak. Kopár hegyeket lát és rajzokat.

„Hiszen ezek ...”

A révület múlik, de a képek tisztán és élesen ott vannak, le sem kell hunynia szemét. Lemegy a hegy lábához és elkezd hordani a köveket, szorgosan rakosgatja egyiket a másik után, az ő kövei mellől pedig jó távolra elhordja a többit . Nyári Napsugár nem kérdez semmit, minden nap élelmet hoz neki s mikor ideje engedi ő is segít neki s hordja a köveket a kijelölt vonalra. A család és a törzs tagjai értetlenül és felháborodva nézi az értelmetlen erőlködést, hisz lenne annyi értelmesebb és sürgős munka, ahol jól jönne a feleslegesen elpazarolt energiája, de ő hajthatatlan, csak hordja a köveket s nem ad választ a miértre.

Senki sem tudja honnan, és mikor fölbukkan egy lány. (Vagy asszony talán?) Acélkék haja derékig ér, ónix szeme álmokba réved, különös titok lengi körül. Kézrátétellel gyógyít, meghallgatja, akinek mondanivalójára senki sem kíváncsi, álmokat fejt meg, magányt oldoz, pedig nincs nála magányosabb. Amikor találkoznak, és egymásra néznek, szemeikben lobban a vágy. Szavak nélkül tudják ugyanazért vágyódnak, ugyanaz emészti őket. Nézi a lányt és kérdené, de ugyanúgy hangtalanul, már belülről jön a válasz: „Csara vagyok”.

Állunk a hegy tetején, alattunk a tenger, a végtelen kék. A tenger felől sós vízszagot hoz a szél. A szél fodrozta vízen csillámokban törik meg a nap fénye. Verőfény ragyogja be a tájat. Nem érezzük halad-e az idő vagy megállt egy végtelen pillanatra, míg elveszhetünk a semmibe vagy átléphetünk a végtelenbe. Fogod a kezem és olyan jó, annyira természetes. Nincs idő, oda–vissza a végtelenbe. Biztosan tudod mire mit válaszolok, érezzük egymás gondolatait.

– Értelek. – szólal meg Istenek Szeszélye, – de én szeretném...

– Ki ne mondd! Miért mocskolnánk be testiséggel, ami ilyen szép és tiszta. Te is kevesebb lennél és én is, megbánnád tudom s Nyári Napsugár ... Legyünk barátok.

– Óh ti nők! Mást sem tudtok mondani, ha nem tartatok minket eléggé férfinak vagy csak egyszerűen félték a következményektől. Tudom, hogy fájdalmat okoznék Nyári Napsugárnak, de ő erős és tiszta, megbocsájtana.

– Önző vagy és többet szeretnél, mint ami jár. Inkább elmegyek, míg elég erősnek érzem magam.

A férfi megdörgöli a szemét, mert azt hiszi, álmodik, vagy valóban fekete csókává változott a lány?

– Csara! – kiált utána, a madár röptében visszanéz s leejt szárnyából egy tollat. Istenek Szeszélye fölveszi. Belülről hallja: „Oda-vissza a végtelenben, tér-idő. Megváltozhatna annyira külsőnk, hogy semmi hasonlóság nem lenne előző testi valónkkal, akkor is megismernénk egymást. Gondolataink alapjai velünk maradnak.”

A férfi még sokáig néz a madár után a tollat szorongatva s arra gondol talán jobb is így s szégyelli magát amiért ilyen gyöngye volt s ha életében először is, de hűsége megingott. Újra csak hordja a köveket és hordja ...

Istenek Szeszélye helyére rakta az utolsó követ, még befejezetlen volt a műve, de ereje elfogyott, ideje lejárt. Nyári Napsugár illően eltemette, itt ahol nagy álmát próbálta megvalósítani. A kelő napnál még bemutatta az áldozatot, hogy az ősök jó szívvel fogadják a megtérőt, aztán elindul ő is utolsó útjára.

...

Amikor kirajzolódtak Toribio Xesspe előtt a kolibrik, pókok, bálnák, tüzes, koronás harcosok ábrái, alig akart hinni a szemének.

– Ez nem lehet emberi kéz műve! – szólt a szintén ámulatból ámulatba eső pilótának.

– Akkor kié, istenek játékos szeszélye? – kérdez vissza amaz.

Míg üzemanyaguk engedte, röpködtek a rajzok fölött s készítették az egyik felvételt a másik után. Visszafelé Xesspe elbóbiskolt s csak akkor ébredt, amikor a gép megrázkódva földet ért.

- Csarának hívták a lányt – mondja álomittasan.
- Milyen lányt?
- Hát azt a csókát.

IDŐKORREKCIÓ KIS SZÉPSÉGHIBÁVAL

Valamikor az emberek azt hitték, hogy majd amikor a tudomány eléri fejlődésének azt a bizonyos szintjét, akkor megalkotható lesz az általuk „időgépnak” nevezett szerkezet, amivel az ember kénye-kedve szerint kalandozhat a múltban és jövőben egyaránt.

Ma már tudjuk, hogy ez nem is annyira egyszerű. Egészen a harmincadik századik foglalkoztatta az emberiséget a Bermuda háromszög rejtélye. A nyomtalan eltűnések, „időzavarok” mind-mind az idővel való kísérletezés sajnálatos következményei voltak. Az időt nem lehet függetleníteni az anyagtól és a tértől, ha bármelyiken is változtatunk, természetes, hogy a másikban is változásokat indukál. Én ennek az összefüggésnek tudatában és annak segítségével akartam megmenteni az 1879-ben Werfen mellett fölfedezett Jégbarlangot, mert a globális fölmelegedés hatására olvadni kezdett. Most már belátom tévedésem: valóban egyszerűbb megoldás lett volna a barlang technikai eszközökkel történő regenerálása, mint az időkorrekció. Különben a barlang újra a régi és megint látogatható, de véletlenül egy neandervölgyi ősembert úgy 85000 ± 8500 évvel „előreröpítettünk” a huszadik század utolsó negyedébe, ha jól sejtem, úgy a nyolcvanas évekbe. Sajnos még mindig nagy az a 10 % bizonytalansági tényező, ennek köszönhetem, hogy leváltottak a Természetvédelmi tanács éléről. Hogy mások ne essenek ugyanebbe a hibába, itt közlöm Eibe hiteles történetét, amiért én vagyok felelős:

A Keleti-Alpok hatalmas elkarsztosodott mészkőtömbjei között kóborolt egy kiscsapat neandervölgyi vadász. A langyos tavaszi szél már elúzta a fagyokat, a jég és hó visszahúzódott a hegyek lejtőiről s eljött az idő, hogy a medvék is fölbredjenek hosszúra nyúlt, kényszerű téli pihenőjükből. A kis csapat vezetője jól tudta ezt, és azt is, hogy a tél folyamán legyengült s még álomittas mackókat könnyűszerrel törbe csalhatják, de két-három holdtölte után már semmi esélyük sem lesz rá, mert addigra megerősödnek s éber életösztönük már sok-sok nyíllövésnyi távolságból jelezni fogja jöttüket. A haditervet még előző este a tábortűznél megbeszélték, igaz ez a kommunikáció leginkább a süketnémák jelbeszédéhez volt hasonlatos, amit torokhangú gurgulázások és kutyaugatásokhoz hasonló hangok festettek alá. Most csendben, előredőlt testtartással csoszogtak előre lúdtalpaikon. Hamarosan feltűnt előttük egy hihetetlenül nagy barlang hatalmas tátongó nyílása. A fiatalabb vadászok máris rohantak volna a nyílás felé, de a vezető élénk taglejtésekkel tudtukra adta, hogy a nyílás északra néz s a medvék jobbszeretik a délre vagy délkeletre tekintő lakot. A többség bele is nyugodott ebbe, de Eibe-ét mindig vonzották az ismeretlen vagy éppen tiltott dolgok. Sokszor összeütközésbe is került ezért a varázslóval, akinek az volt a meggyőződése, hogy Eibében gonosz szellem lakozik és már rég megölték volna vagy legalább is elűzték volna a hordából, ha éhínséges időkben Eibe nyakatekert és érthetetlen ötletei meg nem menti őket az éhenhalástól.

Hagyták hogy járja a maga útját, ameddig hasznukra van az élelem föl kutatásában és megszerzésében, akármennyire is rossz szellem lakja, szükségük van rá a fönmaradáshoz. Már régóta fúrta az oldalát a kíváncsiság, hogy mi rejthőzhet a sötétség birodalmában. Vajon valóban rossz szellemek lakják, kik azok és mifélek? Léteznek, mert soha senki nem látta még őket?

Eddig ő is mindig szót fogadott a vezetőnek, mert tudta, hogy szükségük van az erejére és az eszére, most azonban erős

és nagy a horda, boldogulnak nélküle is. Már régóta készült ő erre, nagy területet bejárt, míg kellő fáklyának való törpefenyőt talált, ugyanis ekkor még híre-hamva sem volt a Tennengebirge erdőrengetegének, leginkább a tundrákra hasonlított a növényzete; csenevész törpenyírek, fűzek és törpefenyők simultak a földhöz ritkán, szétszórt csoportokban, megtörve a zuzmók és mohák fedte karszt egyhangúságát.

Eibe egy marék száraz fűvet s zuzmót gyűjtött, hosszas keresgélés után elegendő száraz ágat is sikerült találnia. Szépen egymásra rakta, ahogy az öregektől tanulta s elővette a kovaköveket s addig püfölte őket egymáshoz, míg a szikra odapattant végre ahová gondolta, a fű meggyulladt s nemsokára az ágak is ropogni kezdtek. Az egyik fáklyát a tűz felé tartotta, amikor lángra kapott és sercegve égni kezdett, erőteljesen meglóbálta s hogy nem aludt el, a tüzet beoltotta és elindult felfedezőújtjára.

Amint a barlangba lépett a metsző hidegtől megborzongott, a fáklya fénye csodálatosan sziporkázó, elvarázsolt világot keltett életre. Hatalmas jégoszlopok, a mennyezetről alácsüngő jégfüggönyök, állatokra hasonlító és soha nem látott lényeket, alakzatokat formázó, áttetsző jégvilág, itt-ott zúzmarával és ágas-bogas hókristályokkal bevonva. Az előbb még fázott, de most melege lett, szaporábban vette a levegőt s a szíve is mintha a torkában dobogna.. „Valóban az Istenek birodalma!” – gondolta, mert még soha nem látott ehhez foghatót. Bátortalanul indult tovább, vissza-visszasandítva a kijárat felé menekülésre készen, hátha a szellemek rossznéven veszik a kíváncsi betolakodót. Egy idő után tompa zúgásra lett figyelmes, félelmét legyőzve elindult a hang irányába s ahogy közeledett a morajlás egyre erősebb és hangosabb lett. Végül egy vadul hullámzó tó partjára ért, egy hirtelen széllökés eloltotta fáklyáját és egész testét egy furcsa, ismeretlen érzés járta át, mintha atomjaira hullna, majd megint összeállna. Bőrén érezte a levegő áramlásának irányát, így tudta, hogy merre keresse a kijáratot. Nagyon hosszúnak érezte az időt,

amíg kibotorkált s amikor kiért, még kétségbeesettebb lett, mint amilyen a sötétben volt.

A táj, a sziklák ismerősek voltak, de minden más megváltozott. A fák szinte az égig nőttek, a virágok és füvek között is alig akadt egy-két ismerős, a nap pedig soha nem látott hévvel perzselt. Egy ideig tanácstalanul ácsorgott, majd elindult a többiek után, hátha utoléri még őket. Az ösvény is megváltozott, valami ismeretlen, ragadós fekete kő borította. Alig tett azonban néhány lépést, amikor egy félelmetes, ismeretlen valami közelített feléje szédítő sebességgel. Úgy érezte semmi esélye felvenni a harcot a szörnyűséggel szemben, ezért lehajtott fejjel, behódoló testtartással megadta magát.

.....

Az országút kihalt volt a vasárnap délután rekkenő hőségben, Kurt föl villanyozva taposta a gázt. A legtöbben ilyenkor lustán sziesztáznak a bőséges ünnepi ebéd után – rendszeren az ő foglalatossága is ez szokott lenni ilyentájt –, de reggeli után amikor átfutotta a hét közben összegyűlt újságokat, a szeme megakadt egy pársoros híren: „Werfen környékén kiránduló iskolás gyerekek pattintott kőeszközöket találtak.”

Mindent gyűjtött ami idősebb volt száz évnél, de egy kőeszközért vagy dinoszaurusz-csigolyáért a világ végére is elment volna, ráadásul Werfenben van egy háza is, amit a nagyszüleitől örökölt. Azonnal indult, oda akart érni, mielőtt a régészek s az „amatőr” gyűjtők ellepik a környéket. Lelki szemei előtt egy mesterien megmunkált babérlevél alakú obszidián penge lebegett. Később vette észre az út közepén ácsorgó hobót, a fékre lépett s balra tekerte a kormányt, de már nem sikerült kikerülnie. A test tompa puffanással zuhant a motorháztetőre, majd amikor az út szélén megállt, lepottyant a föbe.

„Biztosan be van löve a szarházi!” – gondolta s kelleetlenül kikászálódott. Letérdelt mellé és kitapintotta a pulzusát. „Hálistennek még él.” – könnyebbült meg.

„Hogy ez milyen szőrös?! Akár egy Yeti vagy még inkább hasonlít egy cro-magnoni ősemberre. És ezek a kacabajkák rajta! Azt meg kell hagyni, hogy van humora a fickónak. Ha már ilyen csúf külsővel verte meg a teremtő, ő még tesz is rá egy lapáttal s olyan bőröket aggatott magára, mint az őse, akire valami mutáció folytán megtévesztően hasonlít. Most mi a francot kezdjek vele? A legszívesebben itt hagynám – nem hiszem, hogy valaki is hiányolni fogja –, de elég jól behorpadt a motorháztető és a festék is lepattogzott, a zsaruk előbb-utóbb a nyomomra akadnának s nem hiányzik, hogy a nyakamba varrjanak egy cserbenhagyásos gázolást.”

Szerencsére mindig van nála egy kis Unicum, előveszi a laposüveget, az alélt hobó orra alá tartja s egy kicsit lötytyint a fogai közé.

Eibe kesernyés-csípős ízt érez a szájában, a mellkasa és háta fáj. Fölnyitja a szemét, egy csupaszképzű nyakig olyan izékbe burkolódzott emberszerű lény hajol fölé. „Biztos valami szellem.” – gondolja.

– Na mi van pajtikám? Magadhoz tértél? Nem tört el semmid? – kérdi Kurt.

– Ffvz? – meresztli a szemét Eibe értetlenül.

– Ráadásul süketnéma is a szerencsétlen. Tápáskodj föl és szállj be a kocsiba! Elviszlek az orvoshoz! – artikulál Kurt, hogy jobban megértse.

Eibe nem érti mit mond, de a mozdulatokból rájön, hogy mit kíván tőle. Fölláll és az autóhoz lép, aztán tanácstalanul széttárja karját. Kurt Türelmetlenül kirántja az ajtót:

– Ülj be! Mit állsz ott, mint egy nagyrakás szerencsétlenség?

Eibe begyömöszöli magát a hátsó ülésre. Kurt rácsapja az ajtót s ő is beül a volánhoz. Előveszi a tárcáját és egy marék száz schillingest nyom Eibe kezébe:

– Gondolom biztosításod sincs, de ezzel kvittek vagyunk. Nem szeretnék semmi rendőrségi cécót meg hasonlót. Oké?

Az forgatja, szolgatja, majd nem tud vele mit kezdeni és visszaadja.

– Kevesled? Na nem bánom, itt van még ezer, de többet nem húzol ki tőlem!

– Ievs? – tárja szét karját értetlenül, közben nagyot kordul a gyomra.

– Hiába varnyogsz, úgyse értem – teszi el a pénzt bosszúsan. – Vagy éhes vagy? – mutat a szájára s megdörzsöli a hasát. Eibe bólint.

„Úgy látszik ezt olcsón megúszom.” – gondolja. „Szerencsére meg fog elégedni azzal, ha jól bezabáltatom. Azt hiszem orvoshoz sem kel vinnem, elvégre én is az vagyok, csak fölöslegesen bonyolítaná a dolgokat.” Hátrafordulva még ennyit mond:

– Azt azért ne várd, hogy ilyen szerelésben beüljek egy vendéglőbe veled! A frigó tele van úgyis, aztán Isten áldjon!

Amikor indított Eibe riadtan lapult az ülésbe, amilyen kicsire csak tudta összehúzta magát s még a szemét is becsukta s meg sem mert moccanni, míg a ház előtt meg nem álltak.

Kurt, hogy mihamarább megszabaduljon kényszerű vendégétől, gyors-fagyasztott pizzát vesz elő a mélyhűtőből, az pillanatok alatt kész a mikróban. Amíg Eibe csámcsogva-szuszogva befalja a négy személyre méretezett adagot, tüzetesebben szemügyre veszi:

„Ez az előregörnyedt testtartás, széles mellkas, hosszú erős felkar, a talpad meg épphogy nem gágog. A koponyádnak is fura alakja van: csapott homlok, kiugró homlokeresz. Bizisten tipikus neandervölgyi! Ha hinni tudnék a csodákban, szent meggyőződésem lenne, hogy egy valamilyen fantasztikus módon föltámadt ősembert ütöttem el. A fenébe! Nem messze a jégbarlangtól kavart elém. Nem lehet, hogy természetes módon hibernálódott, szunyókált pár tízezer évet, aztán most valamitől fölébredt... Eh! Ilyen csak a sci-fi írók

fantazmagóriáiban létezik, kamasz koromban olvastam is valami hasonlót. De miért ne? Lehet, hogy nem is süketnéma, csak a hangképzése is...”

– Makogj csak valamit haver! – szólítja föl a jóllakottságtól elégedetten hatalmasakat böffentő Eibét. – Nem érted? Így ni: ... – kezdi sorolni az ABC hangjait.

Eibe nagy nehezen megérti, hogy mit akar és engedelmesen ismétli a hallott hangokat, már amelyiket tudja, mert bizony elég szegényes a hangkészlete. A magánhangzókkal nincsen baj, de a mássalhangzók közül csak a b-t, d-t, s-t, z-t, v-t és az f-t tudja kiejteni.

– Nos ha minden igaz a Neander-völgyiek is ennyi és ilyen hangokat tudtak produkálni, mint te és ők is mutogatással egészítették ki a mondanivalójukat. Nem vagy te színész, és nem a haverok béreltek fel véletlenül, hogy megtréfáljanak? Mindig frocliznak a mániámért s akármi kitelik tőlük... Igaz a koponyád, a tested. Ezt nem lehet megjátszani. Majd adunk föl egy hirdetést a fényképeddel s kiderül, hogy honnan csöppentél ide, mert úgy látom nem nagyon akarsz leszakadni rólam.

Ám az újsághirdetésből semmi nem lett. Kurt ortopédsebész volt, kisujjában volt a Homo Sapiens anatómiája, de az összes eddig előkerült emberi- vagy vele rokonságban lévő faj anatómiája is. A genetikához is konyított valamit és Eibét szemlélve elvetette annak lehetőségét, hogy egy mutáció atavisztikus visszaütése lenne. A rejtélyes megjelenés fölcsigázta fantáziáját s behatóan tanulmányozni kezdte Eibét. Egy éjszaka lopva elvitte a rendelőjébe és röntgenfelvételeket készített róla. A röntgenfelvételt vizsgálva azaz érzése támadt, hogy egy túlélő, de eddig valamilyen érthetetlen módon fel nem fedezett Paleo Anthrópus csoport egyik tagjával hozta össze a véletlen. A felvételen tisztán kirajzolódtak a jellegzetességek: az alacsony csapott homlok, erős homlokeresz, hosszú és alacsony agyüreg, az állkapocs olyan mint egy majomé, hiányzik az állcsúcs. Kiugró dudorok a csontvázon, ahová a rendkívül erős izmok tapadnak. A gége

valamivel följobb van és más is mint a modern emberé, ez a magyarázat a hangképzésre, a lábujjak ízületei milyen lazán kapcsolódnak és ezek a kis ízületek a sípcsonton és ugrócsonton! Ennyi jellemző véletlen egyezése kizárt!

Közben egészen összebarátkoztak. Kurt meglepve tapasztalta, hogy Eibe milyen tanulékony – most már a nevét is tudta –, egykettőre megtanulta a huszadik század eszközeinek használatát, amit Kurt eleinte hitetlenkedve vett tudomásul, hisz az agy térfogata relatíve kicsinek tűnt, de az is igaz, hogy nem minden a térfogattól függ. Beszélni is egyre többet tudtak, mert Eibe nagyon igyekezett megtanulni az új nyelvet, csak az a néhány hang hiányzott a „készletéből”, de mint ahogy a beszédhibás gyereket is megértik a szülei, úgy Kurt is minden nehézség nélkül fogta karatyolását.

Eibe nagy nehezen megértette, hogy egy más világba került, arról nem volt fogalma, hogy a jövőbe, – bár vágyott társai után –, elfogadta a megváltoztathatatlant s próbált minél többet megismerni ebből az új világból.

Egy este a tévé előtt borozgattak, mikor Kurt már érettnek tartotta a helyzetet és megkérdezte:

– Honnan és hogyan keveredtél ide Eibe?

Ő részletesen beszámolt neki hogyan indultak el barlangi medvére vadászni, ment be a barlangba, s amikor fáklyája elaludt és kibotorkált minden más volt és máig sem érti, hogy mi történt.

– Mégis létezne időutazás s te akaratlan részese lettél? – gondolkodik el Kurt.

– Ez biztos, hogy világszenzáció –, szövi tovább hangosan gondolatait –, de hogyan lehetne ezt bizonyítani? Ha én ezekkel most a nagy nyilvánosság elé lépnék, örülnék vagy legalábbis kókler szélhámosnak tartanának.

Kurtnak egyre jobban rögeszméjévé vált, hogy bizonyítsa Eibe időutazását. Hamarosan ki is pattant az isteni szikra:

– Megvan barátocskám! Mutasd csak a körmödet! Még szerencse, hogy nem fektettem túlzott hangsúlyt a

tisztálkodásodra. Biztos akad a körmöd alatt egy két faszén darabka. Rádiókarbonos kormeghatározás! – piszkálta ki körmei alól a koszt s óvatosan egy műanyagtasakba rakta, leragasztotta, majd rohant a postára feladni a barátjának, aki egy olyan kutatóintézetben dolgozik, ahol a legmodernebb eszközök állnak rendelkezésére. Azonban csalódnia kellett. Björn amint elvégezte a vizsgálatot rögtön hívta telefonon:

– Valószínű, hogy kevés volt az anyag a vizsgálathoz, mert lehetetlen eredmény jött ki: két hét $\pm$ nyolcvanötezer év.

– Hát ezzel befürödtünk barátocskám – sóhajtott lemondóan. Kurt letett a bizonyításról, a rendelőjét bezárta, hisz volt elég pénz a bankszámláján és nem kellett utódról gondoskodnia. Minden idejét Eibének szentelte. Életmódjukról, hiedelmeikről faggatta és szorgosan jegyzetelte amit hallott. Eibe érdeklődését felkeltette az írás s kérte hogy tanítsa meg őt is rá. Hamarosan megtanult írni és olvasni, csak úgy falta a könyveket, főleg a múlttól, ami neki tulajdonképpen jövő volt. Egy szótárat is összeállítottak; „Eibe hordája nyelve – Német szótár”. Fölkeresték régi táborhelyüket és kiásták társai megmaradt csontjait és eszközeit. A csontokat kegyeletből visszatemették, nem tartották ildomosnak múzeumban mutogatni őket. Hiába adott Kurt a kornak megfelelő ruhát Eibére, a falubelieknek mégiscsak feltűnt valahogy. Egy újságíró is tudomást szerzett a furcsa szerzetről s fölkereste őket. Kurt egy meggondolatlan őszinteségi rohamában feltárta előtte, amit Eibétől megtudott. Ha sejtette volna, hogy mekkora vihart kavart vele. Egy esti újság még aznap tálalta a szenzációt. Tévéstábok és fotóriporterek özönlöttek el a falut reggelre, nem tudtak kilépni az ajtón a sajtókeselyűktől. Fizikusok, antropológusok és mindenki, aki úgy gondolta, hogy képzettségénél fogva jogcíme van rá, cáfolta a cikk állításait és feltűnési viselkedésben szenvedő szélhámósoknak nevezte őket. Ugyanakkor a misztikumra vágyók és parajelenségek elkötelezett kutatói vagy a földönkívüliekben hívő emberek, Eibében látták megtestesülni újabb bizonyítékát annak, hogy

imé sok csodálatos dolog van még a Földön amit az emberi elme jelenlegi tudásszintje felfogni képtelen. A magát genetikusnak kiadó F. J. Braun pedig egy tévériportban arra szólította fel a jövőért elkötelezettséget érző egészséges nőket, hogy szeretkezzenek Eibével s nemzenek minél több gyermeket, mert az ember az orvostudomány hibájából igen elkorcsosult, most ez egy vissza nem térő alkalom a fölhígult génállomány feljavítására.

– Azért ebben van valami – mondja Eibe, amikor Kurt egy fintor kíséretében a tévét kikapcsolja. – Aki amúgy biológiailag képtelen lenne utódok létrehozására, de megfelelő anyagi háttere van, az eléri, hogy utódjai legyenek. Bármennyire természetellenes is, aki meg alkalmas, de nyomorognia kell, az meg elpusztíttatja az életrevaló magzatot. Te rendjén valónak találod ezt?

– Annyi minden van ami nem rendjén való.

– Tudod én nagyon kiábrándultam ebből a jövőből, ami a ti jelenetek. – folytatja Eibe. – Mindenetek megvan, sőt több is, mint amire szükségetek lenne, erre ti halomra ölitek egymást, mert még több kell. Kipusztíttjátok magatok körül az állatokat, a növényeket, szennyezitek a levegőt, a vizet és még sorolhatnám. Ha legalább boldogok lennétek! Te boldog vagy Kurt?

– Nem tudom, de azaz igazság, hogy fogalmam sincs mi a boldogság. Te talán tudod?

– Most már tudom. Az volt a boldogság, amikor jóllakottan ültünk a tábortűz körül, nagy és erős volt a horda, nem féltünk a jövőtől s hallgattuk az öregeket vagy eltűntünk egy asszonnyal. Nagyon sokan vagytok s úgy látszik minél többen, annál magányosabbak és boldogtalanabbak vagytok. Én már nem akarok itt élni, vissza szeretnék menni az enyémhez..

– Hát ez sajnos lehetetlen.

– Nem lehetetlen. Tegnap olvastam egy könyvet, az volt a címe: Kis Herceg.

– Te meg akarsz halni?

– Ha másképp nem megy, még az is jobb, mint az amiről ti azt hiszitek, hogy ez az élet.

– A kedvemért sem maradsz?

– Ez zsarolás.

– Igazad van – lép az orvosságos szekrényhez s kivesz egy fiolát. – Ez gyors és fájdalommentes.

Amikor besötétedett, még egyszer erősen megölelték egymást, Eibe kilopódzott a hátsó ajtón s táborhelyükre sietett, bevette a szert és hanyattfeküdt a fűben.

A tábortűz pattogott, ott volt az egész horda, a többiek nem vették észre, de tudta, hogy megérkezett.

DAGNA ÁRNYA

Óh Istenem! Csak még egyszer lehetnék az a tudatlan kis hétköznapi senki! Este a meló után leülhetnék a tévé elé mint rég, s ha kifogyna a söröm csak annyit szólnék: „anyukám!”, dohogva bár, hogy „ez már a harmadik” mégis hozná.

Amikor gyerek voltam ábrándoztam én mindenféléről, hogy tengerész leszek, oroszánvadász, régész, sarkkutató vagy úrhajós, de minimum beat-zenész. Meg is alakítottam a Lekvárzsibbasztókat. Jó kis banda volt az! Csak úgy löktük az ABBA meg BONY M számokat, és amikor azt énekeltem, hogy „Beleszerettem egy gyönyörű lányba”, a kis csajok mind odavoltak és azt hitték, róluk van szó. Rá is faragtam, hamar fölkoppintottam a Böskét – na nem mintha valami bajom lenne vele, de ráértem volna még. Zenei karriernek lőttek, jött a taposómalom. Azért jól éltünk, mindig megvolt mindenünk s az elején még a szerelem is. Észre sem vettem mikor lettem nagyvállalkozó. Nekem már csak kavarni kellett és dőlt a lé. Ekkor kezdődtek a bajok. A kis csajok megint ragadni kezdtek rám, persze tudtam én, hogy csak a pénzemre hajtanak, hisz egy negyvenes pocakos, enyhén kopaszodó, ó – lábú pasas nem egy Alan Delon. Ettől nem, hogy földobódtam volna, hanem egyre kritikusabb szemmel kezdtem figyelni a környezetem és saját magam. Olyan nevetségesnek, olyan semmitmondónak tűnt hirtelen az erőlködésünk. Mintha kívülről, fentről szemléltem volna egy hangyabolyt, miközben tudom, hogy ott az a kis szerencsétlen, amelyik azt a bazi nagy fűszálat cipeli, az én vagyok. Egyszerre csak úgy éreztem, olyan hiábavaló, olyan értelmetlen ez az egész életnek nevezett valami. Inni kezdtem, de rendesen. A családnak akkor telt be a pohár, amikor a lány esküvőjén lehugyoztam az orgonistát, mert nem

akarta tizedszer is eljátszani az „Ének az esőben”-t. Másnap – persze még mikor nem jutottam piához – a család megszarolt, hogy megyek elvonókúrára és felhagyok az ivással vagy többet meg sem ismernek. Na nem mintha meghatódtam volna, de ilyet még úgysem próbáltam, hát bevonultam.

Először csak a hangját hallottam az ajtón keresztül. Olyan lány volt és simogató, amikor mesélt sorstársainak elfuserált életéről. Kicsinek és törekenynek képzeltem. Nappal az ablakból figyeltem, ahogy sétálnak a parkban és próbáltam kitalálni vajon melyik lehet.

Egyik nap a büfé előtt elgázolt egy nagydarab kótyagos nő. Amikor bocsánatot kért és fölsegített, remegni kezdett a lábam és a pulzusom megszaladt, mint kamasz koromban, azon a bizonyos napon. Bemutatkozott és karon fogott, be nem állt a szája. Mesélt iskoláiról, barátairól, családjáról, anyjáról, lánykori nevéről és személyi számáról. Nem hiszem hogy valamit is fölfogott elmém abból, amit hirtelen a nyakamba zúdított. Lány muzsika volt a hangja, körülölelt, ringatott. A szemei! A nagy barna, csodálkozó, igéző szemei!

Rólam is fölállította a diagnózist, sokat dolgozom, a feleségem és a gyerekeim nem értenek meg, haragba vagyok a világgal, pedig tulajdonképpen csak magammal nem tudok mit kezdeni, nem találok a helyem, ezért értelmetlennek tűnik minden. Nincsenek céljaim, egyszerűen csak sodródok és így tovább.

Ezután akaratlanul is minduntalan összefutottunk és egyre több időt töltöttünk együtt. Sokat mesélt elvont – misztikus dolgokról, az anyagi és spirituális lét elkülönüléséről, ami tévelygéseink s minden lelki nyavalyánk okozója. Az okkult tudományokban sokkal járatosabb volt és jobban eligazodott, mint az egyszerű hétköznapi dolgokban. Miközben mesélt, masszírozta a nyakam és a hátam. Mondta, hogy túl feszes vagyok, mindig ugrásra készen, mint aki attól fél, hogy épp most késik le valamit – és ne egyek annyi húst, mert agresszív é tesz s fölszaporítja a húgysavakat amik ízületi bántalmakat

okozhatnak. Megtanított relaxálni és kiengedtem. Boldog voltam és elégedett, semmi másra nem vágytam, csak halljam a hangját, érezzem illatát s ujjai zongorázzanak a gerincemen. Éreztem a belőle minduntalan és mindenkire sugárzó erőt és szeretetet, sehogy sem értettem, hogy saját kis életét miért nem tudja kézben tartani. A testiség föl sem merült bennünk, éreztük megcsúfolnánk vele plátói kapcsolatunk magasztosságát. *Jók voltunk, mert jók akartunk lenni, legalábbis annak hazudtuk magunkat, olyannak amilyenek lenni szerettünk volna.* Ezt mind a ketten tudtuk egymásról, és elfogadtuk. Már nem volt szükségünk orvosra és csoportterápiára csak *egymásra.*

Újra dolgoztam, de a műhelyben, mint régen s jóérzés volt látni, ahogy a fa, a vas átalakul, szinte megneimesedik munkám nyomán. Nem is vágytam többre, a céget is mindenestől a fiamra testáltam. Gyakran fölhívtuk egymást és gyakran találkoztunk, mint amolyan igazi jó haverok vagy még inkább, mint az egyetűjű ikrek. Aztán egyszer csak nem jött többet és telefonba is csak annyit mondott, hogy hagyjuk, ne találkozzunk többet, mert rossz vége lesz. Nem értettem és bántott s kezdtem megint magamba süppedni.

Fülledt, vihar előtti éjszaka volt, a levegő csak úgy vibrált az elektromosságtól. Nehezen tudtam elaludni s amikor végre eltörődtem

A hold fénye kő idollokkal körülvelt füves térséget világít meg, a kör közepén hatalmas fehér kanca ágaskodik toporzékolva, sörénye lobog a szélben, a holdfény sejtelmes ezüstbe vonja. Merevedésem van, meg akarom hágni. Valahonnan a tudatalattiból előbukkan, „hiszen én ember vagyok s ez csak álom”. Én is ott rúgtatok prüszkölve és ágaskodva. Hatalmas vagyok és erős – hatalmas és erős, de ember. Meghágom, az orgazmus csúcsán egy törrel elmetszem a torkát. Gyönyörködöm a haláltusában. A vér habosan bugyborékolva fröcsköl rám, megízlelem. Érzem minden cseppjétől erősebb és hatalmasabb leszek. Már alig vonaglik,

földarabolom, az üstbe rakom. Az üst melegszik magától. Még félig nyers és véres, vadállatiasan marcangolom, a kilenc szűzre gondolok. Hajnalodik, elindulok. A Folyó. A Lápba ömlik. Könnyedén lépdelek rajta. Ez a köztes Tér a miénk és a másik között. Még nem enged be – egyenlőre még nem.

Egész nap az álom lidérces hatása alatt állok, sehogy sem tudok szabadulni. Estefelé a munkások egy üstöt hoznak, amit az egyik ház alapozásánál találtak. Megéget ahogy kezembe veszem. Fölrémlenek a kanca szemei, megdöbbenek, ugyanazok.

Azóta itt őrzöm az üstöt a szobámban, néha fura dolgokat művel, hiszen a halál szent üstje, kiszámíthatatlan és irányíthatatlan. Rettegek attól az éjszakától – rettegek, és alig várom.

IDŐFORGÁCSOK

A huszonegyedik századig az idő egyre gyorsult, vele az ember, a zene, s mind agresszívabb, monotonabb lett. Úgy tűnt, hogy elnyel mindent a megzabolázhatatlan idő forgószele. Az embereknek már nem voltak illúzióik, érzelmeik, mindent a pénz uralt. A dadák az óvodában reklámdalt dúdoltak a gyerekeknek, az istentiszteletet rossz hírű cégek szponzorálták. Már a reklámot is reklámozták.

A holo képterében föltűnik egy park. A hőmérő 25,2 Celsius fokot mutat. Láthatóan kellemes szellő simogatja a parkban téblábolókat. A bárányfelhők lassan úsznak a vakítóan kék égbolton, mintha reneszánsz mesterek remekművei lennének. Kristálytisza víz csobog mesterkéltn medrében. Fátyolos farkú aranyhalak lejtik táncukat. Bársonyos szirmú virágok illata árad. Egy nénike madarakat etet, kislányok pillangót kergetnek, fiúcskák labdáznak, komoly öregurak bölcsen diskurálnak. Szerelmesek andalognak a kavicsos ösvényen.

„Ilyen jövőt akarsz?” – kérdi egy hang, de mintha belülről jönne s mintha a te kérdésed lenne.

„Vagy ilyet?”

Sötétség, egy vakító villanás s az égre kúszik az atomrobbanás gombafelhője. Lassan oszlik. Nukleáris tél. A föld jégbe dermed, patkányok surrannak a havon, a hó alatt az épületekben, ez talán a Louvre s ott a patkányürülékben fölsejlik Mona Lisa mosolya. A kép újra vált.

Emberek a virágos réten, önfeledten tárják karjukat a nap felé. A hang, az a „szinte” belülről jövő: „Minden betegség és baj s az azt okozó frusztráció kútfeje, hogy vágyaink nincsenek összhangban lehetőségeinkkel. Vegyen részt gondolatszabályozáson! A virtuális világban mindent

megkaphat, ami eddig elérhetetlennek tűnt. Rázza le az idő igáját, szabadítsa föl a tudatát!”

*

Sötétet látott a bölcsőben. Homály született, lassan kitöltötte a teret, szétfolyt a padlón, betömte a repedéseket. A szű csak megszokásból percegett. A dada kivette a bölcsőből a semmi-gyereket. Fölsírt a csend, a penészgombák riadtan húzták össze magukat a falon. A patkány alatt megcsúszott a korom, a kéményből a kandallóba zuhant. Visítva elrohant, kesernyés, égett szőrszagot vonszolt maga után. A hálóing gyűrődéseiből pirospozsgás álom kandikált réveteg. Az ódon kastély eresztékei kelletlenül megnyikordultak, vihar ült az ereszre. A villámok tétován csapongtak, sehogy sem volt kedvük leereszkedni. Az inas az ajtóhoz csoszogott s kinyitotta. Senki sem hallotta a kopogtatást.

– Parancsoljon uram – hajlott meg a kísértet előtt.

– A jó öreg Josh – nézett keresztül rajta a kísértet

A megszokások. Mi lenne, ha mindenki fölhangyna velük, mert jobblétre szenderült?

A grófnő lépett a konyhába, hogy tejet langyítson. Egy brandy jobban esett volna, de gondolnia kellett a másnapra is. Ez is másnap. Talán ettől van, hogy ő olyan gyakran másnapos. – Már megint?

A svábbogár ráncigálta a padló részébe szorult kenyérgalacsint, végre sikerült kivennie, de vele jött a homály is. A szétpattogó szikrák karácsonyfát világítottak meg. A kiirtott erdő vaksötétjének a szeméből folyt a könny. A patak vállára vette az öregséget, a fiatalok pihentek a fák alatt. Riadtan verdesett a kismadár, szárnya az égbe szorult. Az orchideákat barmok legelték, kicsicsázott erkélyládákban parlagfű virít. Szívük helyén érmék csilingelnek, szemeikben félkarú rablók fényei villódnak. Az értelem hófödte bérc. A kísértet bekopogtat

egykori önmagához. Nem érti, miért nem engedi be. Ő is magányos.

*

Teológushallgató volt. A temesvári esemény képei sorjázta a tévé képernyőjén. Az órájára nézett. Kikapcsolta a készüléket, elindult az éjféli misére. A templom előtt mentőautó indult szirénázva. A korlátba kapaszkodva lépkedett óvatosan a síkos lépcsőkön. Az utolsó lépcsőre tette a lábát, amikor meghallotta az elzuhanó test tompa puffanását. Elengedte a korlátot, meg akart fordulni. Fertőtlenítő szagú fehér ágyon ébredt. Egy nővér hajolt fölé.

– A többiek?

„A hazugságok nem segítenek. Isten van vagy nincs? Nem vigyázott rám. Ideje lenne egy új reformációnak. Van vagy nincs, segít vagy nem az ő dolga. Biztos, hogy szereti az embereket? Kitalálta őket (teremtette?), hogy imádják. Az ember eltévelyedett, magát kezdte imádni. Elkezdett gondolkodni, behelyettesíteni, fetiszizálni. Isten nem szereti a faragott képeket és bálványokat. Ő is csak önmagát szereti? Hiszen a maga képére teremtette az embert! Az ember önmagát szereti, elfelejti, hogy csak mellékszereplő. A világ önmagáért van. Az élet olyan amilyen. Az élet túlnőtt az emberen és túl az Istenen. Nem hitte, hogy az ő hite sem fog át mindent. – Úgy kell neki! Most minket büntet, állítólag apáink bűneiért. Öntörvényű az evolúció, az élet törvényei mindig önösek. Első az én – tagadva vagy fitogtatva. Részigazságokra épül a hazugságok tornya. A magunk énjét a többiekre vetítjük, a hibák túltrajzolódnak, másoké a bélyeg, mi elbújunk a kifogások mögé, a sorsra hivatkozunk, hogy meg van írva. Lehet. A szivárvány színeit add össze, szürke lesz. A fehéret bontsd színeire, kibomlik a szivárvány. Nem mindig sikerül. Körforgás, de olykor csorbul. A vágy és az út. Célok kellenek, elérhetők és elérhetetlenek, a rév a nihil. Oldódás, veríték. Isten

nem kockázik a világgal. – Persze, hogy nem. Rég elnyerte tőle Lucifer.”

*

Tudta, hogy az első korty után elveszti önkontrolját, remegő kézzel mégis töltött egy pohárral. Forgatta egy ideig a szájában, csak aztán nyelte le. Az ital marta szájpadrólását, nyelvcsövét, kellemes melegség áradt szét benne. Érezte ahogy kipirul, a fejről mintha lepattanna egy abroncs... töltött még egyel.

„Mert te mindenkinek meg akarsz felelni! Félsz, hogy nem voltál elég jó mindenkinek. Ez az átkozott kishitűség! Ott az a fatökű, milyen magabiztosan mondja a süketségeit. Be is dőlnek neki, ő egy »jófej«. Te szerényen, szinte megkérdőjelezve, félszegen, mintegy bocsánatot kérve, hogy véleményed mer lenni. Amikor a végén kiderül, hogy neked volt igazad, erre már senki nem emlékszik, mindenkinek úgy rémlik, ő mondta, mert csak a magabiztosságára emlékeznek. Persze ráfoghatnád, ez a szülők hibája, túl magasra rakták a lécet s te soha sem tudtál megfelelni az elvárásaiknak. Most viszont te állítod a mércét, ám megszokásból mindig egy hajszállal magasabbra, mint ahogy reális lenne.”

Töltött még egy pohárral, lehajtotta, majd csak úgy az üvegből ivott.

„Régen legalább segített az ital. Erősebbnek, okosabbnak hitted magad, úgy tűnt mégsem reménytelen. Ma már az ital is lehangol, csak megerősíti benned mennyire menthetetlen, szerencsétlen hülye vagy.”

Fogta az üveget, kilépett az erkélyre, fölállt a korlátra s lenézett. Beleszédült, már szinte érezte ahogy zuhan. Jókorát húzott az italból imbolyogva. A szél simogatta, ő ingott, mint a metronóm.

„Hogy is hívják azt a bigyót rajta, ami jár ide-oda?”

Lent az emberek apró hangyáknak tűntek s a kocsik apró játékszereknek. Már nem volt olyan iszonytató a mélység. Az üveget a szájához emelte. A római katona berogyasztott lábakkal hugyozott a száraz, tüskés kórókra, a lova fölágaskodott. A bazárban legyek dongtak a levágott birkafej körül. Jézus a tenyerébe köpött. Jelcin oligofrén vigyorral meredt a kamerákba. Attus kiterítve fekszik a „nagyházban”, szürke, törekenynek tűnő a bőre. Az aszfalt.
„Nem is fájt.”

*

Ruganyos léptekkel róttá az utcát, nem érezte évei súlyát, de mi szerint számíthatná éveit, hisz minden bolygón más és más, s ő egyikén sem tartózkodott annyi ideig, míg az megkerülhette volna napját. Egy kivétel azonban van: a Föld. Itt született, itt volt kamasz. Hirtelen lett felnőtt. Az egyik nap még az iskolapadban ült szorongva, hogy nem tud majd megfelelni a tanár kérdéseire, másnap már fegyverrel kezében kutatta az ellenséget a füstölgő romok között. Sehogy sem értette, mitől és miért lett hirtelen a szomszédja, a padtársa – aki tegnap még barátja volt – ellenség. Ugyanazt a nyelvet beszéltek, ugyanazokat a dalokat énekeltek...

... már elmosódtak emlékezetében a háború képei; – el, mert el akarta feledni, milyen szörnyűségeket műveltek velük s hogy ő milyen borzalmakat cselekedett. Voltak akik emberek tudtak maradni, de azok elmenekültek vagy megölték őket s olyan is volt, aki saját kezével vetett véget életének, hogy ne kelljen látnia a borzalmakat, ne váljon cinkossá a hallgatással, avagy a tettel. Nem volt harmadik út; így is, úgy is részese lett az embertelenségnek, a gyűlöletnek. Még pelyhedző állú kamasz volt, mikor a nagyhatalmak kierőszakolták a békét, de ő fásult, kiégett öregembernek érezte magát. Kapott az amerikai ösztöndíjon: „Csak el innen!”. Hiába volt minden, már nem tudott többé úgy nézni az emberekre, mint addig és akkor jött a

NASA programja. Rögtön jelentkezett: „El a Földről is!“. Különböző korú és fejlettségi fokú civilizációkat látogatott sorra, szorgalmasan gyűjtögette számítógépre a különböző történeteket. Kereste a választ, de egyre jobban elbizonytalanodott, mintha mindinkább távolodott volna a megoldástól, hát visszatért a Földre. „Lehet el sem kellett volna mennem, itt volt mindig s most is itt van az orrom előtt a válasz, csak annyira egyszerű, hogy nem is merek gondolni rá.” (– Mi is volt a kérdés?)

*

Félretaposott sarkú, lyukas cipő. Üres üvegek a fal mellett. A kitört ablakszem helyén rezgő pókháló, keresztеспók, maszatos, félig telt pohár. Kavargó porszemek a szőlő levelei között betűző fényben. A mulandóság relikviái. Hiábavalóság kívül és belül. Az éjszakai áporodott levegő. Reggel. Már megint reggel! Kéz nyúl a pohár után. Az első korty éget. Melegség, szétárad a zsigerekben, oldódik az agy. Ez a nap is „olyan” lesz. Minek, miért és meddig még? Papírhalmazok, félkész regények, tervek, törött porcelán, ablak, friss levegő. Trágya és benzingöz. Természetvédelem. Az embert ki védi meg önmagától? Haszontalanul kúszik föl az álmok folyondára; éjszaka nő, nappal kifakul. A szerencsés kevesek. Gyorsabb az agy, mint a kéz, olykor terhére vannak egymásnak. A beidegzett mozdulatokra nem hat a hirtelen ötlet. Összszavarodnak a dolgok, de nem is kell rend. Játékelmélet. Az elmélet és a gyakorlat között betömhethetlen a rés, pedig már tele kellene lennie megunt eszmékkel és használhatatlan ideákkal. Összehajtogatott papírlap: „... pedig szerettek”.

A mutatványos előhúzza a döglött nyulat a kabátujjából. „Kicsit fáradt.” – gondolja. A kártyalapok is szétröpülnek, valamennyi piros ász. „Pedig lennie kell valahol egy tökfilkónak is!” Nem veszi észre, a nézőtéren ül.

... a kenyér és a tej drágább lett ... az élet munkanélküli tömeggé degradálódott. Az idegen szavak hivatalosabban hangzanak, s hátha a forma eltereli a figyelmet a tartalomról. Nem mindegy, hogy min háborodunk föl. „... föl ti rabjai a ...” Szétválogatott idő. „Az igazság odaát van.” „Nincs egy hely, nincs egy hely ahova mehetnél...” A NAGYEMBER. „Berúgott, mint egy kanatom.” A nő elektronhéj, távolságot kell tartani ... távolságot ... tartani ... távolságot ... tartani ... tartani ... összemósodik ... ráakódik ... szürke lesz ...

*

A levegő hőmérséklete 25,3 Celsius fok, 22 Celsius fokos délkeleti irányú szellő simogatja a parkban téblábolókat. A bárányfelhők lassan úsznak a kék égbolton, mintha reneszánsz mesterek művei lennének. A hajladozó fák levelei susognak. Kristálytisza víz csörgedez mesterséges medrében. Lusta aranyhalak álmatag lebegnek. Egy szerelmespár szóltanul simul egymáshoz a szomorúfűz lehajló ágai alatt. Ezüsthajú nénike galambokat etet. A madarak karjára, vállára ülnek, burukkolva csipegetik a morzsát. Egy öregúr fásult-kimért mozdulatokkal tornagyakorlatokat végez. Megszokott, átlagos nap, túl az utolsó háborún. Nem tudni mennyi idő telt el azóta, bár valahol számon tartják s a holohiradóban is minden este bemondják az időjárás jelentés előtt, hogy hányadik év, mennyiedik és milyen napja van, de már régen nincs jelentősége.

Az időre csak addig volt szükség, míg meg lehetett különböztetni a napokat. „Boldog Békeidő.” Valaha rég egy nagyokos azt mondta: „Az a jó hír, ha nincs hír.” Hát most lubickolhatna. Szerencsére elődeink sok mindent elkövettek, most a számítógép gondoskodik róla, hogy csak harminckilenc évenként kerüljön adásba ugyanaz a hír. Miért pont harminckilenc?

Egy fontos történelmi esemény három perc, három perc, míg Jézust elárulják és megfeszítik, három perc alatt Hannibál átkel az Alpokon, három perc és Kolombus felfedezi Amerikát, három perc elég milliók pusztulásához, s egy másodpercet sem érdemel az utolsó pár évszázad. Furcsa, homályos, torz tükör az idő, mindenki mást lát benne. Az emberiség eddigi története harminckilenc év?

*

Idő: Az anyag létformája – a térrel együtt –, a jelenségek, folyamatok egyik dimenziója. A relativitáselmélet kidolgozásával ismerte fel a fizika, hogy a folyamatok nem vizsgálhatók külön térben, hanem csak a téridő együttesében. Az általános relativitáselmélet felfedezése óta tudjuk, hogy az idő nem független az anyagtól, sajátosságait az anyag (tömegeloszlás) határozza meg.

Vagyis az idő egy ember alkotta – ha úgy tetszik filozófiai – fogalom, amolyan mankó, amely a fizikai történések egymáshoz viszonyításában segít. Az út és a tömeg mérhető, hogy ezek változásainak törvényszerűségeit le tudjuk írni, kellett egy harmadik paraméter, ami ezekkel valamilyen (lehetőleg lineáris) összefüggésben van. Az emberiség a történelme folyamán különböző dolgokat talált ki erre: homokóra, napóra, atomóra. Önkényesen vett egy fizikai mennyiséget s annak bizonyos mennyiségű változását s azt kinevezte egy időegységnek, s ezt az egységet használta más folyamatok, változások méréséhez is. Itt van egy oda- és visszaváltás s ha még azt is hozzá vesszük, hogy még abszolút nincs bizonyítva az idő lineáris volta (Miért pont az idő lenne lineáris?), akkor kézenfekvőnek tűnik, hogy bizonyos jelenségek miért mondanak ellent a fizikai törvényeknek (Látszólag!) s kerülnek parajelenségek címszó alatt besorolásra. Egyesek fölvetik, hogy egyszerre több idősíki létezik, sőt akár mint a tér, az idő is több kiterjedésű s ezek

valamilyen módon „átjárhatóak”. Szükségünk van az időre, hogy viszonyítani tudjunk és nap mint nap használjuk s küszködünk az időzavarral, de mibenlétéről fogalmunk sincs.

*

A csillagok változatlanoknak látszanak, pedig születnek, fejlődnek és meghalnak. A csillag akkor mutatja öregedése első jegeit, amikor protonjai nagy része átalakult alfa-részecskévé s külső rétegei fölfúvódnak és elvörösödnek. Eredeti méretének mintegy százszorosára nő, hatalmas gázgömbbé duzzad s elnyeli bolygóit (ha voltak), majd amikor protonkészleteit fölemésztette összeomlik. Belső hőmérséklete egyre emelkedik, megkezdődik a héliumatomok fúziója szénatommá s újraéled a csillag belsejében a tűz. Az energiafölszabadulás megállítja a további gravitációs összeomlást, a csillag megifjodva életre kap, fehér törpe lesz. Ha a csillag elég nagy volt, hogy létrehozza a vasat és abból az egyre nehezebb elemeket, szupernóvává fejlődik, hogy egy hatalmas robbanással szétszórja azokat a világűrben, hogy kapcsolódjanak-variálódjanak létrehozva a szerves élet létfeltételeit.

Ugye mennyire parányok, elhanyagolható tényezők vagyunk?

*

A depresszió sötét vermében ültem amikor megjöttek, megint a hiábavalóság érzése lett úrrá rajtam. Csillag a szeme, fiamat nézi. Mesél tizenhat-tizennyolc éves kori „rólam”. Őszinte a rajongása, nem a mostani nyomorult énem látja, én neki még mindig ugyanaz vagyok. Egy „időforgács” amiben megkapaszkodhatok.

*

Az orvos arcvonásai árulkodnak arról, amit mondani akar: „Rosszindulatú daganata van. Sajnos már nem lehet műteni, mert áttétek vannak a nyirokcsomókban.”

Abszurdnak tűnik, de megköszöni. Nem a hírt, hanem az őszinteséget s hogy nem köntörfalazott, holmi álszeméremből vagy kötelezőnek vélt sajnálkozásból. Egyikből sem kért, hisz akit sajnálnak, végső soron megvetik. Ennyi volt, passz. Már számított rá, csak bizonyosságot akart, mert a biztos rossz is jobb, mint az idegtépő bizonytalanság.

Az utóbbi napokban átértékelődtek a dolgok, már nem érezte régi „életfilozófiáját” olyan helytállóknak: „Az öregséget elég látni, fiatalon kell meghalni!” Nem akart kiszolgáltatott s mások terhére lenni. „Hisz még csak ötven vagyok! Igaz az idő relatív. Mindig azt mondogattam: »Aki sokat alszik, keveset él.« Hát én igazán mindent megtettem, hogy sokat éljek. Nem az évek száma a fontos, hanem az amivel megtöltjük. Kőbe és falakba álmodtam a halhatatlanságot, de ez most olyan távoli, nevetsége, hiábavaló igyekezet lett.”

– Mennyi időm van még?

– Fél év? Háromnegyed év? – tárja szét tehetetlenül karjait az orvos.

Veszi a kabátját és köszön. Nincs kétségbeesve, nincs halálfélelme, csak azért akarta tudni, hogy mennyi ideje van még, mert nem akar tisztázatlan ügyeket, befejezetlen dolgokat hagyni maga után. Úgy érzi súlytalan és fölszabadult. „Nincsenek már kicsinyes gondok, apró nüánszok. A kép letisztult. Nincsenek már nagy föllángolások, álmok, csalódások. Ha úgy vesszük, még szerencsés is vagyok. E röpke ötven év alatt én éltem annyit, amihez másnak száz év is kevés lett volna. Nem emlékszem már ki, de valami nagyokos azt mondta: Egy férfi építsen házat, nemzzen egy fiút és írjon egy könyvet!”

Én megtettem mindent, csak a könyv..., de azt majd megírja más.

KIT LEHET MA ÍRÓNAK NEVEZNI MAGYARORSZÁGON?

Már a kérdés felvetése utal a magyarországi viszonyokra: nálunk a nagy többség a tartalmat figyelmen kívül hagyva csak azt fogadja el annak ami, ha van róla egy hivatalos papír vagy jóváhagyás, hogy igen ez az. Lapozzuk csak végig társadalmiasult (ronda egy szó, de ez fejezi ki legjobban napjaink elvárásait) íróink, költőink életrajzi kislexikonát. Tanárok, orvosok, papok. Csupa — csupa értelmiségi, csak elvétele egy – egy kétkezi munkás vagy valamilyen más kaszthoz tartozó. Ez még szembetűnőbb, ha a jelenleg hivatalosan elfogadott "irodalmi folyóiratok"- ban publikálók névsorát nézzük. Az " értelmiség " kisajátította magának az irodalmat. A körön belül lévők féltik ahhoz a koncot, hogy egy Szabó Pál vagy Veres Péter kvalitású (nem értelmiségi) embert (mert író az, akinek megjelennek az írásai) szóhoz hagyjanak jutni. Most minden ráfizetéses, a hivatalos éra szerint a kultúra a leggazdaságtalanabb, így egy ismeretlen nevenincs magyar írónak lehetetlen megjelennie, ha nincs egy pártfogója vagy jó pénzügyi háttere. A kultúráltság foka és a tehetség az elvégzett iskolákkal és megszerzett bizonyítványokkal nem egyenesen arányos. Hogy egy adott korban mit neveznek művészi alkotásnak, mindig függött a divattól és a hivatalosan elfogadott irányzat elvárásaitól, ami nem mindig esett egybe a mű valós értékével. A művészet egy nagyon elvont fogalom, nincsenek általánosítható, örökérvényű paraméterei, aminek alapján minden tévedést kizárva, objektíven ki lehetne mondani, hogy innentől idáig irodalom, ezen túl papírpoecskolás, jó szándékú dilettantizmus. (Van Gogh

egyetlen képet nem tudott eladni életében, Hemingway húsz évig küldözgette különböző kiadóknak írásait, mire egy novellája megjelent, pedig ő akkor már elismert újságíró volt. Minden írói ambícióval megvert sorstárs figyelmébe ajánlom Jack London Martin Eden-jét.)

Nem állítom, hogy aki papírra veti gondolatait, az mind író, kora által meg nem értett, mellőzött zseni lenne, ugyanakkor a „szakma” által ajánrozott, és valóban az írás minden fortélyát jól ismerő, érdemükhöz mérten túl nagy nyilvánosságot élvező írók pufogatják többszörösen átszabott mondanivalójukat menetrendszerűen, sütkérezve fensőbbségük biztos tudatának hamis visszfényében, hisz a kritikákat is ők írják egymásnak, egymásról. Hogy egy írást mi emel irodalmi rangra, meghatározza mondanivalója s a mód, ahogyan ezt kivitelezi. Az előző társadalmi formával, annak értékrendjét is elvetettük és folyik valamiféle restauráció, de valójában régi jól bevált dogmákat próbálnak új köntösben ránk erőltetni.

Ha nem az, aki s nem arról és úgy ír, ahogy azt, a „mértékadó bennfentesek” elvárják, a legjobb esetben nem hordoz irodalmi értékeket, vagy valamilyen címkét biztos, hogy ráhúznak, csak azt nem, hogy író.

Indulatok nélkül senki nem fog tollat a kezébe, nem hiszek az öncélú művészetben. Írásában mindenki állást foglal valami (valaki) mellett vagy ellen. Egy irodalmi alkotásnak az a küldetése, hogy indulatokat váltson ki, gondolatokat ébresszen, vagy legalább szórakoztasson. Ha ezt túl harsányan és mások véleményét semmibe véve, politika eszmék szócsövének, öngazolása eszközéül használja, annak már semmi köze az irodalomhoz. Sokan vannak, akik kívül rekedtek, az irodalom perifériáján a hétköznapok sarát dagasztják és semmi esélyük, hogy valaha is irodalmi tényezővé váljanak, de belső kényszernek engedelmessé papírra vetik gondolataikat,

mert úgy érzik, hogy annak a közegnek, társadalmi rétegnek - ahová tartoznak – a problémáit ők ismerik, s csak ők tudják érzékeltetni, vagy csak egyszerűen mondanivalójuk van a többiek számára. Nem hiszem, hogy mind dilettáns lenne.

Az állítólagos közízlésnek és gazdaságosságnak engedelmessé mindenféle kultur-szemét és ízlésromboló iromány megjelenik, de a tisztességes, értékeket is felmutató, az ismeretlenség huszonkettes csapdájában őrlődők (nem jelensz meg, mert nem ismerik a neved, nem ismerik a neved, mert nem jelensz meg) nagyobb figyelmet érdemelnének a társadalomtól.

Ki az író? Weöres Sándor írja *Vázlat az új líráról* című versében:

„...A jó vers élőlény, akár az alma,
ha ránézek, csillogva visszanéz,
mást mond az éhesnek s a jóllakottnak,
és más a fán, a tálon és a szájban,...”

E sorok nem csak a versre, hanem a prózára és bármely más művészi alkotásra is igazak. Nem csak az a művész és művészet, akit és amit a hivatalos ítések annak tartanak.

PÁLYÁZAT

– Figyelj csak Ragyáskám! – szól Csabrendek Guszti, az agyát elitta író a „Tököm tele van az írókkal” főszerkesztőjéhez.

— Szükségem lenne egy kis suskára, mert az új csajom, meg az elvált feleségem igen sokba kerülnek, nem is beszélve az ihletet adó mindennapi lila ködről.

— Sikerült kibuliznunk, hogy egymásnak egymásról és minden szar érdektelen dolgokról sikerüljön úgy írunk, mintha az irodalmi érték lenne. Amíg egymás seggét nyalva még felmagasztaló kritikákat is írhatunk, a „Z” BANK „ÁTBASZLAK” társadalmi szervezet, meg a „Fingunk sincs az irodalomhoz” pártolói kör pénzén, addig úgy kell tennünk, mintha valóban lenne mondanivalónk, igazán szólnának valamiről az írásaink és igazi irodalmi értékeket hordoznának. Az azért igazán föltűnő lenne –, már meg ne haragudj – ha a te semmitmondó, se füle se farka írásaidért komolyabb összeget utalnánk ki. Azért én megértelek, és igazán a szívemen viselem a sorsodat. Sajnos semmi új ötletet, aktuális mondanivaló, vagy bármi, ami értéknek nevezhető, nem csoda hogy a lapot is csak azok veszik, akik megjelennek benne, vagy legalábbis remélik, hogy megjelenhetnek benne. Egy pályázat minden gondunkat megoldaná. Alkohol föloldotta-, csökevényes-agyú írócskáink ötlettelen szellemi önkielégítéseinek sokszoros parafrázisai helyett a pályázatra beküldött névtelen senkik friss, még magukat el nem adott, és valódi mondanivalót és szellemi értékeket tartalmazó írásaikat kivesézve, az ötleteket, szitukat s mindent, ami használható kibelevve, a saját „írói munkásságba” beépítve valóban fölmutathatnának valamit. – No és az sem elhanyagolható szempont, hogy az a sok

szerencsétlen hülye, aki azt hitte, hogy valaha is esélye lesz egy irodalminak mondott lap, belterjes és áttörhetetlen, zárt kasztjába bejutnia – és naivságában pályázatot nyújt be –, az néhány hónapig, míg rá nem jön, hogy hiábavaló az igyekezete, addig is veszi a lapunkat és ezzel is rentábilisabbá, társadalmi tényezőbbé tesz minket. A pályázatot természetesen a mi embereink fogják megnyerni, így nagyobb összeget utalhatunk ki érte és az ázsiója is nagyobb lesz. Melyik írónak lesz mostanában évfordulója?

– Na az pont jó lesz, a pályázati kiírásban jól fog festeni a neve, a sok csőbehúzott hülyének meg majd megírjuk, hogy ne erőlködjetek, mert nincsenek írói értékeitek.

AVENZISZ TRUTYMINÁTA

„Avenzisz Trutymináta”- zsongott a fejemben kiirthatatlanul és egyre idegesítőbben két szó. Valószínűleg valami tudatalattira ható reklámszöveg töredéke fészkelhette így be magát gondolataimba, hogy rávegyen a legújabb intimbetét vagy tampon kipróbálására, miközben meztelenül ülök a legmodernebb csúcs-szuper izékkal felspécizett járgány volánjánál, s mellettem az anyósülésen feltornyozott zsíros edényekkel behajtok egy redvás gázsütőbe. Egy gizda manus cseppent ránk egy csöpp Krucifix mosogatót, de az átváltozik Búza Sándorrá, aki leveszi a koszos zokniját s az operatőr szájába gyömöszöli, mire abban fölrobban az energizer elem s a fizetett választási hirdetésben egy honatya arra kér minket: „Hogy ugyan mennénk már a jó édesanyánk...!”

Rögtön érzékelem a helyzet abszurditását s mielőtt a hitelkártyámat lobogtatva berohannék egy bevásárlóközpontba, hogy megvegyek minden szá...ratovból importált „semmi szükségem rá, de jó ha van” - t, betérek gyorsan az első kocsmába s kérek egy matrózfröccsöt.

BLACK OR WHITE

Arany trónuson ülök, háttámlája egy szakálas bikafejet ábrázol. A lápisz lazuliból faragott szakállnak vetem a hátam, Michael Jackson térdepel a lábaimnál, alatta a márvány lépcső fokain Jenet és Toya vonaglanak tépet fügefalevél ruháikban. Kamaty tisztelendő négykézláb rohangál egyiktől a másikig, meg akarja hágni őket, de sehogy sem sikerül neki, hiába hergeli magát: „Toszd meg és uralkodj! Toszd meg és uralkodj!” Jacko epedve könyörög, hogy tegyem magamévá, vagy legalább azt mondjam meg, hogy black or white, black or white, de én csak azt dúdolólok kitartóan: „... Annyi mindent nem csináltam még, vízilovat sem kefélttem még. Annyi mindent nem csináltam még, vízilovat nem kefélttem még.” A kapitány Anúbiszként állt eddig csöndesen mellettem, de most röhögve felajánlja a feleségét, csak azt mondja várjak egy kicsit, mert leugrott tizenhat tonna fekete szénért, mire rendelék egy kapucsinót, de Hadész fityiszt mutat, s hozzám vágja Boros bocskorát. Cerberosz barátságosan képen nyal, próbálom eltolni magamtól, de ő mellemre teszi a mancsát, s nem tágít tőlem.

Fölébredtek, a dög meglepetten vakkant egyet s leugrik a mellemről. A plafonból egy szál csupasz villanykörte lóg, a sok éves légyszar alig enged át valamicske pisla fényt az égő üvegén. Mellettem a dikón füstös képű, fél-csupasz purdék ébrednek vakaródzva, mire bolharajok vágtaznak át rám. Ijedten föl pattanok, a plafonból spárgán alácsüngő reklámszatyorban lévő kőkemény kenyérbe jól beverem a fejem.

– Fölébretté? – fordul felém Jenet é vagy Toya? Egy pillanatra sem hagyva abba a karonülő rázását és az egymásra rakott ládákon hanyatt fordított vasalón kétes tisztaságú

lában fortyogó valami kavargatását. Az ablakpárkányon egy jó hétre visszamenőleg be vannak tárolva az ételmaradványok s a penész vastagságából ki lehet következtetni, hogy a paprikás krumpli volt a legrégebbi menü.

– Jól aluttá?

– Miért, most ébren vagyok? – dörzsölöm meg a szemem hitetlenkedve.

NO-NO!

– A megszokott rutinmozdulatokkal fogott a rönk alá. A tegnap esti ultiparti járt az agyában. Valami nem stimmel. Hátán megfeszültek az izmok:

– Hó-rukk, fönt van. A fűrészfogak visítva harapnak a tölgybe. Száll a fűrészpor.

– Megint ezek a darazsak – „Tegnap a Jocó szokásával ellentétben visszafogott volt, mintha nem akarna megsérteni, pedig amúgy ő szokta legjobban húzni az ember agyát, hogy a felesége ezzel, meg azzal ... tényleg lenne valami a fiatal pap meg az asszony között? Az nem lehet! Biztos csak oltottak. Akkor meg a Jocó miért rúgott a Misi bokájába az asztal alatt, persze nem gondolta, hogy észreveszem.”

– A szentségit! é kap a kapcsoló után. Nem figyelt eléggé, a görcsben megakadt a fűrész, már húzta volna vissza a fát, de a szalag egy pendüléssel elszakadt s az arcát súrolva kicsapott mire a motor leállt. Verejtékezni és remegni kezdett.

„Most az egyszer még megúsztam.”

Fölötlük előtte Janóka képe, amint egy harminc centis fűrészlap-csonkkal a fejében rángatózik a fűrészporban, aztán vége.

– „Ez a másnaposság! Ilyenkor mindig merevebb vagyok, késnek a reflexeim. Hányszor megfogadtam pedig, de ha egyszer az ember megkóstolja! Olyankor a legjobb, ha nem iszom egy kortyot sem. Majd mindegyikőnknek hiányzik egy ujja, sőt van, amelyiknek a kézfeje is. Lassan erről lehet lesz fölismerni a fűrészeseket.”

A művezető jön már káromkodva:

– A kurva életbe! Hányszor mondtam már, hogyha kicseréltétek a lapot, tegyétek vissza a védőhálót! Én nem fogok mindig faszolni értetek. Fújj a szondába! Te ittál.

– Még tegnap

– Az nem mentség, és ha szétbaszta volna a fejed, engem nyúztak volna meg. Tűnj haza rögtön! Most megúszod egy igazolatlanul, de legközelebb a kezedbe nyomom a munkakönyvedet.

– Hazafelé, mivel most már mindegy, betér a kocsmába leöblíteni a fűrészport és az ijedtségét.

– „Olyan furcsán néz rám ez a Maris, még fizet is, meg kínál, hogy csak maradjak, máskor meg már a második feles után legszívesebben kilökne, nehogy vele pereljen majd az asszony. Nem tetszik ez nekem. Jobb lesz, ha hazamegyek és az asszony körmére nézek.”

– „Nem nyílik az ajtó, pedig soha nem szokta kulcsra zárni, és a helyén sincs a kulcs. Szerencsére ezt nem nagy kunszt kinyitni álkulccsal sem.”

– Az ajtó enged, már majdnem megfordul, mert „amit nem tudok, az olyan, mintha nem is lenne”, viszont „a biztos rossz is jobb, mint a bizonytalan jó” – Már a hálószobába be sem kellene lépnie, hogy meggyőződjön, hisz a kiszűrődő kis nyögdécselések és sikolyok, de azt még mindig nem hiszi, hogy a pap. Belép, azok ijedten húzzák magukra a takarót és emelik arcuk elé a kezüket, látszik arra várnak, hogy jól elpáholja őket, de csak ennyit szól:

– Mégis igaz. Pakolj össze és tűnj el, mire hazajövök – mondja az asszonynak. – Maga meg... é fordul a paphoz, aztán legyint –, az az Isten dolga.

– Aznap délután a pap egy elhunynak adja meg a végtisztességet, de zaklatottsága miatt egy kicsit elkésik a temetésről, ez a szerencséje. Amikor a temetésnek kellett volna kezdődnie, villám csap a ravatalozóba, végigfut a kandeláberekben, két gyászoló megsérül, ha a pap a megszokott helyen áll...

– Különben az emberektől sok mindent tanultam ám, majd meglátjátok mekkora szerencsétek van, hogy ez a fecske pont itt adta be a kulcsot.

– Akkor segíthetnél nekünk ezt a tetemet az éléskamrába szállítani, mert az oroszlán nemsokára befejezi a lakmározást és ha nem sietünk, azok a szemtelen legyek meg dögbogarak megelőznek minket.

– Óh most már értem, hogy miért mondják azt, hogy „sötét Afrika”! Ti még sohasem hallottatok a demokráciáról?

– Azt meg lehet enni?

– Azt éppen nem, de egyforma jogaitoknak kell lenni az oroszlánal s nem kell arra várnotok, hogy befejezze a lakmározást, hanem egyenrangú társai lesztek.

– Az jó! – kapták be a csalit a tudatlanok.

– Úgy látom az átmeneti időben kénytelen leszek magamra vállalni a boly vezetésének sokszor nagyon hálátlan, de hősies és önfeláldozó feladatát. (Majd a történelem igazol. - gondolta.)

– De nekünk van vezetőnk! A királynő mindig tudja mikor mit kell tennünk.

– Önként választottátok vezetőül?

– Hát?

– Na ugye! Ilyen a puha diktatúra természete, de én majd felnyitom a szemeteket. (Addig süketelt, míg a legyek, dögbogarak s ki tudja milyen más férgek úgy letisztították az egykori gnú csontvázát, hogy még egy morzsányi ehető sem maradt belőle, mire a hangyák odaértek. Az értelmesebbje rögtön ráébredt, hogy a demokrácia sem fenéig tejfel s elkezdtek hangoskodni, de az Óvatag azzal szerelte le őket, hogy ez csak az átmenetből eredő kikerülhetetlen zökkenő s tulajdonképpen az előző rendszer következménye, a királynő elkövette hibák romboló hatása most érett be.

– Bár máshogy éreztek és a magyarázata is zavaros és ellentmondásos volt, úgy gondolták, ő csak jobban ért ezekhez

a dolgokhoz s ítéletképességüket elhomályosította a tejjel-mézszel folyó Kánaán ígérete.

– Amikor az oroszán legközelebb zsákmányt ejtett, az Óvatag rohamra indította a hangyákat, s azok addig zaklatták, míg az a prédával együtt elköltözött olyan messzire, hogy már nem tudták követni.

– Ekkora pechet! – törölte meg a homlokát az Óvatag, amint a hangyák fenyegetően körülvették. – Nyugi! Csak átmeneti nehézség, nyugati szomszédaink a természetek, már régóta fejlett demokráciában élnek, nekik is érdekük, hogy megszilárduljon a demokráciánk, biztos szívesen segítenek.

– A természetek a rossz gombatermeszre meg a sáskajárásra hivatkoztak, ami cellulózháborúhoz vezetett, csak tanácsadókat küldtek és némi lerágott levélszárat adtak (harmincszázalékos kamatra, biztosítékként a boly), de biztosították őket legmesszebbmenőbb együttérzésükről s befektetőik rögtön megszállták a bolyt, hisz most olcsón meg lehet szerezni a több évtizedes hangyaszorgalom létrehozta értékeket. Privatizálták a járatokat, a gombatermesztő helyiségeket s az eddig közösen használt territóriumot felszabdalták a vállalkozóknak. Voltak, akik nagy készleteket halmoztak föl, de a nagytöbbségnek felkopott az álla. Kénytelenek voltak távoli, nem privatizált területekre elkóborolni, vadászni és gyűjtögetni s beindult a cserekereskedelem. Erre az Óvatag felállította az adóhivatalt, s akinek nem volt elég vastag bőr a pofáján, nem lopott és hazudott, eldugva készletét, arról lenyúzta a hangyabőrt, s mivel rájött milyen jó szavannapiaci ára van a hangyasavnak, huszonöt százalékos áfát rótt ki rá.

– Közben mivel az oroszán elköltözött, luk keletkezett a ragadozó-hierarchiában s megindult a harc az új revirért a sakálok és hiénák között. Mikor melyik kerekedett felül, az vizelt és piszkolt a bolyba, ezzel jelezve, hogy ez az ő fölségterülete. A dulakodásban észre sem vették, de nem is számított, hogy hány százezer hangyát taposnak el.

– Fülledt éjszakákon, amikor távolról oroszlánbögés hangját hozta a szél, a hangyák arról álmodoztak, milyen jó volt, amikor még fogalmuk sem volt a demokráciáról, s az oroszlánüvöltés távol tartotta bolyuktól a vadkapitalizmus sakálait és hiénáit.

JÓSZÁNDÉK

– Ubulka rém-csúnya volt az istenadta, ha valaki meglátta, csak ennyit tudott kinyögni: „Kiköpött apja.” Az apa szívét ez nagy elégedettséggel töltötte el.

Öccse a híres plasztikai sebész a nagyvárosban élt, a szellemi és művészeti elit közül kerültek ki barátai, szomszédai. Idősebb Ubul úgy gondolta, hogy a gyerekek jól tenne egy kis környezetváltás, új benyomások s a sok okos ember között hátha csiszolódna egy kicsit. Amikor elkezdődött a nyári szünet, felültette fiát a vonatra s elküldte a nagybácsihoz nyaralni.

– A nagybácsit mindig viszolygással töltötte el, ha a gyerekre nézett: Lapos, sunyi homlok, horgas karvalyorr, hatalmas, szétálló fülek, csapott váll, beesett mellkas. Egyik nap már nem bírta tovább, fölfektette a gyereket a műtőasztalra s nekiesett a szikével. Amikor levették a kötést, mintha Michelangelo Dávidja kelt volna életre. Már szinte hallotta, ahogy testvére hálálkodik: „Micsoda embert faragtál belőle!”

– A vakáció leteltével az apa megérkezik, büszkén mutat öccse a fiára:

– Szép ugye?

– Szépnek szép –, válaszolja megdöbbenve –, de már nem sok közöm van hozzá, maradjon most már inkább nálad.

– A két testvér között hűvös azóta a viszony, nem tudnak megegyezni kié legyen a gyerek. Egyik sem érzi magáénak.

SZANÁLÁS

A Krakomperger család működése az újabb intervenciós hitel és megszorító intézkedések ellenére sem gazdaságos; így a kormány semmi garanciát nem lát arra, hogy a jövőben a helyzet javuljon, ezért a család szanálása mellett döntött. A döntés indoklásául a számvevőszék jelentéséből:

Apa: Havi nettó keresete ötvennyolcezer-hétszáz	58 700 Ft.
ebből létfenntartásához szükséges táplálékmenyiség ára (áfá-val):	- 10 089 Ft.
Ruházat: két pár zokni, egy gatya és egy cipőjavítás	- 640 Ft.
Energiaszükséglet:(hűtő, bojler, olvasólámpa, tv. , fűtés, gépek)	- 2 832 Ft.
Közlekedés (buszbérlet + egy bicikli belső)	- 3 794 Ft.
Élvezeti cikkek: havonta két csomag 25dekagrammos kávé!	- 907 Ft.
havonta tizenöt csomag cigaretta!	- 3 000 Ft.
Hobby?!	- 5 000 Ft.
Vasárnaponként két üveg világos sör, összesen nyolc!	- 736 Ft.
Számlák	- 2 870 Ft.
Barátnő?! (Egy szál virág, egy mozijegy, három fagyi, két kóla, egy üveg konyak, egy bugyi, egy hálóing, fél doboz óvszer és egy szem posztinor):	- 10 492 Ft.

=	+ 18 340 Ft.
Anya: Havi nettó jövedelme	28 234 Ft.
létfenntartásához szükséges táplálékmenyiség ára (áfá-val	- 7 537 Ft.
Ezzel szemben mivel válogatós 13 537-et költ:	- 6 000 Ft.
Ruházat: (egy kosztüm, egy pulóver, egy melltartó, három bugyi, három harisnyanadrág, egy pár cipő, két póló)	- 34 200 Ft.

Energiaszükséglet: (hűtő, bojler, olvasólámpa, tv. , fűtés, hajszárító, masszírozó gép, kvarclámpa)	- 3 520 Ft.
Közlekedés (buszbérlet + elalvás miatt többször taxi)	- 49 98 Ft.
Élvezeti cikkek: havonta két csomag 25dekagrammos kávé	- 907 Ft.
Telefon:	- 5 002 Ft.
Fodrász:	- 5 003 Ft.
Kozmetikus:	- 5 004 Ft.
Fogyókúra készítmények és aerobik:	- 13 537 Ft.

=	- 57 474 Ft. !
Gyerek I. (hímnemű): nettó bevétel : családi pótlék	4 500 Ft.
Rendszeres nevelési segély:	2 750 Ft.
Nagyszülők hozzájárulása:	3 000 – 5 000 Ft.
létfenntartásához szükséges táplálékmenyiség ára (áfá-val)	- 15 899 Ft.
Ruházat: egy farmer, két póló, egy tucat zokni, sportcipő:	- 18 000 Ft.
Energiaszükséglet: (hűtő, bojler, olvasólámpa, tv. , fűtés , dekk, hangfal, erősítő, videó):	- 2 400 Ft.
Közlekedés (buszbérlet):	- 1 200 Ft.
Tanszerek, osztálypénztár, szakkör, sport:	- 7 251 Ft.
Zsebpénz (napi 50 - 100 ft., hétvégén ötszáz):	- 3 000 – 4 000 Ft.

	- 37 000 Ft
	+ – 1 500 Ft
Gyerek II. (nőnemű) nettó bevétel : családi pótlék	4 500 Ft.
Rendszeres nevelési segély:	2 750 Ft.
Nagyszülők hozzájárulása:	3 000 – 5 000 Ft.
létfenntartásához szükséges táplálékmenyiség ára (áfá-val)	- 4 802 Ft.
Ruházat: egy farmer, két póló, egy tucat zokni, sportcipő, fehérnemű, kosztüm, egy blézer:	- 27 217 Ft.
Energiaszükséglet: (hűtő, bojler, olvasólámpa, fűtés,	

videó, magnó, hajszárító, kvarclámpa):	- 3 520 Ft.
Tanszerek, osztálypénztár, szakkör, sport:	- 7 251 Ft.
Zsebpénz (napi 100 - 150 ft., hétvégén ötszáz):	- 4 000 – 5 000 Ft.
	----- -
=...	- 37 240 Ft
	+ – 2 000 Ft.

Amint a jelentésből kitűnik egyedül az apa nevű ágazat termel hasznot s ráadásul ebben még rengeteg lehetőség is rejlik. Ha egészséges életmódra szoktatjuk máris megspóroltuk a kávé és a cigaretta árát és ráadásul további egészségromlásnak is elejét vesszük, ami a későbbiekben munka és így bevétel kiesést is jelentene, az a néhány üveg sör csak maradjon a jobb hangulat érdekében.

A második legnagyobb felesleges kiadás a barátnő, hát ez nonszensz! Mivel a család ügyis szanalásra kerül az apa ágazatot kiprivatizáljuk szép Kamilkánénak és így nem lesz szükség barátnőre –, legalábbis egy darabig – a hobbira pedig úgysem marad ideje.

Amint látjuk így a megtermelt hasznos jövedelem 37.739 Ft. lesz, ami 105%-os teljesítménynövekedést jelent. Igazán meg lehetünk elégedve.

Az anya ágazat havi 57 474 Ft. deficitet termel. A mutatók javíthatók, de az ágazat nem tehető gazdaságossá, így kiprivatizálására sem látunk esélyt, ezért megszüntetését javasoljuk.

A gyerek egyes számú ágazat havi 3 7000 Ft deficitet termel, de ez a zsebpénz és a ruházat racionalizálásával 32 000-re csökkenthető, ami éves szinten 38 4000 forintot jelent, de hosszú távon megéri a befektetés, mivel jó fejű gyerek, s ha elvégezte a jogot, ennek az összegnek többszörösét is megkeresheti egy hónap alatt. Javaslom a Szabó családnak az ő hasonló korú, tehetségtelen, egyre nagyobb deficitet termelő

gyermekük helyett, akinek a felszámolását szintén indítványozzuk.

Gyerek kettő: paramétereit még nem a legrosszabbak, de a statisztikai mutatók és a valószínűségi számítások azt mutatják, hogy gazdaságossági (helyesebben gazdaságtalansági) mutatói az évek előrehaladtával egyre jobban fognak az anya nevű ágazatéra hasonlítani. Ha már most felszámoljuk, sok felesleges kiadástól kímélhetjük meg leendő férjét.

Annak az esélye, hogy Gyerek I.-hez hasonló minőségű ágazatot hozzon létre (házasságon belül vagy azon kívül), ami dekompenzálná a ráfordítottakat csak 25%-os esélye van. Befektetések megtérülésére még akkor látnánk a legtöbb esélyt, ha kijelentené, hogy vállalja a legrosszabb mesterség iparszerű üzését, ami még jelentős árbevétellel is járna.

A HAZATÉRŐ

Mintha egy hosszú álomból ébredne vagy filmet nézett volna. Kicsoda ő, és vele történnek ezek a dolgok? Másokkal is megtörtént, hogy elváltak, de attól még minden ment tovább, ha nem is egészen úgy, mint addig.

Miért kavart úgy fel, hisz már évek óta csak egymás mellett és nem együtt éltünk? Tulajdonképpen törvényszerű volt; már régóta csupán a gyerekek tartottak össze minket s ezzel mindketten tisztában voltunk. Persze megtartottuk a látszatot, de ment mindenki a maga útján. Már a gyerekek születésnapját is rendre elfelejtem s még csak nem is mentegetődzöm érte, igaz ezt nem várja el senki. A család egy üres szó, elvont fogalom lett közben s valahogy egyikünknek sem hiányzott. Nincs harag, nem róttunk fel semmit egymásnak, indulatok nélkül, „kultúráltan” váltunk el. Ha cinikus lennék, azt mondanám, szenvtelenek voltunk, mintha soha nem is tartoztunk volna össze, mint két idegen, kit véletlenül egymás mellé sodor a sors és semmi közük egymáshoz.

Akkor mi ez most? Csodálkozott el feltörő érzésein. Megkésett büntudat vagy ostoba nosztalgia? Úristen! Már huszonnyolc éve eljöttem, több mint az életem fele! Talán minden másképp történik, ha akkor Margó...

A lámpaoszlopnak dőlt ahogycsókolóztunk...

– Én szeretlek Karesz, de az apám sohase adna egy traktorshoz, te meg a bűdös életben nem jutsz be az egyetemre a faterod miatt. Miért nem disszidálsz?

– Ha velem jössz, máris indulhatunk.

– A biztosat adjam fel a bizonytalanért? Te azonban semmit nem veszíthetsz, esetleg nyerhetsz rajta, biztos tárt karokkal fogadnak a származásod miatt.

- És később utánam jössz?
- Ugyan már, nekem itt van jövőm, neked ott!
- És a szerelmünk?
- Szerelmünk? Ne használj nagy szavakat! Jó volt, elismerem és még mindig, ... de erre nem lehet alapozni.
- Diplomára, pénzre vagy mire lehet? Keresek majdnem annyit, mint egy orvos, és nem a diplomától függ, hogy ki milyen ember.
- Hagyjál! Nem érted, hogy nem megy?!
- Istenem, hová lett az a csodálkozó tekintetű kislány, aki „kék-tiszta szerelem”-ről álmodott?
- A lányok korán érnek.
- Szegény, pici Margóm! Azt hiszed felnőtt lettél, mert behódoltál a szüleid értékítéletének? Hiába fog az öledbe hullani lakás, kocsi, diploma, nem fogod örömeid lenni benne. Ami a lényegét adná, azt dobod most el.
- Ne beszélj, ölelj! – pityeredik el. – Ölelj utoljára és felejtse el.
- Hát jó, ha így akarsz, de megbánjuk ezt még mind a ketten.

Ez az éjszaka volt a fájdalom-részeg lángolás, ... Kisherceg, a rózsa, Gabriella, szegfű és fahéj, kék-tiszta szerelem, felnőtté válás ... Végigcsókolta a lányt a lába kisujjától a feje búbjáig. Mindent be akart vésni az emlékezetébe kitörölhetetlenül: a haja színét, a bőre illatát, a mozdulatait, az égő fülcimpákat, meleg, barna szeméit, sejtelmes, búgó hangját, hullámzó kebleit, mindent, ami kapcsolatos volt vele és velük. Dühödt volt, szenvedélyes, gyalázkodó és érzéki, lágy, végtelenül figyelmes szerető, hogy magát is belevésse a lány érzékeibe, ne akadhasson olyan, mint ő volt, elérhetetlen, megmászhatatlan hegyként maradjon meg a lányban, leendő vetélytársai számára.

Igen, most már talán örökre így: „volt”, pedig ez olyan hihetetlenül véglegesnek és visszavonhatatlannak tűnik!

Pirkadatkor lopódtak haza a kertek alatt. A kedvenc fűzfájuk alatt még egy hosszú, könnyes csókot váltottak, aztán vége, elmúlt.

Az anyja a konyhában várta virrasztva, mint mindig, ha nem ért időben haza. Ránézett, szemeiben különös szomorúság bujkált. Nem kérdezte, mint rendszeren: „Mit adjak, éhes vagy kisfiam?“, csak nézett szóltanul, kétségbeesés volt a tekintetében, nagyon megöregedett ezen az éjszakán. Soha nem látta még ilyen megtörtnek. Mondani szeretett volna valamit, vigasztalót, azonban nem jött szó a szájára. Ekkor halkán megszólalt az anyja.

– Menj csak fiam, ha el kell menni! Ilyen világ van most – könnyek eredtek szeméből, – Menj, később nehogy engem okolj, hogy maradnod kellett. Minden anyának ez a sorsa, a gyerekek felnőnek a fiúk így vagy úgy, de elmennek. A bőröndbe már összepakoltam a legszükségesebbeket. Itt van pénz is, nekem elég, ha kenyérre, sóra marad.

– De honnan tudta édesanyám? – ölelte át zokogva.

– Már régen éreztem fiam, csak nem tudtam mikor fog bekövetkezni. Ma éjjel ahogy vártalak, elbóbiskoltam és azt álmodtam, vonatra szállsz, aztán meg egy nagy, ismeretlen városban bolyongsz. Amikor felébredtem, összekészítettem a holmid. Siess, le ne késsd! Az Isten áldjon meg!

Sokáig állt az ajtóban és a könnyeit törölgette a kötényével.

– Jaj Istenem, sohase látom többet! Soha – tördelte a kezét.

Győr előtt civil ruhás nyomozók igazoltatták a vonat utasait, hallotta amint az utazásuk célja felől érdeklődnek. Pánik kezdett úrrá lenni rajta. „Jól nézek ki, ha már itt lekapcsolnak!” Fülelt, vajon a többiek mit mondanak s mit szólnak hozzá a nyomozók. A legtöbben gyógyfürdőbe mentek, persze beutalóval, vagy határszéli rokonhoz. „Ez nekem is jó lesz”, gondolta, „elég derékfájós traktorost láttam már, nem nehéz megjátszani.”

– Jó napot kívánok, kérem az iratait. Határsáv ellenőrzés! Neve, lakhelye, úti célja?

Gépiesen darálta az adatokat s hogy gyógyfürdőbe megy. Közben megpróbált nyugalmat és közönyt színlelni.

– Láthatnám a beutalót?

– Az nincs, ... bezzeg a traktorhoz nem kell beutaló, az a nélkül is szétrázhatja az ember derekát. Van egy ismerősöm ...

– Az ismerős neve, címe?

Nem tudta honnan, de beugrott apja egy volt katonatársának a neve és címe. Kérdés, hogy él-e még vagy közben el is költözhetett.

A nyomozó a noteszába beírta s az ő adatait is bekörmölte.

– A rendőrségen jelentkezzen majd be! – vetette még oda, hanyagul tisztelgett és a következő utashoz lépett.

„Ez meleg volt”, gondolta. A leszálláshoz készülődött, amikor a tortúra megisméltődött. „Ha már itt így kekeckednek, mi lehet a határon?” Bizonytalanodott el s leszállt a vonatról.

Egy kilométernyit kellett gyalogolnia a poros úton a faluig. A falu közepén kis tér helyezkedett el, a szovjet hősök emlékművével. Az útkereszteződésnél templom, az út jobb oldalán tanácsháza s lejjebb a templomtól kisvendéglő. Hol lehetne egy faluban valaki után érdeklődni, ha nem a kocsmában? A pultnál őrmester kinézetű, éltesebb matróna veszekedett egy helybélivel, a sarokban idős férfi eregette a füstöt pipájából.

– Jó napot kívánok.

– Mi tetszik?

– Két deci kékfrankost és meg tetszene tudni mondani nekem, merre lakik Knopf Artúr?

– Az öreg vagy a fiatal?

– Gondolom az öreg.

– Ott rontja a levegőt a sarokban – int arra a fejével.

– Nem tudom mit szokott fogyasztani, tessék neki is tölteni! – Fizet, fogja az italokat és odalép az öreghez.

– Ha meg nem sérteném bátyja, fogadja el ezt az italt, nem tudom tetszik-e még apámra emlékezni, én Schmidt Nándor fia vagyok.

– Azé a Schmidtté, aki örvezető volt a Donnál, aztán meg három évig csillézett egy sóbányában?

– Azé.

– Hát hogy van az öreg csibész? – kortyintott egyet a borból.

– Most már jól, örök békességben. Tavaly halt meg szegény.

– Hát akkor az Isten nyugosztalja! – futott össze a könny a szemében s egy szuszra felhajtotta a maradék bort, majd a poharat magamögé vágta a sarokba.

– Ezt megfizeti, vén szamár! – ugrott ki mint fúria, a csapos-nő a söntésből s dohogva eltakarította az üvegcserepeket. – Sok katona cimborája van még?!

– Mán nem maradt egy sem, de te meg ne zsinnyegj, hanem hozz még egyel! Osztán fiam, neked meg ég a föld a talpad alatt vagy mi szél fútt erre? – fordult Károlyhoz.

– Ég.

– Gondoltam. Majd kiókumláljuk valahogy, de nagyon óvatosnak kell lennünk, mert mán gyanakszanak rám, ám úgyis túljárok az eszükön. Pár napig csak fürdőzzél, mintha a reumádat kúrálnád, utána meg huss... – húzódik hamiskás mosolyra a szája. Nem akarlak lebeszélni, de én kétszer, két határon szöktem vissza gyerekestül, asszonyostul, amikor kitelepítettek, te meg itt hagyod a szülőfölded?

– A földünket elvették, kuláklistára vettek minket. Apám abba halt bele, hogy nem lehetett a maga ura, mást meg nem akart szolgálni. Engem se vettek fel az egyetemre a származásom miatt, meg aztán...

– A lyányok sem huggyoznak egy kulákfiú után, igaz-e?

– Fején találta a szöget bátyám.

– Nem jókor jöttél öcsém, egy hete sincs, egy egész raj fegyverestül lesliccolt. Úgy őrzik most az egész környéket, mintha arannyal lenne bévetve, de majd csak kifundáljuk.

– A vonaton mikor igazoltattak, megadtam a maga címét, nem tudom nem lesz-e kellemetlensége belőle?

– Láttál-e már ürgelyuk előtt földet kihordva?

– Nem, de...

– És azt tudod-e, hogy hová teszi azt a földet?

– Nem – nézett értetlenül az öregre.

– Látod, az az ő gondja, ez meg az enyém. Na igyunk még egy kupicával, oszt mennyünk, az asszony mán biztosan kész van az ebéddel, ha meg vendéget is viszek, legalább nem fog perlekedni velem.

A körzeti megbízott már ott támasztotta az ajtófélfát s arról faggatta a Trézi nénit, van-e valami Schmidt Károly nevezetű ismerősük. Az öregasszony habozott, nem tudta vajon mi lenne a helyes, hát megpróbált olyan se igen, se nemet válaszolni:

– Hiszen ahány katonapajtása vót, annak mindeniknek a komája, annyi keresztfia van, hogy én azt nem tudom számon tartani, de itt jönnek épp, kérdezze meg őt!

– Úgy biz a keresztfiam! – kezelt le vele az öreg. – Igyék meg az őrmester elvtárs egy pohár borocskát velünk! – invitálta beljebb.

– Szolgálatban lennék, de hogy meg ne sértsem – lépett be ő is velük –, holnap meg töltsék ki a bejelentőlapot, remélem nem a disszidálás jár a fejében? – fordult Károlyhoz.

– Traktoros vagyok, szétrázta a derekam ...

– Ja, úgy már értem. Sokan azt hiszik, nyugaton kolbászból van a kerítés, aztán mikor ráébrednek, mekkorát tévedtek, jönnének vissza ész nélkül, csak félnek a büntetéstől. Én azt mondom, aki menni akar hadd menjen, majd rájön..., de hát... – legyintett lemondóan s fölhajtotta a bort, az öreg újra töltött neki. – Aki egyszer elhagyta az otthonát, az örökké földönfutó marad, se ide, se oda nem fog többé tartozni. Hát ezért mondom fiatalember, gondolja meg jól, ha valami ilyesmit forgat a fejében! – nézett jelentőségteljesen Károlyra, felhörpintette a bort és elbúcsúzott.

Károly szorgalmasan fürdőzött, masszírozta a derekát, iszappakolást rakatott magára, esténként meg elborozgattak az öreggel. Fülledt meleg ült a falura, perzselt a hőség. Akinek

nem volt halaszthatatlan dolga, tikkadtan húzódott a hűvös szobába. Már ötödik napja tombolt a kánikula, amikor az öreg megszólalt:

– Ebből az éjjel eső lesz s nem is akármilyen. Még negyvennégyben kaptam egy repeszt a combomba, azóta jelez nekem minden időváltozást. Ma éjszaka vagy soha! – kacsintott Károlyra.

Éjfél körül orkánszerű szél rázta meg a fákat, az eső ömlött, akárha dézsából öntötték volna.

– Indulhatunk fiam! – bökte oldalba Karcsit az öreg. – Ilyenkor a lovas határőrök bent maradnak a kuckójukban, a mezei lúdtalpasok meg úgysem ismerik a járást.

A kertek alatt, bokáig érő sárban, meg-megcsúsztatva lopakodtak ki a faluból a határ felé. Szerencsére ilyen időben a kutyák is behúzódtak védett helyre, így nem kellett tartani attól, hogy csaholásuk felhívja a figyelmet rájuk. Már csak karnyújtásnyira voltak a Fertő tótól, mikor az öreg berántotta egy bokor alá. Pár másodperc múlva, cuppogó léptekkel elhaladt mellettük két határőr, majd néhány lépésnyire tőlük beálltak egy terebélyes fűzfa alá s rágyújtottak. Óráknak tűnt, amíg hasaltak a sárban, az eső rendületlenül szakadt. Végre a járőrök felcihelődtek s továbbindultak. Egy darabig csöndben füleltek még, majd fölegyenesedtek, teljesen át voltak ázva és fázva. Ők is folytatták útjukat, szinte a határőrök nyomaiba lépve. Az öreg hamarosan megállt:

– Isten áldjon fiam! Ez itt már Ausztria. Ezen az ösvényen menj tovább, úgy húsz-huszonöt perc múlva egy tanyához érsz, zörgess be nyugodtan és csak hivatkozz rám. Ők majd segítenek.

Érdekes –, akad meg a visszaemlékezésben – én szögesdrótra vagy aknazárra meg semmi hasonlóra nem emlékszem, pedig lennie kellett. Igaz az öreg ismert ott minden fűszálat, bokrot. Úgy áthozott, észre sem vettem, ha volt is. Azért azzal jól jártam, hogy a KISZ-be nem vettem föl, amiért a templomban orgonáltam – szövi tovább az emlékezés fonalát.

A menekülttáborban az volt az első kérdésük, kommunista pártnak vagy hasonló szervezetnek voltam-e tagja? Emlékszem egy nyírségi srácra, aki KISZ-titkár volt s az alapszervezet pénzével dobantott, bár ő letagadta tagságát, persze hiába, ezek jobban voltak informálva, mint a magyar belügyi szervek. Hazasuppolták a szerencsétlent, holló hollónak vájja ki a szemét. A komcsik, ráadásul ha köztörvényesek is voltak, nem kellett nekik. Az igazat megvallva, mi sem. Nekem szerencsém volt, elég hamar kaptam ideiglenes tartózkodási és munkavállalási engedélyt. Először egy közkórházban dolgoztam, mint beteghordó, aztán – innen olyan, mint egy Broadway musical: Karácsonykor valami hercegnő meg az akkori egészségügyi miniszter felesége celebrálta a szokásos jótékonyági ceremóniát; nem tudom véletlenül-e vagy valaki felhívta rám a figyelmet; szóba elegyedtek velem s én elmondtam, hogy Magyarországról jöttem, a nagyszüleim szudétanémetek voltak s a csehek elől menekültek abba az országba, ahol most szintén nemkívánatosak lettünk; semmi esélyem nem maradt bejutni az egyetemre, de ez itt majd biztosan sikerülni fog, ha valóban a tudáson múlik –, tettem hozzá némi malíciával –, a következő szeptemberben már ösztöndíjasként hallgattam az előadásokat. Nagyon bizonyítani akartam, évfolyamelső lettem s az is maradtam mindvégig.

Ulrikével az egyetemen ismerkedtem meg. A nőkben ekkor már nem láttam mást, mint a nemiségből fakadó vágy szükségyszerű kellékét és az érvényesülés egyik lehetséges módját. Ulrikén minden ott volt, és annyi és úgy, mint ahogy egy szép játékszertől elvárható, ráadásul nagyon emlékeztetett Margóra. Neki én voltam az első, a „nagy Ő”, persze a magam módján én is szerettem, azonban az apja magánklinikája sokkal többet nyomott a latban. A prof eleinte neheztelt rám, ám amikor megszületett Karl, teljesen ellágyult, a szárnya alá vett, sőt tudományos eredményeimért még büszke is volt rám s azt hiszem, még most a válás ellenére is. Tulajdonképpen az is törvényszerű, hogy plasztikai sebész lettem, valami tudatalatti

felülkerekedési vágy, ne én függjek, akárcsak egyetlen nőtől is, hanem ők keressék az én kegyeimet. Isten akartam lenni, aki a természet által elfuserált vagy szavatossága múlt, esetleg sérült lényekből nőt varázsol és pedig nem akármilyen nőt.

A klinika töltötte ki minden percemet. Futószalagon gyártottam a fitos orrokat, tettem feszessé a lógó melleket, tüntettem el úszóövnek tűnő zsírpárnákat s raktam össze autóbalesetben eltorzult arcokat. Dél-Afrikából, Las Vegasból, Japánból s most már Magyarországról is jönnek hozzám. A szakma egyik fele s a páciensek istenítenek, a maradék pedig irigykedik, kigyót-békát kiált rám hasztalanul. A család mindig a háttérbe szorult, sajnos nem vettem elég komolyan. Csak amolyan díszlet volt s kényelmes, hisz biztos háttér nélkül ezt lehetetlen csinálni. Természetesnek vettem, hogy van, akár a levegőt, aminek fontosságára csak a fuldokló döbben rá.

Rám tört néha az ösztönkorbácsolta vágy, azonban én nem kockáztattam – no nem a családot, hanem az egzisztenciámat. – Ulrike egy darabig őrizgette még megkopott szerelme langymelegét, de lassan és észrevétlen elhidegültünk. Gyakran élcelődött: „Neked a szikéddel kellett volna összeházasodnod”, azért még a gyerekek miatt elviselt s a kívülállóknak úgy festettünk, mintha egy boldog család lennénk. Aztán most jött valaki, aki a vonzó nőt látja benne. Remélem nem csalódik, már megérdemel igazán egy valódi férfit. Hogy én milyen fatökű voltam! Akkor jön rá az ember, hogy a másik mekkora kincs, amikor elvesztette.

A gyerekek is annyira érezhetnek apának, mint kisborjú az inszeminátor fecskendőjét! Egy szót sem tudnak magyarul s azt is csak véletlenül tudták meg, milyen nációk vére keveredik ereikben. Amikor a magyarok a keletnémetek előtt megnyitották a határt, mesélhetnékem támadt; a gyerekek úgy néztek rám, mint egy marslakóra, azt hitték ugratom őket.

Üresnek érzem magam és kiegészítnek, mintha az út kifogyott volna a lábam alól. Az egész életem azzal ment el, hogy legyenek „valaki”, s lehet, pont azt, akinek ez a produkció

szól, nem is érdekli az egész, sőt talán már arra sem emlékszik, hogy valaha a világon voltam. Hajszoltam a sikert, közben az élet elment mellettem. Úgy lehet, az alantas munkát végző takarítónő vagy a műtőssegéd teljesebb, emberibb életet él, mint én, az irigyelt testszobrász.

Egyáltalán mit keresek én itt? Magyarul álmodom, magyarul számolom magamban a visszajáró aprót, magyar slágert dúdolok, ha jókedvem van. Ez az egész csak önámítás volt, még ennyi idő alatt sem tudtam gyökeret verni. Aki egyszer futni kezd, annak soha nincs megállása, hacsak vissza nem tér oda ahonnan elmenekült. Ezt már nem lehet így folytatnom és semmi értelme sincs. Szembesülnöm kell a múltammal vagy önmagammal, nem is tudom. Haza kell mennem! Haza? Milyen furcsa? Anyám rég meghalt, még a temetésére sem mertem hazamenni. A bátyám marhákat tenyészt valahol Argentínában. Az unokatestvéreim szétszéledtek Kanadától Izraelig és én épp most akarok hazamenni, amikor egy haza amitől haza, már nem is létezik! De Margó! Igen, Margó. Ő ölte meg az igazi éneket.

Ha nem lettem volna olyan gátlásos! Hacsak rám nézett vagy gondoltam rá, elzsibbadtam, lebénultam, nem tudtam egy értelmes mondatot kinyögni, mert a szavakat túl gyöngének, egyszerűnek éreztem érzelmeim kifejezéséhez. Akkor is, amikor eljöttem... pedig... Miért nem tudtam erőszakosabb, miért nem tudtam férfi lenni?!

Vajon milyen lehet most ő? Őt bezzeg nem hatotta meg a költészet. Ugyan boldog-e, megtalálta-e amit keresett? Mindent akart. Mindent, amit én ott nem tudtam megadni neki. Csak nevetett rajtam. Nem igaz, hogy az idő a sebeket begyógyítja, inkább elmélyíti. Csupán úgy lehet tenni, mintha nem lenne, mintha élnénk, mintha..., vagy csak én vagyok ilyen?

Reflexszerűen pakolt, indította a kocsit, lebegéshez hasonló önkívületi állapotban vezetett. Nem az út surrogott a kerekek

alatt, hanem a múlt. A semmibe hullt évek s az emlékek röpítették.

Álomittasan nézte a város fényeit, amint Budapestre ért. Már az első szállodában szerencséje volt, kapott szobát. Csak ledobta bőröndjeit, aztán cél nélkül kószált a város utcáin. Az ismerős épületeket, zajokat, hangokat, a régi hangulatot kereste. Más lett a város, de mégis ugyanaz, mint egy áthangszerelt dallam. Hajnalodott mikor végre fáradtan aludni tért.

Másnap későn kelt, reggeli helyett szokása szerint csak egy kávéit ivott s újra nyakába vette a várost. Elmélázva arra gondolt, mi lett volna, ha fölveszik itthon az orvostudományira, azonban sajnos nincsenek „ha”-k. Villamosra szállt, majd metróra s azon vette magát, hogy egykori álmai netovábbja a Semmelweis Orvostudományi Egyetem épülete előtt áll. Nagyon öreg lehetek már, ha nosztalgiazom – gondolta, de nem volt ideje továbbgombolyítani az eszmefuttatást, mert zajos, lökdösődő suhancok fogták körül:

– Vesszek meg, ha ez a krapek nem egy zsidó patkány! – köpött ki az egyik borotvált fejű.

– Rúgd le a fejét! – biztatták a többiek. Az biztatást sem várva ütésre emelte a kezét. Károly ösztönösen, a már elfeledettnek vélt mozdulattal hátrította az ütest, majd egy másikkal letaglózta ellenfelét. Ettől a siserehad fölbőszült s egyszerre nekiestek mindahányan. Ő egy darabig derekasan állta az adok-kapok játékot, ámde végül a földre döntötték s rugdosni kezdték.

FÓBIA

Génjeninkbe van kódolva sorsunk, már ott a két ivarsejt egyesülésekor eldől, hogy mily pályát fogunk befutni. Mindenki kisebbségi komplexussal születik, a legtöbb emberben ezt a szülők és környezet meg is erősítik, de csak akkor lesz igazán szerencsétlen amikor ennek tudatára ébred.

*

Lonka

Nyolc éves volt amikor a második világháború „végjátékában”, hol a németek, hol az oroszok s időnként a románok „szabadították föl” a poros alföldi kis falut, ahol született. Amikor dúlt a harc, a kastély pincéjében szorongott a falu egész lakossága, kivéve azt a néhány öreget, aki úgy érezte, hogy már nincs miért igazán féltenie az életét, de annál jobban a család maradék vagyonkáját, s otthon maradtak vigyázni rá a zabrálóktól, etetni a néhány megmaradt jószágot s eldugni az éhes fölszabadítók elől.

Nem tudták, hogy napok vagy órák teltek el, míg odakünn robbantak az aknák és ugattak a géppisztolyok. Lent vizelet és sült hús szaga terjengett. (Inkább megették az állatokat, nehogy a „testvérek” falják föl vagy repesz belezze ki, mint a Tóth-ék tehenét.) A felnőttek kezeiket törve imádkoztak s az előző világegyeterről meséltek, reménykedtek benne ha más nem a puszta életük megmarad. (Persze ott voltak az elásott értékek is, egy-egy kanna zsír és vetőmag. „Csak véget ér egyszer az örület.”) A gyerekek itt is gyerekek voltak, rohángáltak és zsvajogtak, de a felnőttek egyre ingerültebb rendreutasításai

nyomán elcsendesedtek s rájuk is átragadt a kitapinthatatlan félelem. Az ütközetek közötti csendben fölővakodtak a napvilágra, minden egyes alkalommal újabb romok, hullák. Az elesetteket a falu megmaradt férfijaival ásatták el a templom udvarán . Nem volt idő temetésre. A hullák úgy heverték egymásra rakva, mint aratás után a búzakeresztek. A lerongyolódott, üres tekintetű katonák élelmet és alkoholt követeltek s ha jóllaktak és ittak, rögtön nőre támadt kedvük. Már nem volt fegyelem és erkölcs, a jóérzésűek hallgattak vagy ha szólni mertek, golyóval a hátukban végezték s azért mindenki szerette volna túlélni, túlélni mindenáron.

A front ide-oda pulzált. Ki ezekkel, ki azokkal szimpatizált s akadtak besúgóók, akik a falut birtoklóknak megsúgták, hogy kik játszottak össze az ellenséggel, a megtorlás halál volt. Már sokkal jobban félték egymástól, mint a katonáktól. Ilonkának erről csak ködös emlékei, mintegy kimerevített képei maradtak: Egy német katona, aki magyarul mondta „gut”, amikor földre rogyott egy orvlövész golyójától, majd egy prémsapkás orosz katona aki lépes mézet nyom a kezébe: „kusaj”. Az a kövér bácsi, aki vörös rózsákkal várja a fölszabadítókat, de azok valamit akarnak a Mari nénitől s ő nem hagyja, a géppisztoly fölúgat, a bácsi a rózsákra bukik. Az oroszokat megint kiszorítják, egy öregasszony az orosz katonák sírjára szar, az oroszok visszajönnek (A kerülő mért nem kergeti már el őket?), meg akarják tizedelni a falut, de a németek idejében érkeznek.

Végre! Valóban vége. Iskola, tanítónő szeretne lenni, de nem lehet, mert a bátyja már tanul, különben is csak lány. A gyár, egész nap a munkapad fölött görnyed. Az első fizetés, szeretne egy új télikabátot venni, de „anyu” elveszi a pénzt, mert másra kell s vesz az ócskáson egyet, amit szégyell fölvenni, mire „anyu” jól megpofozza. Ha meglátja akárcsak beszélgetni is egy fiúval vagy valaki beárulja, anyu megpofozza. Ha moziba megy, a barátnői film alatt már súgják: anyád megint leselkedik. Nem érti az anyut. Apu

vasutas, huszonnégy órát dolgozik, negyvennyolcat itthon van, ilyenkor Zsuzsika néninek dolgozik a szőlőben egy kis borért és néhány forintért, a pénzt anyu elveszi. Amikor apu dolgozik, az anyu a szomszéd özvegyembernél kártyázik, politikál éjfélig s még tovább is.

Megalázottnak és szerencsétlennek érzi magát, nem mer az emberek szemébe nézni. Szeretne meghalni, többször megpróbál öngyilkos lenni, de annyira szerencsétlen, hogy még az sem sikerül neki. Szerencsére vannak könyvek, olcsók, rossz kötésűek, dugdosni kell, hogy meg ne kérdezze az anyu honnan volt rá a pénz. Úgyesen kézimunkázik és horgol, így mégiscsak sikerül egy kis dugipénzre szert tennie, amivel végre valóban ő rendelkezik.

Az első ruháért, amit meg mer venni szintén verést kap, mert „lett volna annak a pénznek jobb helye is”, de most már csak azértis összekuporgatja a pénzt arra amit szeretne megvenni: szép ruhákat és szép cipőt. Anyu megint megpofozza és naponta szabályszerűen megmotozza nincsen-e pénze, amit haszontalanságokra pocskolna el. A legjobb barátnője lesz a pénztárosa. Az öregasszony dül-fül, de megelégszik a fizetésével, bár némelyik ruhát és az első nylonharisnyát a tűzbe dobja, mert „olyat csak a kurvák hordanak”.

A gyárban a futószalag mellet s otthon a kézimunka fölé hajolva mindig meggörnyedve dolgozik s ez lassanként egész testtartására rányomja bélyegét, bár a pszichológusok szerint ez egy védekező-póz.

*

- Megöllek egyszer!
- Úgy sincs hozzá bátorságod.
- De ez a te gyávaságod.
- Ócskák a kifogásaid.
- Mert újat nem érdemelsz.

– A szavak mögé bújsz, hogy úgy tűnjön, mintha mondanál valamit.

– Te pedig az italhoz menekülsz.

– Legalább én nem álltatom magam.

– Nem-e? Megoldott valamit is a szesz?

– És ez a szószarás?

– Ezért legalább nem kell szégyenkezniem.

– Sokra mérsz vele. Csak őrlődsz, és fingod sincs, hogy mit kellene tenni, hogy kimássz a pácból, de ahhoz nincs bátorságod, hogy véget vess az egésznek, inkább kifogásokat gyártasz, hogy még szüksége van rád valakinek, neked még feladatod van, meg hasonló baromságok, közben az egész csak egy nagy szar. Álmodsz faszikám és azt hiszed, hogy egyszer amikor fölébreds, akkor is folytatódik az álom. Ilyen pedig nincs csak a tündérmesékben, meg a szappanoperákban! Úristen! Mit akarsz azzal a késsel?

Egy pár soros, jelentéktelen kis hír egy jelentéktelen újságban:

R. Z. Krakomperger pillanatnyi elmezavarában öngyilkos lett. Az elhunytat senki nem tekinti saját halottjának.

–

**Kapaszkodom a családba,
vergődök álmaim pókfonalán
csüngök bebábozódva.**

.....

„Nem találtam írói értékeit”

Szólt a főítész.

Én nem vitatom az övéit,

hisz a vaktyúk is...

LEGYEN A BOLYGÓ NEVE FÖLD!

A föld kihűlőben agonizál, a kőzetburkon hatalmas repedések futnak észak felé . A felszálló gőzökből apró kén romboéderek és aragonit tűk válnak ki - az elmúlás virágai –.

Akik nem tudtak szembenézni a véggel és teheték, elmenekültek. Kevesen maradtunk. Visszatértünk a legősibb törzsi és nemzetségi jelképekhez, ruháink is pont olyanok, mint amilyenek több ezer éve az őseinké lehettek. Az energiafaló technikai szörnyek már csak száralmas torzói az emberi nagyképűségnek és egy félresiklott civilizációnak. Először a tűzvészek, majd az árvizek pusztítottak, aztán jöttek a járványok. Rádöbbsentünk hogy tévúton járunk, nem az eszközeinket, hanem magunkat kellett volna fejleszteni. A kőbaltát csiszoló és az atomreaktort építő ember gondolkodásmódja és testalkata között felfedezhető különbség olyan kicsi, hogy elhanyagolható.

Újra a lovak a leghűségesebb barátaink és nélkülözhetetlen társaink. A dolgok kezdenek letisztulni, egyszerűek lenni, vissza kell térnünk a kezdetekhez. Néhány tucatnyian elindultunk az őshaza felé egy északnak futó repedés mentén. Még viszonylag ez a legbiztonságosabb út, mindennaposak a tektonikus mozgások, bármelyik pillanatban megnyílhat az ember lába alatt a föld, de itt az egymástól távolodó kéregdarabok szélein lassúbbak és kiszámíthatóbbak a változások, van az embernek ideje kikerülni. Hm, idő! Nincs már miért vesződnünk vele. Nem tudjuk igazán hová és miért megyünk, de érezzük hogy ez az egyetlen helyes út, nincsenek már alternatívák, szabad akarat, egy „én” fölötti kollektív tudat

van csak. Akik még mindig keresik önmagukat, azok menekültek el.

Egy táborhely nyomára bukkanunk, még izzik a parázs a tűz alatt, még melegek az emberi testek lenyomatai a porban, izzadságszaguk ... Lemészárolták őket! Nem, nincsenek vérnyomok, megcsonkított tetemek vagy bármi, ami a szörnyűségre utalna, de érezzük a zsigereinkben. A levegőben vibrál a félelem, az iszonyat. Nem merünk megállni, de nincs is szükségünk rá. Most döbbenek rá, hogy már napok óta vándorlunk étlen-szomjan s mégsem érzünk éhséget és fáradtságot.

Szerencsére nappal érünk az idegenek, az „új törzs” földjére. Nappal nem árthatnak nekünk, éjszaka pedig helyhez kötöttek. Tudunk velük kommunikálni, ők is ismerik az ajdzelva (eleve elrendelő) nyelvet, amit még Babilon előtt beszélt az emberiség. Most mindenki beszél újra, nem tanultuk, nincs kötéblákra vésve, egyszerre csak feltámadt bennünk, persze még beszéljük azt a tört-„rész” nyelvet is, amit kaptunk helyette. Én oroszul is tudok néhány szót, pedig fogalmam sincs róla kik azok a ruszok, ám gyakran felötlenek bennem olyan szavak, hogy csernozzjom, krásznaja zvezda, trétyij – csitvjortüj blakk.

*

Fogtuk a jelet, a Zoda Vala J-32-es bolygója lakható lett, emberi életre alkalmas. Őseink még a történelmi időkben (amikor még volt miért az éveket megkülönböztetni) föltérképezték az univerzum általuk bejárható részét új létformák és az ember számára lakható vagy lakhatóvá tehető bolygók után kutatva. Egy inter-galaktikus köztársaságról álmodoztak, amiben majd az ember is egyenjogúként vesz részt az értelmes lények sokféleségében, azonban ebből semmi sem lett.

Már időtlen idők óta nem hagy nyugodni, a régi mítoszokból és legendákból próbálom kihámozni, miért

maradtunk egyedül. Néha olyan érzésem van, hogy nem is léteztek azok a „földön-kívüliek”, igaz ennek ellentmondanak az olyan valamikor lakott bolygók és kultúrák nyomai, amelyek semmiképp nem származhatnak embertől. Elég nagy rejtély maga az ember, ha legalább magunkról sikerülne többet megtudnom, már akkor nagyon boldog lennék. A „földön-kívülieket” csak hadd üldözze az a néhány fanatikus, már észre kellett volna venniük, hogy nemzedékek sora óta mi is „földön-kívüliek” vagyunk s fogalmunk sincs róla, megvan-e még az a bolygó ahonnan származunk vagy fölfúvódott napja elnyelte s valahol egy feketelyuk „mélyén” készül az újjászületésre, esetleg egy szupernóva robbanás szórta szét atomjait s most azok kapcsolódnak-variálódnak valahol a végtelenben, hogy új élet jöhessen létre. ÚJ ÉLET!

A legenda szerint egy Dolli nevű bárány volt az első lény, amit az ember egy másik bárány egyetlen sejtjéből reprodukált. Nagyon meg voltak elégedve, azt hitték a teremtés kulcsát kaparintották kezükbe, pedig nem volt az más, csak egyszerű plagizálás. Kormányfők, jogászok, vallási vezetők követelték a további kísérletek beszüntetését, de a szellem már kiszabadult, Pandóra szelencéjét nem lehetett többé bezárni. Föltételezték a tudósok „magasabb erkölcsiségét”, hogy a kutatásokat nem használják föl etikátlanul, avagy az emberiség ellenére, pedig a tudósok is csak esendő emberek, s a tudomány eredményeit a tapasztalat szerint rögtön mindig a másik ember s végső soron az emberiség ellen fordították. Akinek volt elég anyagi vagy politikai hatalma, az mindig megszerezte azt, amire úgy érezte, hogy feltétlenül szüksége van s nem érdekelt az emberiség jövője, etika s hasonló hasztalan dolgok, csak SAJÁT JÖVŐJE, JELENE, BOLDOGULÁSA, akár a többiek, az egész ellenére is. Nincs az az írott vagy íratlan törvény, amit a nagytöbbség át ne hágna, ha az ő egyéni egójáról, érvényesüléséről van szó. Sci-fi írók meglovagolták a témát, horrorisztikus jövőképpel riogatva az olvasókat, nem is sejtve milyen közel járnak a valósághoz. Beindultak az embriógyarak.

Én sem vagyok tisztában eredetemmel, vajon természetes módon (a természetes alatt egy hím és egy női ivarsejt egyesülését értem, a sexus kiment a divatból és valljuk be elég gusztustalan dolog lehetett két idegen meztelen test közvetlen kontaktusa) vagy klónozás útján jöttem létre, ki tudja hányadik replikátként. Csak az vigasztal, tudom a génállományom lehet bármennyire azonos is egy másik egyénével, a személyiségfejlődést a környezeti tényezők s apró, figyelmen kívül hagyott momentumok is befolyásolják, így bizonyos mértékig mégiscsak egyéniségnek vallhatom magam.

Hm. Szöveget ütött a fejemben ez a sex. Állítólag nem csak a szaporodást szolgálta, de örömszerzési forrás is volt, sőt ha igaz egyneműek között is, bár én ezt kétlem. Azért érdekes lehetett! A sexhez szükség volt bizonyos hormonok működésére is, de azok az öregedésért is jelentős mértékben felelősek voltak, így elődeink az öregedésért felelős génnel együtt „kikapcsolták”. (A természet utólag mindig, mindenért benyújtja a számlát!) Ennek a lépésnek helyességét ma már senki sem vitatja, de akkoriban nagy felháborodást keltett és akik nem akarták ennek alávetni magukat, inkább kivándoroltak a végekre s új birodalmat, vagy ahogy ők nevezték „igazi közösséget” alapítottak. Időhálával szigetelték el magukat tőlünk, így már évezredek óta nem tudunk róluk. Vajon nekik vagy a mi elődeinknek lett igaza? Mi azóta változatlanok vagyunk, ők – persze ha léteznek még – valamilyen irányban biztosan fejlődtek, jó lenne most egy összehasonlítás.

Az emberiségnek választania kellett: természetes utódok vagy halhatatlanság. Akik nem voltak hajlandók testi és lelki integritásukról lemondani, azok inkább az élet véges voltát választották, de érdekes módon a halál adott értelmet az életüknek s attól volt súlya, hisz a haláltól való félelem megszűntével már nincs tétje semminek. Az idő „megáll” s nincs ami a halhatatlanokat ösztönözze. Az idő gúzsától

szabadulva a tudományok és művészetek soha nem látott virágkorukat élték...

Nem lettünk a világ urai, mint hittük. Túl korán rántottuk le a leplet a biológia néhány rejtélyéről, ezzel szemben napjaink öregedését nem tudtuk megállítani s örök vándorlásra lettünk kárhóztatva. A „halhatatlanság” csak az ideálist megközelítő kémiai és fizikai viszonyok között érvényes. Még mindig nem fejtettük meg a fizika és kémia alapvető kérdéseit, de nem is akarjuk. **Már nem akarunk újat, csak tényeket és adatokat rögzítünk.** A tények fehérek-feketék, tiszta „igen”-ekkel és „nem”-ekkel lehet kódolni, az érzelmeket nem lehet kategorikusan csak az egyikkel vagy a másikkal helyettesíteni, egyszerűbb figyelmen kívül hagyni s végül elsorvasztani (tökéletes másai lettünk az általunk teremtett gépeknek).

A térben akadálytalanul és nagy biztonsággal mozgunk, ám az idő és a dimenziók közötti kapuk ...Egykor a jósek s ún. tisztánlátók csupán a szellemi energiájuk segítségével tudtak az időben és dimenziókban közlekedni, vagy legalábbis sokkal nagyobb rálátásuk volt mint nekünk. Ők békén hagyták a paradoxonokat ellentmondásaikkal, színeikkel, mi elvetettük, mintha nélkülük is működne a világ. Megfosztottuk magunkat a mítoszoktól és álmoktól, a csoda lehetőségétől. A hitnek nem volt szüksége tényekre, alapigazságokra, mégis meghatározta a világ működését. Most minden nagyon racionális és magyarázható, de valami nagyon fontos elveszett s az élet szürke, egysíkú lett.

Nem tudom honnan a kíváncsiságom s miért teszek fel a számítógép által értelmezhetetlen kérdéseket. Talán az én „keletkezésemenél” becsúszhatott valami hiba? Sajnos a Nagy Könyvtár a sok költözködés közben elveszett – vagy szándékosan megsemmisítették –, így nem meríthetek őseim hiányos természettudományi ismeretet hordozó, de érzelem-dús fejtegetéseiből. Időm van, semmi másom, csak időm. Amint emberlakta bolygó kerül utunkba, én rögtön átvizsgálom régi könyvek, tárgyi emlékek után. Valószínűnek tűnik, hogy

könyvnek azt a cellulóz alapanyagú, nagyon sérülékeny valamit nevezték, amit az egyik ilyen elhagyott bolygón találtam. Szerencsére ugyanolyan betűk vannak benne, mint amilyenek a számítógépeink billentyűin, csak a szavak többségének már nem ismerjük a jelentését, vagy egészen mást jelentenek. Szeretem az archaikus, feledésbemerült szavakat, még ha nem is vagyok tisztában a jelentésükkel, mert mintha valamit visszahoznának a múltból és értelmet adnának életemnek.

Már megint kevesebben megyünk el, mint ahányan jöttünk, egyre többen adják föl ezt a céltalan halhatatlanságot. Hátha van túlvilág s talán az a jobbik!

Nagy-nagy tüzet kéne raknunk, rádobni minden tudásunk s vele együtt minden tévedésünk, az elejéről kezdeni mindent. Miért a harc és mások legyőzése volt a fejlődés mozgatórugója, miért nem a megértés a szeretet? (Már filozófálok, azt sem tudom mi a szeretet. Hasonló lehetett a közönyhöz?) Meggyőződésem, hogy a kezdetekkor egyensúlyba kellett lennie a jónak és rossznak – bár ez így hamis, mert az egyensúlyra, vagy legalábbis ahhoz legközelebbi állapotra törekszenek még az atomok is, de akkor meg mi billentette ki, mi indította el a differenciálódást? Persze hallottam az ősrobbanásról, meg annyi más ilyen elméletről, ám egy sem állta meg a helyét.

Nem hiszem, hogy az ember hiányzott ebből a világból, hisz létrejöttével a világ egyre inkább távolodni kezdett az ideális állapottól. A társadalmi formák nagyon jól modellezték ezt, hisz az ún. „Magas-kultúrák” mindig a többség elnyomására, kizsákmányolására épültek, egyre növelve a különbséget (egyensúlyhiányt), eleve megteremtve saját pusztulásukat. Próbálták vallásokkal, államformákkal (ezek az én jelenlegi tudásommal csak halványan sejthető, sem mint érthető absztrakciók) kimerevíteni a kialakult állapotokat, de csak késleltetni tudták az elkerülhetetlent.

Az ember a legalapvetőbb igazságot nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a természetnek oszthatatlan, szerves része, nem kezelheti úgy a világot, mintha kívülálló lenne s rá nem hatnának vissza azok a folyamatok, amivel ő a nagy egészbe meggondolatlanul és etikátlanul beavatkozik. Persze voltak mindig akik tisztán látták ezt, ám mindig a leghomályosabb szemű örültek diktáltak s a többség mindig rájuk hallgatott. Ésszerűtlennek tűnik ugye? Az is, de nézzünk csak magunkba.

Amikor először szembesültem önzésemmel s döböntem rá az egomra, nem akartam hinni, hogy mégiscsak vannak érzéseim, ha csökevényesek is. (Az EGO kétségbe vonja önmaga létezését.)

Mirkóval repültünk kötelékben a HT-X 89 felé, hogy olyan G típusú napot keressünk, ami körül bolygók is keringenek s talán valamelyik alkalmas rá, hogy letelepedhessünk, persze csak akkor, ha nem lakott még, mert a nem tudom hányadik Galaktikus Törvény kimondja: „Az élet bármely apró jelét mutató bolygó, naprendszer, stb. minden nemű háborgatása, ezáltal fejlődésmenetének megváltoztatása tilos!” Ezt a törvényt még érzélgős őseink hozták s eddig csak azért nem szegtük meg, mert nem volt alkalmunk s nem lett volna hasznunk belőle. Már túl vagyunk azon a ponton, hogy bármilyen törvénynek is értelme lenne engedelmessé válnunk.

Mirkó a barátom. A barátság az egyetlen olyan érzélem, ami túlélte minden ésszerűsítést és szintetizálást, pedig sokszor megcáfolja a józan észet. Az embert láthatatlan szálak fűzik egymáshoz, megfejthetetlen különös rezonancia, „adni akarok vágy”, amivel nem kevesebb, hanem egyre több leszek, minél többet adok föl önmagamból a másik javára.

A világűr, a tisztán racionális gondolatok oly hidegek. Melegednünk kellene meztelen testtel és meztelen lélekkel, de mi félünk a tüztől. Az „EGO” jégkristályok hideg csillogásában érvényesül csak igazán. Egy tartósított, mélyhűtött világ érzélemmentes, hamis biztonságot nyújtó

sivatagában élünk. Minden cselekedetünk előre megfontolt, kiszámított, túllontúl mesterséges.

Az értelem a fizikai lét szülötte? Minél bonyolultabb az anyag szerveződése, annál nagyobb a hibalehetőség s ez a gondolkodásra is igaz. Az anyagi és spirituális lét kettéválasztásával is hibát követtünk el, a szervesen együvé tartozó részeket nem lehet szétválasztani és külön-külön vizsgálni és semmi értelme, hisz az már nem úgy működik, mint együtt. Együtt lehet hogy sokkal több vagy sokkal kevesebb, mint külön-külön, semmiképp sem ugyanaz. Az anyag nem kérdőjelezi meg önmagát, a gondolkodás viszont igen. A belátható térhez és időhöz az ember mindig hozzárendel valamit, aminek semmi köze a történésekhez, a múlt és jövő nem egyszerűen kiszámítható hatással van a jelenre, mint feltételeztük, a jelen térben és időben kellene megtalálnunk a helyünk, de érdekes módon mindig ez a legbeláthatatlanabb és legtöbbszörféle képen értelmezhető.

Mirkó egy teljesen kihűlt bolygóról jött, ahol már nem voltak érzelmek, értékek és törvények, mindent és mindenkit a pillanatnyi önös érdek taszított a végső pusztulás felé. Első látásra a mi világunk tisztának és érintetlennek tűnt Mirkó számára, ezért is választotta lakhelyéül. Én is ártatlannak és tisztának tűntem, s talán ezért lettünk barátok. (Könnyű annak tisztának lenni, akit még nem kísértettek meg.) Nem Mirkó volt az egyetlen, akit csábított bolygónk nyugalma, és ők magukkal hozták a romlás csiráit. Nem tehattünk semmit ellenük, hisz ha ellenállunk, pont ugyanabba a hibába esünk, mint ők: önzés. Azt azonban nem sejtettük, hogy hiába menekülünk el.

A világűrben minden megtörténhet, elkerülhetetlenek a kisebb-nagyobb összeütközések, pályakorrekciók. Mirkóval „repültünk” kötelékben. Ilyenkor a társ a kiterjesztett „én”. Figyelnem kellett volna rá, de túlzottan el voltam foglalva magammal.

Egy hetvenszer-harmincszor-másfél fényévnyi ködben jártunk, ahol a gammasugárzás százszorosa volt a

„normálisnak”. Hiába kutattuk a jelenség okát, egy fölrobbant szupernóva maradványait, intenzív anyagáramlást vagy átalakulást. Semmit sem találtunk ami magyarázhatóvá tette volna, mintha valóban semmiből keletkezett volna, ez pedig ellentmond minden fizikai törvénynek és ebben a térben másak is voltak a fizikai törvények. Az érzékszerveink és az eddig minden körülmények között megbízhatóknak bizonyult műszereink is egymásnak ellentmondó - nem is találok a helyes kifejezést - érzetet keltettek, ám ez csak az első pillanatban tűnt irracionálisnak. Anyagi és szellemi struktúránk rögtön átrendeződött az ott érvényes törvények szerint (nem a fizikai törvények, az anyagiasult lét volt az elsődleges.), akkor már előző valónk tűnt képtelennek.

Hihetetlen gyorsasággal kezdődött az atomok szerkezetbe való csoportosulása. Kék. Fehér. Nyugalom, biztonságérzet. Nem érezni, halad-e az idő vagy megállt egy végtelen pillanatig, míg elveszhetünk a semmiben, vagy átléphetünk a végtelenbe. Szeretetet, nyugalmat, egyensúlyt érzünk. Tér-idő. Oda-vissza a végtelenben. A kavargó molekulák közt néhány atom keresi párját, a hiányzó elektront. Nem szólhatunk egymáshoz, de gondolataink hullámai erősebben közvetítenek minden beszédnél, közel azonos rezgésszinten vagyunk, erősítjük egymást, rezgésfázisaink nagysága és iránya azonos, az interferencia mindkettőnket erősít. Megváltozhat annyira a külsőnk, hogy semmi hasonlóság nem lenne előző testi valónkkal, akkor is megismernénk egymást. Gondolataink alapjai velünk maradnak. A tér meglepően zsúfolt. Látható alakok nincsenek. Arany és fehér sugárnyalábok közvetítik milliónyi értelmes lény üzeneteit. Végtelen tér-idő spirálban egymásba lényegülve, egyre gyorsabban, minden félelem és visszahúzó erő nélkül haladunk utunkon a meleg fehér fényben.

A harmónia látható fénné vált, kívül rekedtünk, mert megjelent a sötét oldal. A teret újra horizontális és vertikális síkok határolják s az idő is hozzárendelődik. Igen, most már

biztos vagyok benne, hogy az idő is véges, így lennie kellett kezdetének.

Nem tudom mi billenthetett ki és taszított tovább minket a mennyei nyugalomból, hacsak tökéletlenségünk nem. Csillagok is leváltak. Törésből? Kényszerből?

Lesi F. Murgelsz¹

AZ ÖNCSONKÍTÓ HULLA

Az első bevetés

– Tököském ez neked való ügy lesz – veregette meg leereszkedően a vállam Rivnyák kapitány, ami kész röhej volt, hisz én ültem, ő pedig állt s így is ágaskodnia kellett.

– Miről lenne szó? – kérdeztem, miután kiköptem a három napja csócsált rágógumit és sikerült eltalálnom vele a mintegy három méterre, a sarokban lévő szemetes kosáron terpeszkedő legyet.

– Most hívott minket telefonon a város Casanovájának a lánya, hogy holtan találta az apját – vakarta meg elgondolkozva a füle tövét, s ahogy megemelte a karját csípni kezdte a szememet az izzadtságszaga. Kirúgtam magam alól a széket, hanyag mozdulattal a kezébe nyomtam egy pumpás dezodort s már lent is voltam a kocsiban. A technikus, a kórboncnok és a fotós fogadásokat kötöttek rá, hogy vajon melyik megcsalt férj tűzhetette szarvára az öreget. Én szerényen hallgattam, ahogy az egy főiskolát frissen végzett zöldfülhöz illett. Legalább két pornó film forgatókönyvének a megírásához elég lett volna az a sztori, amit hallottam tőlük a rövidke tízperces út alatt. Végre

---

¹ Umhauser Ferenc alkalmi írói álneve

megérkeztünk. Egy klasszicista stílusú, repkénnyel befutott villa kovácsoltvas kapuja előtt álltunk.

– Csak ismerős ölhete meg, vagy öngyilkos lett – mondtam a teljes bizonyosság semmihez sem hasonlítható, jó érzésével, amint kiszálltunk.

– Mi a francból tudad ezt így per/hecc megállapítani? – néztek rám hitetlenkedve.

– Az áttörhetetlen biztonsági rendszer faszikáim – mutattam a kovácsoltvas kerítés cirádái között jól elrejtett infra érzékelőkre és az egész kertet és közvetlen környezetét pásztázó videó kamerákra.

– Milyen biztonsági rendszer? – néztek rám, mint bornyú az új kapura vagy vak gyerek az anyjára. Most döböntem rá, hogy ezeknek halvány fingjuk sincs a legújabb technikáról. Na de mit várhattam egy ilyen isten háta mögötti, poros kisvárostól?! Csak abban reménykedtem, hogy legalább ujjlenyomatot tudnak venni. A kapu közben önműködően kinyílt előttünk s beléptünk rajta.

– Erről beszéltem – akartam odavetni nekik, de megakadt a szemem egy tizennyolcadik századi bokharai szőnyegen, amit alig egy órája teríthettek ki száradni. Közelebb léptem, hogy megcsodáljam káprázatos mintázatát, a szentségtöréstől majd elájultam. Mega-szuper hatású, enzimes mosóporral mosni egy ilyen felbecsülhetetlen értékű darabot!? Kifinomult szaglásom rögtön képes a legnagyobb szag vagy illat orgiából is tévedhetetlenül kiválogatni összetevőinek eredetét. Hiába no –, füstölögtem magamban – hizlalhatja valaki évekig a fenekét művészettörténeti órákon, stílusérzékkel születni kell! Várjunk csak! – hasított belém a fölismerés. Valaki el akarta tüntetni a nyomokat – furakodott szaglősejtjeimbe az alvadt vér szaga. A hallba lépve földbe gyökerezett a lábam, mert megpillantottam a régóta keresett, a Károlyiak kastélyából lába-kélt bútorokat és óriási velencei tükröt. A

falakat Kondor Béla rézkarcai és nem akartam hinni a szememnek: valódi Kovács Pál olajképek s Korim akvarellek borították. Alig vettem tudomást az asztalnál ülő hulláról és a szöke bombázóról, akinek rögtön benedvesedett a bugyija, amint rám emelte nefelejcskék szemét, hiába használta azt a bizonyos intimbetétet, amitől olyan magabiztos és friss érzése volt, mert minden figyelmemet lekötötte egy barokk szekreteren álló jade szobrocška. Volt még ott egy tucatnyi Jin dinasztiai jade és nefrit szobrocška, de az az egy! Hét egész nyolctized centire saccoltam a halványzöld figurát – mint később kiderült öt század millimétert tévedtem! –, párzó sárkányokat ábrázolt. Elképesztett az a művészi tökély, ahogy az alkotó a nőstény arckifejezését eltalálta, az életemet rá mertem volna tenni, hogy nem elégült ki. Bármennyire is lenyűgözött az alkotás, véget vettem a műélvezetnek és bemutatkoztam a lánynak, akinek csillogtak a szemei a rajongástól, mihelyt beléptem az ajtón.

– Itt takarítottak – állapítottam meg ellentmondást nem tűrő hangon.

– Még szép! – biggyesztette le az ajkát sértődötten. Csak nem gondolta, hogy olyan kupiban várom magukat, mint ami volt itt. Lesült volna a pofámról a bőr, ha látták volna!

– De hölgyem! Nem gondolt arra, hogy ezzel a nyomozás számára nélkülözhetetlen nyomokat semmisít meg?

– Úgy gondolja? – nézett rám tágra nyílt, most inkább búzavirágeknek tűnő szemeivel.

Megérzésem azt súgta, hogy ő semmiképpen sem lehet gyilkos s megérzéseim még soha sem csaptak be, csak egyszer – kétszer. Valami furcsát fedeztem föl az asztalon, közte és a megboldogult között. Első pillantásra véres húscafatnak vagy még inkább ketchup-ba mártott dohányzacskónak tűnt.

– Szabad? Emeltem föl s akkor már megingathatatlanul biztos voltam benne, hogy mi van a kezembe.

– Csak tessék –, mondta közömbösen, de ez a közömbösség nem nekem, hanem elhunyt hozzátartozójának szólt – neki már úgysem lesz rá szüksége.

– Minden valószínűség szerint gyilkosság történt – állapítottam meg elgondolkodva, kicsi annak a valószínűsége, hogy valaki önkezőleg...– vigyáztam, hogy finoman fogalmazzak – kasztrálja magát – találtam meg a helyes kifejezést.

– Én is azt hiszem – mondta elszontyolodva. Most fedeztem föl arcán a gyász és fájdalom első jegyeit. Valószínűleg ebben a pillanatban kristályosodott ki csöppnyi tudatában, hogy nemzője jobblétre szenderült. Vigasztalóan átöleltem a vállát, de ehhez térdre kellett ereszkednem.

– Van valami elképzelése? – kérdeztem, gyorsan elengedve a vállát. Fölálltam, mert éreztem mennyire beizgult s nem akartam, hogy ott a hulla és a helyszínelők előtt...

– Ugyan ki akarta volna bántani az aput? Ő még a Jockie bácsitól is sokkal aranyosabb volt. Tudja a Dallasból – fűzte még hozzá, amikor értetlenül felhúztam szemöldökömet. Csak bólintottam, pedig fogalmam se volt kiről beszél, hisz azóta nem néztem tévét, mióta kedvenc műsorom a Kék fény megszűnt.

– Semmi használhatót nem találtam – lépett hozzám a technikus, tehetetlenül széttárva karjait. Olyan a lakás, mint Salamon töke fényezés után.

A halottkém közben vetkőztetni kezdte a hullát, mert semmi külsérelmi nyomot nem talált rajta s a még mindig kezemben szorongatott herezacskó azt súgta neki, hogy valahol az alsó fertályon, a ruha alatt kell keresnie az exitus okát.

– Én ez nem értem – mormolta a fogai között. Sehol egy vércsepp s az öltönyt mintha most vették volna ki a szekrényből.

– Hát persze – vetett egy neheztelő pillantást az értetlenre a bombina. – Amikor kitakarítottam és megmosdattam, én öltöztettem föl és ültettem a székbe – nézett vissza rám egyetértésemet várva, ami őszintén megvallva kissé nehezemre esett. Észrevéve az arcomon átsuhanó felhőket, kicsit elbizonytalanodva még hozzátette: – Azért mégsem hagyhattam a földön fekve.

Láttam mennyire reménytelen eset, ezért inkább kérdéseket tettem föl neki a lakás és a hulla rendcsinálás előtti állapotáról, s hogy bosszúságomat leplezzem, bekaptam egy rágógumit és örölni kezdtem, csak előbb leraktam a kezemből a veszett fejsze nyelét, azaz a gazdáját vesztett herét.

– Mikor fedezte fel a bűntényt, és hogyan? Mért jött ide és fel volt-e a lakás dűlva, amikor ideért?

Ahogy rám emelte kitáguló pupillájú, értelem hiányát tükröző szemeit, elgondolkoztam azon, vajon tud-e járni és hogyan, hisz a mozgás koordinálásához is legalább ötvenes IQ-ra lenne szüksége. Semmivel sem lettem okosabb attól, amit mondott Elgondolkozva az ablakhoz léptem, még láttam amint a szomszédos villa szemközti ablakában valaki visszahúzza a függönyt. Azért még megkockáztattam egy kérdést: – Qui prodest?

– Mi a baj?!

– Kinek állt érdekében? Ki öröklí a vagyont? – mutattam a mütárgyakra. Ahogy elnézem volt mit a tejbe aprítani az apjának.

– Ja –, próbálta megjátszani az értelmest– természetesen az anyu és én, gondolom fele-fele arányban.

– Az édesanyja hol található?

– Arról fogalmam sincs, mert örökbe fogadtak, ők pedig pár hónapja külön élnek, de megadhatom a nevelőanyám címét.

– Ha lenne olyan szíves. Magácska melyikükkel lakott?

– Óh, nekem saját lakásom van s már vagy egy fél éve ott élek az udvarlómmal.

Megköszöntem a készséges együttműködését s társaimhoz fordultam.

– Na jól van fiúk, azt hiszem, itt végeztünk. Szóljatok be a hullaszállítóknak és mehettek, én még átmegek ide a szomszédba, hátha ott többet megtudok.

*

Egy kellemes küllemű középkorú hölgy nyitott ajtót. Pongyolája szárnyai szétlebbentek egy pillanatra a huzattól és látni engedték formás combjait. Az áttetsző alig-bugyi alól dús fekete fanszörzet kunkorodott mindkét combja ívében. Mohó tekintetemet látva elmosolyodott és beljebb tessékelt, látszott nem lenne ellenére egy kis paráználkodás, én azonban szilárd maradtam. A lényegre tértem.

– Nem mintha elítélném érte, de úgy látom, szereti – hogy is mondjam, hogy ne vegye sértésnek – tudni kik a látogatói a szomszédainak.

– Nem kell finomkodnod, szeretek leskelődni – lépett a hatalmas bársekrényhez. – Mit tölthetek? Whiskyt, brandyt...?

– Utálok az alkoholt –, feleltem – de ha van egy kis sarki vegyes, rá tudsz beszélni. Levettem magam az egyik hatalmas bőrfotelba.

– Zsernyák vagy? – kérdezte, miközben kibújt a pongyolából s az ölembe ült s a kezembe nyomott egy vizespohár kisüstit. Gyöngéden, de határozottan fölemeltem s a szemben lévő fotelba ejtettem, megmutattam az igazolványomat is neki, amit már belépésemkor meg kellett volna tennem, ám elfelejtettem.

– Buzi vagy, tiltja a szabályzat, vagy épp most szoptak le? – szegezte nekem sértődötten.

– Csak elveim vannak.

– Minden szarházi impotens talál valami kifogást, de úgy látom jó nagy, érdes nyelved van, nem lenne ellenemre...

– Esetleg később visszatérhetünk rá, de csak azután, ha válaszolsz a kérdéseimre – tértem át önkéntelen s tudatlan tegezésre.

– Lökjed.

– Felfedeztél valami szokatlan mozgást vagy ismeretlen látogatót, mondjuk úgy tegnap este tíz óra óta?

– Nekem csak az szokatlan, ha nem érkezik ismeretlen látogatója a seggfejnek s ahogy most mondod, már tegnap déltől nem járt nála senki, csak vagy úgy két és fél-három órája a lánya. Visított egy hatalmasat, persze lehet, hogy nem ő volt, hanem a tévében mehetett valami műsor, rögtön nekiállt takarítani, meg szellőztetni, aztán meg jöttetek ti. Valami zrí van vele?

– Úgy is mondhatnám, de jobban fedí a valóságot, ha azt mondom hogy kiherélték, mire ő földobta a pacskert.

– Ez igaz?

– Mint ahogy itt ülök.

– Épp ideje volt, kár hogy nem akkor tették, amikor még nem tudta mire való.

– Téged is megkamatyolt?

– Miért? Téged nem?

– Két hete érkeztem a városba.

– Akkor nem értem.

– Bisex volt?

– Poli, amióta itt hagyta a felesége, a kutyák és macskák sem voltak biztonságban tőle. Végre újra tarthatok majd kutyát, a collim is ő előle menekült el.

– Szerinted miért hagyta faképnél?

– Na mit gondolsz? Tudod mindig az erősebb kutya b...

– Én a feleségére gondoltam.

– Ja, a feleségének elege lett, hogy minden nőt felnyársalt, aki az útjába került. Ha igaz akkor telt be a pohár, amikor a saját lányával rajtakapta.

– Ez tény vagy csak amolyan mendemonda?

– Tagadják, de én biztosan tudom – állt föl és a függönyhöz lépett. Az ablakpárkányon fekvő távcsövet felvette és a kezembe adta. A szememhez emeltem. Az áttört mintájú függöny ellenére is mindent ki tudtam venni a szobában a legapróbb részletekig, még a sárkányokat és a nőstény arcának kifejezését is.

– Akár a gyilkosságot is láthattad volna – tettem vissza a helyére a távcsövet.

– Ha a volna, ott nem volna, de látogatóm volt az éjjel s én jobb szeretem művelni, mint ablakon keresztül kukkolni. Te hogy vagy ezzel?

– Mégis ma reggel, amikor megérkezett a lány és lázas takarításba kezdett, nem tűnt fel neked, hogy az apja halott? – engedtem el a fülem mellett a kérdését.

– Nem volt ritka, hogy beseggelt, mint a kanatom, olyankor mindig kifeküdt – vonta meg a vállát egykedvűen.

Neki is megköszöntem a szolgálatkészségét, felírtam még éjszakai látogatójának nevét és címét s elviharzottam, mielőtt számon kérhette volna felelőtlen ígéretem.

Cherché la femme!

„*Cherché la femme!*” – öltött testet egy gondolat nagyon mélyen és hosszan barázdált, bonyolult agytekervényeim egyikének elrejtett kis zugában – na és persze egy másik, amint ballagtam lefelé a hegyoldalon –, hogy vasárnap veszek egy rohadt verdát a miskolci használtautó piacon. Alaposan megizzadtam és megszomjaztam, mire leértem a városközpontba, pedig a kocsiban egy kődobásnyinak tűnt az út. Még belegondolni is rossz, mi lett volna, ha a villanegyed

van lenn és a városközpont fenn! Én eredendően absztinens vagyok, de a kocsmában könnyebben megered az emberek nyelve s ez egy kisváros, ahol mindenki ismer mindenkit. Négy-öt törköly vagy vegyes még a Fogarasi havasokból letévedt, köztudottan hallgatag csángók, sőt talán még a mócok nyelvét is megoldja. Be is tértem a legelső utamba eső köpködőbe. Az egyik asztal mellett ülő társaság felhevült arccal azt ordította, hogy: *„Esik eső sűrű csöppje sötét felhők alatt, hej de szomorúan verdesi a ragyás csárdafalat...”*

Elérzékenyülten léptem a ragacsos pulthoz, mert nagyapám jutott róla eszembe, aki valószínűleg ismerte ezt a nótát, bár az is lehet hogy nem, mert még mielőtt megszülettem volna, elesett a Donnál, s így érthető hogy némiképp hiányosak a vele kapcsolatos emlékeim. Egy deci vegyest rendeltem kissé rezignáltan, fölhajtottam s most már kissé megnyugodva kértem még egyet.

– Ismeri Slapsi Sándort? – kérdeztem a csapostól, megjátszva a közömböst, mintha nem is igazán érdekelne, csak beszélgethetnékem támadt.

– Améket kiheréték ma reggelre? – kérdezett vissza.

– Maga ezt honnan tudja?

– Itten kávéztak a kollégái, osztán ők monták.

– Ismerte? – tettem föl újra a kérdést, most már helyesen igeragozva.

– Ühüm – nézett keresztül rajtam.

– Inna velem valamit? – folyamodtam a bevett módszerhez, hogy ne kelljen minden szót harapófogóval kihúzni belőle. Az ötödik kisüsti után végre megeredt a nyelve, igaz addigra az én fejemben kirajzott egy méhraj, de szerencsére az emlékezőtehetségemet és vaslogikámat csak egy neutronbomba robbanás tudná negatív irányba befolyásolni.

– Utálta mindenki, mint a szart, hiába vót drö... Hogy lássa milyen ember vót, elmondok magának egy esetet. Az igazsággho hozzátartozik, hogy a faszomjankó zabi vót. Az annya cselédlyány vót egy módosabb gazdánál, oszt úgy

maradt tőle, a neve mán mindegy, mert úgyis meghótt. A gazda mán nős ember vót, mán csak a vagyon miatt sem ütethette a Marist a felesége helyibe, de vett neki itt a városba egy kis házat, meg pénzzel is mindig gondoskodott rúla. Hínye de kiszáradt a torkom.

– Értettem a célzást, intettem neki, hogy töltsön. Én is nyeltem egyet, amitől a második méhraj is elszabadult a fejemben.

– Még az orvosi egyetem köccséjeit is ű állta. Most egy pár éve beteg lett az öreg, oszt bekerűt a kórházba, pont a fia keze alá. Látja, hogy gyön be az ajtón az a senkiházi, hát megyen elé, mert ha balkézrűl is csak a fia vót és tisztességgel gondoskodott rúla, ha nem is vette a nevére. Szóval mén elé az öreg, hogy „kedves fiam”, mire az aszongya neki : „Magának én itt főorvos úr vagyok!” Meg is halt az öreg pár nap múlva. Én még azt is el tudnám képzeni, hogy benne vót a keze. De ez mindenkihez ilyen vót ám. Tuggya jó borok vannak ám mifelénk, egy vót betege mikó kontróvizsgálatra gyűtt, hozott neki egy kis jóféle bort a saját termésibű, oszt mikó odaaggya neki, csak ott toporog a bácsika, ez meg kérdi, hogy mire vár még, minden rendben. Hát csak azt szeretném tudni –, mongya szégyenlősen –, hogy majd mikor gyöhetek a demizsonért. Mert az öregek ragaszkodnak ám mindenhö. Erre az a szarjankó fogja a demizsont, odaviszi a csapho, beleönti a bort, oszt visszaaggya. Itt van, viheti már is. Hát ilyen ember vót, hajnalig tudnám még magának mesélni az ilyen történeteket, én nem is értem, hogy a nők mit ettek rajta, mikó mind tudta, hogy milyen semmi ember.

– Valaki konkrétan megfenyegette, hogy megöli?

– Konkrétan csak azok akik legalább pár percet eltötötték a közelibe...

– A felesége?

– Lehet, hogy ő is, de van annak szegénynek elég baja, nem is tudom hogy bírta eddig is azzal a ganyéval.

– Valamit róla is tudna nekem mesélni?

– Én? Mindenkiről, mindent! – emelte föl büszkén a fejét. Csak tudja a sok beszédű...

– Kiszárad a torka – előztem meg. Ne legyen erre gondja, csak húzza a strigulákat, a végén majd elszámolunk.

– Az Emmus apja bakter vót, akkor még a bakterok engedték le a sorompót, de nem is trancsírozott szét annyi buszt a gyorsvonat. Kint laktak a Bolhás dűlőnél. A Söre – így csúfolták az Emmus apját, már nem emlékszem miért – észrevette, hogy egy cigány inas kerügeti a lányát. Nem vót ő rasszista vagy mifene, csak jobban szerette a fehéreket, ami érthető. Hát jól elpáholta a romát egy villanyéllal, az Emmust meg nadrágszíjjal, osztán megtiltotta neki, hogy még egy pillantást is csak vessen rá. A bótba is csak a kisebbeket küdte, nehogy alkalmuk adódjon. De iszen befoghatta vón a tenyerével is! Csak találtak ők alkalmat rá, hát az Emmus úgy is maradt, igaz ezt mán csak később tudtuk meg. Mikó Emmus megtudta, hogy várandós –, akkó még nem teher vót –, elmondta a Gyulának, azt hiszem úgy hítták a csávót. A Gyula monta, hogy elszökteti, kötözzenek Miskócra albérletbe, még akkó a cigányok is tanáltak munkát, nem még... Az Emma azt mondta, hiába mennének a világ végére is, úgyis megtalálná az apja, inkább legyenek öngyilkosok. Az éccaka fogtak egy jó hosszú rézdrótot, követ kötöttek a végére, összeölelkeztek, a Gyula fölhajintotta a követ a villanydrótra. A Gyula ott is maradt, mert abban a minotomban agyonvágta a nagyfeszültség, de a lány meggondolhatta magát közben, mert elengedte, igaz egy kicsit a jobb keze meg az oldala megpörköldött, de nem lett különösebb baja, még a gyereket is szerencsésen megszűte. Amikor a Gyulát temették, tán a megye összes cigánya ott vót, oszt elátkozták a Sörét, az Emmust, meg az egész famíliát. El is kötöztek Pestre, mán a gyerek is ott született, meg ott akadt össze ezzel a nyighajjal, ami ha igaz, nem vót azé egészen véletlen, mert a Sunyi meg a Gyula hűgát pécézte ki magának, csakhogy annak az apja – a

fia halálának okán nagyon gyűlölte a magyarokat, ami érthető – azt mondta az Arankának, hogy kiátkozza, ha paraszttal – a cigányok már csak így híjják erre felé a magyart – meri összeadni magát. A lány értett a szóból, meg aztán ők igen félnek ám az átóktú és disszidált Franciaországba, pedig ha minden igaz, már gyereket hordott a szíve alatt. Csak arra kérte a mandrót, ha már így esett vegye el a bátya vót szerelmét, oszt viselje annak, meg a gyerekének gongyát. Azt mongyák, hogy az Arany jószolt Mirely Matyónak, meg Elizabett Szatyornak is, és hogy a Zsiszkárdeszten vagy ki a nyavalya feleségül akarta venni. De ez még semmi, – kezdett volna az újabb történetbe, csak előbb intett a fejével, hogy hajtsam föl az italt a poharamból, hadd töltsön még egyszer, mielőtt belekezd. Azt hiszem ekkor veszték össze a méhrajok a fejekben azon, hogy melyiküké legyen a kaptár. Megmarkoltam jó erősen a pultot, de az gumiból lehetett vagy rugókon állhatott, mert erősen inogott, szerencsére én ura voltam a helyzetnek.

A danászók hirtelen elhallgattak, a legyek lábujjhegyre álltak a levegőben s úgy spuriztak a sarokba és leültek a pókhálóra, a pók ideges mosolyra húzta a száját és mind a nyolc szemével az ajtó felé bandzsított. Én is odanéztam. A vajda lépett be. Bricsesznadrágja a csizmába tűrve, kis pörgekalapja betyárosan félre csapva, hegyesre pödört bajsza fölfelé kunkorodott a dérmarta kökénybe harapott szája fölött. Ezüst fityke pityegett a dolmányán.

– Halott vagy ember, halottabb a hótná. – lépett hozzám.

– Ugyan már, miért lennék? – akartam replikázni, de egy szó nem jött ki a torkomon – éreztem vagy gondoltam? Nem is tudom mit szokott ilyenkor egy jólnevelt hulla csinálni. Nem volt vérnyomásom, hisz nem vert a szívem s kezdtem lassan kihűlni és megmerevedni. Meg kell állapítanom, hogy egész gusztusos tetem voltam, ahogy felülről láttam magam.

– Egy proosztó ne üsse az orrát abba, ami a gádzsók dolga!
– folytatta a vajda.

– Én nem tudtam, hogy ez a gádzsók dolga – akartam védekezni, de fizikai állapotomból eredően ez nem sikerült. Szerencsére a vajda halottlátó vagy boszorkánymester, de legalábbis valami nagyon hasonló lehetett, mert tudta, hogy mit akarok mondani.

– „A törvény nemismerete nem mentesít a büntetőjogi felelősség alól” – valahogy így baseváljátok, nem?

– Bólintani akartam, ám mint már említettem..., de ő most is vette az adást.

– Hidd el csávókám, én sajnállak, de belekerültél az átok csóvájába, nem szállhatok szembe a túlvilágiakkal, különben sem tenném egy proosztóért, még ha rendes ember se.

Egy marék aprót dobott a pultra és büszke fejtartással eldzsavelt. Már lehetett hallani a hullaszállító szirénáját. Nem érttem, hisz amíg éltem, emlékezetem szerint csak a mentőknek, rendőröknek és a tűzoltóknak volt megkülönböztető hangjelzésük, amúgy is mi lehet már annyira sürgős egy megboldogultnak? Az egyik hullaszállítót rögtön felismertem, a reggeli paciensünk volt az. Kezében hozta a heréjét, és az enyémbé nyomta: – Ezt ott felejtette.

– De hiszen ez a magáé! – vetettem ellen.

– Nekem már semmi szükségem rá, mert halott vagyok.

– Időközben én is megboldogultam. – kötöttem az ebhez a baseballütőt.

– Senki sem az, akinek látszik – mondta rejtélyes mosollyal és megtörte a hullamerevségemet, mert ülőkoporsót hoztak magukkal s valahogy csak bele kellett rakniuk. Mielőtt rám csapta volna a fedelét, csak azért is a kezembe nyomta a heréit. Ha tudnák mily randa a koporsó belülről! Mit is szokott ilyen szorult helyzetben Les Lee Zülless hőse tenni?

„Gondolj arra, hogy ez csak álom az álomban” – gondoltam és be is jött, csak most meg azt álmodtam, hogy pillanatragasztóval vissza akarom ragasztani a hulla golyóit,

de az ujjaim ragadnak oda helyette, s mivel nem tudnak minket szétválasztani, egy iker – ülőkoporsóba raknak be, s úgy visznek a proszektúrára, ahol a kórboncnok teljesen kiakad, amikor meglát: – Hányszor boncoljam még fel magát?!

Ettől meg én rágok be úgy, hogy beintek neki: – Baszok most már megdögleni!

A detoxon ébredék, néhány eltévedt méh még mászkál a fejemben, de vaslogikámmal rögtön megállapítom, hogy itt bűzlik valami. Észreveszem a sarokban a hányást.

A gyanú árnyékának halványuló fénye

Úgy éreztem magam, mint azon a bizonyos szilveszter éjjelen Makkosfitymán, a cigánysoron, meztelenül egy szál tömött erszénnyel, amiből ezresek kandikálnak ki, romák lihegnek a nyakamba, konyhakéssel a kezükben, ettől már csak az volt veszélyesebb, amikor Taktaszadán..., szóval halvány fogalmam se volt, hogy mibe csöppentem s hogy kerülök ki belőle. Nem mintha hinnék a babonákban, meg az ilyen zavaros álmok váteszi jóslataiban, azért mégis jobb élve félni, mint holtan megijedni. Mint már említettem rendkívül magas az intelligenciahányadosom értéke, – na ezt most nem nagyképszerűből vagy dicsekvésből mondom, de hát a tények makacs dolgok, bármennyire is szégyenli az ember, ez még nem is lenne baj, de az intelligencia kegyetlenül bonyolulttá tudja tenni az ember életét, míg azok, akik nincsenek túlzottan megverve vele, egész jól elboldogulnak az életben. Eleinte én is csodálkoztam, hogy milyen magas pozíciókban, milyen alacsony intelligenciával s mily kevéske tudással..., megint elkeveredtem a tárgytól, mint Jalmi mamó a vizespohártól.

Mivel semmi ötletem nem volt, úgy döntöttem, hogy folytatom ott, ahol tegnap abbahagytam. Elindultam a tegnapi kocsmát megkeresni, de a legnagyobb megdöbbenésemre egy

temetőben kötöttem ki. Amiről nekem úgy rémlett, hogy kocsmá volt, kiderült, hogy egy ravatalozó. Legalább ezer cigány jajgatott s szaggatta magán a ruháját a gyász jeléül. A koporsó előtt, közvetlenül a hozzátartozók mögött három primás, mögöttük félkörben pedig több száz zenész állt, hogy eljátsszák majd a halott kedves dalait.

Meg mertem volna esküdni rá, hogy ki van a koporsóban, de én jobb szeretem a bizonyosságot, ezért előrefurakodtam, egészen a legközelebbi hozzátartozók közé. Igazolódott a megérzésem, valóban a vajda feküdt ott kiterítve. Már éppen óvatosan el akartam oldalogni, amikor egy, jobban mondva két ismerős arcot pillantottam meg a gyászolók között: A kasztrált doki lányáét és mellette annak reprodukcióját, csak kicsit fényt kaphatott az előhívásnál, mert jóval barnább volt a bőre és a haja is. A lány valahogy sokkal bánatosabbnak tűnt, mint amikor az apja halálát fölfedezte.

Hohó! Alljunk csak meg egy szóra! Lassan kezdtek összeállni a mozaikdarabkák előttem. A lány tisztában volt vele, hogy a nevelője nem vérszerinti apja, s ha az is igaz, amit a szomszéd hölgyemény mondott, akár..., de nem is biztos, hogy erőszak volt, sőt biztos, hogy nem... Gyanús ez nekem, nagyon gyanús. Legjobb lesz, ha felkeresem a doki különélő feleségét, pár tyúklépéssel talán közelebb visz a rejtély megoldásához.

Már amikor nyitottam a lépcsőház ajtaját, akkor éreztem a gázzagot, négyesével vettem a lépcsőket fölfelé. Ahogy rohantam fölfelé, egyre erősebb lett a gázzag. A negyediken még egyszer megnéztem a lánytól kapott címet. „Ez az az ajtó!” – nyilallt belém. A szemközti ajtóig hátráltam s nagy lendülettel elrugaskodtam, hogy vállammal betörjem az ajtó, de valamin megcsúsztam s lefejeltem a csengő gombját. Már csak a kórházban tértem magamhoz. Hogy a hajam totál leégett nem nagyon zavart, csak az bántott, hogyha nem izzadok úgy mint egy ló, megmenthettem volna a nőt, ugyanis a saját verejtékemen csúsztam el. „Már csak egy örökös van” – szólalt

meg a kisördög bennem. Nem dőltem be a látszatnak, hiszen Le Sí Auren történeteiből megtanultam már, hogy sohasem az a gyilkos, aki a leggyanúsabb, hanem aki a legkevésbé, s így minden esélyem meg van rá, hogy én legyek az. Úgy döntöttem, hogy gyanúmat megosztom kollégáimmal, mire azok nagyon kedvesek és türelmesek lettek hozzám, csak az a sajnálkozó mosoly volt furcsa az arcukon, aminek értelmére csak akkor jöttem rá, amikor a mentő és az ápolók megérkeztek s rám adták a kényszerzubbonyt.

A francba!

Már megint azt álmodom, hogy hulla vagyok!

Csönd van és béke, halál utáni csönd. Árvácskák nyúlnak a síromon. A francba! Már megint azt álmodom, hogy hulla vagyok! Két copfos kislány kergetőzik a sírok között, a megszólalásig hasonlóak, csak az egyik sápadtabb és szőke, míg a másik barna és kreolbőrű. Jön a temetőőr és elzavarja őket. " Hiszen ez a műtájszólásos csapos! " – ismerem rá.

– Bizony, bizony – helyesel, és szuszogva leül a síromra, ettől úgy érzem, hogy nyomás nehezedik a mellkasomra, s alig kapok levegőt, ami elég abszurd, mivel megboldogultam.

– Tudod mért mongyák arra, aki feldobta a bakancsot, hogy megboldogult? – kap a szón.

– Gondolom, mert odafönn a bűdös életben egyszer sem sikerül az embernek úgy éreznie magát, hogy azt mondhassa: valóban boldog.

– Meglepően helyes következtetés egy hullához képest, de nem itt van a kutya eltemetve.

– Persze, hogy nem – szakítottam félbe –, hisz az én síromon ülsz.

– Mit rinyázol? Neked mán úgyis kampec, nem mindegy, hogy ki ül a sírodra?

– Halott lévén némileg korlátozottak a jogaim, de ha már elpatkoltam, megkövetelem a halottaknak kijáró kegyeletet és nyugalmat!

– Ne szídd mán úgy fel magad, mint a fényesmandzsettájú a taknyot! Én még ilyen izgága tetemmel nem találkoztam, mióta temetőőr vagyok. Vannak itt egy páran, akik visszajárnak kísértetni, de csak éjjélkor, mint illik, oszt csak a kerítésen kívül verik ki a dilit, nem idebenn. Nem láttad a kapu fölött, aszongya: „Béke Poraira”, bár én a bort sokkal helyénvalóbbnak találnám, mert nem az az érdekes, hogy kinek a tora, hanem jó vót-e? Különb is csak azé gyüttem, hogy megmongyam neked: „Senki nem az, a kinek látszik.” Hát további békés oszladozást! – emelte meg a kalapját, miközben fölállt, lábai közé vette nyírfasöprűjét s kondenzcsíkot húzva maga után elfüstölt.

„Olyan öncélú ez, mint az élet” – gondoltam –, „de akkor meg semmi értelme nem volt meghalni.”

„Ahol majd le fognak tenni,
síromra nem borul senki,
senki aki él.

Tavasz sem fakaszt rám zöldet,
lehordja rólam a földet

messze majd a szél.” – kántálta nagyon hamisan Lajos nővér s belém akart nyomni még egy adag nyugtatót.

– Könyörgöm ne! Már jól vagyok – próbálkoztam erőtlenül, de ő már bele is döfte a tüt a karomba.

– Azt hiszed hapsikám? Azt itt csak a főorvos úr tudhassa, hogy ki hogyan van, és ez nem csak a betegekre, hanem az ápolókra, meg az egész hóbelevancra érvényes. Értettem?!

– Ó hogyne – ráztam ki a fülemből egy döglött méhecskét s éreztem amint egy csomóba húzódnak a királynő körül, mielőtt téli álomba szenderülnének s andalító, halk zümmögésükre én is.

Én tértem előbb magamhoz. Nem akartam, hogy a méhek is fölbredjenek, ezért lábujjhegyre álltam és úgy ordítottam el magam: – Haza akarok menni!

– Kuss mán, nagyvizit van! – rótt meg Lajos nővér, mire a szememet is kinyitottam s a legnagyobb rémületemre egy hurkatöltőnyi injekciós tűvel közeledett felém, mire meghunyászkodva megállapítottam: – Milyen sikkes ez a hálóing, amit itt a pszichiátrián adtak.

Ettől kissé elérzékenyült és eltekintett egyenlőre a szuritól. A főorvos akcentusa valahonnan nagyon ismerős volt nekem, amint a szomszéd ágyra leszíjazott betegtől azt kérdezi: – Áprilisban, a Herenádban feredni? Rögtön felismertem, mint ahogy ő is, amint az ágyamhoz lépett.

– Nocsak, nocsak! – húzta föl a szemöldökét. Maga az a renitens?

– Doktor úr, én mindent megmagyarázok! – próbálkoztam kétségbeesetten, mire ő együttérzően bólogatott néhányat.

– Persze, persze. Ez a deviancia egyik fő tünete, hogy a beteg akarja megmagyarázni az orvosnak.

– De doktor úr! Maga is tudja, hogy jól vagyok, csak kissé az idegeimre ment, hogy már másodszor haláloztam el.

– Szociofóbia, ráadásul kissé debil alkat némi szkizophrén hajlammal megspékelve – elemzett ki a medikának s faképnél hagytak, nem úgy Lajos nővér, aki újra leszedált.

Akit kiengedtek a pszichiátriáról

Végre hajlandó voltam a főorvossal és Lajos nővérral ipiapacs-t és seggreverőset játszani, sőt azt is elismertem, hogy zsenge gyerekkoromban apám állandó szexuális zaklatásainak voltam kitéve, minek következtében most nagy hajlamot érzek serdülő fiúkkal való fajtalankodásra, ezért a doktor úr úgy döntött, hogy kienged, mert szerinte a beteg hajlamok beismerése első lépés a gyógyulás felé. Csak a méhecskéket

sajnáltam, annyi nyugtatót nyomtak belém, hogy sohasem ébredtek fel többé téli álmukból.

A kapitányságon kitörő lelkesedéssel fogadtak, én voltam az első kollégájuk, *akit ki is engedtek* a pszichiátriáról. Az ünneplés elcsitulásával rögtön a munkába akartam vetni magam, de sehol sem találtam a kasztrált férfi dossziéját. A kapitány megnyugtató: – Az az ügy régen le van zárva. Öngyilkosság volt – fűzte még hozzá ellentmondást nem tűró hanghordozással.

– Főnök ne mondja nekem, hogy az ipse kiherélte magát, majd leült az asztalhoz és megvárta nyugodtan, míg elvérzik! – értetlenkedtem, s mintha méhecskék mégsem kampeltak volna meg a fejemben. Látszott rajta, hogy csak azért uralkodik magán, mert épphogy csak fölépültem, bár látszott a tekintetén, hogy ő ebben még mindig kételkedik.

– És a gázrobbanás a feleségénél? – próbáltam másfelől közelíteni.

– Szerencsétlen baleset volt – szögezte le. Nem szeretnék egy mukkot sem hallani róluk a továbbiakban! Itt van egy valóban rejtélyes ügy, ebbe rágd be magad! Azért csak óvatosan! Biztos, hogy nem maradnál inkább táppénzen?– dobott egy új aktát az asztalomra.

Az utolsó kérdést meg sem hallottam, gondolatim közel fénysebességgel száguldoztak neuronjaimon a megoldás felé. Vagy nem?

Valaki megint megkavarta!

L. János T-i tanító... L. János? Valahonnan nagyon, de nagyon ismerős volt nekem ez a név, de bárhogy törtem a fejem az istennek sem tudtam rájönni, hogy honnan, ezért inkább tovább olvastam.

A fickót ugyanazon a reggelen találták holtan, amelyiken a sunyi dokit, ami a legszebb az egészben: ha minden igaz a saját

csapdájába esett bele. A falubeliek már régóta tapasztalják, hogy amelyik kutya nincs megkötve vagy jól bezárva, az szőrén – szálán eltűnik reggelre, jobban mondva csak tűnt a bizonyos reggelig, most már megint kószálhatnak szabadon, ha van pénzük a polgármesteri hivatal által kiszabható 30 ezer forintos pénzbírság kifizetésére az eb kóborlásáért.

Ez az L. János a falu szélén, a temető mellett egy parknak beillő hatalmas kertben lakott. Nem tudni mért rühellte annyira a kutyákat, de a vizsgálat során a kert öt pontján találtak csőre-töltött vadászfegyvert, mindegyik egy – egy fél kilónyi sertéslapockát vett célba, a húst és a fegyver ravaszát damil kötötte össze. Amint a gyanútlan eb megérintette az ínycsiklandó falatot, azon pillanatban kapott egy adag sörétet a fejébe. A padláson mind a százharminchét elveszett kutya kifeszített bőrét megtalálták. (Később a lakásban megtalálták annak a kínai vendéglősnek is a címét, akinek a kutyahúst szállította.)

A helyszínen rögzített nyomok alapján eddig úgy tűnik, hogy a kérdéses reggelen a delikvens valamiért / talán megéhezett és nem volt már a hűtőben több hús? / el akart venni egyet a csalinak kitett húsokból, de elfelejtkezett a fegyverről vagy túl magabiztos volt és óvatlanul nyúlt hozzá, mindenesetre ő is kapott egy jó adag sörétet a combjába, de szerencsétlenségére olyan nagy volt a szórás, hogy az egyik eltévedt sörét pont a szívét találta el.

Elég hajmeresztő és gyanús eset, de még be lehetne passzírozni a szerencsétlen véletlen okozta balesetek közé, ha eszembe nem jut honnan ismerős nekem a neve. Ő az a mandró, aki a doki szomszédasszonyával kamatyolt a herélés éjszakáján!

A halott nő diszkrét bája

Na itt van a második, faszikám! – ejtett az asztalomra egy félkörömnyi, fekete üvegszilánkot Rivnyák. – ha már mindenáron rejtélyes ügyekkel akarsz bíbelődni.

– Mi a rejtélyes egy obszidián darabkán? – vettem kézbe. A hirtelen kihűlő magma terméke, ha úgy tetszik egy természetes üveg. A formáját és az éleit figyelembe véve, akár egy őseember pattintotta penge töredéke is lehet – tartottam a fény felé.

– Nahát épp ez az! Mit gondolsz, lézengenek még őseemberek a Zemplénben, s ráadásul szarvas helyett motoros cicababákra vadásznak kőhegyű nyilaikkal?

– Most ugrat főnök?

– Ahhoz van most a legnagyobb kedvem. Épp ugrasztani akartam Zupkót meg Somit a kis csajhoz, amelyik azzal a kutyahirigelővel futott, amikor balesetről érkezett jelentés. Egy motoros a Hollóházi halálkanyarban kisodródott és a szakadékba zuhant. Nos a motoros éppen az a hölgyemény volt és természetesen a nyakát szegte. Mindennapos balesetnek tűnt, de azért utána néztem a szakértőkkel, hogy mi okozhatta a defektet. Ez a pattintott obszidián penge volt a ludas – vette ki kezemből corpus delictit. – Vidd magaddal a szakértőket és nézzetek szét a környéken!

Nem hiszek a csodákban, földön-kívüliekben, para-jelenségekben és hasonló marhaságokban, de amit a helyszínen találtunk nekem is megmagyarázhatatlannak tűnt az első pillanatban. A helyszínelők csak rutinból végezték a feladatukat, hiszen alig volt olyan hónap, hogy ne kellett volna a hírhedt halálkanyarhoz kijönniük, így nem is vettek észre semmi rendkívülit. Én viszont tudtam az obszidián pengéről, ezért egész más volt a hozzáállásom.

Úgy vettem szemügyre a környéket, mint aki gyilkosságra készül, de véletlen balesetnek akarja álcázni – igaz akkor nem obszidián pengét használt volna, hanem jeget vagy egy olajfoltot, most direkt rejtvényt akart feladni a nyomozóknak vagy azt hitte, hogy ilyen apróságon át fognak siklani. Az út fölött a hegyoldalon bokrokkal benőtt kis teraszt fedeztem fel.

Ideális búvóhely egy merénylőnek – gondoltam négykézláb igyekezve fölfelé a hegyoldalon, hisz őt a bokrok eltakarják az úton közlekedők elől, ő viszont mind a két irányból érkező járműveket jóval azelőtt észlelheti, mielőtt a kanyarba érnének. Csak egy sűrített-levegős fegyver vagy valami olyan szerkezet kell, amivel a pengét a megfelelő erővel a jármű kerekébe lövi, a defekt leblokkolja a kereket, és hogy ebben a kanyarban ezt valaki élve megússza, annak többszörös védőburokban kell születnie és az őrangyalok elitalakulatának kell vigyáznia rá. A ruhámat kissé megtépdesték a bokrok, mire átverekedtem magam rajtuk s valami szarba is sikerült beletenyerenem, amit ha minden igaz, szerencsés előjelnek kellett volna tekintenem. Rögtön szembetűnt, hogy a bokrok szabályos kör alakban veszik körül a kis tisztás, aminek olyan másfél méter körüli az átmérője. A fű le volt taposva, mint valami rituális tánchely, s mezítelen talpak lenyomatát véltem felfedezni, amikor hirtelen megéreztem, hogy valaki néz. Óvatosan fordultam abba az irányba, ahonnan sejtésem szerint leselkedtek rám. Csak úgy oldalvást vettem oda egy-egy pillantást, de agyam fényképezett és elraktározott minden kis részletet s rögtön az elemzésébe kezdett.

A hegyoldal fölöttem jobbra egyre meredekebbé s a növényzet is egyre gyéresebbé vált, a moha alól elő-előbukkant a piszkosfehér riolit. Az egyik félszobányi kötömbhöz tapadva egy szőrös lény nézett le rám. Első pillantásra majomnak, de ahogy agyam értékelte a látottakat, mindinkább egy neandervölgyi őseembernek tűnt. A mellettem lévő galagonyáról letörtem egy jókora tüskét, és a tenyerembe döftem. Fájdalmasan konstatáltam, hogy ébren vagyok s kissé fel is szisszentem, mire az ősgyanúsított elvált a sziklától és nekirugaszkodott a hegynek. Én is ösztönösen utána iramodtam, mint kutya a távolodó szekernek, de mintha gömbölyű lett volna a talpam, minduntalan kibillentem egyensúlyi állapotomból s többet gurultam lefelé, mint amennyit fölfelé haladtam. Mire föleszméltem a makinak híre-

hamva sem volt, csak az én hegymászó igyekezetem nyomán látszott egy leginkább vaddisznótúrásra emlékeztető dagonya.

– Mi történt? – bukkant elő két revolvercső és a technikusok feje a bokrok közül. Olyan zajt csaptál, azt hittük elkaptál valakit s dulakszol vele, esetleg egy vadkan elgázolt.

– Tudom, hogy hihetetlennek tűnne, amit mondanék, ezért inkább nem is mondok semmit, még meg nem bizonyosodunk róla, hogy ki is volt az az illető, akit láttam. Azt hiszem erre – fedeztem föl a bokrok között egy vadcsapást, ami éppen arra vezetett, ahol azt az ... akárkicsodát láttam.

A sziklához érve a kiszáradt mohára mutattam, még jól kivehető volt egy ember (– szabású ?) mezítelen lábának lenyomata.

– Harminchetes láb, testesebb nő vagy gyerek, meglehetősen lúdtalpas, a nagyujjai jobban elállnak a többitől és valószínűleg sokkal mozgékonyabbak is a megszokottnál – közölte a daktiloszópus az első benyomásait, miközben rögzítette a nyomot.

– Akkor mégsem hallucináltam! – könnyebbültem meg.

A nyomokat követve egy fennsíkra értünk, ahol már nem fedte talaj és növényzet a kőzetet. Törött obszidián pengék csillogtak a napsütésben, az időjárás viszontagságaitól mállott vulkáni tufába ágyazódva folytatódtak a lábnyomok, amiknek kontúrjai alig voltak már fölismerhetők.

– Valaki hülye tréfát űz velünk – szólalt meg Béla. Tudtommal ez a kőzet uszkve tizenkettő és fél – tizenhárom millió éves lehet, akkor a lábnyomoknak is annyi időseknek kellene lenniük, ha csak valaki nem utólag véste bele s a mállásokat és az időjárás okozta korróziót is imitálva.

– Most már meg merem mondani – szólaltam meg –, hogy én is egy ősemberhez nagyon hasonló valakit vagy valamit láttam, csak nem mertem elárulni nektek, nehogy hülyének nézzetek.

– Valaki palira vesz minket – morfondírozott Béla –, szerencsére vannak biztos módszereink, amivel a nyomok

pontos korát majd sikerül megállapítanunk, azt ajánlom addig is nézzük meg, hogy hová akart minket elcsalogatni s mivel akar még minket etetni.

A nyomok egy kőrákáshoz vezettek, amit gondolkodás nélkül széthánytunk. A kövek alatt a tufa fel volt törve, mintha valaki csak pár napja áskálódott volna itt. Először egy lapos kővel, majd a kifehéredett csontokat észrevéve óvatosan ujjainkkal kapartuk ki a törmeléket. Egy kőkorszakból származó sírra bukkantunk, benne zsugorított testtartásban egy ősemlék maradványaira, mellette kvarcit és obszidián kőpengék s valamilyen madárnak a csontjai.

– Ilyen már nincs csak a mesében! – szólalt meg a köztudottan hallgatag Ignác is. Húsz éve járom a Zemplén kőeszközök után kutatva s van is egy tisztességes gyűjteményem belőle, de azt sohasem gondoltam, hogy egy bűnügy kapcsán találok ilyen sértetlen, épp eszközökre, ráadásul a tulajdonosukkal együtt!

– Az még semmi – adtam alá a lovat –, tedd még hozzá, hogy ráadásul az ipse erősen gyanúsítható egy bűntény elkövetésével!

– Azért a hülyeségnek is van határa! – szórtak szikrát a szemei. Most nehogy azzal gyere nekem elő, hogy az ürge szundikál pár millió évet – de különben is ismereteim szerint csak hatvan – nyolcvanezer éve jelentek meg a környéken őseink –, aztán valami megmagyarázhatatlan okból föltámadt, kilötte azt a végzetes nyilat, majd megvárta, míg idekeveredünk, aztán szépen elvezetett minket a sírjáiig s visszafeküdt bele!

– Nyugi! Én sem ma léptem le a falvédőről – próbáltam megnyugtani. Én csak vázoltam a látszólagos tényállást.

– Van vér a pucájába annak az akárkinek, aki ezt a játékot űzi – mutatott egy pontra Béla. Nézzétek csak!

Mi semmit nem láttunk.

– Hajoljatok közelebb.

Letérdepeltünk mellé és most már mi is észrevettük azt a halvány körvonalat, ami egy obszidián pengére hasonlító tárgy lenyomata lehetett.

– Meg mernék esküdni, hogy pontosan beleilleszkedik az a nyílhegytöredék! – jelentette ki fellebbezhetetlenül.

Az ezt követő néhány héten keresztül régészek, atomfizikusok, dendrológusok, pollenkutatók és mikrobiológusok, meg mit tudom én, hogy milyen tudományágak kutatói lepték el a fennsíkot, nem beszélve a nyomozókról, akik a kriminalisztika legújabb eszközeit vetették be, hogy kiderítsék a lábnyomok és a lelet korát. A nagy nyüzsgésre természetesen fölfigyeltek az újságírók és tévécsatornák is. A nyomozók közül is eljárhatott valamelyiknek a szája, mert olyan horrorisztikus krimit költöttek, hogy nem akadt ember, aki sötétedés után el mert volna hajtani ezen az úton s nappal is inkább körbe mentek Göncön és Kékeden át Hollóházára, nehogy meglékelje őket a föltámadt kőkori vadász.

A különböző szakterületek prominens képviselői különböző eredményre jutottak, de abban mind megegyeztek, hogy a saját verziójuk a tuti. Megállapították, hogy a csontok egy hatvanötezer éve tuberkulózisban elhalálozott hölgy maradványai, akit valaki a merénylet napján kihantolt, majd mielőtt megtaláltuk volna a sírt, azelőtt néhány perccel visszatemette. A nyílhegy szintén ebből a korból való, s a rajta lévő ujjlenyomat a halottól származik, ami viszont csak néhány napos. A lábnyomok a 12,5 millió éves tufában a nőtől származnak, s a tufa keletkezésével egyidősek. A fennsíkon rajtunk és muflonokon kívül az utóbbi ezer évben nem járt senki.

Majdnem megmondtam, hogy mit csináljanak az eredményeikkel, de inkább eltűztem a balfenéken, mielőtt megállapíthatták volna, hogy a saját nagyanyám vagyok, aki aggszűzként halt meg, s ezért igen kevés esélyem van rá, hogy megszülessek, hacsak sürgősen teherbe nem esek.

Avenzisz Trutyimináta

„Avenzisz Trutyimináta” – zsongott a fejemben kiirthatatlanul és egyre idegesítőbben két szó. Valószínűleg valami tudatalattira ható reklámszöveg töredéke fészkelhette így be magát gondolataimba, hogy rávegyen a legújabb intimbetét vagy tampon kipróbálására, miközben meztelenül ülök a legmodernebb csúcsszuper ízéssel felspécizett járgány volánjánál, s mellettem az anyósülésen feltornyozott zsíros edényekkel behajtok egy redvás gázsütőbe. Egy gizda manus cseppent ránk egy csöpp Krucifix mosogatót, de az átváltozik Búza Sándorra, aki leveszi a koszos zokniját s az operatőr szájába gyömöszöli, mire abban fölrobban az enerdzsájer elem s a fizetett választási hirdetésben egy honatyja arra kér minket: „Hogy ugyan mennénk már a jó édesanyánk...!”

Rögtön érzékelem a helyzet abszurditását s mielőtt a hitelkártyámat lobogtatva berohannék egy bevásárlóközpontba, hogy megvegyek minden sza...ratovból importált „semmi szükségem rá, de jó ha van”-t, betérek gyorsan az első kocsmába s kérek egy matrózfröccsöt. Mutti von Schpoor, népszerűbb nevén Smucig néni elbájolón rám vigyorog míg az italomat keveri s így megtisztel azzal, hogy mind a három fogát látni engedi teljesen ingyen és bérmentve s még az italra sem számít felárat érte, inkább egy kicsit fölvillezi, de efölött az illetudó vendégek szemet hunynak, a bunkók meg úgysis a hangyás Tóthnál vedelnek hitelbe.

– Turishti – traktorishti, beköltöző vagy csak átutazóban? – szegezte nekem csöppet sem tapintatos kérdését.

– He? – kérdeztem vissza, mint egy IQ fighter.

– Mi a bronto...szaurusz megkövesedett ondóját keresel minálunk? Ha megengeded tegezlek, úgy látom te vagy az idősebb – nyújtotta felém poharát, hogy koccintsunk, mire én – mármint a kijelentésre – félrenyeltem, mert legalább ötvennek

saccoltam foganként. A nyanya jól hátba döngetett, amitől a köhögésem elmúlt, közben leharaptam a pohár szélét, az elvágta a szám és nyelvem. Nagyon kérte az elnézést meg mifene, mondtam, hogy semmi gond, sőt az én jó édesanyámat! A harmadik matrözfröccs és negyedik hukoktél között megmutattam neki a jelvényem, mire ő meg akarta mutatni, hogy mit tetováltatott a köldöke köré, meg a piercingjét is, de mondtam neki, hogy ettől inkább eltekintenék, mire ő kissé sértődötten megjegyezte, hogy valóban az én édesanyámat.

– Ismerted L. Jánost és Slapsi – ezt a sss-sölöpssslöt most kissé nehéz volt kimondanom – Kunigundát? – tettem föl az első keresztkérdést.

– Ki ne ismerné a Janit? Arról a sexautomatáról nem is beszélve!

– Azért bőfögg csak! – intimpistáskodtam egy kicsit a régi ismeretségre való tekintettel.

– Jó gyerek volt ez a Jani, amíg az ufók el nem rabolták, – különben a Korom-hegyen a mai napig megvan a csészealjnak a helye, ahová leszállt – füzte még hozzá hitetlenkedésemet látva. Azt mondta, hogy a Lófej-ködből jöttek az ufói – biztos azért kezdett ki utána azzal a rinyával, mert annak is olyan feje volt –, őt kérték fel, hogy legyen a nagykövetük és nyissa fel az emberek szemét, mert az emberiség a pusztulás felé rohan, ha nem változtat a magatartásán és Gálya – vagy Gálja? – leveti magáról, mint valami túlszaporodott kellemetlen élősködőt. Azt is mondta, hogy nézzük csak meg: soha nem volt ennyi tetű, kullancs meg patkány, a kormányról nem is beszélve, de hát én nem politizálok. Még a húsról meg az alkohorról is leszokott, holmi zöldségeken meg gizzgazokon tengődött, nem is csoda, hogy elborult az agya.

– Haragosa vagy ellensége?

– Ugyan már! Mindenki csak röhögött rajta, bár ha Kamaty tisztelendő rájött, hogy ő intézte el a kutyáját, nem lehetetlen, hogy elátkozta.

– Kamaty?

– Az hát, a püspök úr el is akarta innen tenni, mikor az egyik férj rajtakapta a feleségével s kicsit megdorgálta őket oszt meztelenül menekültek előle a templomig fényes nappal a falu legnagyobb gyönyörűségére. A kábeltévés pont a felújított hősök emlékművét filmezte, nem hagyhatott ki ilyen ziccet. Az egész ciriburit videóra vette, s még aznap este többször lejátszotta és küldött egy másolatot a püspöknek is belőle. Kamaty atya maradt, a kábeltévés ment, ennyit a demokráciáról.

– Más nem jöhet számításba?

– Ha csak a bányatársaságnál valami fejes nem, amelyik megnyerte koncessziót a nemesfémhányászat újraindítására, mert a Jani addig sertepertélt, míg ki nem derítette, hogy nem is bányászkodni, hanem veszélyes hulladékot akarnak lerakni a régi tárókba, mert nyugaton már nem tudnak mit kezdeni vele, Afrikába szállítani meg túl költséges lenne.

– Ez már valami! – gondoltam, de egyetlen arcizmom sem árulkodott róla, hogy milyen jelentősége van annak, amit mondott. Rendeltem még egy rundot, majd megint, s lassan érdekelni kezdett a tetoválása.

Arany trónuson ültem, aminek háttámlája egy szakálás bikafejet ábrázolt, a lápisz lazuliból faragott szakállának vetem a hátam, Michael Jackson térdepel a lábaimnál, alatta a márvány lépcső fokain Jenet és Toya vonaglanak tépet fügefalevél ruháikban, Kamaty tisztelendő négykézláb rohangál egyiktől a másikig, meg akarja hágni őket, de sehogy sem sikerül neki, hiába hergeli magát: „Toszd meg és uralkodj! Toszd meg és uralkodj!” Jacko epedve könyörög, hogy tegyem magamévá, vagy legalább azt mondjam meg, hogy black or white, black or white, de én csak azt dúdolom kitartóan: „... Annyi mindent nem csináltam még, vízilovat sem keféltam még. Annyi mindent nem csináltam még, vizilovat nem keféltam még.” A kapitány Anúbiszként állt eddig csöndesen mellettem, de most röhögve felajánlja a feleségét, csak azt mondja várjak

egy kicsit, mert leugrott tizenhat tonna fekete szénért, mire rendelék egy kapuccinót, de Hádész fityiszt mutat, s hozzám vágja boros bocskorát. Cerberosz barátságosan képen nyal, próbálom eltolni magamtól, de ő mellemre teszi a mancsát, s nem tágít tőlem.

Fölbredekek, a dög meglepetten vakkant egyet s leugrik a mellemről. A plafonból egy szál csupasz villanykörte lóg, a sok éves légyszar alig enged át valamicske pislá fényt az égő üvegén. Mellettem a dikón füstös képű, félcsupasz purdék ébredeznek vakaródzva, mire bolharajok vágtnak át rám. Ijedten fölpattanok, a plafonból spárgán alácsüngő reklámszatyorban lévő kőkemény kenyérbe jól beverem a fejem.

– Fölbretté? – fordul felém Jenet vagy Toya? Egy pillanatra sem hagyva abba a karonülő rázását és az egymásra rakott ládákon hanyatt fordított vasalón kétes tisztaságú lábasban fortyogó valami kavargatását. Az ablakpárkányon vagy egy jó hétre visszamenőleg be vannak tárolva az ételmaradványok s a penész vastagságából ki lehet következtetni, hogy a paprikás krumpli volt a legrégebbi menü.

– Jól aluttá?

– Miért, most ébren vagyok? – dörzsöltem meg a szemem hitetlenkedve. Hol van a ruhám, és hogyan kerültem ide? – kérdeztem értetlenkedve miközben sürgős vakarózhatnékam támadt. Végigpillantva magamon elborzadtam, a testem tele volt apró vörös duzzanatokkal, mint aki himlős vagy meghömpörgődött a cserszömörceben, ráadásul rohadtul égett és viszketett valamennyi.

– Joózsikaá! – kiáltott ki valahová, mire egy pörgekarú, puki embermény (pukinak nevezik itt: az átlagnál jóval alacsonyabb temetet, az átlagnál jóval görbébb végtagokkal ellátva, mellyel a teremtő a vérfertőzést jutalmazza) becsámpázik az én Pierre Carden öltönyömben.

– Mi a fas van?

– Joózsikaá! Add vissza a prosztó göncit, mert úgy látom; el akar húzni.

–Az éccakka aszondta, hogy nekem aggya!

– Az éccaka vót, akkó amin lyuk vót, annak mindnek ígért valamit, nem tudom mér rázhassa a kutya is azóta a fejit.

– Na ne móríkáljatok itt nekem, meg ne oltsátok a búrám hülyeséggel, mert goromba leszek! – próbáltam erélyesebb lenni, mire elkezdtek vihogni.

– Végigkúrja a cigánytelepet oszt még gorombáskodni is vón kedvi! – fenyeget meg Toya a fakalánnal. Aggyad mán ruháját Joózsikaá, mer mingyán itthon lesz a Kani, oszt szarrá veri ezt a ganyét, nem mintha nem érdemeené meg, de még csak most gyött ki a börtönbű, oszt alig várják, hogy valamiért bevarhassák.

Hogy az ember jól érezze magát megértő feleségre, fiatal barátnőre, olyan munkára, hogy képességeit kibontakoztathassa és tartalmas hobbyra van szüksége. Aztán egy örült nagy marhaságra, hogy az egész kipukkadjon.

A nő csak egy reprodukciós rendszer – a férfi ezzel szemben terem.

OH!

A férfi alkoholmámortól imbolyogva lép ki a resti ajtaján. Amint meglátja az állomásról kihúzó szerelvényt, rögtön kijózanodik. „Ha ezt is lekésem, az asszony azt fogja hinni, hogy valami bajom történt.” Az egyre gyorsuló vonat után veti magát.

A felesége nem tévedett.

*

Azóta sem találkoztam tőle életvidámabb és szeretetreméltóbb emberrel. Pár nap múlva lett volna huszonegy éves. Születésnapjára megkapta a hõn-õhajtott fémpariipát. Szombat este volt, diszkóból jött haza. Az anyja szokás szerint várta, hisz úgysem tudott volna aludni, míg haza nem ér. Az asztalon egy távirat: „Szükségem lenne a segítségedre, ha tudsz gyere!” Rögtön pakolni kezdett a hátizsákba, hogy induljon.

– Kisfiam ne menj most, fáradt vagy! – könyörgött az édesanyja.

– Ugyan anyukám, csalánba nem üt a menykõ! – ölelte át a vállát és egy puszit nyomott a homlokára.

– De kisfiam, ha mégis...

– Legfeljebb teszel huszonegy szál fehér szegfût a síromra. Azóta minden születésnapján ott van a sírján a huszonegy szál fehér szegfû.

*

Vasárnap, természetes, hogy elfogy a cigarettám. Elugrom a kocsmába, hazafelé már messziről látom, hogy a falu „rosszfiúja” a járdán fekszik, nem bír föltápáskodni. Ép jönnek a templomból is, szembe velem azon a járdán, ahol a férfi fekszik. A templomból jövök amint észreveszik, átmennek a másik oldalra, nehogy föl kelljen segíteni. Fölállítom. Kicsit alkoholszagú, de most nem azért esett el, mert „be volt nyomva”, hanem egy baleset miatt nem rég jött haza a kórházból, ahol csípőprotézist ültettek be neki s emiatt még bizonytalan a járása.

*

Május elseje, egymás után sorakoznak be az autók az erdei tisztásra. Minden kocsiból két-három gyerek is kiszáll. A felnőttek hozzákezdenek a tűzrakáshoz, hogy szalonnát süssenek vagy egy igazi bográcsost főzzenek. A gyerekek közben előveszik a labdát és elkezdenek egymásnak passzolgatni, fejelni: Ahány autó, annyi labda, ha jól számolom, már a hatodik labda pattog a tisztáson, a sok gyerekből már ki lehetne állítani két kis jó csapatot, de nem, mindenki marad a maga kis zárt körében.

Gyerekkorom jut eszembe, ha már négyen voltunk s akadt egy labda, rögtön alakítottunk két csapatot és „vérré menő” küzdelem folyt, míg ki nem tikkadtunk. Figyelem őket és sehogy sem fér a fejembe: vajon az a baj, hogy sok a labda vagy már a gyerekek is olyan bizalmatlanok, mint a felnőttek és a játékok sem olyan igazi és felhőtlen?

SZÍNPADI JELENETEK

I.

IDEGOSZTÁLY

SZÍNHELY:

Egy átlagosan lerobbant kórház / idegosztályának kórterme.

SZEREPLŐK

(elképzelt színészekre):

„Kivert” beteg

/ Körmendi János

Kezdő

/Tahi Tóth László

Nővér

/Tábori Nóra

Orvos

/Gálvölgyi János/

Kivert : – Úgy látom maga még új a szakmában.

Kezdő: – Szakmában?!

Kivert: – Ennyi ésszel hogy jutott be maga a kórházba, amikor most egy betegnek sokkal képzetebbnak kell lennie az orvosnál, hogy be tudja bizonyítani valóban beteg és rászorul az egészségügy alulfinanszírozott infrastruktúrája által nyújtott konzervatív, valid beavatkozásokra.

Kezdő: – Brrr! Micsoda, micsodájára ?

Kiver: – Sejtettem. Maga egy átkozott pancser, aki csak ukk-mukk-fukk lebetegszik s azt hiszi, hogy ezzel minden rendben.

Kezdő : – Nővér! Segítség!

Nővér : – / *A kivertnek*/ Somikám, megmondtam magának, hogy ne ijesztgesse az új betegeket. / *Kezdőnek* / Nem kell megijednie, nem az elme, akarom mondani pszichiátrián van, csak a Somi alkalmazkodott az új követelményrendszerhez, bár az már valóban beteges mániának tűnik, hogy minden beteget ki akar képezni profi beteggé és ami a leggyanúsabb az egészben, hogy nem kér érte pénzt. Most már csönd legyen vagy ha még egyszer bejövök úgy leszédálom magukat

II.

LAKÁSSZENTELŐ

(egyfelvonásos)

SZÍNHELY:

Egy vadonatúj lakás nappalija. Az asztalon hidegtál, szendvicsek és poharak.

SZEREPLŐK:

MARICA – a háziasszony, negyvenegynehány, fiatalos és fitt, az asztalok körül sürgölődik.

KARESZ – a házigazda, ötven lehet. Pocakos és enyhén kopaszodik. Fásultan ül az egyik asztalnál, előtte borosüveg, már csak félig van. Megint tölt, rosszkedvűen bámulja a plafont.

ZSOLT – Karesz barátja, vállalkozó. Egyidős Karesszal, de magasabb, sármosabb, kisportolt.

ÉVA – Zsolt felesége, duci, de nagyon formás, érzéki.

HÚRI LAJOS – iskolaigazgató, Marica főnöke. Nyugdíjhoz közelít, tenyérbe-mászó képű, lavírozó típus.

NUSIKA – Lajos felesége (második), harminc körüli, kényeskedő, affekta.

KRAMCSÁK – testnevelő, vékonydongájú, gyomorhajos kinézetű negyvenes.

ZSÓ – Kramcsák felesége, hasonló korú, unott.

HANCÚR – Karesz barátja, vállalkozó.

ÁGI – Hancúr felesége, harmincvalahány éves, könyvelő.

EDIT – negyvenes, elvált, egy kicsit vénkisasszonyos, de nagyon vonzó és titokzatos.

*

MARICA – Korán kezded. Megvárhatnád a vendégeket. Ha mindenkivel iszol egy pohárával, mire az egész társaság együtt lesz, te már megint Mórió leszel!

KARESZ – Na és? Még soha sem sikerült úgy leinnom magam, hogy elveszítsem józan ítélőképességemet s ezért megsértsek valakit.

MARICA – Csak idő kérdése, de akkor sem vagy felemelő látvány a bárgyú vigyoroddal és olyankor mindig sokat politizálsz s a Húri nagyon érzékeny, tudod milyen érzéseire, s ha belegázolsz!

KARESZ – Tudod, hogy a politika engem már régen hidegen hagy s mindig vigyázok rá, hogy a jó ízlés határait át ne lépjem.

MARICA – Csak az nem biztos, hogy mindenki ott húzza-e meg a határokat, ahol te.

KARESZ – Mi a francnak hívsz olyanokat, akik előtt meg kell játszanod magad és..

MARICA – Erről nem nyitok vitát. Bizonyos körökben ez így szokás, és most az egyszer a kedvemért próbálj meg viselkedni! Jó?!

KARESZ – Bizonyos körök (*gúnyosan heherészve*) Hogy oda ne rohanjak. Egy csomó beképzelt, félművelt senki, aki

azt hiszi magáról, hogy valaki, mert diplomája van és értelmiséginek képzelet magát, közben legtöbbször csak azért lett tanár, mert a tanárképzőre a leghülyébbet is fölvetették, közben dunsztjuk sincs arról amit tanítanak, a gyerekeket meg utálják.

MARICA – Karesz! Ha ezt a dumát elő mered vezetni és lejáratsz, én bizisten elválok tőled. Miért gyűlölöd úgy a diplomásokat? Amiért neked nem sikerült megszerezned?

KARESZ:-Nem, nem a diploma miatt, csak az zavar, hogy itt mindent papírokkal mérnek s azzal nem törődik senki, hogy van-e valami mögötte. Jól van na, azért jól fogok viselkedni. *(áll föl, s az asszony mögé lép, átöleli, a nyakába csókol.)*

MARICA – Na... összegyűröd a ruhám *(tiltakozik erőtlenül)* Most ne! *(tolja el mégis magától.)*

(A férfi a HIFI-toronyhoz lép s föltesz valami klasszikus zenét. Csöngetnek, a nő rohan ajtót nyitni. Zsolt és Éva az. Mind a ketten megpusztilják Maricát, Zsoltnál valami nagy doboz és virág van, átadja. Karesz is eléjük siet, Évát megpusztilja, zsolttal lekezel. Az asztalhoz mennek.)

MARICA – Mit tölthetek?

ÉVA – Én nem is tudom, tölts valamit, de csak ha te is iszol.

MARICA – Martini? *(Éva bólint)* Zsolt?

Zsolt – Egy kis konyak megteszi.

(Marica tölt mindenkinek, csak férjének nem, de ő hozza a borát. Marica karon fogja Évát és körülveteti a lakásban, a két férfi marad.)

KARESZ – Hát nem észbontó Zsoltikám? Megöregszel mire fedél kerül a fejed fölé s akkor is úgy hogy életed hátralevő részére eladósodsz, de ha legalább értelme lenne! Én egy focicsapat gyerekről álmodoztam annak idején, de Marica mindig csak halasztotta.”Először legalább legyen egy luk, ahol meghúzzhatjuk magunkat!” Na jó nem bánom ,gondoltam

legyen úgy. Föladtam álmaimat és robotoltam, hogy meglegyen a lakás, mert mégiscsak kell valami biztos pont, ha az ember gyereket akar. Amikor megvolt, kocsit kellett, na jó nem bánom, de akkor már kezdett bűzleni. Most meg itt van ez a nagy hodály, amit soha sem fogunk belakni, rideg és üres, de van mit mutogatni! Érted ezt?

Zsolt – Kareszkám, megint magad alatt vagy, pedig ez a legszebb férfikor és vannak az életnek apró örömei, csak élvezni kell őket.

KARESZ – Legszebb férfikor? Lassan úgy érzem impotens leszek, na nem mondom a kis fruskák még megmozgatják a fantáziámat, de nézz rám! Hol rúgok már én labdába? Ha az ember húsz évesen nem elég szép és erős, harminc évesen nem elég okos, negyven évesen pedig nem elég gazdag, az akassza föl magát! Nem tudom ki mondta, de rohadtul igaza volt. Én abba a hibába estem, hogy okosnak képzeltem magam, de csak önámítás volt, hisz nézd meg, az osztályunkból pont a leghülyébbek vitték legtöbbször! Most akkor vagy a világgal van valami kurva nagy baj, vagy velem, de inkább az utóbbi.

ZSOLT – Egyszerűen elkurvult a világ Kareszkám. Mi még voltunk olyan marhák, hogy hittünk a hülye vízfejű tanárainknak. Akit nem neveltek otthon engedelmességre és tiszteletre, az most röhög a markába és ő diktálja a szabályokat. Keményíts be te is, majd akkor tisztelni fognak. Mit gondolsz, én szeretem, amit csinálok? Néha majd leszakad a bőr a pofámról, amilyen szarokat szólok egy-egy boltra, de jól néznék ki, ha megmondanám, hogy a konkurens cégé nem csak olcsóbb, de sokkal jobb is. Tudom, hogy nem igaz, de mégis meggyőzőm az ellenkezőjéről.

(A beszélgetést csöngetés szakítja félbe, Karesz kényszeredetten föláll, de Marica előviharzik, ő visszaül és tölt mindkettőjüknek.)

KARESZ – Úgy hallom megérkezett a tantestület.
ZSOLT – Ha siránkozol és a sebeidet nyalogatod, nem mész semmire. Tudomásul kell venni, hogy a vadkapitalizmus farkastörvényei uralkodnak, félre a szentimentalizmussal,

(Öten érkeznek, a férfiak virágot, a nők valami ajándékot adnak át. Marica bemutatja őket a férjének és barátjának, rangsor szerint).

MARICA – Húri Lajos az igazgatóm, a felesége Nusika.
(Kézfogás, bemutatkozás-szerű dűnnyögés)
Kramcsák Zoli testnevelő. Zsó, a felesége magyar-történelem szakos
(kézfogás, dűnny-dűnny.)
Edit, matek-fizika szakos.
EDIT – Magyar-Angol.
KARESZ – Varga Károly *(Most nem dűnnyög és nem tudja eltitkolni érdeklődését)*
Magácskát még nem láttam .Új a brancsban, vagy...

(Közben Marica tölt az újonnan érkezetteknek s félrevonul velük csak Edit marad Karesszal és Zsolttal, de Zsolt is elsomfordál, mert látja a szikrákat.)

EDIT – Gyesen voltam mostanában, de tegezz nyugodtan, azt hiszem az sokkal természetesebb.
KARESZ – Akkor csirió! *(emeli a poharat, isznak és az elmaradhatatlan pertu-puszi)*

Hogyhogy nem hallottam eddig rólad a Maricától, hisz a leírása alapján állítom bármelyik kollégáját megismerném, ha sohasem láttam akkor is, ha szembejönne velem az utcán, de..

EDIT – Lehet, hogy említett, de olyan átlagos kis senki vagyok, hogy senki nem vesz észre. Talán a férjem is ezért hagyott faképnél, mert túl szürkének, semmitmondónak talált.

KARESZ – Az az ember vak volt vagy félnótás! Én egy ilyen asszonyért még mindig kockára tennék mindent.

EDIT – Kösz a bókot, abban igazán nagytűlűek vagytok, akárcsak az ígéretekből, csak amikor be kellene tartani...

KARESZ – Nem bók volt, hanem ténymegállapítás. Én nem szoktam csak úgy ígéretetni, amit én kimondok, mindig komolyan is gondolom. Én komolyan..., meglátni és..

EDIT – A más rétje mindig zöldebb, de csak addig amíg a másé, különben is szép feleséged van, ne légy telhetetlen.

KARESZ – Szépnek szép, de a legnagyobb szerelem is megkopik egyszer s akkor jön valaki aki föl villanyozza.

EDIT – *(feltűnően körül néz, majd megállapodik valamin a tekintete, fejével intve Karesznek is mutatja)* – Én inkább azt a konnektort ajánlanám neked, talán ha beledugnád az ujjad.

KARESZ – *(elvigyorodik)* – Kösz fogtam az adást, de nincs harag.

EDIT – Miért lenne harag, hisz hízelgett amit mondtál, csak már nem vagyok az a naiv kislány, különben én egész másképp képzeltelek el Marica elbeszélései nyomán.

KARESZ – Miért, milyenek festett le?

EDIT – Látod, most elbizonytalanodtam, de nekem mindig az volt a képzetem, hogy te egy magas, jóképű hapsi vagy, lefegyverző mosollyal és link dumával.

KARESZ – És ebből csak a link duma jött be. Ha olyan lenne a fizimiskám, mint gondoltad?

EDIT – *(értetlenül néz rá.)*

KARESZ – Akkor lenne esélyem?

EDIT – Azon már régen túl vagyok, hogy a külső szerint ítélek. A sármos, hódító küllemű férfiaktól várhatja a

legkevesebbet az ember , és persze a nagy csalódásokat is ők okozzák.

KARESZ – Tölthetek valamit?

EDIT – Gondolod, ha leitatsz úgy jobban megy a fűzőcske.

(Károly válaszolni akar, de berobban Hancúr és Ági. – Virág és csomag– Hancúr a legnagyobb természetességgel kezét fog mindenkivel, a nők arcára pusztít nyom, mintha mindenkit régen ismerne. Ági végigsmár mindenkit. Marica tölt nekik. Hancúr a társaság középpontjába tolakszik)

HANCÚR – Gyerekek, tudjátok mi az a rodeós sex?

(Csönd)

HANCÚR – Beállítod az asszonyt négykézláb, beilleszted a műszert, a hajában jó erősen megkapaszksz és a fülébe súgod, hogy a szeretőmmel is így szoktam. Innen indul a stopper, hogy meddig maradsz fönn.

(Röhögnek.)

NUSI – És fordítva hogy működik.

HANCÚR – *(Mintha elgondolkozna, pedig alig várta a kérdést)* – Annyiban változik a felállás, hogy ott a férfi vágja hanyatt magát...

NUSI – De mibe kapaszkodik a nő?

HANCÚR – Hát természetesen a férj szarvaiba.

(Újabb röhög, zsongás, csevely, néha egy hahota.)

KARESZ – Szóval semmi esélyem?

EDIT – Mondtam már, szép feleséged van...

KARESZ – Reménykedhettek?

EDIT – Barátok lehetünk, semmi több.

KARESZ – Mesélj valamit a férjedről!

EDIT – Azt hiszed, így többet megtudsz rólam, és könnyebb lesz...

KARESZ – Minden hátszándék nélkül, csak a pusztá kíváncsiság, de ha indiszkrét voltam...

EDIT – Nem bánom. Jóképű volt, ruganyos-léptű, lefegyverző mosollyal, igazi ragadozó. Amint megláttam rögtön beleestem. Flörtölt a kolléganőimmal, szerelmesek voltak bele a diákjai, mármint a lányok. Először még hízelgett is a hiúságomnak, hogy lám mindezek ellenére én, csakis én kellek neki, aztán szép lassan rá kellett jönnöm kised játékaira, s hogy ugyanazt mondja mindig, minden kiszemeltjének, szégyenlem is magam, hogy olyan primitív sablonszövegnek én is bedőltem. Mindent megpróbáltam, szerettem volna megmenteni a házasságunkat, de a végén elhúzott egy hamvas szőkeséggel.

KARESZ – Igen, legtöbbször a nők viszik a hátukon a házasságot, mert mi férfiak nagyon esendőek és gyöngék vagyunk, bármelyik pillanatban képesek vagyunk föllángolni s mindent odadobni, amiért egész eddigi életünkben küszködtünk. A nők sokkal higgadtabbak, jobban el tudják rejtetni érzelmeiket és tudnak lavírozni, hogy megmaradjon ez is, az is. A férfiak túl átlátszóak ahhoz, hogy kettősjátékot üzzenek.

EDIT – Nem egészen értem, hogy jön ez most ide.

KARESZ – Mert nem akarod érteni vagy valóban olyan naiv vagy, amilyennek látszol. Az a helyzet, hogy én nem egészen ilyen lovat akartam.

EDIT – Egyikőnk sem, de jobb ha megelégszel azzal ami van, mert lehet, hogy csak akkor döbbsz rá az értékére, amikor már eléveszítetted.

KARESZ – A látszat csal. Úgy tűnik van lakásom, szép feleségem, munkám, de nincsenek már álmaim, s ami nagyon

hiányzik egy gyerek. Úgy csinállok, mintha élnék, teszem a dolgom, de minek. Nincsenek különösebb céljaim vagy bármi a mi lelkesítene, csak a megszokások gördítenek tovább, hagyom hogy sodorjon a napok árja.

EDIT – Hát, nem vagy valami vidám társaság.

KARESZ – Bocs, nem akartam a nyakadba zúdítani sivár lelkivilágomat, de mindig megfélemlézem magamról. Nézd meg ezeket itt! Látod mind mondja párhuzamosan a maga mondókáját, de egyik sem kíváncsi a másikéra. Csak élünk egymás mellett, de nem együtt. Mind el vagyunk foglalva a saját kis nevetséges gondjainkkal, a mi kínjainktól senkié sem lehet nagyobb. Sok-sok kis ego magába burkolódzva. Milyen világ ez, mi lett velünk?

EDIT – Értem és egyet is értek azzal, amit mondasz, de nem szociológiára vagyok most hangolva, táncoljunk inkább.

(Karesz egy régi rock lemezt rak fel és elkezdenek rokizni, a társaság nagy része követi őket, kivéve Maricát és az igazgatót. Néhány szám után a többiek kidőlnek, Karesz és Edit csak ropja, tudomást sem vesznek a többiekről. A vendégek szép lassan fölszívódnak, Marica is eltűnik, már csak ketten vannak. Karesz új lemezt tesz föl. Lobó: Szeretném, ha szeretnének. Egymáshoz simulnak, Karesz erősen magához szorítja a nőt. Edit pár taktus után kibontakozik.)

EDIT – Nem és nem! Nem látod milyen nevetségesek vagyunk? Mint két kamasz, pedig...

(elrohan, a belépő Maricát majd elgázolja)

MARICA – Pedig figyelmeztettek, hogy ezt a rifkét...

KARESZ – *(szinte ordítva)* – Ne ítéld, hogy ne ítéltess!

MARICA – Ez legújabb, most már a bibliát idézed?
Különben is nekem van jogom felháborodásra, nem én
szorongattam...

KARESZ – Az igazgatód farkát, de csak azért mert túl
affekta vagy hozzá, hogy társaságban gumikesztyű nélkül
megfogd.

MARICA – (*elpirul*) – Aljas szemét vagy! Sírva elrohan.

KARESZ – Hol szeretet ott béke. Hol béke...

Függöny

KAVICSOLÁS

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

Az ásványokkal már gyermekkoromban kapcsolatba kerültem, midőn az anyaméhben, a köldökzsinóron keresztül a testem felépítéséhez szükséges tápanyagokban lévő ásványi sóknak nagy jelentősége volt. Elmondhatom, ez a mai napig tart, sajnos egy kicsit túlzott mértékben is, hisz szívesen nélkülözném a mozgásomat erősen korlátozó meszet a gerincemben és ízületeimben.

Már ötévesen Nobeldíj ígéretes kísérletbe kezdtem, ami abból állt, hogy a tűzhely platinájáról félretolva a karikákat, a nyíláson át egy spárgára kötött kvarckavicsot lógattam a tűzbe, majd amikor a spárga gyúlékony lévén kigyulladt, ijedten kirántottam, mire az izzó kavics felgyújtotta a falvédőt. Toporogva kiabáltam segítségért. Ami kis idő múltán, nagyanyám képében testesült meg. Ő miután egy vödör vízzel leküzdötte a posztót harapdáló lángokat, egy jókora pofonnal majdnem megmutatta a falvédő hajdani, még csöpögő helyét. Energikus közlése tudatosította bennem, hogy a fizikusi pálya közel sem olyan egyszerű, mint ahogyan azt korábban képzeltem. Azért nem adtam föl, a sóderban talált kavicsokat, mintegy bosszúképen, szorgalmasan püfölgettem, tanulmányozva a színes, csillogó összetevőket s mikor leveztettem ifjúi energiáim fölét, kora őseinkhez méltó gyűjtögetéseket folytattam, gyarapítva ezzel gyufás címke, bélyeg és régipénz készleteimet. Túltekintve a szén feketeségén, türelmesen bontogattam a márgába kövült cheritiumokat s másféle csigákat, kagylókat, szénporral

maszatolva magamat és mindent a környezetemben, ezzel újabb támadási felületet nyújtva szegény nagymamámnak.

Egy taktaközi kis faluban gyerekeskedtem, de tiszta időben jól lehetett látni a tokaji Kopasz-hegyet, ami valamiért mindig vonzott. Tinédzserként Miskolcra kerültem a katolikus „villanygimnáziumba”. Az áramtól félttem, az elektro tanárom pedig olyan első osztályú zseninek vélt, hogy csupa egyessel jutalmazta igyekezetemet. Így aztán jobban szerettem a strandra vagy a Bükkbe járni, mint az óráira. Ki tudja már az ok-okozati viszonyokat.

Akkoriban még létezett Miskolcon a Molnár Béla Ifjúságházban egy ásványgyűjtő szakkör, aminek a vezetője Kovács András volt, egy ajkai, tanulmányai után Miskolcon ragadt geológusmérnök. Ő és Mészáros Károly (ő sajnos később egy barlangi balesetben meghalt), a Herman Ottó barlangász csoport vezetője, ismertettek meg az ásványok mibenlétével és az első klasszikus zempléni lelőhelyekkel.

Az ásványgyűjtő szakkör tagjai főleg egyetemisták és középiskolások voltak, na és persze barlangászok. Andrásnak gyönyörű gyűjteménye volt, mivel gyakorlatait, az ország mineralológiai szempontból legizgalmasabb ásványbányáiban töltötte. Egy szűk albérleti szobában dekkolt, ezért gyűjteménye javát az ifjúsági háznak adta, itt találkoztam az első fertőző példányokkal.

Tenyérsyi azurit rózsák, csillogó termérszéz vázkristályok Rudabányáról; kristálycsodák Esztramosról, baritok és antimonitok Erdélyből, csodálatos füstkvarc Svájcból.

András elmagyarázta a megkülönböztető jegyeket, úgymint kristályforma, szín, keménység, hasadás, stb. s ezeket a tulajdonságokat be is mutatta a gyűjteménye darabjain.

A KALANDOK ELKEZDŐDNEK

Első gyűjtő utunk Tolcsvára vezetett. Mindjárt a buszról leszállva, a házak falában és kerítéseiben felfedeztük a jáspisokat és mohaachátokat. Volt köztünk olyan elvetemült, aki már innen el kezdte kikalapálni a köveket, és csak a gazda káromkodása és a ráuszított kutya tudta az elsődleges lelőhelyre felzavarni. Első példányomat, egy tolcsvai zöld színű plazmát, ilyen menekülés közben találtam.

Az Agáros-hegyen bóklászva, az andezit repedéseiből kalapáltuk ki az első mohaachát darabokat, ahol az achát rétegek helyenként opállal váltogatták egymást. A meggyvörös jáspist szinte észre sem vettük. Erdőhorvátiig is elkóboroltunk, ahol szép szalagos achátokat találtunk. Az üregek belsejét különféle színű kalcedonokon kívül, néha ametiszt és füstkvarc apró kristálykái vonták be. Nagy ritkán a neolitikumból származó, kvarcítból vagy obszidiánból pattintott pengék kerültek elénk, a szőlő barázdái közül. A szőlőből is csipegettünk, mivel többnyire ősszel vetődtünk oda. A Tolcsva és Horváti közötti "bucikon" gyakoriak voltak a nyers obszidián gumói, melyek nagysága borsószemtől az ökölnagyságig terjedt. Az őskor embere bőven találhatott itt pompás nyersanyagot szerszámaihoz. A gazdag színskálájú, formában és típusban változatos kalcedonok, gyakran őrizték kalcit és egyéb kristályok alakjait, és azok negatív lenyomatait, lemezestől a kocka habitusig, ágyúpat formától a tökéletes gömbig, mindenféle alakban.

A helybeliek barátságosak voltak a szegény „csalakő”-gyűjtő (ahogy ők nevezték) bolondokhoz, s olykor kéretlenül mutatták, merre keressük a kincset –, mely számukra csak a földet rongáló, munkát nehezítő kő volt –, tréfásan buzdítva minket, nyugodtan vihetjük az összest a földjükből, nem fogják hiányolni.

Egyszer egy nyugdíjas tanító Komlókára küldött bennünket, úgymond a Bolhás-hegyen arany is van. Ezt nem nagyon hittük, úgy gondoltuk, hamarabb lesz az a bolondok aranya, azaz pirit vagy markazit, de az ásványgyűjtőnek az is kincs, hát pár kilométer ide vagy oda, megnéztük. Inkább csak kvarcitokat találtunk, azonban ha másért nem, a ritka forrásmészkeért, ami az egyik falu melletti feltárásban került felszínre, nem volt hiábavaló a túra.

Ezután minden ősszel visszatértünk ide, a kezdeti tucatnyi létszám, hamarosan a csapat gerincét alkotó három főre csökkent: András, Molnár vagy Kopcsik és én, de néha bővebb volt a társaság, mikor a „lyukászok” Karcival az élet csatlakoztak hozzánk. Természetesen szakadt az eső, fújta a szél, kegyetlenül átáztunk és fáztunk, és mi bátor férfiak, a lányokat kértük meg, próbáljanak meg valahol lélekmelegítőt venni. Hisz igazán nem lenne szép, ha itt a bor hazájában lelnénk fagyhalálunkat.

Egyszer egy öreg bácsi, eladni ugyan nem volt hajlandó, de szívélyesen invitált meg pincéjébe. Bemutatót tartott, különböző és kiváló boraiból. Mire a bemutató véget ért, a nap is kisütött, s amint kiléptünk a pince hűvöséből, akkor kezdtük csak megérezni a hegy erejét. Az egyik lány kissé rosszul lett, és víz után érdeklődött a gazdánál. Az öreg annyit mondott csak, ott van a hordóban. Ám a leány elvétette a hordót, így a világos pulóverében könyékig szaladt a gázolajba. Az eset tovább erősítette, amúgy is derült állapotunkat. Búcsúzóul kaptunk még egy üveg bort, nehogy eltévedjünk a lizskai vasútállomásig.

A vonat indulásig volt még egy óránk, elővettük hát az elemózsiát. A koleszterinekhez egy tubus tormát is vittem, s ahogy kiszúrta, az istennek sem akart kijönni, kicsit erősebben megnyomtam, hátha enged. Sugárban spriccelt, félkörben lefröcskölve a váróteremben tartózkodókat, mire rögtön nagyobb hely lett, pedig páran már akkor kivonultak, amikor a hangoskodó, nyakig sáros társaságunk beállított.

Magdi a mutatványom láttán, kiragadta a tubust a kezemből, „Umi, te már hülye részeg vagy!”, és gyengéd nyomásával, kiegészítette a félkörívet a másik irányból. Most már az a pár elszánt utas is elhagyta a helyiséget, aki eddig, nyakát behúzva, állta a sarat és a tormát.

A fenti kaland, azért nem volt jellemző a társaságra, csak néha a hegy szelleme magával ragadta társnak szellemünket. A hegyen ritkán, módjával lecsúszott egy-egy korty, de a hegy alatt ez nem fordulhatott elő, Karcsi le sem engedett, ha csak egy kortyot is ittunk.

KI A GYŰJTŐ?

Az andezit repedéseiből kikandikáló élénk színű kövek, főleg eső után, mikor élnek a színek, szinte kínálják magukat. Ám a sáros, száraz és matt felületű, korrodált bevonatú vagy az anyagözettel fedett darabokat nehéz felismerni, ha az ember, egy kisebb szilánkot le nem pattint róla. Az obszidiánt pedig végkép nem lehet megkülönböztetni egy szürkésfekete riolittól vagy kvarcittól. Még a gyakorlott gyűjtő is elvétheti. Az apró fortélyokra András és Karcsi tanított meg. Azért még ma is van, hogy pattintás nélkül nem tudom mi került horogra. Sokszor pont az a legszebb, amiről nem is gondolnánk, és természetes, ha egy a hasításnak makacsul ellenálló köre, türelmünk fogytán rácsapunk, azt hívéen, hogy úgyis csak közönséges kvarcit, szívet fájdtóan kiderül, a legszebb darabot barmoltuk el.

Ma már alig van Magyarországon olyan nagyváros, ahol évente legalább egyszer ne rendeznének ásványbörzét, így egyre több ember nyer bepillantást a természet ezen élettelen csodáinak szemképrázta világába. A legtöbbjükben ilyenkor fölébred a birtoklási vágy. Magáénak kíván tudni egy-egy kristálycsoportot vagy egy érdekes rajzolatú achátszisizolatot,

hogy ne csak a tárlóban az üveg mögött lássa, hanem bármikor a kezébe is vehesse. A többség megelégszik ennyivel, de vannak akiket megfertőz a szépség, belőlük lesznek a gyűjtők, ha a szépigény mellett, megfelelő mértékű fanatizmussal is rendelkeznek.

Divat lett az ásványgyűjtés, és ezzel sajnos sok, a természetet egyáltalán nem tisztelő, csak haszonszerzés céljából „kövező” ember is beszivárgott sorainkba. Ezek nem ásványgyűjtők! Természetvédelmi helyeken, barlangokban az ásványgyűjtő etika nem engedi meg a gyűjtést, bármennyire elérhetőnek és csalogatónak tűnik! A cseppkő vagy egy ágas-bogas aragonit kristálycsoport a helyéről kiragadva, már nem lesz ugyanaz, s ehhez még tegyük azt is hozzá, hogy egy élő barlangban, az a kristály még nő, fejlődik, ahogyan a vízcseppek táplálják, újabb és újabb rétegeket, kristálycsírákat kirakva. Ha jobban belegondolunk ez gyilkosság.

Természetesen más a helyzet, amikor egy a kohászat céljára termelő kőbányában bukkan elő üreg, barlangocska vagy fülke. Ezekben a gyűjtés megengedett, ha a bányagazgatósággal sikerül megállapodnunk.

Esztramos-hegyen igazi barlangok is előkerültek, a kőfejtés közben. Kristályai, cseppkő-borsókái Európa hírűek, de mire védelem alá kerültek, az egykori csoda- és mesevilágnak már csak megcsúfolt torzója maradt, a legszebb részekről mostanra csupán a szakirodalom tud mutatni néhány képet. Ez az egyedülállóan szép és páratlanul értékes természeti kincs, a rosszul megválasztott „gazdaságosság” áldozata lett. Megmutatva, hogy feltárt kincseinket sokszor társadalmi összefogással sem tudjuk megmenteni.

Még most is kerülnek elő a bányából szép darabok, azonban azt a formagazdagságok nem érik el, mint amilyenek a hetvenes években kerültek elő.

A mi könyvünk azoknak szól, akik kellő alázattal viseltetnek a természet iránt, s nem leigázni, birtokolni akarják, hanem újra szorosabbra kívánják fűzni a szálakat az elemi környezetükkel,

amiből a technikai civilizáció kiszakította őket. Akiket az ásványok szépsége mellett, a megtalálásukkor megélt élmény is fontos.

Nekem is vannak pompás külföldi ásványaim, olyan lelőhelyekről, ahová sajnos még nem tudtam eljutni és talán soha nem is fogok, amelyeket ismerősöktől kaptam vagy börzén cseréltem, netán ellenállni nem tudván megvettem, de a mai napig azok a legkedvesebbek, amiket magam gyűjtöttem, mert ezek mindegyike magában hordozza a velük kapcsolatos kutatás izgalmát és a megtalálás örömét. Ez az emlék a vásárolt, „személytelen” darabok fölé emeli a saját gyűjtésű példányok értékét. Ezért nem bánt, ha egy betévedő "köves" szeme átsiklik fölöttük, megakadva egy, talán csillogóbb „szerzett” példányon, hiszen neki a figyelme háttérben maradt kövek, ránézésre nem mondják el a történetüket.

A friss levegő, egy kiadós gyaloglás, sőt egy bőrigázás vagy egy forró nyári nap viszontagsága, oldja a stresszt, feledtetve a hétköznapi taposómalmát, egy pillanatra lélegzetvételhez juttat. Az ásványgyűjtő, előbb-utóbb szorosabb kapcsolatba kerül a természettel, kikerülve a rohanás gubójából, csodálkozva veszi észre, hogy hányféle zuzmó, moha van. Bogarak és virágok kerülnek a szeme elé, amelyeneket még soha nem látott. Ősszel megismeri az igazi színeket, gombákat. Aki még nem gyalogolt őszi erdőben, el sem tudja képzelni a gombák szín- és formagazdagságát, pedig a gombák csupán kis töredékét képezik a növényvilágnak. És ha sikerül rábukkanni egy lelőhelyre, megtalálva a keresett ásványt, az már igazi boldogság, és ez a mai zajló világban igazán ránk fér.

HOGYAN KEZDJÜNK HOZZÁ? ÉRDEMES?

Aki eddig nem tette le a könyvet, sőt talán még az érdeklődését is felkeltette, igazán megérdemli, hogy végre valamit a gyűjtés módjáról és a lelőhelyekről is megtudjon.

Ma már tucatnyi, jobbnál-jobb ásványhatározóból válogathat az ember, külföldi és hazai szerzőktől egyaránt. Én mégis a magyar szerzőket ajánlanám, hisz mineralógusaink ebben is maradandót alkottak, és a hazai lelőhelyeket ők bővebben ismertetik, mint külföldi kollégáik. A határozókban megtaláljuk az ásványok szakszerű leírását, az ásványtársulásokat és melyik ásvány milyen kőzetben fordul elő, ezért érdemes a kőzetekkel is megismerkedni. Sok esetben a határozó, az ásványok mellett, a kőzetek tulajdonságait, válfajait is tárgyalja. Célszerű ilyen könyvet beszerezni. A magyarországi lelőhelyekre vonatkozóan, alapműnek tekintem Koch Sándortól a Magyarország ásványai című könyvet, ha módunk van rá, ez a mű ne hiányozzon a könyvespolcunkról.

Ezek után már csak egy kőműves kalapács kell, vagy ha nincs egy közönséges is megteszi, egy jó véső és néhány régi újság, a talált csodák elcsomagolása céljából és ami még ezen kívül szükséges, rengeteg türelem és kitartás.

A lelőhelyet kinézhetjük könyvből is, de ha a lakóhelyünk közelében van egy kőbánya, amit nem említ a szakirodalom, azt is nyugodtan megnézhetjük, mert lehet épp ott és épp akkor kerül elő valami.

Ha első utunk alkalmával nem találánk semmit, ne veszítsük el lelkesedésünket, mert nincsen kimerült lelőhely, lehet, hogy csak ritkábban kerül elő ásványos rész, annál értékesebb lesz számunkra, ha kitartásunkat jutalmazva, valami előkerül erről a helyről. Gyakran megesik, hogy egy „jó” helyet is többször be kell cserkészní, mire eredménnyel járunk. Teljesen halott bánya nincs, még ha nem is művelik, a látszólag változatlan

kőfalak közt előbb-utóbb rá fogunk bukkanni valamire. És sokszor a legbiztosabbnak vélt helyben is csalódhatunk. Máskor meg a legvalószínűtlenebb terület ajándékoz meg minket egy lázba hozó példánnyal.

Ha azt akarjuk, hogy gyűjteményünk tudományos értékű legyen, és miért ne így lenne, elengedhetetlen a túránk és leleteink dokumentálása. Már az első gyűjtés után érdemes meghatározni, osztályozni és felcímkézni a begyűjtött példányokat, és gyűjtési naplót vezetni. Gondoljunk bele, a sokadik expedíció után már keverni fogjuk a közel eső lelőhelyeket, a hasonló anyagokat, az időrendiségről nem is beszélve. Az ember agya káptalan, hamar felejt. Továbbá egy-egy darab, mit eleinte lényegtelennek gondoltunk, s csupán nosztalgikus okokból tartottunk meg, tapasztalatunk, tudásunk növekedtével, nagy jelentőségre tesz szert, mert rájövünk ritkaságra bukkantunk. Ekkor nem fog gondot okozni, hogy vajon hol és merre gyűjtöttük az ominózus példányt.

Előfordul, hogy a szerencse belénk botlik, egy helyen egyszerre sok egyforma ásványt találunk. Ilyenkor, bár ez ritkán esik meg, hajlamosak vagyunk leértékelni azt. Én is így jártam a rudabányai malachitjaimmal és termésrezeimmal, a börzéken könnyű szívvel cseréltem őket. Fel sem merült bennem akkor, hogy majd egyszer milyen becsesek lesznek a megmaradt darabok, és a bányászat megszűntével, milyen pótolhatatlanok az elkótyavetéltek.

Különben is , ha már elmegyünk börzére, és vizünk csereanyagot, egy fajtából ne vigyünk túl sokat, mert mások a mennyiség láttán alulértékelik. Alkudjunk szívósan, hiszen a „másik réteje mindig zöldebb”, tükörbe nézve, magunkról is tudhatjuk, egy másik gyűjtő mindig arra vágyik, amiből még nincs neki.

A gyűjtést meghatározza az ember érdeklődési köre, de a lelőhely elérhetősége is. Mind fizikai értelemben, mind anyagi szempontokat figyelembe véve. A legendás gyöngyösoroszi bánya úgy tűnik végérvényesen bezárta kapuit, Recsk hasonló

képen és sajnos még sok bányáról elmondható ez. A működő bányáknál meg a bejutást megnehezíti, hogy a bányák többsége ma már magántulajdon. Mégis ennek ellenére azt kell mondanom a gyűjtő társaimnak, ne csüggedjenek. Megfelelő diplomáciai érzékkel és a jó oldalról való közelítéssel, minden fizikailag bejárható bányába, megoldható a bejutás, azonban ehhez is legalább akkora türelem és makacsság szükséges, mint a gyűjtéshez. Ha "ajtóstól" törünk be valahová, akkor nemcsak magunk alatt vágjuk el a fát, hanem az utánunk jövőknek is megnehezítsük a továbbjutást.

Szerencsére kis hazánk bővelkedik ásványokban. A számtalan mészkőfejtőben csodásnál csodásabb kalcitok lelhetőek, szinte minden típusuk előfordul, a mikronnyi hintéstől a tíz centimétert meghaladó skalenoiderekig. A ritkább kalcittípusokat a vulkanikus kőzetek hólyagüregeiben, egyéb ásványok kíséretében találhatjuk meg. Ezek a hólyagüregek változatos és gazdag ásványvilágot tárnak elénk, zeolitoktól a változatos alakú szideriten, aragoniton át a különféle kvarcváltozatokig. Nincsen két egyforma hólyagüreg, ha valaki csak ezeket gyűjtené, és csak a hazánk területéről, akkor is meglepően gazdag, színes és izgalmas gyűjteménye lenne. A kvarcok szinte minden változata megtalálható a Zemplén romantikus hegyei közt, az ékszer minőségű többcentis hegyikristálytól, az ametiszten, füstkvarcon át a nemesopálig, beleértve a ritka citrint és a még ritkább tűzopált is. Az itt található achátoknak különlegesen szép és markáns rajzolatai sokszor lepipálják a legdögösebb külföldi darabokat is, a formagazdag, színben, az átlátszó fehértől, a világoskéken, lilán át a feketéig előforduló kalcedonoknak pedig nincsen párja. Van hát mit gyűjtenünk, ezt a kis országot átfogó gyűjtemény létrehozásához, alighanem kevés egy emberi élet.

„AZ ELTŰNT BÁNYA NYOMÁBAN”

Tasnádi Kubacska András már akkor elsiratja az egykori gazdag lelőhelyet, amikor én még tizenegynehány évesen, csak ismerkedtem az ásványokkal. Nekrológot mond, a méltán híres, halott bánya felett, siratja az eltűnt kincseket, melyek az érc fogytán, a művelés leálltával, hozzáférhetetlenné lettek. A gyűjtők és ásványbarátok immár csak az előkerült példányokban gyönyörködhetnek. Én bár időben jutottam oda, ám sajnos még éretlenül, nem becsültem meg eléggé ezt a ritkán adódó, páratlan lehetőséget.

Mikor először csodáltam meg Rudabányán, a vasércbánya lenyűgöző külszíni fejtését, a több kilométer hosszú, vörösesbarna, okkersárga különböző színárnyalataiban pompázó Marsbeli tájat, akkor értettem meg mi az ásvány, és mekkora az ember, milyen geológiai léptékkal is mérhető környezet-átalakításokra képes, amivel ha nem bánik csínján, végül ellene fordul.

Meredeken leszakadó, tíz-húsz méteres sziklafalak, háztömbnyi valamiért otthagyt sziklák, az alsószintekre lekígyózó szerpentinút, a felhagyott, mély kráterekben, rézoldatoktól zöldeskékre festett tavacskák, bennük az opálos törtfényű víz alól áttűnő sziklás, meseszerű táj. Akkor még sívítottak a fúrógépek, markolók és rakodógépek sürgölődtek, a hatalmas teherautók nyomában, sárgásvörös, fullasztó por szállt.

András, a csapatunk vezetője, itt volt üzemgyakorlaton, s ezért beengedték a csapatot, csak azt kötötték ki, a gépek környékére és a veszélyes helyekre ne menjünk. Izgatottan, a porral, zajjal nem törődve közeledtünk a teléres helyekre és reményeink nem is voltak hiábavalóak.

A malachit tús, sugaras, pihés kiscsirke szerű, gömbökké vagy hasábokká összeálló, olykor centiméteres pamacsai még a szerencsések horgára akadhatott. Az azurit inkább tömegesen került elő, de néha szép kifejlett kristályai is előfordultak, volt melyiknek már csak az alakja volt meg, mert anyaga közben átalakult malachittá. Ronda idegen szóval ezeket hívjuk „pseudomorfózának”. A termésrész, pár-centis malachittal bevont ág-bogai, de a szerencsésebbek tenyérnyieket is kifejthettek a sziderites kövek repedéseiből. Némelyiken apró levélszerű baritkristálykák lapjai ültek. A kalcitot, baritot, szideritet csak mellékterméknek, amolyan másodrendű ásványnak tekintettük. Szerencsére ezekből is elraktam néhányat, de jóval kevesebbet, mint tehettem volna.

A Fortuna kegelytjei tenyérnyi azurit rózsáknak és az igen ritka kuprit, félcentis, oktaéder alakú, kristályhalmazainak örülhettek. Az én kristálycsoportomban van nyolcmilliméteres élhosszúságú oktaéder, aminek csúcsain még további millimétert sem elérő kristálykák ülnek. A kristálylapok már kissé korrodáltak, s a kuprit anyaga nagyrészt átalakult malachittá, de a mai napig ez az egyik kedvencem, egy tipikus azurit csoporttal, ami kb. kétszer ilyen nagyságú.

1974-1979 alatt többször is jártam itt, csoporttal, egyedül, s a bánya mindig adott valamit. Aztán az ásványgyűjtés szempontjából és még mennyi máséből, vagy húsz év kiesett az életemből.

INTERMEZZO TANULSÁGOKKAL

Nem magamutogatásból, hanem okulásul, most életem egy szeletébe nyújtok bepillantást, ha valaki hasonló problémával küzd, talán fölcsillant neki némi reményt.

Erős egészséges gyerek voltam, sőt az átlagosnál erősebb fizikumú, a tölem pár évvel idősebb fiúk sem mertek velem ujjat húzni. Tizennégy évesen beléptem a miskolci Herman Ottó barlangász csoportba. Lehetett bármilyen évszak, és időjárás, a hétvégén kimentünk a Bükkbe, gyakran tíz kilométert is gyalogoltunk harminc-negyven kilós hátizsákokkal, mire a kiszemelt barlanghoz értünk. Majd nyolc-tíz órát, de nem volt ritka, hogy tizenhatot is kúsztunk-másztunk a mélyben, vagy az agyagot és kőtörmeléket bontottuk hétrét görnyedve, a barlang folytatását keresve. Mikor felértünk hullafáradtak voltunk, ám ahogy egy kis étellel pótoltuk, az elvesztett kalóriánkat, erőre kapva birkózni kezdtünk. Utána néhány óra alvás, és megint irány a barlang. Ha nem a Bükkben bujkáltam, akkor a Zemplénben róttam a kilométereket többnyire ugyanazokkal a srácokkal.

Hét közben reggel a tanítás előtt, barlangász barátommal úsztuk a köröket a „néplavór”-nak becézett strandon, délután pedig elugrottunk Simihez, a bérházuk légópincéjében kialakított konditerembe, kicsit súlyozni. Nyaranta közbeiktattunk egy-egy Balaton körüli csavargást. Csak úgy tombolt bennem az életkedv, az ifjú energia.

Tizennyolc éves voltam, amikor diagnosztizálták a betegségemet: Bechterew-kór. Ez egy ronda autoimmun betegség, amitől az beteg ízületei beszűkülnek, a gerincoszlop összenő, mint a bambusz, majd behúzza az embert, hogy a végén már szinte az orrával a földet éri, a tagjai nem hajlanak a bekövült ízületek miatt, minden mozdulat kínt, fájdalmat okoz.

Az orvosok szerint, ezt a betegséget meggyógyítani nem lehet, esetleg a lezajlását lehet lassítani. Eleinte azért még pár évig leleruccantam a barlangba, ha ritkuló időközönként is, kövezni is eljártam.

A betegségem ellenére megnősültem, a feleségem ápolónő, tisztában volt állapotommal. Hamarosan megszületett első gyermekünk, szűk lett a bérház. Apóson hívtott, költözzünk hozzá Pálházára. Az úszás hiányát már az első évben megéreztem, s kezdtem szép lassan begörcsülni, járásom egyre nehezkesebb lett, s már sántítottam is. Odáig fajult, hogy a végén már két bottal jártam úgy ahogy. Volt két év, amikor a kapun kívül nem voltam.

A hétköznapiak taposómalma s az állapotom miatt, teljesen reménytelennek tűnt a helyzetem. A gyűjtő utak esélye is szertefoszlott, a gyűjteményem bedobozolva hosszú évekig szundikált, – megnyirbálva, mert még Miskolcon a költözés alkalmával elég jelentős részét ellopták –, a kamra egyik sarkában.

Az évek szaladtak, az idő elvesztette a jelentőségét számomra. Éjszaka hánykolódtam az izületeimre támadó fájdalomtól, nappal egyik cigarettát szívtam a másik után, teljesen kilátástalannak éreztem a helyzetemet, s az alkoholizmus is kinyújtotta a csápjait felém. A feleségem kétségbeesve figyelte vergődésem, s próbálta megfékezni önpusztításomat. Nem tudom hogyan bírta ki, már én is undorodtam magamtól, szerettem volna meghalni.

Amikor Balázs, a második fiam megszületett, nyakon ragadott: „Ez így nem mehet tovább! Nem adhatod fel! Gyerekeink vannak, te is felelősséggel tartozol értük!” Össze kellett szednem magam. Nem akartam, hogy a gyerekek mellett, mivel akkor már apósom is véglegesen ágyhoz volt kötve, mindkettőnk a feleségemnek kelljen ápolni.

A húgom bukkant José Silva Agykontrol című könyvére, az utolsó szalmaszálként kapaszkodtam bele. A másik szalmaszál a sors küldte Laci barátom személyében. Ő az

újdonsült feleségével egy „köbolondot” keresett. Ahogyan a szobafestő, aki éppen nálunk dolgozott, irányította hozzánk őket. Két bottal csoszogva, görbedve csomagoltam ki a dobozokból a köveket, lelkesen mutogatva őket, – akárha évek óta ismernék egymást –, teljessé téve ezzel a festés miatti széjjelséget. Abbahagytam a dohányzást, ivást, vegetáriánus lettem, és kitartóan követtem a Silva-könyv gyakorlatait, s lassan egyenesedni kezdtem.

Laciék Szegeden éltek, fiatal házasokként nászútjukat töltötték Hollóházán. Laci a helyszín lehetőségeivel élve a másik szerelmének is hódolt, a romantikus vadonba vezetve ifjú feleségét, ásványokat gyűjtöttek. Annyira megtetszett nekik a festői környezet, hogy ezentúl minden évben szabadságukat itt töltötték. Ilyenkor minden alkalommal betértek hozzám megmutatni a fogásaikat, majd a harmadik ittlétükkor Laci és a család győzködésére rászántam magam és fölkerekedtem velük én is. Ekkorra már eldobáltam a botokat s lassan csoszogva, segítség nélkül is tudtam menni valamennyit.

Bevallom egy kicsit féltem, a sok tehetetlenül, kínlódva töltött év után, a hajdani sportos edzettségembe vetett hitem s vele az önbizalmam igencsak megcsappant. Évekig jóformán az utcán sem jártam, csak a bolt és a lakásunk között közlekedtem, nem voltam biztos benne, hogy bírni fogom a terepet. Telkibányán a Mátyás Király Kútjánál szálltunk le, s elindultunk a Gordonbércen fölfelé a Csengő-bányához, Teréz-tárhoz. Botra támaszkodva kínlódtam föl magamat a meredek részekén s négykézláb araszolva csúsztam lefelé a lejtőkön. Mire a tanösvényhez értünk, legszívesebben visszafordultam volna, de keményen tartottam magam, tudtam, ha most feladom, a továbbiakban hiába próbálkozom bármivel, elveszítem a csatát és a háborút is. A Teréz-táró előtti tisztáson leültünk a fatörzsekből ácsolt padokra, tüzet gyűjtöttünk, hogy szalonnát süssünk. A füstre egy közeli odvas fából hatalmas darazsak rajzottak ki, s az egyik a fejbőrömbe kapaszkodott, és véresre marta, mire az asszony lecsapta. Eloltva a tüzet fejvesztve

menekültünk, a darazsak meg dühödten üldöztek egy darabig. A szalonnát nyersen, menet közben ettük meg. A Veresvizi úton, jókora hurkot írva, a Fehér-hegy alá keveredtünk, ahol az erdészet egy riolit kőfejtőt üzemeltet, ebben böngészünk pihenésképpen. Itt a feldarabolódott, morzsalékos kőzet között, gömb alakú, gyönyörű többgenerációs kvarc és kalcedon kitöltésű, a kőzetéből kimállott hólyagüregeket, geodákat találtunk. Némelyike az ököl nagyságot is elérte, sőt nagyon ritkán azt meghaladó példány is akadt.

A találás miatti lelkesedés, feledtetve fáradságot, kínt, gyorsan pörgette az időt, ezért lekéstük a kiszemelt buszjáratot s a következőre két órát kellett volna várni. Így aztán elindultunk gyalog. Az asszonyok már az almáskertnél nyugösek voltak. Én is, de palástoltam, ezért nem szégyelltem, hogy a feleségem cipeli a zsákmányt. A gyerekek föl sem vették, pedig Balázs akkor még alig volt hat éves.

Azóta, eleinte azt az időt, amit Laci a szabadságából itt töltött, majd később, miután sajnos zátonyra jutott házassága miatt ideköltözött, jóval gyakrabban közösen kirándulunk. Ha csak tehetjük, reggelenként, amikor kilépünk a kapun, hátizsákkal a hátunkon, a falubeliek már tudják, hogy kövezni megyünk. Az első években Balázs fiam egy-egy napot ellógott az iskolából, nem hagyta volna ki, hogy egy kicsit ő is természetbúvárkodjon, utána érdeklődése mindinkább más irányba fordult, nem lehet mindenki ásványgyűjtő, kiváltképp nem olyan fanatikus, mint az apja.

Mind bátrabb, nagyobb túráknak vágunk neki Lacival. Van úgy, ha lekéssük reggel a buszt, gyalog kimegyünk a lelőhelyre, sőt az is előfordult, hogy gyalog jöttünk vissza is, holdvilágnál, menetközben megtárgyalva a nap és a világ eseményeit, és a feleségem otthon aggódva meleg vacsorával várt, néha kaláccsal kedveskedve a fáradt csavargóknak.

AZ ELTŰNT BÁNYA MEGTALÁLÁSA, *avagy „bezárt bánya, nem holt bánya”*

Az újjászületésem után 1993-ban, fölkeredtem sógoromékkal autójukon Rudabányára. Be kívántuk járni az akkor már évtizede bezárt bányát. Július vagy augusztus volt, rekkenő hőség, az ismerős bányatavak egy szinttel lejjebb vándoroltak, a lankásabb oldalakon buján füvek, mindenféle gazok nőttek, a „rekultivált” (a természetet közel sem helyreállító, csupán a gyűjtőket a telérektől távortartó fedőrétegen) területen sarjadó akácok hódítgatták a vörös talajt, viaskodva a megbolygatott ércek mérgező oldataival. Egy markoló ímmel-ámmal karmolászta a bányafalat, de már nem az ércért, csak a kő kellett egy út töltéséhez, javításához.

„Halott bánya” –, gondoltam, s eszembe jutott Tasnádi könyve. Ugyanaz a fájdalom szállt meg, amit ő érezhetett egykor. Minden meggyőződés nélkül, hitetlenül kapirgáltam. A régi, ismert teléreket nem is lehetett megtalálni, mintha szándékosan, direkt ezeket temették volna be a „helyreállításnál”, nehezen tudtam beazonosítani a bánya területeit. Pár apró malachit morzsa és azurit nyomok kerültek elő, inkább utólag, az érctartalmú köveken kicsapódott bevonatként, mint eredendő kristályként. A kalcitnak is örültünk volna, ám azt is csak a meddőből, sérülten, töredékekben találtunk. Hiányzott az igazi lelkesedés.

Balázs fiam és Ancsa keresztlányom, hét-nyolc évesek lehettek, a sógorom másik két gyermeke, Tomi és Dani még kisebbek, őket is magunkkal vittük. A melegtől és a portól nyugósek voltak, s az előző napi telkibányai gyűjtés alkalmával megszokták, hogy két-három percenként, kristály, vagy annak töredéke kerül elő. Itt meg órák alatt csak egy köröm alá valónyi.

Nem tellett nagy erőfeszítésbe, hogy a további „guberálásról” lebeszéljenek. Egy helybéli nyugdíjas bányásztól vettünk néhány szemrevaló darabot. Csalódottan elkönyveltem magamban, ide többé nem érdemes eljönni.

Egy évre rá kilencvennégyben, Laci barátom járt ott, s olyan természekkel lepett meg, hogy nem akartam hinni a szememnek. Volt nála egy-két milliméteres, kristályos, pamacsos malachit és szebbnél-szebb kalcitok, aragonitok. Mintha csak egy másik bányában járt volna. A leleteken fellelkesülve, többször is elmentünk kettesben gyűjteni, és meg kell mondanom üres kézzel sosem tértünk haza. Mi több mindig újabb és újabb ásvány került horogra.

Azóta szerveztek ide ásványgyűjtő tábort is. A tábor lelkes csapata, közel negyven fajta ásványt talált, részüket természetesen nyomokban. Ezek között találhatóak voltak ritka ezüstásványok is. Ki tudja, hogy még mit rejt az eltűntnek vélt bánya.

Az arany, ezüst és a drágakőbányáknak több utóvirágzása is volt világszerte, mert kiderült, hogy újabb eszközök, új szempontok, vagy csak a ritka vakszerencse, ismét vonzóvá tette a lelőhelyet, időről-időre gazdaggá téve néhány szerencsés flótást. Ezek közé csak az kerülhet, aki hittel telten, makacsul vissza-visszatér ezekre a helyekre.

A MEGKERÜLT ÉS ELVESZETT NEMESOPÁL

Tizenöt évesen jártam először Monokon. A falu közepén, a templomnál szálltunk le a buszról, nem messze Kossuth szülőházától. Szűk kis utcácskán, tehénlepényeket kerülgetve indultunk a gyűjtőhely felé. Vagy két kilométernyi gyaloglás után, fapallókból összerótt hídon lépdeltünk át, az Ingvár lábánál, hatalmas diófák árnyékában, moha és zuzmók fedte riolitkibúvások rejtették utunk elsődleges célját. A riolit

üregeiben pár milliméteres tejopálok, s nagy ritkán, a sokadik tejopálos üreg mellett felvirított egy-egy, melyben zöld, sárga, kék és vörös tüzek gyúltak, ahogyan forgatta az ember, úgy „világított” irizálva, színből színbe váltva, mintha egyszerre több filmet vetítenének egymásra, lenyűgözve, kápráztatva a szemet. Ez volt a nemesopál.

Ritkán haladták meg a két millimétert, de Mozgó Endre társunk gyűrűnek valót is talált. Számtalan követ kellett szétkalapálni, mire egy ilyen apróságra rábukkantunk. Fel is vetődött bennünk az elmélet, mi szerint a homok akkor keletkezik, mikor az ásványgyűjtők opált keresnek.

Az opálozás után továbbindultunk. A már Megyaszóhoz tartozó Répáspart felé, ahol egy suvadásban, a mállott, hirtelen leszakadó agyagfalban, faopálok voltak találhatóak. A kovagéllel átítatott, opálosodott faág darabokat, üvegyapothoz hasonló réteg vette körül, s pontosan olyan kellemetlenül viszkedett, ha az ember véletlenül a bőrébe dörzsölte egy figyelmetlen hanyatt esés segítségével. Még a vízmosás bejáratánál cseréptörmelékek, és faszén darabkák bújtak elő a földből, s egy makulátlan obszidián pengével szerencsétlenül a hegy szelleme. A lankás hegy, vagy nagyságára nézve csak domb tetejére is felmáztunk. Itt ásni kellett a megkövesedett fák után. Nagyobb munkával kevesebbet találtunk, az évgyűrűk rajzolata azonban sokkal hangsúlyozottabb s a felületük üdőbb volt. Ide is visszajártam pár évig, majd jött a majd húszéves kihagyás. Lacival és két fiammal tértünk vissza ismét.

Már messziről szembeötlött a változás, az ember tájformáló keze-nyoma! A csordogáló erecskének, egy völgyzáró gáttal az útját állták, a völgyet elárasztó tóvá duzzasztva azt. A gát előtt kocsisor. A nemesopál lelőhelye elárasztva, több méterrel a víz színe alatt, halaknak nyújtott csábító tárlatot. A paron tízméterenként egy horgász lógatta csaliját a reményeinket elnyelő vízbe, letaposva és dobozokkal, papírokkal és üvegekkel szemetelve össze környezetét.

Kissé lelombozódva, de azért nekivágtunk a tó mentén az ismert útvonal fölött vagy tíz méterrel a hegy oldalán. A kőzet ugyanaz, tejopálok, hialitok szűken, de vannak, nemesopál miért ne lenne? Nem volt! Legalább is azon a túrán nem találtunk, de nem adtuk föl, nem tettünk le róla. Laci kárpótlásként talált egy csodaszép mandulaüreget, melyet a csiszolás után bárki is látott, azt gondolta legalább Brazíliából van, nem hitték el, hogy itt ilyesmi található.

Nem mondható. Hogy a horgászok túlságosan örültek a kopácsolásunknak, mi viszont meg az elárasztásnak nem örültünk, végül beláttuk, így van ez rendjén. A jövő menő autók, úgy vélem nagyobb zajt csaptak nálunk. Azért toleranciából sajnos nem merültünk bele túlságosan a kövek törésébe, pedig az a mandulaüreg jelezte, lett volna mit keresgélünk. Oldalazva megkerültük a víztározót, amit valamikor fel sem vettem, most végtelennek tűnt. Míg a Répásparthoz értünk a fiúk meg sem nyikkantak, pedig Ferkó tizenkettő, Balázs pedig hat éves volt.

Itt is csalódás ért, a „vízmosás” beomolva s a régi karvastagságú darabok helyett, csak egy-két újni darabkákat találtunk. Ahhoz már nem volt idő, hogy ássunk, sietnünk kellett vissza a buszhoz, így is nyilván lekéstük volna, ha a presszó tulajdonosa föl nem vesz kocsijára a víztározónál. Útközben kiderült, ő is gyűjtött annak idején, van is még néhány szebb darabja, de idő szűkén, invitálása ellenére nem tekinthettük meg.

A nemesopál csábítása és a megcsiszolt mandulaüreg szépsége, néhány év multával ismét túrára indított. Hírek terjedtek, hogy a víztározó környékén egy gyűjtő új nemesopál lelőhelyet talált, ezzel valószínűs „opállázat” indítva el. Laci barátommal felkerekedtünk. Először az elmondások alapján az új lelőhelyet cserkészttük be. Valóban nagy ásások voltak a helyszínen, talán a kereskedők még géppel is dolgoztattak ott. Mi sajnos egy szilánkot sem találtunk, ami felvetette a gondolatot, talán nem is a megfelelő helyen voltunk, de akkor mi végből voltak ott

azok az ásások? A megtalálás tényét valószínűsíti, hogy az ásás környezetében tejopálokot, és hialitot találtunk. Ezek után átkullogtunk, az Ingvár gerincének sűrűn benőtt dzsumbujában szúnyogokkal, csalánnal viaskodva, a víztározóhoz; mandulaüreg biztosan csak akad. Szomorúan láttuk, a víz szintje további két méterrel nőtt, beborítva utolsó pislákoló reményünket is. Pedig most a horgászokat sem zavarta volna kopácsolásunk. Letörve indultunk hazafelé, tarsolyunkban azzal a néhány obszidián szilánkkal, mit útközben a szántáson gyűjtöttünk be. Tanulságként, ha van, vinni kell. És nem szabad túlságosan rákészülni semmire, mert minél jobban rákészülünk, annál jobban fáj a csalódás, és ha fáj, nem vesszük észre, milyen szép a környezet, ami körülvesz bennünket.

GYÓGYÍTÓ KÖVEK

Senkit ne tévesszen meg a fejezetcím, most nem a reneszánszát élő ezoterikus kőgyógyásatról akarok szólni, amiben őszintén bevallva nem nagyon hiszek. Annyi igaz lehet, hogy a kristályoknak, rendezett anyaghalmaz lévén, jószerével harmonikusabb anyagsugárzása kell legyen, mint egy amorf, több összetevőből álló kőzetnek, és mivel az evolúció anyagi közegben zajlott, így egy megfelelően érzékeny ember megérezhet ebből valamit. Itt nem egy misztikus sugárzásról van szó, hanem a laikusok számára kevésbé ismert hullámelmélet, De Broglie által vázolt, konkrét hullámhosszal ellátott anyagsugárzására gondolok. A harmonikusat egyben szépnek, megnyugtatónak érezzük, ezért egy beteg, kedélye, hangulata javultával, jobb eséllyel léphet a gyógyulás útjára. Valami olyasmit jelenthet ez, mint egy világos, tiszta, virágokkal ékesített kórterem, egy sötét, koszos odú ellenében, hogy kicsit sarkítsam a helyzetet, rávilágítva a lényegre.

Az első hegyikristály lelőhelyeink, a Telkibánya körüli hegyeken, a helyenként szinte egymást érő horpák kupacaiból kerültek ki. Ezek a középkorból és tán még régebről is származó horpák úgy keletkeztek, hogy egy érzékeny őünk, rugalmas vesszőt használva, vagy **bármít**, ami megerősítette a hitét és a koncentrációját, meghatározta az ércelérek helyét. Ráérezett, és vagy bejött vagy nem. Az is lehet, hogy csak jobb megfigyelő volt, akkoriban még nem rohantak úgy az emberek, közelebb voltak a természethez, együtt éltek vele, és a külső, felszíni jelekből talált rá a lelőhelyre. Mikor előkerült a telér, egy kis csapat sokszor évekig, kemény munkával aknát ásva a rideg kőzetbe, követte az ércet, a telér kacsaringói, elágazásai mentén, amíg megérte. Mikor ráuntak, mert kevesebb volt a haszon, mint a munka, ímmel-ámmal betemették és jöhetett a következő. Telkibánya fénykorában többtucat ezer ember nyüzsgött a környező hegyeken, horpák ezreit hagyva maga után.

Megragadva az alkalmat, óva intem a barangoló társaimat, hogy a horpák mélyedésébe lemenjen, életveszélyes lehet, hiszen ahogyan az előbb utaltam rá, ezeket sokszor be sem temették, csupán a rádólt fatörzsek, és ágak fedték le az akna nyílását, ezekre az évszázadok alatt levelek és föld került, azt az illúziót keltve, stabil talajon járunk. A Jó-hegyen láttam is beszakadt horpanyílast, pontosan úgy néz ki, mint a többi, azzal a különbséggel, hogy a közepén van egy lábnyi átmérőjű, de jóval nagyobb nyílást sejtető lyukacska. A bedobott kő koppanásaiból kitűnt, hogy hús méternél mélyebb meredély leselkedik az avarban szerényen megbújó lyuk alatt. A nyitott horpákról, pedig nem is beszéltem, ezek között van 50-100 méteres mélységű is. Én vagy öttel találkoztam eddig, de ki tudja mennyi van belőlük. Szerencsére az erdőszet a veszélyesebbjét fakorlással ácsolta körül. Ajánlott, tehát óvatosan közlekedni a hegyek között is.

Tehát az első hegyikristályokat a horpák oldalából ástuk ki. Az ilyen „horpavadászatokon”, mivel én jelentősen lelassítottam a

Laci haladását, ő cikk-cakkban ment előttem, s úgynevezett tesztásásokat végzett, vagy ahogyan tréfásan szoktuk mondani: „ballisztikusan közelített rá a lelőhelyre”, míg be nem értem. Érdekes módon, ahol egyetlen horpa sem volt a környéken és a felszíni képződmények sem indokolták, egyre gyakrabban bukkant kristályra. Pontosabban, különös módon, mindinkább olyan helyeken ásott le, ahonnan kristály került elő, kevesebb lett a meddő próbálkozás. Velem is gyakran megesik, hogy ahol lecsapok, ott kristály kerül elő. Nem állítom teljes bizonyossággal, hogy a kristály kisugárzását éreznénk. Lehet csak pizsok szerencsénk van, de az is lehet, az évek során tapasztalatra tettünk szert, ami megfelelő helyre érve, a tudat alatt figyelmeztet bennünket.

„KONYHÁZÁS”

A gyűjtőút végeztével, hazaérvén még nincsen vége a napnak. Fáradalmainkat a vacsora elköltésével pihenjük ki. A család többi tagjával megbeszéljük a nap dolgait, változásait. Mire jóllaktunk, kibeszéltük az aktuális pletykákat, a begyűjtött kövek türelmetlenül, el kezdenek mocorogni a hátizsákban. Letakarítva az asztalt, kezdetét veszi a „konyházás”. Előszedjük az új szerzeményeket, és darabonként megsikálva, megmosva, kirakjuk őket száraz újságpapírra. Nagyítóval hosszasan tanulmányozva osztályozzuk, aszerint, hogy gyűjteményi darab-e, csere vagy kereskedelmi példány lesz-e, avagy ismerősnek ajándék, ha közben befutott valamilyen konkrét igény, esetleg csak a sziklakertbe kerül dekorációnak. Mondhatom, ez az ásványgyűjtés egyik legizgalmasabb része. Ekkor derül fény, hogy a közönséges, eleve sziklakertre szánt, és csak ebből a célból hazacipelt kvarccsoport, a terepen kosznak vélt fekete maszatja egy alig mállott, ritka

ezüstásvány; vagy a nap „nagy” fogásának tartott, favorit füstkvarc, csupán sáros kvarc, sérült kristályvégekkel, amit ezért szomorú szívvel a sziklakerti asztal negyedre vagyunk kénytelenek tenni.

Amikor végeztünk a válogatással, indul a gyönyörködés, betetőzve a nap élményeit, egymás kezébe adva a nagyítót, irigykedünk a másik fogásán. Olykor-olykor a másik tanácsára, vagy saját elhatározásból felülbírálván a nemrég befejezett válogatást, egy-egy darab még osztályt cserél. Van úgy, hogy többször is. Ekkorra előkerül egy üveg borocska is. A nézelődés és kortyolgatás közben új terveket szövögetünk, gyózkodva egymást, melyik lelőhelyre kéne legközelebb menni, hol kell jobban leásni. Ötpercenként elméletek születnek, és dőlnek meg ilyenkor, az ásványok elhelyezkedésével és keletkezésükkel kapcsolatban, melyik és milyen színű agyagrétegben fordul elő gyakrabban másodlagosan kristály, a domborzati viszonyok milyen mértékben befolyásolóak, milyen messze lehet az eredeti telér? A viták témája elhagyva az ásványvilágot, kiterjed általános témák felé, és a heves beszélgetés gyakran éjfélig is elnyúl.

Lacinak és nekem is eddig az volt a legnagyobb dicséret, mikor Laciéknál még Szegeden, kis családi társaságban borozgattunk, a város aznap megtekintett szépségeiről és a holnapi programról beszélgetve, Pali barátunk megjegyezte: „ez majdnem olyan, mint Feriéknél a konyházás”.

„VASAS-HORPA”

(avagy hogyan bukkan egy Gyűjtő lelőhelyre)

(avagy Gyűjtő tervez, Kereskedő végez)

Úgy 1995 környékén, Laci és immár az én barátaim is, Pali és János a gyerekeikkel, nem előszörre, eljöttek hozzánk hétvégére, és ahogy ez szokás, a munkájuk miatt pénteken késő este érkeztek. Lacival a konyhában beszélgetve vártuk érkezésüket, tanakodtunk, hová kéne menni a társasággal másnap. Mikor megérkezett a csapat, éjfél felé hajlott már az idő, a ritka alkalom örömére és az érkezők tiszteletére, csapra vertünk egy üveg finom, zempléni borocskát, előtte az ajándéknak hozott whiskyből kortyoltunk, gyorsítás képen. Közben tréfálkozva beszámoltunk a legutóbbi találkozás óta történt eseményekről, kalandokról.

Palkó kinyilvánította óhaját, hogy ő a „Nyitott-horpát” szeretné látni. Ez a program Jánosnak és nekünk is megtetszett. A „Nyitott-horpa”, egy majd nyolc méter átmérőjű függőleges akna, kövek bedobásával vagy száz méter mélynek becsüljük. Hajdan egy bánya légzőnyílása lehetett. Laci akadt rá barangolásai alkalmával. Egy hegyről lefelé jövet, kis híján belesétált. Azóta hál’ istennek az erdészet hevenyészett fakorlással vette körül.

Bár későn kerültünk ágyba, másnap reggel, viszonylag korán, nyolc óra körül útra készek voltunk. A gyerekek sem nyüggösködtek a „korai” ébresztő miatt. Gyönyörű, napos, őszi idő volt, ami oly jellemző erre a kies zempléni tájra. Az autókat, a korunk ezen kipufogó, kényelmetességeit, egy Sinta melletti, festői szépségű erdőszélen parkoltuk le, buzgón csitítva, nyugtatva a városbéli gazdák, beidegződött, lopásoktól való félelmeit. Felszerelve csákánnyal, kötéllel és számtalan felesleges holmival, belevetettük magunkat a sűrűbe. Laci

vezette a társaságot, aki ezen a túrán elnyerte a megtisztelő „nagy, hegyi félrevezető” címet.

Azon az éven a gomba bőven termett. A gyerekek és a felnőttek is, egymást licitálva, fedezték fel az avarban megbújó színes kalapokat, versenyt futva a leszüretelésért. Óriás Özláb, Piruló Özláb („Pirulka”, ahogy a Laci mondja), és tinórú gombák több fajtája is terítékre került. János avatott kézzel fotózta a helyzeteket. Közben én és Laci, szokásunkhoz híven, helyenként tesztálásokat végeztünk.

A gombaszedés kissé cakkossá tette az útvonalat. A harmadik hegygerinc után és ki tudja hányadik bozótos után a vendégekben kétely merült fel, a vezető helyismeret-tudása iránt. Laci biztatott bennünket, „Azon a hegyen túl, már ott vagyunk!”. Leküzdöttük a hegyet, azonban a nyitott-horpa sehol sem volt. Végül Laci bevallotta, fogalma sincs hol vagyunk, biztosan a hegy szelleme tréfálta meg, elvárásolta a környéket. Jót neveltünk a dolgon, és mivel ebédidő volt, egy tisztás részen letelepedtünk az evéshez. Laci az evéssel nem törődve, nézelődött körbe-körbe, hátha ismerős dologra bukkan. Nem messze tőlünk egy jókora, egyedülálló horpánál kötött ki és elmélyülten ásni kezdett.

Nekem gyanús lett a némasága. Ez vagy nem talált egy kristály szilánkot sem és szégyenli, vagy valami nagyon komolyat talált. Mire odaértünk hozzá, már vagy félkilónyi négy-öt centis, különböző típusú, hegyikristályt ásott elő. Több sem kellett a bandának, az apraja, nagyja rárontott a horpa bucijára. Feledve fáradságot, úti célt, lelkesen, egymást kitérve, a beváltak vélt helyről, vidáman dolgoztunk. Egy-egy szép formájú, sértetlen kristály előkerülésekor, irigykedve vettük körül a szerencsést. Sok kristály limonittal volt bevonva, innen kapta a horpa a „Vasas” elnevezést. Több kilónyi kristállyal és ízletes gombával megrakodva, elégedetten tértünk haza. Az asszony finom vacsorával várt bennünket, ami mellé rántottunk néhány szeletet a gombából.

A következő héten, szinte minden nap kimentünk a horpárhoz, Lacival kettesben. Módszeresen dolgoztuk át a meddő dombját, leásva az „élő” réteget. Az átnézett talajt a horpa mélyedésébe lapátoltuk, ne zavarjon a keresésben, és hogy szabaddá tegyük a kristályos réteget. A kristálydús réteg úgy 120 centi mélyen helyezkedett el, volt ahol még mélyebben, de bőven akadt, feljebb is, ám az igazi szépségek mélyről jöttek elő. Ingyen nem ad semmit sem a hegy! Laci egy öt kristályból álló sértetlen csoportot is talált, melyben a legnagyobb kristály, közel hét centiméteres. Engem viszont kivételes szépségű, és ritka típusú kalcitokkal ajándékozott meg a horpa. A tenyérszerű darabok, kocka habitusú kristályokból épülnek, és némelyik kocka egy centi élhosszúságot is eléri. A kalcit kristályok között itt-ott apró kvarckristályok helyezkednek el, és bizonyítva, hogy az ősök nem hiába ástak ekkora horpát, elmállott ezüstérc sötétlik feketén helyenként a kristályok között. A teljesség kedvéért megemlítem, hogy szkaleonéderes kalcit is előkerült, félcentis nagyságig. Van olyan darab, ahol együtt van a kettő típus, jelezve, hogy több generációban vált ki az érc. Az ígéretes leletek miatt eltökéltük, hogy az egész horpát, apránként, ahogyan az időnk engedi, módszeresen átkutatjuk.

És most a Kereskedő. Egy telkibányai gyerek gombászás közben rábukkant a horpára. A frissen megásott rész felkeltette a figyelmét. A különlegesen bő mennyiségben előkerülő kristályok lelőhelyét örömmel, és naiv könnyelműséggel újságolta el egy kereskedő ismerősének. A kereskedő, ugye ebből él, lecsapott az információra, kiment és feltúrta a horpa buciját, és ezzel együtt az évszázadok alatt kialakult, szemmel jól követhető rétegszerkezetet is, úgy hetven centi mélyen, tehát az igazi aktív réteget meg sem találva.

Összetúrtak mindent, kétségtelen, eredménnyel. Hiszen az enyhén tejes, vagy a ritkán tiszta kvarckristályok darabjai egy-kétszáz forintért eladhatóak. De milyen jellemző! Mikor Laci legközelebb odavetődött, félredobva, ritkaságuknál és

szépségüknél fogva, darabonként többezer forintot érő kacitokat szedett össze a felszínről.

Vitathatatlan, ez a horpa fog még néhány szépséget adni, de így jócskán nagyobb munkával, hogy rétegek követhetlenné váltak, egy kapzsi, tudatlan és meggondolatlan turkálás következtében. Tanúságként, a természet épségét figyelembe véve, illenék tiszteletben tartani mások munkáját is. Elég nagy ez a horpa, némi hozzáértéssel, jut kincseiből mindannyiunknak!

„ÖRDÖG-TANYA”

Nem sokkal a rendszerváltás után, egyszer Laci beállított, a napi túra végeztével, bemutatni a fogást. Akkoriban még Szegeden lakott, így még ő is a „rohanók” közé tartozott. A zsákmány egy maréknyi, víztiszta hegyikristály, egy tucatszi obszidián penge, vagy kétszer annyi pattintott szilánk és kuriózumként egy kb. három centiméter átmérőjű, ép kőgyűrű jáspisból, amit sokáig nem tudtunk hová tenni, hálónéhezéknak véltük, ami itt a hegyekben, elég morbid, víz és halászható patak híján, esetleg dísz tárgy lehetett. Míg egyszer egy Mongóliáról szóló természetfilmben megláttuk a gyűrű használatát.

Kiderült, hogy gyapjú vagy egyéb fonál sodrásakor alkalmazzák oly módon, hogy a gyűrűbe, faragott fapálcát szorítanak, a pálcá végére kötik a fonalat, az egyik kézzel a fonalat tartják, aminek a végén pörgetve az egyszerű eszközt, tömörre sodorható a fonál. A kőkarika megnöveli a pálcá tehetetlenségi nyomatékát, így az jól forgathatóvá válik. Lám az őskor embere milyen találékony volt, pedig nem ismerhette a fizikát; nem beszélve arról a boszorkányos tapasztalatból származó tudásról, amivel eszközök híján, ilyen pontosan ki tudta fúrni ezt a nagyon kemény kőzetet. Mi a modern kor

emberei, speciális vídiavésőkkel, edzetett acélkalapácsokkal, számtalan szépséget teszünk tönkre, inkább a szerencse segítségével jutunk a kiszemelt kődarabokhoz. Túlságosan távol kerültünk az anyatermészettől, elfeledtük az ősi tudást, és hogy hajdan szerves részei voltunk, éreztük és együtt éltünk a természettel

Laci beszámolt egy egyedülálló szántásról a vadonban, távol a többi kultúrszférától. Nyilván a váltás osztozkodásánál jutott földjéhez egy gazda, s hasznót próbált csiholni az inkább vadonnak vagy erdőnek való földből. Egy év múlva bebizonyosodott a próbálkozás haszontalansága, a felbolygatott rét rögeit gaz törte át, évről-évre vadabbá és sűrűbbé válva. Ekkor megint tulajdonosváltás történt, a nagy hal megeszi a kis halat alapon, egy pofás vadászházat építetett az új tulajdonos. A földterületet ímmel-ámmal művelték, inkább csak a vadak számára, csali céljából, hogy odaszokjanak, könnyebb legyen őket le vadászni.

Mi élve a bolygatás adta lehetőséggel, rendszeresen mazsoláztunk az előkerülő kristályokból és obszidián pengékből, tanakodtunk, vajon merre lehet az elsődleges lelőhely, vagyis a telér. A keresgéléssel akaratlanul felbosszantottuk a gazdát keresztezve vadászszándékait. Okkal gyanúsak lehettek neki az idegen, sáros, kalapácsos emberek, így egyik alkalommal, „MAGÁN TERÜLET” címén, ki is utasított bennünket. Sajnos joga volt hozzá, pedig a környék kristályos szempontból, roppant ígéretes.

Az utakra sorompók kerültek. „Bosszúból” elneveztük a helyet „Ördög-tanyának”. Én egy darabig ódzkodtam odamenni, de Laci fű alatt csak eljárógattott.

A gazda egy közeli horpát géppel kinyitattott, pincét szándékozott létesíteni, de a szűk, kacsaringós, halyenként veszélyesen meredek járat, nem bizonyult alkalmasnak. Lelkiismeretesen a nyílást betemettette, ám a bejárati, közel tíz méteres vájat nyitva maradt. Természetesen Laci megvizsgálta a falakat. Öt-hat centiméteres kristályokkal állított be hozzám.

Ekkor már én sem maradhattam otthon. Abban a kis, frissen vájt árokban, ásványgyűjtő létem legmerészebb álma vált valóra. A kristály ott termett a falakban! Végre elsődleges lelőhelyet találtunk! Ez már nem guberálás volt!

A közelgő hétvégén Pali barátunk elruccant hozzánk, persze lelkesen újságoltuk a hírt, megemlítve a kitiltottságot is. Pali üzletkötő lévén, lényegesen jobb diplomáciai érzékkel bír, mint mi, így egyenesen a vadászház előtt, a társaságával üldögélő gazdához mentünk. Elbeszélgettünk az emberekkel, bemutatkoztunk. Kiderült a gazda inkább csak azért orrolt ránk, mert azt hitte, betörni szándékozunk, el sem képzelte, hogy valakit a kő érdekelhet, csodálkozva nézegette a földjéről menetközben felkapkodott kristályokat. Azt mondta jöhetünk bármikor, legalább közvetve vigyázunk a házra, ha épp nincs itt senki, külön ajánlotta a pincének szánt helyet, nem tudva, hogy azt mi már felfedeztük. Invitálása különösen akkor vált szívélyessé, mikor a Pali megígérte, hogy a kissé borsos áron bérelhető, pompás környezetben lévő házikót, lelkesen kommandálja az ismeretségi körében.

Egész nap túrtuk az árok oldalát, fessegettük a köveket, óvatosan, akár egy archeológus, hiszen bármelyik mögött, mellett, kristály rejtőzhetett. A megtermett kvarckristályok kíséretében előkerült az érc is! Üde, ötszög-tizenkettes pirit négy milliméteres kristályai, és fekete ezüstérc is! Barit milliméteres lapkái, színes kvarcok és csöppnyi réznyom kalcedonon. A kis, fél centis üregekben meg ki tudja milyen mikroszkópi ásványok rejtőznek, talán kocka alakú, piritnek vélt terméсарany is, negyedmilliméteres nagyságban. A nap zárásául Pali merev, pléhpofával kiemelt a falból egy tíz centis, jól fejlett kvarckristályt, közömbösen megkérdezve minket: „Jó ez valamire?”

Felkészülten, alkalmas felszereléssel, hozzáértő társasággal érdemes lenne lemenni ebbe a horpába, természetesen megfelelő óvatossággal, hiszen az ércek bomlásából gáz is lehet a járatokban. Igen veszélyes egy ilyen bánya, tanúsítja ezt

egy néhány éve történt halálos baleset, ahol egy szerencsétlen és könnyelmű egyetemista bemászott egy nyitott táróba és megfulladt.

„LIBELLÁS”

Mint az már szóba került, a fehér-hegyi kőfejtőben, szép kvarccal, és kalcedonnal bélelt geodák kerültek elő. Felmerült a gondolat, talán a környéken még lehet máshol is geoda lelőhely. Laci barátom tett is felderítő túrát a területen. Geoda szerű göbök, két helyen kerültek elő. Ezek kisebbek voltak a fehér-hegyieknél, és szabályosabb külső gömb alakuk ellenére, a belsejük többségében aszimmetrikus volt, a gömb felét riolit kőzet alkotta, a másik félben ritkán, szép víztiszta kvarccsoport csücsült és még ritkábban a fehér-hegyitől eltérően, érces kiválás ült a kristályokon. A gömbök nagyága nem igen haladta meg a galambtojás nagyságát.

Ezeken a helyeken az üregekben kalcedon és többgenerációs kiválás nem fordult elő. Mégis a kisebb változatosságú, kevésbé látványos kvarckiválás mellett előtűnő érc, felkeltette a kíváncsiságunkat, ezért kettesben kimentünk rászánva egy napot, hogy alaposabban áttanulmányozzuk a lelőhelyet.

Mikor kiértünk, a Laci által megásott rész mellett, egy odvas fát vettem észre, és a korhadt nyílásba az ásás fölött jókora darazsak szálltak ki-be, hangos zümmögéssel. Nekem már volt egy kellemetlen élményem a darazsakkal, így közöltem Lacival, én itt nem árok, inkább megvizsgálom azt a horpát, ami nem túl messze helyezkedett el tőlünk. Nem sokra rá Laci is felhagyott a próbálkozással, az előkerült darabok nem biztatták további kutakodásra, és a darazsak molesztálása is fenyegető volt, megállapodtunk, hogy majd később, ha a darazsak elköltöznek, majd alaposabban megnézzük. Közben kiderült, az általam ásott horpa anyaga rengeteg egy-két centis,

víziszta kristályt tartalmaz, emellett előkerültek tenyérnyi és annál nagyobb limonittal bevont kéregdarabok is, melyek savazás után mutatósaknak bizonyultak.

Lelkesen ástuk a horpa oldalát, többször is elmentünk a helyre a töredékek nagyobb kristályokat is ígértek, de valahogy nem akart előbújni az „öregapó” méret, csupán az unokák jöttek, ám azok tucatjával. A kristályok szép szabályosan fejlettek voltak, gyakorta tartalmaztak „libellát”. A libella, egy kristályon belüli folyadék zárvány, csöppnyi légbuborékkal, és a kristályt döntögetve, mozgatva, a légbuborék libellaként mozog. A hely elnevezése innen származik. Meglehetősen ritka formáció. Mi több, ritkán előkerült olyan kristály, melyben fémes, sárgás és ezüstös érczárvány helyezkedett el. További csábításul találtam egy jó tíz-tizenöt kilós kvarctömböt, melynek felületét kötegekben egy-két centis kvarckristályok borították, itt-ott rendszeren be volt borítva limonittal. Sajnos ez utóbbi, a kristályok sérültsége folytán csak a sziklakertre kerülhetett, pedig épségben egy ilyen darab dekoratív éke lehetne egy múzeumnak is.

Már jócskán körbeástuk a horpát, számtalanszor voltunk ott kettesben és társasággal is, de az ígért nagyobb méretű kristályok csak nem kerültek elő, míg nem egyszer Laci a legvalószínűtlenebb, legkövesebb részen ásni nem kezdett. Ez is amúgy kényszerűségből történt, mert az akkor ott ásó társaság minden „tejelő” helyet elfoglalt.

Ismét gyanús lett Laci hallgatása, ugyanakkor láttam, hogy teljes elvadultsággal dolgozik. Valami történhetett, gondoltam, mire rákérdeztem, hogy mi a helyzet; egy egész marék három-öt centis, tiszta kristályt dörgölt az egyre irigyebb orrom alá. Köztük voltak talpasok is. Ez utóbbi annyit jelent, hogy a kristály egy kis, vékony kéregdarabon helyezkedett el, ahogyan az anyatermészet megalkotta. Tanúságként levonható, ha egy horpánál a kezdeti próbálkozások nem vezetnek eredményre, az még nem jelenti azt, hogy meddő a horpa. Van, hogy csak a tízedik kísérlet vezet eredményre.

ERDŐBÉNYE

Erdőbényén 1974-ben jártam először. Lenyűgözött a kőbánya szépsége, a jól hasítható kőzet, és az üregekből előkerülő csodák. A néha gyermekfej nagyságú üregekből pompás szideritek, hialitok, kalcedonok kerültek elő, lenyűgöző változatosságban. Ám a bohó ifjúság elterelte figyelmemet. A kőfejtő alsó szintjeit nagyjából végignéztük, begyűjtöttünk néhány szép példányt, aztán egy időre békén hagytuk a bányát. Menni szerettem volna máskor is, de valahogy mindig közbejött valami, ami más helyekre csábított el. Később aztán egy ideig nem mehettem, majd hírért vettem, hogy az alsó szinteket elöntötte a víz, tavat létesítettek a bánya helyén. Kész, a lelőhely meghalt, hacsak nem búvárfelszereléssel megy az ember.

Két évvel ezelőtt, 1998-ban Laci egy alkalommal elmerülten és gyönyörködve nézegette a polcomon lévő erdőbényei anyagot, majd elszántan közölte, hogy elmegy megnézi azt a bányát.

*

KELETKEZÉS

A Zemplén az ország északkeleti sarkában, a Hernád és a Bodrog között helyezkedik el. Mintegy hetven kilométer hosszú és harminc kilométer széles. A börzsönyinél és a mátrainál fiatalabb vulkáni működés hozta létre, ami huszonöt-harmincmillió éve kezdődött s még a pliocénben úgy három-négymillió éve is működött. A főként andezitből és

riolitból létrejött vulkáni takaró a külső erők hatására nagymértékben lepusztult, majd rögökre darabolódott, egyes részei lesüllyedtek, mások pedig kiemelkedtek, így nyerte el mai formáját.

Flórája

Flórája átmenet az Alföld és a Kárpátok növényvilága között. A magas hegyhátak üde, nedves legelői, irtásrétjei, a hegyi-patakok kristálytisza vizét kényes pisztrángok szelik, nagy kiterjedésű fenyvesek, kárpáti növények gazdag előfordulásai mind - mind havasalji jellegzetesség. Az északi részek hűvös bükköseibe, árnyékos völgyeibe nagy számmal ereszkednek le a Kárpátok növényfajai. A köves tetőkön kapaszkodik meg szirti páfrány, fürtös kötőrőfű, a piros virágú, ritka fogasír. A völgyek égerfa ligeteiben díszlik a struccharaszt, piros mécsvirág, a bódító illatú holdviola, a sötét ibolyaszín sisakvirág.

Komlóska-völgy

Jégkorszaki reliktumokban és növényritkaságokban bővelkedik. Kék és vörös áfonya, korpafüvek, körtikék, tőzegmohák, tőzegrőfű, fehér májvirág, erdély - balkáni koronafürt, tizenkét féle kosbor, völgycsillag, csarabos nyírliget, hegyi kökörtő, bérci rózsa, fürtös bodza, halványsárga repcsény (csak a Zemlénben és a Naszályon található. (A Komlóska-völgy és növényei szigorúan védettek!)

Istvánkút védett ritkasága a vad kardvirág.

Gombák

A gombák szín és formagazdagsága a virágos növényekével vetekszik. Többnyire korhadéklakók, de lehetnek szimbioniták. A teljesség igénye nélkül; a tinóruk szinte minden változata, a színes galambgombák, az óriás és piruló őzláb, melegebb nyarakon a ritka szarvasgomba is

előkerül, trombitagombák, pereszkek, gerebengomba, korál és csillaggomba, vörös és lila csészegomba, de ott vannak a mérgező, ám színpompás galócák vagy susulyka és a világító tölcsergomba. (Egy időben az olasz és a német gombafelvásárlók már az ismert gombászhelyek előtt várták a gyűjtőket, ami a munkanélkülieknek megélhetést, viszont a gombafaunára nagy veszélyt jelentett, történtek intézkedések, de a gombagyűjtő hév nem lohadt, aminek még lehet majd böjtje.)

Állatvilág

A Zemplén adja az aranyérmes gímszarvas trófeák jelentős részét, így a nyugati vadászok kedvelt célpontja. Őzek és vaddisznók mellett a Korzikáról betelepített muflon is puskacső elé kerül. Néha a farkas is át - áttéved Szlovákiából. A madarak közül a néhány pár kabasólymot és egy pár uhut már a kihalás réme fenyegeti. A hollók sikeresen lettek visszatelepítve s számuk újra gyarapodik. Kék és vörös- vércsék, héják, karvalyok, hamvas és barna rétihéják talán még elkerülhetik a nemesebb ragadozó madarak sorsát. A szalonkák „húzását” vadászok kémlelik alkonyatkor. Énekesmadarak közül a csuszka, a fakúsz és zöldküllő számít ritkaságnak, ám az ökörszemek, poszáták, sármányok, zöldikék és cinkék még minden napos barátaink s kora tavaszi éjeken a kis és nagy fülemüle csattogása melengeti a szíveket.

Hüllők és kétéltűek.

Valamennyi Magyarországon előforduló hüllő és kétéltű faj védett. A keresztesvipera már csak itt él és a kihalás szélére került, de a mezőgazdaság visszaszorulásával most újabb haladékot kapott. A haragos sikló zezzugos rajzolatával a megtévesztésig hasonlít a viperára bár jóval karcsúbb annál. A pannon és a hegyi gyík elevenszülő, a törekeny kuszma lábatlan gyík, a zöld gyík mint egy miniatűr sárkány. A fali és fürge gyík közönségesnek számítanak. Szitáló őszi esőben

gyakran kerül elénk szalamandra erdei sétánk során. A pettyes és tarajos göte pocsolyák lakója, az alpesi göte az istvánkúti forrás ritka lakója.

Ásványkincsek

Kaolin: porcelán alapanyag, étkészletek villamos szigetelők. Zeolit: nyomelemekben gazdag, alkalmazzák a növénytermesztésben, állattenyésztésben, környezetvédelemben, gyógyászatban. Perlit: könnyűbeton, vakolat, környezetvédelem. Rioli és andezit: építkezésekhez, útburkolathoz és árvízvédelmi töltéseknek. Kovaföld: tűzálló téglák készítése, hang és hőszigetelés, bőrök kikészítése, kövek és fémek csiszolása, lőszertipar. Az egykori aranybányák talán nem merültek ki, csak a kor eszközeivel nem volt gazdaságos a kitermelésük (ha tonnánként 3-4 gramm aranyat tartalmaz a kőzet, már érdemes kitermelni), a nemesfémkutatás újra megindult.

Meteorológiai viszonyok

Az uralkodó szélirány északkeleti és délnyugati. A napsütéses órák száma éves átlagban 1952, ám volt olyan év, amikor a 2700-at is elérte. (jó évjáratú borok) Az átlagos csapadék mennyiség 600-800 mm között ingadozik. (Az idei év ebből a szempontból nem nevezhető átlagosnak.)

Történelem

Már az őskorban lakott volt – alig van a Zemplénnel olyan települése, amelynek környékéről ne kerültek volna elő pattintott vagy csiszolt kőeszközök, ami nem véletlen, hisz a készítésükhöz nélkülözhetetlen alapanyag a kvarcit és obszidián több helyen is előfordul. A teljesség igénye nélkül, kőkorszaki leletek kerültek elő: Bodrogkeresztúr, Erdőbénye, Tály, Abaújalpár, Boldogkőváralja, Baskó, Erdőhorváti, Hercegekút, Makkoshotyka, Sátoraljaújhely, Pálháza, Füzér, Hollóháza, Kéked, Telkibánya, Fony, Hejce.

Bronzkorból való leletek kerültek elő Bodrogkeresztúrbán. Egy esőzés alkalmával egy ház összedőlt s a romok eltakarításakor 4-5 ezer éves leletek kerültek elő.

A honfoglalás idejében avarok, frankok és bolgár törzsek lakták a Tisza és a Bodrog partját. Honfoglaláskor a magyarokkal érkező kabarok népesítették be a Bodrog két partját. (Honfoglalás kori leletekben különösen gazdag a Bodrogköz, egyes feltételezések szerint az egyik vezér szálláshelye lehetett.) A hegység északi részén kazárok telepedtek le. (A pusztafalusiak ma is büszkék „tatár” származásukra.)

Szőlő

A geológiai adottságok s még a széljárás is a szőlőnek kedvez. A vulkáni tufa (fontos nyomelemek) nappal magába szívja a meleget, éjszaka pedig kisugározza.

A Hegyalja nemes bora az aszú és a szamorodni. Barnáspirosba hajló aranysárga a színe, íze a keserűmanduláéra emlékeztet, jellegzetes, összetéveszthetetlen zamat. A nemes nedű szőlője a furmint és a hárslevelű.

A szőlőtermesztésről és borászatról a XII. században tesznek először említést a krónikák. III. Béla idején kezdődik Hegyalján a jelentős méretű szőlőművelés. A tatárjárás idején megcsappan a lakosság, a tatárjárás után IV. Béla külön szakmunkásokat hozat a szőlők megmentésére. Ezek a régi magyar nyelvben olaszoknak nevezett telepések, minden valószínűség szerint Vallon-franciák voltak.

A tokaji bor világhírnevét - ezzel a tájegységhez tartozó települések fellendülését a humanizmus és reformáció századaiban a kereskedelmi és kulturális kapcsolatok megélénkülése alapozza meg. 1562-ben, a Tridenti zsinaton Draskovics György magyar delegátus tályi borral kínálja IV. Pius pápát. Ezekben az időkben lengyel és orosz hercegségek vetekszenek a tokaji borokért, örmény és görög kereskedők

viszik Európa és Ázsia uralkodóinak s tehetősebb földesurainak asztalára. A tokaji bor híre azóta töretlen.

Néhány név a tokaji bor rajongói közül: Voltaire, Anatole Franc, Goethe, Heine, Schubert, Liszt, Rossini, Kazinczi, Krudy, Petőfi, Korim...és még sorolhatnám.

MAGÁNLEVELEK

Kedves Lóci!

Látod mire vetemedék? Eleinte még attól is idegenkedtem ,hogy írógéppel írjak levelet, most meg egy ilyen bizgentyűzet byt-jeibe kódolva küldöm üzenetem.

Először is: remélem jól sikerült a hétvégétek. Voltam kövezni a Sintán a rejkisekkel, nem volt túl nagy aratás, de ők elégedettek voltak. Az egyik sráccal kicsit megpiszkáltuk az ametisztosnek azt a másik „kibúvását”, egy néhány pár milliméterest adott csak, és nem ametisztet, de az a meggyőződése, hogy ott valahol még nagy fogásunk lesz, csak rá kell szálni egy kis időt és energiát.

Kész vagyok végre a nagy művel, ez most már így végleges, és nagyon jó érvelésének és indokainak kell lennie annak a valakinek, aki csak egy szavacska megváltoztatására is rá tud venni. Futtasd át ..., és várom a kritikádat, lehet hogy te fölfedezel olyat, amiért csak hajlandó leszek változtatni. Imre Atillának nem kell megmutatnod.

Ha elolvastad, küld vissza/csatold az észrevételeket is/, mert ki kellene nyomtatni és beadni, mert a határidő ugyan október 1., ha jól emlékszem, de nem akarom utolsó pillanatra hagyni.

Kész vagyok a Csarával is, ezt meg Pusztai Pistinek továbbíthatnád... ... Azt hiszem a második fele nem lett olyan mint az első, de az ember első- és hátsófele sem egyforma. A kritikáid itt is várom. Különbem tudom, hogy valószínűtlen, hogy egy ember egymaga készítette volna azokat a rajzokat, de itt Magyarországon is van egy hapsi aki egy „középkori lovagvárat” fölépített teljesen egyedül, ráadásul a szabadidejében, mert meg is kellett valamiből élnie. Most

valami fogadó vagy mi van benne és akik eddig hülyének nézték az ürgét, irigykednek rá.

Különbem tudom, hogy többet ki lehetett volna hozni belőle, egyszer majd még vissza is térek talán rá, de ha úgy nagyjából üti a szintet, csak add oda Pistinek. Most lehet, hogy egy darabig pihentetem a gépet, mert szombaton is hogy elmentem kövezni, szegény asszony főzte egyedül a lekvárt, s kellene még szilvát berakni, aszalni és hasonlók és egyáltalán a kert lassan kezd áthatolhatatlan dzsungel lenni, de ha ezekkel végeztem, vagy közben is pihenésképen be akarom végre fejezni a Janit s meg kell vallanom, hogy ezzel az „átok” masinériával egész megbarátkoztam.

Na! Ha mögkaptad és átrágicsáltad magad, csörögj ide. Baráti üdv Feri!

Kedves Anca!

Nagyon boldog születésnapot kíván neked az egész Umhauser család. Végre elküldöm neked a verseket is, Windows szövegszerkesztővel van írva. (Vírus nincs a lemezen.) Úgy tudom, hogy Danikának is mostanában van a születésnapja, neki is boldog születésnapot kívánunk, (hepi-bórszék toljuk....vagy nem így szongy az angol-kor osodván?) Csak édesség és egy apróság, de fogadjátok szeretettel, nem mindig és nem mindennek lehet az értékét pénzben mérni - vagy ha igen, az nem az én világom, de itt van róla egy versem:

*Régen-volt értékek temetőjében
koszos forintok a fejfák.
A madár sem dalol
már ingyen.
A szeretet fillérre kimérve,
a tudás csak hasztalan
ócska lom,
ha nem fiaz forintokat.
Kit érdekel lelked szépsége?
Lehet púpod, bárgyú, torz pofád,
ó - lábad és lópofád,
a szerelmet olcsón megkapod,
mert az élet ez a rossz lotyó
minden stricire ránevet,
a szégyenlős meg elmehet...*

*Elmehet...
Bolyongj hát! Tudod:
Ami fontos az az út.
E sivár kivagyiság
pénzéhes, szürke kis barmai
bégecsenek csak jóllakottan,
hadd véssék gránitba, márványba
a neviük, ragadozómadár-kezüik
hadd szorítson több és még több
Júdászüstöt görcsösen.
Hétköznapi, pénzszagú gondok,
hullámai összezsapnak fölötted...
Föl ne add!
A végső megméretésnél
a forintok súlytalan elgurulnak...*

Évának ígértem, hogy küldök kristályokat a fiának, de egyúttal küldök nektek is, rajta van mindegyiken, hogy melyik kié. (Majd Évának postázzátok.)

Gondolom lesz nagy buli és hasonló (esetleg hátország), azért a házat szét ne szedjétek. Jó szórakozást, sok virágot! Sok-sok puszi : Kepu

Kenyu

Balázs

Ferkó!

Drága Hugicám!

Remélem azóta jobban vagy s a szerte-szét taposott lelkivilágod romjait összeszedted a „Rám-szakadék” mélyéről. Nekem is hetente el-elborul az agyam, bár az asszony (meg mások) szerint semmi okom. Néha azért kivilágosodik és vannak józan pillanataim, de nem biztos, hogy az szerencsés dolog.

A kályha el lett hozva (szépek a csempéi), majd valamikor a nyáron össze is lesz rakva. Porózussá alkoholizált agysejtjeimből most nem tudok kifacsarni hétköznapjaink jelentégtelen fogyatkozásáról, így inkább abba hagyám a felesleges szószaporítást.

Anyukámnak is sok puszi és köszi mindent. Üdv Tamásnak is.

(Évát is üdvölöm s Lóci úgyszint) Aprajafalvának jó bulit, nektek jó türelmet hozzá! Ne add fel a csüggedésed, nincs olyan szar helyzet, amit ne lehetne még jobban elba...ltázni, szerencsére a sza..móca is elfogy egyszer csak hozzáállás (és pia – no nem kötelező!) kérdése.

Sopk-sok puszi Franz von és a többi Hummajzer!

TARTALOMJEGYZÉK

(P)ARÁNYOK	38
A NAGY ÉRZÉS.....	29
A HAZATÉRŐ	177
A HÁZIREND.....	60
A KÍSÉRTET	111
A NAGY ÖTLET	20
ANTIROMÁNA	65
AVENZISZ TRUTYMINÁTA	163
AZ ÍRÓ	61
AZ ÖNCSONKÍTÓ HULLA	202
BLACK OR WHITE	164
CSARA	115
DAGNA ÁRNYA	144
EGYÜTTÉRZÉS	26
EMBERKE.....	9
FÁJDALMAS-RÉSZEG LÁNGOLÁS	74
FÓBIA	188
FURCSA SZERZET.....	54
GENEZIS	59
IDEGOSZTÁLY	234
IDŐFORGÁCSOK	148
IDŐKORREKCIÓ KIS SZÉPSÉGHIBÁVAL	133
JÓSZÁNDÉK.....	172
KÁOSZ	32
KIT LEHET MA ÍRÓNAK NEVEZNI MAGYARORSZÁGON?	158
LAKÁSSZENTELŐ	236
LEGYEN A BOLYGÓ NEVE FÖLD!.....	192
LIDÉRCNYOMÁS	12
MAGÁNLEVELEK	284
MESE A DEMOKRÁCIÁRÓL.....	168
NO KOMMENT	36
NO-NO!	166
NULLADIK TÍPUSÚ TALÁLKOZÁS	57
OH!.....	232

ŐRÜLET, AVAGY KUTYATEJ ÉS KUTACS	62
ÖSSZE(NEM)FÜGGÉSEK	50
PÁLYÁZAT	161
PERSPEKTÍVA	6
REINKARNÁCIÓ	44
SZANÁLÁS	173
SZÍNPADI JELENETEK	234
SZOMJAZOM A KULTÚRÁT	108
TUDÓSÍTÓNK JELENTI KRETÉNIÁBÓL	106
VÁTESZ	48
VÉG/kép/	5

UMHAUSER FERENC

IDŐFORGÁCSOK

PÁLHÁZA 2012